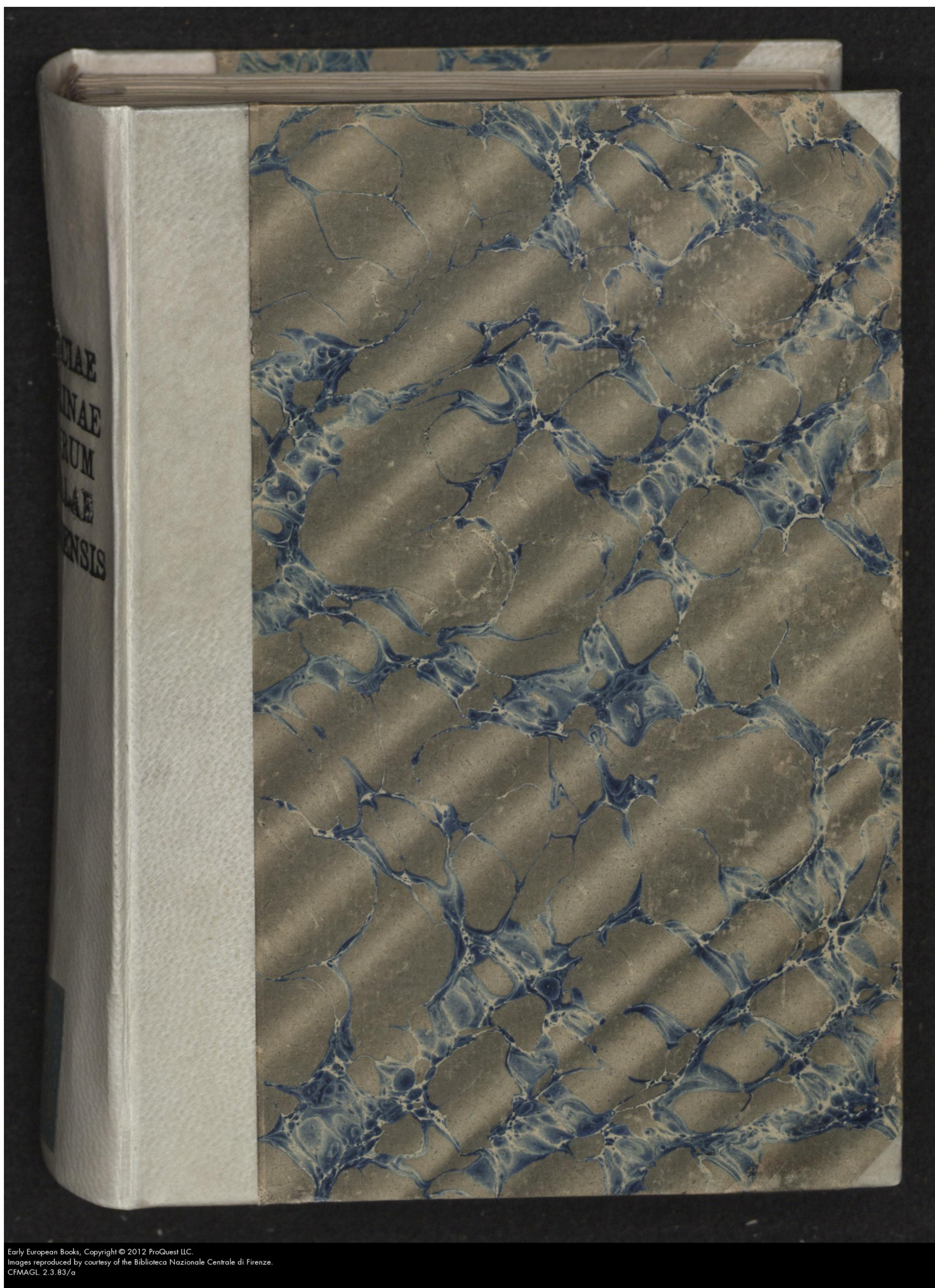

VINDICIAE
DOCTRINAE
MAJORUM
SCHOLAE
PARISIENSIS

VINDICIÆ DOCTRINÆ MAJORUM SCHOLÆ PARISIENSIS,

Seu

Constans & perpetua Scholæ Parisiensis Doctrina de Authoritate & infallibilitate Ecclesiæ in rebus Fidei & Morum.

Contra

Defensores Monarchiæ universalis & absolutæ Curiæ Romanæ.

LIBER TERTIUS.

CONTINENS

Scripta Cardinalis Alliaceni & Joannis Gersonii.

Authore EDMUNDO RICHERIO Doctore ac Socio Sorbonico.

COLONIÆ,
Apud BALTHASARUM AB EGMOND & Socios. cIↄ Iↄ c LXXXIII.

34

VINDICIÆ DOCTRINÆ MAJORUM SCHOLÆ PARISIENSIS

Pro regendis finibus utriuſque Poteſtatis.

LIBER TERTIUS

MAGISTRI PETRI DE ALLIACO CARDINALIS CAMERACENSIS QUÆSTIO IN SUIS VESPERIIS: UTRUM PETRI ECCLESIA LEGE REGULETUR.

ARGUMENTUM.

I. *Lex multipliciter accipitur.*

II. *Sicut Voluntas Divina eſt ſimpliciter Prima Cauſa in genere cauſæ efficientis: ſic ipſa eſt Lex ſimpliciter Prima in genere legis obligantis.*

III. *Sicut nulla Cauſa Secunda poteſt agere Prima Cauſa non agente, ſic nulla Lex poteſt obligare ipſa non obligante.*

IV. *Lex Divina multipliciter accipitur.*

V. *Lex Chriſti multipliciter accipitur.*

VI. *Quo modo Lex, ſeu Regula eſt rationali creaturæ pro ſtatu viæ, perfectiſſima Lex creata.*

VII. *Lex naturalis, vel humana, vel etiam Lex divina Moſaica viatori non eſt Lex perfectiſſima creata.*

VIII. *Lex Chriſti vocalis, mentalis, vel ſcripta apprehenſiva vel adhæſiva, ſi non ſit ex fide infuſa, non eſt viatori perfectiſſima Lex creata.*

IX. *Lex Chriſti ſola ſeu doctrina, id eſt, fidei infuſæ habitus vel actus, quem viator habet de ea, eſt ſibi perfectiſſima Lex creata.*

X. *Sicut virtus Juſtitiæ ſolum eſt in mente, & non in ſcripto vel in voce; ſic in ipſa eſt proprie Lex, ſeu regula juſtæ vitæ.*

XI. *Sicut vox audibilis non est Lex proprie, sic nec Scriptura legibilis; sed solum æquivoce.*
XII. *Sicut ad Legis Christi habitualem fidem omnis viator obligatur, sic ab ejus actuali fide, nullus adultus capax excusatur.*
XIII. *Ecclesia valde multis modis accipitur.*
XIV. *Ecclesia militans accipitur pluribus modis.*
XV. *Quid est Ecclesia militans.*
XVI. *Ecclesia Petri dupliciter sumitur.*
XVII. *Petrus Apostolus ex institutione Christi, primatum habuit Universalis Ecclesiæ, ac Episcopatum tenuit Romanæ Ecclesiæ.*
XVIII. *Petrus Apostolus prius tempore Summus Pontifex fuit, quam Episcopus Romanæ Ecclesiæ.*
XIX. *In Petro, & aliis Apostolis, fuit Potestas Ordinis, & Potestas Regiminis ligandi & solvendi, & subjectos salubriter ordinandi.*
XX. *In Petro & cæteris Apostolis fuit æqualis Potestas Ordinis; sed non æqualis Potestas Regiminis.*
XXI. *Pontificatus Summus, & Pontificatus Romanus, sunt Pontificatus distincti, & possent separari: & tunc Ecclesia Romana non esset Caput omnium Ecclesiarum.*
XXII. *Aliquid Lege regulari intelligitur dupliciter.*
XXIII. *Ex Sacra Scriptura convincitur, quod semper est aliqua Ecclesia, quæ Christi Lege reguletur.*
XXIV. *Ex Sacra Scriptura non convincitur, quod semper est aliqua Ecclesia particularis, quæ Christi Legis regulæ conformetur.*
XXV. *Ex Sacra Scriptura convincitur, quod semper est aliqua Universalis Ecclesia, quæ nunquam regulæ Legis Christi difformetur.*
XXVI. *Semper in Ecclesia Universali erunt plures adulti illustrati veritate fidei; & plures Justi formati veritate spei: & plures electi inflammati Charitate Dei.*
XXVII. *In quo consistit conformitas Ecclesiæ ad Christi Legem, sive regulam.*

Magi-

Magiſtri Petri de Alliaco Cardinalis Cameracenſis Quæſtio in ſuis Veſperiis.

UTRUM PETRI ECCLESIA LEGE REGULETUR?

REverendi Patres, ac Domini, Ego reus & indignus peccator Petrus, de Paſtore Petro & ejus grege vel Eccleſia tractaturus; imo indignus prævaricator Chriſtianus de Legiſlatore Chriſto, & ejus Lege, ſeu regula primitus loquuturus, formido nimirum, & demiſſo capite veritus ſum, ne mihi conveniat illud Prophetæ David elogium: *Peccatori autem dixit Deus; quare tu enarras juſticias meas, & aſſumis teſtimonium meum per os tuum?* Igitur tremunt labia, hærent fauces, balbutit lingua, & omnia vocis organa fere penitus obmuteſcunt. Et dum in tantorum virorum præſentia, de materia tam ardua loqui vereor, & tacere prohibeor, fugam capio; ſed quo fugiam neſcio. Si enim fugiam ovis ad Paſtorem, Petrus ad Petrum: Imo ſi confugiam filius ad Patrem, Chriſtianus ad Chriſtum: timeo repelli; & propter peccata mea nullatenus exaudiri. Non eſt ergo quo ſecurius fugiam, quam filius ad Matrem, filius Eccleſiæ ad Matrem Eccleſiam. Spero namque per hanc piam Matrem, quæ peccatores conciliat, apud Patrem non repelli quidem, ſed ſuſcipi, & per maternæ pietatis viſcera confortari. Ad hanc igitur confugiens, & ſua Lege regulari cupiens, me & dicta mea omnia ſuæ & ſuorum filiorum, tam præſentium, quæ abſentium charitativæ correctioni committo: & ſub hac & aliis proteſtationibus fieri conſuetis, quas ſupplico haberi pro repetitis, gratia brevitatis ad Quæſtionis Reſponſionem accedo.

Pro qua tres breves Articulos faciam, & in quolibet Articulo ſic procedam: Primus erit de Chriſti Regula, ſive Lege: Secundus erit de Petri Eccleſia, ſive Grege: Tertius erit de Gregis Petri & Legis Chriſti conformitate.

Primo præmittam tres Diſtinctiones: Secundo ponam tres Concluſiones reſponſivas: Tertio inferam tres Propoſitiones corollarias.

Quantum igitur ad Primum Articulum, in quo videndum est de Christi Regula sive Lege, sunt tres Distinctiones committendæ. Prima erit Generalis de Lege: Secunda Specialis de Lege Divina: Tertia Specialior de Lege Christi, seu Regula. I. Prima ergo Distinctio est, quod Lex, ut ad propositum pertinet, multipliciter & pro diversis capi solet. Quandoque sumitur pro Prima Lege, quæ est Lex increata: & sic definit Augustinus legem lib. 1. de libero arbitrio: *Lex æterna est summa ratio, cui semper obtemperandum est, &c.* Et 22. contra Faustum: *Lex æterna est Divina mens, seu voluntas ordinem naturalem servari jubens, turbari vetans.* Unde patet, quod sicut II. Voluntas Divina est simpliciter Prima causa in genere causæ efficientis: sic ipsa est Lex simpliciter Prima in genere Legis obligantis. III. Quare sicut nulla Causa Secunda, potest agere ipsa non agente: sic nulla Lex potest obligare, ipsa non obligante, prout alias declaravi. Quandoque vero sumitur Lex, pro signo Primæ Legis, quod est Lex creata: & sic definit Tullius in Philippicis, quod *Lex nihil aliud est, quam recta ratio à numine tracta, à Deo derivata, imperans honesta, prohibensque contraria.* Sed sic capiendo Legem pro Lege creata, adhuc quandoque sumitur Generaliter pro qualibet tali Lege naturali humana vel divina scripta, vel non scripta: Et sic definit Tullius libro de Natura Deorum: quod *Lex est recti præceptio, pravique depulsio.* Quandoque vero sumitur Specialiter pro Lege naturali: & sic definit Tullius libro de Legibus: quod *Lex est ratio insita à natura, quæ jubet quæ sunt facienda, prohibetque contraria.* Quandoque etiam sumitur Specialiter pro Lege humana scripta: & sic definit Gratianus distinctione 1. quod *Lex est constitutio scripta:* & dist. 2. cap. *Lex est:* quod *Lex est constitutio populi; qua majores natu simul cum plebibus aliquid sanxerunt.* Et sic quamvis iste terminus Lex, sit generalis ad omnem Legem, tamen quandoque restringitur ad unam determinatam speciem.

IV. Secunda distinctio est, quod Lex Divina, ut sumitur pro Lege divinitus inspirata, qualis est Lex Moysi; vel Christi; uno modo potest sumi, pro aliqua una Regula data à Deo aliquid præcipiente vel prohibente: Alio modo, pro aliqua una congregatione plures tales Regulas continente; qualiter tota Doctrina Christi dicitur Lex Christi, & sic sumitur in proposito. Sed sic capiendo, adhuc potest sumi stricte, pro aliqua tali congregatione solum continente præcepta & prohibitiones: quia hæc duo solum pertinent ad Legem proprie

dictam.

dictam. Alio modo potest sumi large, pro aliqua tali congregatione, non solum continente præcepta & prohibitiones, sed etiam Consilia & permissiones, testimonia Historialia, exempla imitabilia, miracula, Sacramenta, promissiones præmiorum, comminationes suppliciorum, & multa hujusmodi, quæ licet non sint de substantia Legis proprie, quia nec ligant nec obligant, eo quod nihil imperatur aut prohibetur; ipsa tamen sunt fortissima adjutoria ad Legem sustinendum, ideo dicuntur partes Legis Divinæ communiter dictæ.

V. Tertia distinctio est, quod Lex Christi, seu Regula, uno modo potest sumi stricte pro congregatione illorum, & simul eorum quæ docuerunt Apostoli & Discipuli ejus, auctoritate sua: Et sic sumitur hic. Unde Lex Christi, seu Regula dicitur tota Doctrina Euangelica: intelligendo per Euangelium, non solum Doctrinam quatuor Euangeliorum, sed generaliter Novum Testamentum. Quemadmodum Doctrinam suam vocat Paulus Euangelium 2 *ad Timoth.* 1. Sed sic capiendo, adhuc potest multipliciter sumi. Uno modo pro talis Doctrinæ veritate, sive sit in mente, sive in scripto, vel in voce. Alio modo potest sumi pro talis veritatis, vel objecti intellectuali cognitione, unde non minus proprie dicitur lex, vel præceptum, vel prohibitio ipsa, cognitio agendorum, vel non agendorum, quam ipsa veritas enuncians quid agendum, vel non agendum. Ideo dicit venerabilis Hugo, primo de Sacramentis, parte 6. cap. 6. *Quid cognitio faciendorum fuit, nisi quædam ad cor hominis facta præceptio? & quid rursum cognitio vitandorum, nisi prohibitio?* Hæc autem cognitio potest esse multiplex: quia vel solum Apprehensiva vel Judicativa: & si Judicativa, vel cum formidine, vel cum certitudine: & si cum certitudine, vel potest esse habitualis, vel actualis, vel ab habitu acquisito solum, vel ab habitu etiam infuso. Unde secundum hoc, loquendo propriissime, Lex Christi potest dici fides infusa, vel actus ejus, quo Creatura rationalis firmiter assentitur Doctrinæ Christianæ veritatibus.

VI. His ergo distinctionibus præmissis, ad videndum qualiter hujusmodi Lex, seu Regula est rationali Cræaturæ pro statu viæ Perfectissima Lex creata, tres sunt Conclusiones declarandæ.

VII. Prima Conclusio est, quod Lex naturalis, vel humana, vel etiam Lex Divina Mosaica viatori non est Lex perfectissima creata. Patet primo de Lege naturali, vel humana; quia aliter sequeretur, quod viator ex puris naturalibus sine fide posset omnia, ad quæ tene-

tur,

tur, perfectiſſime cognoſcere & adimplere, contra Apoſtolum ad Hebræos 11. *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Secundo idem patet de Lege Moſaica; quia ſecundum Apoſtolum ad Hebr. 7. *Nihil ad perfectum adduxit Lex:* & loquitur de Lege Veteri per Moyſem data: Quare, &c. VIII. Secunda Concluſio eſt, quod Lex Chriſti, ſeu Doctrina vocalis, aut ſcripta, vel ipſa mentalis ſolum apprehenſiva, vel etiam ipſa adhæſiva, ſi non ſit ex fide infuſa, non eſt viatori Perfectiſſima Lex creata. Patet, quia nullus viator per Legem Chriſti ſine fideli credulitate poteſt omnia, ad quæ tenetur, perfecte intelligere, juxta illud Eſaiæ 7. *Niſi credideritis, non intelligetis.*

IX. Tertia Concluſio eſt, quod Lex Chriſti ſola, ſeu Doctrina, id eſt, fidei infuſæ habitus, vel actus, quem viator habet de ea, eſt ſibi Perfectiſſima Lex creata. Patet, quia nullus viator per aliud ſignum ſeu directivum creatum, niſi per hujuſmodi fidem, vel ejus actum, omnia, ad quæ tenetur, perfecte cognoſcit, ut ex prædictis apparuit: & per hujuſmodi ſignum illa perfecte cognoſcit: quia ſi non, tunc fidelis operans ſecundum fidei Chriſti directionem, non ſufficienter operaretur ad conſequendum ſalutem, contra illud Marci ultimo, *Qui crediderit, &c. ſalvus erit.*

X. Ex prædictis ſequuntur aliquæ Propoſitiones corollariæ. Prima, quod ſicut virtus Juſtitiæ ſolum eſt in mente, & non in ſcripto, vel voce; ſic in ipſa eſt proprie Lex, ſeu Regula juſtæ vitæ. Patet, quia nullo exiſtente ſcripto, vel voce; adhuc Lex eſſet, nec Regulæ intellectuales, quæ ſunt rerum naturales imagines, minus eſſent ſervandæ, nec homo minus obligaretur ad eas, quam ſi ipſas legeret, vel audiret. Quare, &c. XI. Secunda eſt, quod ſicut vox audibilis non eſt Lex proprie, ſic nec Scriptura legibilis; ſed ſolum æquivoce. Patet, quia vox, vel Scriptura, lex non dicitur aut Regula, niſi ea figura, vel tropo, qua nomen rei & veritatis imagini imponitur vel ſigno. Sicut imago Regis Rex dicitur. Patet, quia Juriſtæ definientes legem, definiunt eam ſecundum ejus minus propriam acceptionem; quia ut ſupra Gratianus & alii ſolum definiunt Legem Scriptam. XII. Tertia eſt, quod ſicut ad Legis Chriſti habitualem fidem, omnis viator obligatur, ſine ulla excuſatione; ſic ab ejus actuali fide nullus excuſatur, niſi ſola incapacitate. Primum patet ex illo dicto Apoſtoli Hebræorum 11. *Sine fide impoßibile eſt placere Deo.* Unde licet inter homines alii aliis minus ſint capaces propter brevitatem intellectus, experientiæ pauci-

paucitatem, aut defectum doctrinæ, vel gratiæ: quia non omnes æqualiter obligantur ad credendum singula Legis in particulari & explicite; tamen nullum est genus hominum adeo tardum intellectu, quod saltem in universali & implicite non possit omnia credere, id est, credere universaliter quicquid ibi asseritur esse verum. Ideo à tali credulitate habenda loco & tempore, nullus omnino excusatur, nisi sola incapacitate. Parvulos autem & furiosos, cæterisque passionibus mente captos, seu alia naturali impossibilitate prohibitos, incapaces voco, & si non simpliciter, tamen secundum quid: scilicet, dum his defectibus laborant, quærere non oportet quod aliquid actualiter credant: Ideo, &c. Et hæc de primo Articulo.

Quantum ad secundum Articulum, in quo videndum est de Petri Ecclesia sive Grege, sunt Distinctiones præmittendæ: Prima erit generaliter de Ecclesia: Secunda specialiter de militante Ecclesia. Tertia magis specialiter de Petri Ecclesia. XIII. Prima ergo Distinctio est ista: quod Ecclesia potest multipliciter sumi: uno modo pro Templo materiali: & sic sumitur in Veteri Testamento Deut. 23. *Eunuchus non intrabit Ecclesiam.* Et in Novo Testamento primæ Corinthior 11. *Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum, aut Ecclesiam Dei contemnitis?* Alio modo sumitur pro Templo spirituali: & sic multipliciter potest sumi: Uno modo particulariter: & sic quælibet rationalis Creatura quam Deus spiritualiter inhabitat potest dici Ecclesia Dei, sicut dicitur templum. Alio modo magis generaliter: pro aliqua Congregatione talium Creaturarum, sive universali, sive particulari. Et sic iterum multipliciter potest sumi. Uno modo pro omnibus cognoscentibus clare, & beatifice Catholicas veritates, & sic vocatur Ecclesia triumphans, de qua dicitur, *Laus ejus in Ecclesia Sanctorum*, Psal. 149. Alio modo, pro omnibus cognoscentibus ænigmatice hujusmodi veritates. Et sic non solum Sanctos, ut Ecclesia triumphans; sed etiam cum bonis malos, & cum hominibus dæmones comprehendit. Unde etiam quandoque nomine Ecclesiæ maligni signantur: ut cum dicitur *Odivi Ecclesiam malignantium*, Psal. 25. Licet autem hoc modo iterum Ecclesia multipliciter posset sumi; tamen ut ad propositum pertinet, Ecclesia sumitur pro hominibus in mortali corpore naturaliter viventibus, & ænigmatice cognoscentibus Catholicas veritates. Et sic vocatur Ecclesia militans: de qua dicitur Actuum 20. *Attendite vobis & universo*

gregi, in quo posuit vos Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei: & sic sumitur in proposito.

XIV. Secunda Distinctio est ista, quod Ecclesia militans dupliciter potest sumi: uno modo pro Ecclesia Universali: & sic est unica Ecclesia, & extra quam non est salus: de qua dicit Apostolus, *quod Christus est Caput corporis Ecclesiæ, & Corpus ejus est Ecclesia.* Coloss. 1. Alio modo pro Ecclesia Particulari, & sic sunt plures Ecclesiæ, juxta illud dictum ejusdem Apostoli: *Salutant vos omnes Ecclesiæ Christi,* Rom. 16. Utroque autem prædictorum modorum adhuc multipliciter sumitur Ecclesia. Nam sumendo eam per Ecclesia Universali; quandoque sumitur pro Congregatione omnium fidelium actu existentium: quandoque vero generalius sumitur pro Congregatione omnium fidelium à tempore Christi vel Apostolorum usque nunc succedentium: Et sic distinguitur Ecclesia Christi contra Synagogam Moysi. Et isto modo accipit Augustinus Ecclesiam in libro contra Manichæos, ut habetur 11. dist. ca. *palam* & alibi: ubi dicit *quod Euangelio non crederet, nisi eum Ecclesiæ auctoritas compelleret.* Hoc enim modo Ecclesia est majoris auctoritatis, quam Euangelium sit: quia hujus Ecclesiæ Euangelista, sive scriptor Euangelii, pars existit. Quandoque autem adhuc generalius sumitur Ecclesia, pro Congregatione omnium fidelium à principio mundi, usque ad consummationem seculi: & sic non solum comprehendit Ecclesiam Christi, sed etiam Synagogam Moysi, & eos qui fuerunt sub Lege naturali: & isto modo accipit Augustinus lib. 15. de Civitate cap. 1. ubi dicit, quod *non solum à tempore corporalis præsentiæ Christi & Apostolorum ejus, sed ab ipso Abel usque in hujus seculi finem peregrinando percurrit Ecclesia.* Et Gregorius in quadam Homilia dicit, *quod ab Abel justo usque ad ultimum electum semper manet Ecclesia:* hoc enim modo Synagoga in Veteri Testamento appellatur nomine Ecclesiæ, Num. 20. *Cur eduxistis Ecclesiam Domini in solitudinem.* Sed etiam sumendo Ecclesiam pro Ecclesia Particulari, iterum multipliciter potest sumi: Uno modo pro quacumque Congregatione fidelium, sive virorum, sive mulierum. Et sic dicitur primæ Petri 5. *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone.* Et isto modo sumitur in pluribus Sacræ Scripturæ locis. Alio modo sumitur specialiter pro tota Congregatione Clericorum, & sic nunquam accipitur in textu Scripturæ Divinæ: sed Clerici nomen Ecclesiæ appropriaverunt ad seipsos, vocantes se Ecclesiasticos. Alio modo adhuc sumitur magis specialiter, pro aliquo parti-

particulari Collegio Clericorum: Et ſic in Jure Canonico Eccleſia iterum habet varias ſignificationes, ut notatur Extra. *de verborum ſignificatione*. cap. *cum Clerici*, in Gloſſa. XV. Sed his & aliis ſignificationibus omiſſis, Eccleſia militans proprie ſumpta pro Eccleſia Univerſali poteſt iſto modo deſcribi: *Eccleſia eſt omnis homo fidelis, vel omnes homines fideles in mortali corpore naturaliter viventes.* Et vero homines fideles actu vel habitu; implicite, vel explicite credentes, vel ænigmatice cognoſcentes omnes Catholicas veritates. Voco autem Catholicas veritates, veritates quibus quilibet viator actu vel habitu, explicite vel implicite, firmiter aſſentiri tenetur. Sed dico omnis homo, vel omnes homines; quia ſecundum aliquos non ſolum in pluribus hominibus, ſed in uno ſolo poteſt vel potuit ſtare Eccleſia. Nam, ut dicit Auguſtinus ſuper Pſal. 128. *aliquando in ſolo Abel Eccleſia erat:* Et ut quidam dicunt aliquando, ſcilicet tempore paſſionis Chriſti tota Eccleſia & tota fides Eccleſiæ Chriſtianæ in Maria matre Chriſti remanſerat.

XVI. Tertia Diſtinctio eſt iſta, quod Petri Eccleſia dupliciter poteſt ſumi: Uno modo pro Eccleſia, quam Petrus perſonaliter rexit: Alio modo pro Eccleſia Particulari in qua ipſe Sedem tenuit. Et quia iſta dicitur fuiſſe Eccleſia Romana, ideo diſtinguendum, quod Romana Eccleſia multipliciter ſumitur. Quandoque pro Summo Pontifice, & quibuſdam Presbyteris, & Diaconis; quos non ex auctoritate Divinæ Scripturæ; ſed ex conſuetudine obſervantiæ humanæ Papam & Cardinales vocamus. Quandoque autem ſumitur pro ſolis Cardinalibus, quandoque pro omnibus Clericis Romanis; quandoque pro omnibus fidelibus Romanæ Diœceſis; quandoque pro omnibus credentibus fidem Apoſtolicam prædicatam Romanis. Et ſic Univerſalis Eccleſia poteſt vocari Eccleſia Romana, & omnes fideles poſſunt appellari Romani, ut dicunt aliqui; ſicut Paulus Apoſtolus, extra Italiam natus, antequam Romæ fuerit, ſe eſſe hominem Romanum aſſerebat, ut patet *Actor.* 16. Et iſto modo, ſecundum illos, ſumitur Eccleſia Romana ubicumque innuitur, quod contra fidem errare non poteſt Romana Eccleſia, ut 24. quæſt. 1. cap. *Pudenda.* & cap. *Advocavit.*

His ergo Diſtinctionibus præmiſſis, ad videndum qualiter utraque Eccleſia, ſcilicet tam Eccleſia Univerſalis quam Particularis Eccleſia Romana, ſive Romana Diœceſis, fuit Petri Eccleſia, tres ſunt Concluſiones declarandæ. Prima eſt, quod Petrus Apoſtolus ex Chriſti in-

inſtitutione, principatum habuit Univerſalis Eccleſiæ. XVII. Secunda eſt, quod Petrus Apoſtolus ex Chriſti ordinatione Epiſcopatum tenuit Romanæ Eccleſiæ. XVIII. Tertia, quod Petrus Apoſtolus prius tempore Summus Pontifex fuit, quam Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ. Ad declarationem autem harum Concluſionum, ſciendum eſt, quod circa iſtam materiam ſunt variæ aſſertiones iſtis Concluſionibus aliquo modo repugnantes.

Prima eſt, quod nullus Sacerdos ex Chriſti inſtitutione ſuper alios habet aut habuit majorem Poteſtatem, ſed omnes æqualem. Secunda eſt, quod Petrus Apoſtolus non habuit ſuper alios Apoſtolos, nec per conſequens ſuper Univerſalem Eccleſiam principatum, & ſi habuit inter eos aliquo modo primatum, hoc non fuit per modum præſidentiæ, vel dominationis; ſed per modum voluntariæ reverentiæ & humiliationis: ſic quod alii Apoſtoli non tanquam ſibi ſubditi, ſed ratione ſuæ antiquitatis & perfectionis ei in multis voluntarie deferebant. Tertia eſt, quod Petrus habuit ſuper alios proprie principatum; tamen non ex inſtitutione Chriſti; ſed ex ordinatione Apoſtolorum. Quarta eſt, quod Petrus non fuit Pontifex Romanus, ſive Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus. Quinta, quod Romana Eccleſia non habet ſuper alias Eccleſias principatum, niſi improprie capiatur Eccleſia Romana pro Univerſali Eccleſia: Et de iſta intelligitur, quod Romana Eccleſia eſt Caput omnium Eccleſiarum. Sexta, quod particularis Eccleſia Romana habet ſuper alias principatum: Et hoc ponitur ſecundum quadruplicem modum. Primus modus eſt, quod ipſa habuit hujuſmodi principatum, non ex ordinatione divina, ſed humana. Et iſte modus eſt duplex: unus eſt, quod hujuſmodi principatum habuit auctoritate Imperatoris Conſtantini, ſive aliorum Imperatorum. Secundus modus eſt, quod ipſum habuit auctoritate Generalium Conciliorum. Tertius autem modus eſt, quod hujuſmodi principatum habuit non ex ordinatione humana, ſed Divina; & iſte eſt duplex: unus modus eſt, quod hunc principatum habuit immediate ex inſtitutione Chriſti; & eum accepit quando Petrus factus fuit Summus Pontifex, dicente Chriſto Matthæi 16. *Tu es Petrus*, &c. Alius, & quartus modus eſt, quod ipſam habuit, non immediate à Chriſto, ſed à B. Petro, quando de Antiochia in Romanam Eccleſiam Sedem ſuam tranſtulit, & eam omnibus aliis Eccleſiis prætulit. Licet autem non ſit facile prædictas aſſertiones efficaciter impugnare, tamen contra eas probandæ ſunt Concluſiones

præ-

præmissæ. Unde ad declarationem Conclusionis Primæ, tres sunt Propositiones præmittendæ.

XIX. Prima est, quod in Petro, & cæteris Apostolis, duplex fuit Potestas, scilicet Potestas Ordinis, & Potestas Regiminis. Prima fuit Potestas consecrandi, ligandi & solvendi. Secunda fuit Potestas Ordinandi subjectos, & ad eorum salutem gubernandi. Secunda propositio est, quod in Petro, & cæteris Apostolis, fuit æqualis Potestas Ordinis: quia unus Ordo erat in singulis, scilicet Ordo Sacerdotalis: Ideo in his quæ ad hoc pertinent ratione Ordinis, non erat major Potestas in uno quam in aliis. XX. Tertia est, quod in Petro & cæteris Apostolis, non fuit æqualis Potestas Regiminis: sed ex Christi institutione in hac Potestate Petrus fuit major, & præfuit aliis: Ideo in multis primam Ordinis Potestatem ligare & cohibere potuit in eis. Unde quod hujusmodi Potestas ex Christi institutione in eo major fuerit quam in aliis, ex verbis Christi concluditur, non præcise ex eo quod Petro dixit Matthæi 16. *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.* Nam Matthæi 18. similia verba dicuntur omnibus Apostolis. Et Joannis 20. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt:* Sed ex eo quod prius tempore & singulariter dicit illud præmittens, &c. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam: & tibi dabo claves Regni cœlorum.* Et Joannis 1. *Tu vocaberis Cephas:* Et Joannis ultimo, *Pasce agnos meos, pasce oves meas:* per oves majores: per agnos simpliciores intelligens. Plura alia possent induci Scripturæ testimonia: sed ex his patet Conclusio prima. Secunda Conclusio non potest efficaciter probari ex Scripturis Divinis; quia in eis non legitur, quod Christus ordinaverit Petrum Episcopum Romanum, imo quod Petrus fuerit, vel manserit Romæ non invenitur in tota Scriptura Sacra describente Actus Apostolorum; hoc tamen potest rationabiliter persuaderi ex historiis authenticis, quæ narrant, quod Petrus existens Romæ persecutione in ea crescente, Urbem Romanam voluit dimittere: sed occurrente ei Christo ait Petrus, Domine quo vadis? ad quem Christus, vado Romam iterum crucifigi. Ex quo dicto Petrus intelligens seipsum, tanquam alterum Christum, seu Christi Vicarium, ibidem debere martyrio coronari, reversus est, & ibi usque ad finem vitæ remansit. Unde verisimiliter concluditur, quod ibi Sedem & Episcopatum tenuerit: non qui-

quidem ordinatione humana cujuſcumque terreni Imperatoris, ſive Concilii Generalis: ſed ordinatione Divina Imperatoris cæleſtis: licet hæc ordinatio forte poſtea fuerit & per Imperatores roborata, & per Concilia Generalia confirmata: Et ſic patet Concluſio, &c. Tertia Concluſio probatur, quia Petrus exiſtens Pontifex Summus, prius in Antiochia ſedit quam Romæ, ſicut patet *Actuum* 11. Unde, ſicut legitur in Chronicis, Petrus per quatuor annos poſt paſſionem Chriſti in partibus Hieroſolymitanis Eccleſiam rexit, poſtea per ſeptem annos Antiochiæ ſedit. Et ſic à paſſione Domini fluxerunt undecim anni antequam Romæ Sedem ſuam tranſtulerit, & per conſequens pluribus annis fuit Pontifex Summus, quibus non fuit Pontifex Romanus. Quare patet, quod eſſe Pontificem Romanum, non eſt neceſſarium eſſe Pontificem Summum: quia non eſt de eſſentiali neceſſitate Pontificis Summi, quod ſit Epiſcopus Romanus, nec alterius particularis Eccleſiæ Epiſcopus, & ſic patet Concluſio tertia.

Ex prædictis ſequuntur aliquæ Propoſitiones corollariæ: XXI. Prima eſt, quod Pontificatus Summus, & Pontificatus Romanus, ſunt Pontificatus diſtincti, licet ſint in eandem perſonam Divina ordinatione conjuncti. Secunda eſt, quod Pontificatus iſti non ſunt neceſſario ſic annexi, quin ex cauſa rationabili valeant ſeparari, puta ſi Summus Pontifex cum Concilio Generali judicaret eſſe utile Eccleſiæ Univerſali, quod Eccleſiam Romanam omnino dimitteret, & ſe alteri copularet, & hoc ex cauſa rationabili: ſicut ſi Roma aut Diœceſis Romana ſubverteretur ut Sodoma; vel à fide averteretur ut Hieroſolyma, vel propter aliud grande crimen, aut grave ſchiſma. Tertia eſt, quod ſi Pontificatus iſti eſſent de facto ſeparati, Romana Eccleſia non eſſet Caput omnium Eccleſiarum; nec haberet principatum populi Chriſtiani. Patet, quia hanc dignitatem capitis, principatus honoris, ſemper Eccleſia tenet & tenuit, quam Summus Pontifex ſibi ſpecialiter copulavit. Ideo Antiochia illam dignitatem perdidit, & eam Romana Eccleſia acquiſivit, quando Petrus de Antiochena civitate Romam tranſlatus fuit. Quare patet, quod Romana Eccleſia, non eſt Caput aliarum, niſi ratione ſui Capitis, id eſt, Summi Pontificis, qui de facto Pontifex Romanus exiſtit. Ideo excluſo hujuſmodi capite, vel ipſo manente Summo & non Romano Pontifice, ipſa caret illa dignitate: quare, &c. Et hæc de ſecundo Articulo.

Quantum ad tertium Articulum, in quo pro reſponſione ad quæſitum,

ſitum, videndum eſt de gregis Petri & Legis Chriſti conformitate, pro tituli quæſtionis declaratione ſunt tres Diſtinctiones præmittendæ. XXII. Prima ergo Diſtinctio eſt iſta, quod Lege regulari dupliciter poteſt intelligi: uno modo, ut idem ſit quod Legem habere & ea obligari. Et iſto modo ſatis clara eſt ex primo Articulo quæſtionis veritas. Alio modo, ut idem ſit quod ſecundum Legem vivere & ei conformari: Iſto modo tractandi, eſt in præſenti Articulo quæſtionis difficultas. Secunda Diſtinctio eſt, quod Legi conformari poteſt eſſe dupliciter: uno modo in credendis: alio modo in volendis. Prima conformitas pertinet ad intellectum, & fit per fidem, ſpem, & charitatem: Nam ſecundum Apoſtolum *primæ Corinth.* 13. Hæ ſunt tres virtutes Theologicæ, in quibus conſiſtit perfecta conformitas Legis divinæ, & tota perfectio Religionis Chriſtianæ. Tertia Diſtinctio eſt, quod Legi difformari etiam dupliciter poteſt eſſe: uno modo ſecundum Intellectum, errando contra Legem, errore hæreſis, ſeu alicujus falſitatis repugnantis fidei: Alio modo ſecundum Affectum, errando contra Legem, non errore hæreſis; ſed alterius culpæ mortalis repugnantis ſpei aut charitati. Unde ſecundum hoc eſt intellectus quæſtionis; utrum Petri Eccleſia Lege reguletur: hoc eſt, utrum Legi conformetur ſic, quod nunquam propter aliquem errorem, Legis regulæ difformetur.

His ergo Diſtinctionibus præmiſſis; ſciendum eſt, quod de Prima Conformitate vel Difformitate, eſt in hac quæſtione difficultas ſpecialis, ideo de illa principaliter dicam, & de ea intelligam in Concluſionibus ponendis: ſed prius recitandæ ſunt quædam Aſſertiones circa iſtam materiam plurimum differentes. Prima eſt, in qua communiter omnes fideles videntur conſentire; quod tota Eccleſia, ſive multitudo omnium Chriſtianorum hæreticari non poteſt, ſive contra fidem errare. Secunda eſt, quod nec etiam Concilium Generale. Tertia, quod nec Romana Eccleſia. Quarta, quod nec Collegium Cardinalium. Quinta, quod nec Papa canonice intrans. Aliæ autem ſunt quinque aſſertiones prædictis valde repugnantes. Una eſt, quod Papa, intrans canonice, hæreticari poteſt, ſive contra fidem errare: quia Petrus & multi alii leguntur ſic erraſſe. Septima eſt, quod Eccleſia Romana etiam poteſt ſic errare: ſive capiatur pro Collegio Cardinalium, ſive pro Papæ ſimul & Cardinalium, ſive in quacumque alia ſignificatione ſumatur, dummodo nomine Romanæ Eccleſiæ non importetur tota multitudo fidelium: quia illa Eccleſia ſcili-
cet

cet ſic errante, adhuc ſtaret Eccleſiam illam non errare cui Chriſtus promiſit perſeverantiam in fide. Octava eſt, quod etiam Concilium Generale poteſt contra fidem errare, quia ipſo ſic errante adhuc ſtaret aliquos extra Concilium non errare: & per conſequens, fidem Eccleſiæ non deficere. Nona eſt, quod tota multitudo, non ſolum Clericorum, ſed generaliter omnium virorum, poteſt ſic errare, & fides Eccleſiæ in ſolis mulieribus conſervari: quia ſic conſervata fuit in ſola Maria virgine tempore paſſionis Chriſti. Decima eſt, quod tota multitudo Chriſtianorum non ſolum virorum ſed etiam mulierum, uſum rationis habentium, poteſt contra fidem errare: quia hoc ſtante adhuc in parvulis baptizatis poſſunt ſalvari omnes promiſſiones Chriſti de fide Eccleſiæ duratura uſque ad conſummationem ſeculi. Licet autem omnes prædictæ Aſſertiones habeant ſecundum magis & minus aliquas apparentes rationes, tamen eas ad præſens pertractare non patitur temporis brevitas. Sed conſervando eas uſque alias, dico pro nunc probabiliter, quod ex tribus Concluſionibus probandis, ſatis poterit apparere aliqua dictarum Aſſertionum veritas.

XXIII. Ex Sacra Scriptura convincitur, quod ſemper eſt aliqua Eccleſia quæ Chriſti Lege reguletur. Ex Sacra Scriptura non convincitur quod ſit aliqua Eccleſia Particularis, quæ Chriſti Legis regulæ conformetur. Ex Sacra Scriptura convincitur, quod ſemper eſt aliqua Univerſalis Eccleſia, quæ nunquam Chriſti Legis regulæ difformetur. Et quia iſtæ Concluſiones multum ad invicem connectuntur, ideo ſimul una ratione probantur. Unde arguitur ſic: Ex Sacra Scriptura convincitur quod ſemper eſt aliqua Eccleſia, quæ per rectam fidem Legis Chriſti regulæ conformatur: intelligendo ſemper à tempore Chriſti uſque ad conſummationem ſeculi. XXIV. Sed ex ea non convincitur hoc convenire alicui Eccleſiæ Particulari, intelligendo per Particularem Eccleſiam quamcumque Eccleſiam diſtinctam ab Eccleſia Univerſali. Igitur, ſufficienti diviſione ex ea convincitur hoc convenire Eccleſiæ Univerſali: Et per conſequens ſequitur intentum in Concluſionibus præmiſſis, intelligendo eas, ut prædixi de Conformitate & Difformitate primo modo dictis. Conſequentia patet: Sed minor rationis probatur: quia illud quod in Sacra Scriptura promittitur toti & nulli parti; non debet alicui parti attribui: XXV. Sed ſemper rectam fidem habere aut nunquam contra veram fidem errare, in Sacra Scriptura à Chriſto promittitur toti & ſoli fidelium

lium Congregationi ut patebit ex probatione Majoris. Igitur hoc non debet alicui particulari Ecclesiæ Catholicorum attribui, imo debet temerarium censeri. Maior autem principalis rationis probatur primo ex illo verbo Christi Lucæ 22. *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Nec dubitandum est ipsum in hoc fuisse exauditum: quia secundum Apostolum Hebr. 5. *Exauditus est pro sua reverentia.* Constat ergo, quod Christus promisit Petro, quod non deficiet fides sua, non intelligens de ejus fide personali, sed de fide generali Ecclesiæ Dei committendæ regimini Petri. Et cum non loquatur de aliqua Ecclesia partiali, sequitur quod intendit de Ecclesia totali. Secundo patet idem ex illo verbo Christi Matth. ultimo, *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Ubi Christus promittit suis discipulis non solum pro se, sed pro suis Successoribus in Ecclesia Dei seipsum, non quidem corporaliter, aut solum sacramentaliter, sed per fidem spiritualiter semper adesse vel affuturum. Unde dicit Gregorius, quod per hoc quod Christus usque ad consummationem seculi cum discipulis se esse promittit, ostendit ipsum nunquam à credentibus recessurum. Tertio idem sequi apparet ex illo verbo Christi Matthæi 24. ubi loquens de persequutione Antichristi, dicit quod *inducentur in errorem si fieri potest etiam electi.* Unde ex hoc modo loquendi Christi patet, quia de potentia ordinata hoc non potest fieri: Quia ejus promissio est, quod etiam tempore Antichristi erunt aliqui electi non errantes in fide Christi. Et quia minus videretur de illo tempore promissio, sequitur quod semper sunt aliqui credentes fidem Christi: & illi continentur sub aliqua Ecclesia, non particulari, sed universali. Quare, &c.

Ex prædictis sequuntur aliquæ Propositiones Corollariæ: XXVI. Prima est, quod semper in Ecclesia Universali erunt plures adulti illustrati veritate fidei. Secunda est, quod semper in Ecclesia Universali erunt plures justi formati virtute spei. Tertia, quod semper in Ecclesia Universali erunt plures electi inflammati charitate Dei. Prima Propositio patet, quia in auctoritate præallegata, ubi Christus dicit *quod si fieri potest etiam electi inducerentur in errorem:* intendens quod illo tempore Antichristi erunt plures electi non errantes contra fidem, constat quod non intendit de parvulis baptizatis, cum in eis non cadat inductio in errorem; Sed de adultis credentibus fidei veritatem. Unde patet, quod promissiones Christi de fide Ecclesiæ usque ad finem seculi permansura, non possunt salvari in parvulis

vulis baptizatis; & per consequens, nec debent intelligi solum de fide infusa, sed etiam de fide acquisita. Secunda Propositio patet ex prima & tertia: quia fides & charitas non possunt haberi sine spe de communi, sive de potentia ordinata, ut ad præsens suppono. Igitur, &c. Tertia Propositio patet, quia minus videretur, quod Ecclesia debet stare in charitate in illo tempore, & pessimo persequutionis Antichristi, quam quocumque alio tempore: quia de illo tempore dicitur Matth. 24. quod *abundabit iniquitas, & refrigescet charitas*: & tamen adhuc illo tempore Ecclesia stabit in charitate: quia ibi dicitur quod refrigescet charitas, & non quod ipsa totaliter corrumpetur. Item dicitur charitas multorum, & non dicitur omnium. Item ibidem de Antichristo dicitur, quod abbreviabuntur dies ejus: quare non videtur, quod debeat interficere omnes charitatem habentes. Item ibidem dicitur in plurali, quod electi non potuerunt in errorem indici: & per consequens tunc erunt plures electi contra Legem non errantes: & per consequens, fidem & charitatem habentes: Quare, &c.

XXVII. Ex prædictis ergo patet responsio Quæstionis; videlicet, Quod Petri Ecclesia Lege regulatur, hoc est, quod Universalis Ecclesia nunquam per errorem Legi difformatur, sed semper Legis Christi regulæ conformatur, non solum per fidem mortuam, sed etiam per fidem, spem, & charitatem formatam: & si non quantum ad quamlibet ipsius portionem. Et in hoc consistit Conformitas Ecclesiæ ad Christi Regulam, seu Legem. Hæc igitur sufficiant de tertio Articulo, & pro præsenti & totali quæsito.

FINIS.

Attende Lector, M. Petrum Alliacenum, Capita hac Quæstione Vesperiarum contenta uberius tractavisse in sua prima Lectione supra Magistrum Sententiarum: & quendam Magistrum Theologiæ ansam captasse impugnandæ sententiæ Alliaceni in sua Lectione: Idque in causa fuisse, cur idem Alliacenus sequentem Quæstionem resumptivam habuerit, ut argumentis prædicti Magistri responderet: quæ admonitio non parum conferet ad Quæstiones hujusmodi intelligendas, præsertim sequentem.

QUÆSTIO

QUÆSTIO EJUSDEM DE RESUMPTA.

ARGUMENTUM.

I. *Utrum Petri Ecclesia fide confirmetur.*
II. *Ecclesia Petri accipitur multipliciter.*
III. *Licet tam Christus quam ejus Vicarius Petrus, in quantum Caput Ecclesiæ, habuit Monarchiam Spiritualem, non tamen Regiam temporalem.*
IV. *Regnum Christi, sive ejus Regale Dominium multipliciter imaginatur.*
V. *De paupertate Christi.*
VI. *Licet ad salubriter credendum requiratur fides infusa, tamen ipsa non sufficit ad actum credendi producendum sine rationis apparentia.*
VII. *Licet Christi, seu Petri Ecclesia ex fide sola non sit ad credendum sufficienter confirmata, tamen ex fidei auctoritate principaliter concluditur confirmatio Ecclesiæ in fide Christiana.*
VIII. *Ex Sacra Scriptura non convincitur, quod semper est aliqua Particularis Ecclesia, qua Regula Legis Christi conformetur.*
IX. *Ex Sacra Scriptura probabile est, quod ante diem Judicii erit aliquod tempus, in quo nulli erunt fideles vivi; Et illo tempore consummationis, nulla erit Ecclesia militans, sive Universalis sive Particularis.*
X. *In die Judicii nulli homines reperientur vivi qui obvient Christo venienti, qui prius non fuerint mortui.*
XI. *Exponuntur plures auctoritates de Judicio extremo loquentes.*
XII. *De consummatione seculi.*
XIII. *An Ecclesia posset salvari in uno supposito.*
XIV. *An Concilium posset contra fidem errare: & an sic liceat ab eo ad aliud appellare.*
XV. *An omnis errans in fide, sive persona, sive Congregatio, omni alteri non erranti in causa fidei sit subjectus.*
XVI. *An tota multitudo Clericorum posset difformari Legi Christi.*
XVII. *An Romana Ecclesia posset Legi Christi difformari.*

Utrum Petri Ecclesia { *Rege gubernetur.* / *Lege reguletur.* / *Fide confirmetur.* / *Jure dominetur.* }

I. UTrum Petri Ecclesia fide confirmetur. Arguitur primo quod non; quia Petrus non habuit Regalem Monarchiam totius Ecclesiæ seu Politiæ Christianæ: Imo talis Monarchia videtur ad Imperatorem pertinere: Igitur Politia Christiana non debet dici Petri Ecclesia: Et per consequens, quo ad suppositum, quæstio falsa. Consequentia tenet: quia quælibet Politia dicitur proprie esse illius qui in ea est Rex, seu Monarcha. Antecedens patet, quia Christus pro se & Petro ejus Vicario futuro fecit solvi tributum

Imperatori, *Matth.* 17. Igitur, &c. Secundo, si Ecclesia esset fide confirmata, maxime hoc videretur verum de fide infusa: sed hoc non; Igitur, &c. Antecedens, quo ad primam partem, videtur notum; sed, quo ad secundam, probatur: quia fides infusa non sufficit ad firmandum in nobis actum credendi respectu articulorum, nisi ad hoc concurrat apparentia rationum, ex quibus, secundum Augustinum 14. *de Trinit.* gignitur in nobis fides, nutritur, defenditur & roboratur. Igitur fide non confirmatur Ecclesia, sed magis ex ipsa rationis apparentia. Sic enim per apparentia miracula Ecclesia fuit confirmata, juxta illud, *prædicaverunt ubique, Domino cooperante & sermonem confirmante, sequentibus signis.* Marci ultimo. Quare, &c. Tertio, Ecclesia Petri in his quæ sunt fidei potest errare: Igitur non confirmatur fide. Consequentia clara est: quia confirmatio in fide, importat constantem firmitatem quæ est invertibilis in errorem. Antecedens probatur, quia Ecclesia Romana proprie dici debet Petri Ecclesia, eo quod in ea fuit sedes sua: sed ipsa, sicut una alia Particularis Ecclesia potest errare in fide: nam ipsa sic errante adhuc staret Universalem Ecclesiam non errare. Et sic salvarentur omnia dicta Scripturæ, & omnes promissiones à Christo factæ de stabilitate Ecclesiæ & firmitate in fide, &c.

Oppositum arguitur, quia Christus oravit pro Petri Ecclesia, ut esset fide confirmata, juxta illud, *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, Lucæ 22. &c. Sed hæc oratio Christi fuit exaudita. Nam, ut dicit Apostolus, *exauditus est pro sua reverentia.* Hebr. 5. Igitur, &c.

Juxta tres terminos Quæstionis ad materiam tactam in tribus prioribus Argumentis, præmissis tribus Præambulis, ponam tres Conclusiones responsales, in quibus aliquid dicam, non tam assertive, quam probabiliter & collative. II. Primum Præambulum est de isto termino, *Petri Ecclesia*, qui licet multipliciter possit sumi, prout dixi in Vesperiis meis in secundo Articulo quæstionis; tamen in proposito sumitur pro Ecclesia Universali, quæ dicitur Ecclesia Petri; quia in spiritualibus fuit Caput ejus, & in ea ex Christi institutione Sacerdos summus. Et per hoc posset solvi primus Articulus ante oppositum quæstionis factus: Quia dicitur Petri Ecclesia, non propter Monarchiam temporalem, sed propter spiritualem & Sacerdotalem. Per hoc etiam posset solvi tertium Argumentum: quia Ecclesia universaliter magis proprie dicitur Petri Ecclesia, quam Ecclesia Roma-

na,

na, ſeu quævis alia Particularis, prout alias in eodem Articulo declaravi. Secundum Præambulum eſt de iſto termino *Fides*, qui multipliciter poteſt ſumi. Uno modo pro fide habituali, de qua dicitur *ſine fide impoſſibile eſt placere Deo*, Hebræor. 11. Alio modo pro fide actuali de qua dicit Auguſt. *fides eſt credere quod non vides.* Tertio modo pro fide objectali, id eſt, pro objecto fidei, de qua in Symbolo, *Hæc eſt fides Catholica*, &c. Adhuc autem primo modo poteſt ſumi pro habitu infuſo, vel pro habitu acquiſito: Et iterum tertio modo vel pro actu fidei infuſæ, vel pro habitu ex actu acquiſito procedente: qui actus vel habitus quando eſt ſine charitate, dicitur fides informis: de qua dicitur, *Dæmones credunt & contremiſcunt.* Jac. 2. Quando vero eſt cum charitate ſeu gratia, dicitur fides formata: de qua dicit Propheta: *Juſtus in ſua fide vivit*, Habac. 2. Sed omnibus aliis modis ad præſens excluſis, capio hic fidem pro habitu infuſo, vel actu credendi ab ea procedente, ſive ſit informis, ſive formatus charitate. Tertium Præambulum eſt de iſto termino *Confirmatio:* qui, licet etiam multipliciter poſſit ſumi, tamen hic ſumitur ut importat conſtantem firmitatem in aliqua virtute, quæ de Lege ordinata eſt invertibilis in vitium contrarium: ſicut aliquem diceremus in gratia confirmatum, quia aliqualiter invertibilem ad peccatum. Unde ex prædictis apparet, quod titulus Quæſtionis dupliciter poteſt intelligi; ſecundum quod huic ablativo *fide* duplex præpoſitio poteſt ſubintelligi vel ſuppleri: Nam poteſt intelligi utrum confirmetur *ex fide* vel *in fide.* Primo eſt ſenſus Quæſtionis: utrum Univerſalis Eccleſia ex fide, ſcilicet infuſa, confirmetur, ſic quod ex ipſa abſque rationis apparentia ad conſtanter & firmiter credendum ſufficienter inducatur, juxta illud quod ſolet in Eccleſia cantari, *Etſi ſenſus deficit, ad firmandum cor ſyncerum ſola fides ſufficit.* Et juxta illud Gregorii, *fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.* Et contra hunc ſenſum arguit ſecunda ratio ante oppoſitum. Secundo modo eſt ſenſus Quæſtionis, utrum Univerſalis Eccleſia in fide infuſa confirmetur, ſic ſcilicet, quod de ſuæ fidei conſtantia & firma perſeverantia certitudinaliter inſtruatur. Et ad hunc ſenſum procedit ratio facta per oppoſitum. Unde hujuſmodi confirmatio in fide duo importat. Primum eſt quod ſemper quandiu erit Eccleſia, ipſa perſeverabit in fide: Secundum eſt, quod de perſeverantia ipſa eſt certificata ex inſtructione Scripturæ Sacræ ſeu alterius revelationis Divinæ, juxta illud prius allegatum: *Petre, rogavi pro te*, &c.

Ubi Christus revelavit, quod semper Petri Ecclesia in fide perseverabit.

His igitur præmissis, ponam tres Conclusiones. Prima erit de Ecclesia & Monarchia Petri, & erit responsiva ad Quæstionis suppositum. Secunda erit de habitu & actu infuso fidei, & erit præambula ad primum Quæstionis sensum. Tertia erit de Quæstione & confirmatione Ecclesiæ Christi: & erit responsiva ad utrumque Quæstionis intellectum. III. Prima ergo Conclusio, juxta materiam Argumenti ante oppositum facti, est de Ecclesia & Monarchia Petri, & est ista: Quod licet tam Christus quam ejus Vicarius Petrus, in quantum Caput Ecclesiæ, habuerit Monarchiam Spiritualem, non tamen Regiam temporalem. Prima pars patet de Christo, quia secundum Apostolum Coloss. 1. *Christus est Caput corporis Ecclesiæ & corpus ejus est Ecclesia:* sed Caput habet Monarchiam principalem & supremam respectu & circa sui corporis membra: Igitur, &c. De Petro Christi Vicario idem patet ex dictis in secundo Articulo Quæstionis, quam tractavi in Vesperiis, ubi ostendi quod Petrus Apostolus ex Christi institutione fuit Caput, & habuit Principatum Universalis Ecclesiæ, & fuit in ea Pontifex Summus, & per consequens Spiritualis Monarcha Supremus. Sed secunda pars Conclusionis patet ex illa Propositione, quam posui in prima Lectione *contra Reverendum Magistrum*, quæ fuit hæc. *Sicut nec Petrus Apostolus ultra Monarchiam Sacerdotalem; sic nec Christus secundum humanitatem habuit Monarchiam Regalem.* Cujus secunda pars est contra primam partem secundæ Conclusionis principalis tertii Articuli, in qua in Vesperiis suis posuit, quod Christus unctus est à Deo, ut esset secundum humanitatem Monarcha Regalis & Sacerdotalis totius Orbis generalis. Contra quam probavi prædictam Propositionem meam tribus rationibus. Prima; quia si Christus esset secundum humanitatem Monarcha Regalis, &c. tunc Petrus Apostolus sicut successit Christo in Monarchia Sacerdotali, sic succedere debuisset in Monarchia Regali: Consequentia videtur bona: Quia non apparet ratio diversitatis. Sed Consequens videtur falsum; quia quod Petrus talem Monarchiam habuerit non habetur ex Scriptura Sacra: quare hoc asserere apparet temerarium. Hic, *Magister*, respondet dupliciter, Primo negando Consequentiam & assignando rationem diversitatis; dicendo, quod ex causa rationabili, quæ tamen non habuit locum in Christo, tempore Novæ Legis, Regnum divisum est à Sacerdotio: scilicet ne Sacerdo-

tes vocati ad altius exercitium ſpiritualis vitæ, negotiis ſecularibus implicarentur. Et hæc eſt, ut dicit, ratio Apoſtoli 2 *ad Timoth.* 2. Alio modo reſpondet, negando Conſequens illatum, non eſſe inconveniens de B. Petro, & de quolibet Papa ejus Succeſſore, intelligendo de Monarchia Regali quo ad auctoritatem originalem & Architectonicam. Sed contra arguitur; quia ſi prima reſponſio ſit bona & ratio diverſitatis in ea aſſignata; ſequetur, quod ſecunda reſponſio ſit mala. Quia per primam, in Nova Lege, Regale Dominium non eſt cum Sacerdotio, nec Sacerdotes debent ſecularibus implicari: Igitur Summus Sacerdos non dominatur tali Dominio temporali, per quod retraheretur ab exercitio ſpirituali, juxta illud Apoſtoli, *nemo militans Deo implicat ſe ſecularibus negotiis*, 2 Timoth. 2. Sic una reſponſio interimit aliam. Tamen ad fundandum ſecundam reſponſionem ponit duas Propoſitiones: Prima eſt, quamvis Papa de Jure divino & naturali, utramque, ſcilicet Spiritualem & temporalem habeat Juriſdictionem, auctoritative; non tamen æqualiter exequutive. Prima pars probatur: quia temporalia ſe habent tanquam diſpoſitiones ad Spiritualia: Igitur apud quem eſt plena auctoritas ſpiritualium, apud illum etiam eſt auctoritas ordinandi de temporalibus, &c. Item: Quicumque habet auctoritatem judicandi de ſpiritualibus, ad illum etiam reducitur auctoritas judicandi de temporalibus: Igitur, &c. Antecedens probatur; quia temporalia non niſi ſecundum ſpiritualia debent judicari & ordinari, juxta illud Apoſtoli 1 Corinth. 6. *Angelos judicabimus, quanto magis ſecularia.* Gloſſa. *Id eſt, de rebus ſeculi.* Et ad hoc inducit Decretales, Extrav. *Qui filii ſunt legitimi.* cap. *Per venerabilem.* Item deduci poteſt ex dictis Apoſtoli 1 Cor. 2. dicentis, *quod Spiritualis omnia judicat*, &c. Secunda probatur, quia in temporalibus Papa non habet meram exequutionem, ſicut in ſpiritualibus, ſed ſolum in certis caſibus habet exequutivam Juriſdictionem temporalem, ſicut probant Jura, quæ tamen non allegat cauſa brevitatis. Tangit etiam ibi auctoritatem Scripturæ *Deut.* 17. ex qua concludunt Jura, ſicut ipſe dicit, quod cum in temporalibus aliquid fuerit difficile vel ambiguum, tunc eſt ad Judicium Sedis Apoſtolicæ recurrendum, &c.

Sed iſta poſſunt apparenter ſolvi, & contra ipſum reduci. Unde ad Primam & Secundam ſimul poteſt dici, quod temporalia, id eſt, negotia rerum temporalium & ſecularium, ſicut Principatus, Dominium, vel Judicium coactivum, non diſponuntur nec ordinantur ad

Spiri-

Spirituali: imo magis ea impediunt. Unde ſuper illo verbo Apoſtoli prius allegato, *Nemo militans Deo*, &c. dicit Gloſſa Ambroſii, *quod ſicut nemo poteſt duobus Dominis ſervire, ſic nec Deo militare in ſpiritualibus, qui implicat ſe ſecularibus negotiis quibuslibet.* Et dicit *quibuslibet*, nullum excipiendo. Item, nec concludit illa auctoritas Apoſtoli 1 Corinth. 6. *Angelos judicabimus, &c.* Quia ibi alloquitur Apoſtolus generaliter omnes de Corintho, ad quos ſcribebat Epiſtolam. Unde quia contendebant de ſecularibus Judicibus, ipſos monebat, ut ex cœtu fidelium aliquos judices conſtituerent, non quidem Epiſcopos aut Sacerdotes, ſed alios: Propter quod ſubdit: *ſecularia igitur judicia ſi habueritis, contemptibiles qui ſunt in Eccleſia, illos conſtituite ad judicandum, &c.* Ubi Gloſſa ſecundum Ambroſium & Auguſtinum, *Contemptibiles, id eſt, aliquos ſapientes qui tamen ſint minoris meriti, ſupple, quam Apoſtoli, vel miniſtri Euangelii, conſtituite ad judicandum.* Et cauſa redditur, quia Apoſtoli talibus non vacabant. Unde etiam Gloſſa ſecundum Gregorium: *hi*, inquit, *terrenas cauſas examinent, qui exteriorum rerum ſapientiam perceperunt: Qui autem ſpiritualibus donis ditati ſunt, terrenis non debent negotiis implicari.* Et hæc eſt etiam ſententia Bernardi *ad Eugenium Papam lib. 2. cap.* 5. Si autem aliqua dicta Sanctorum videantur innuere, quod judicia ſecularia ad Epiſcopos pertineant, ſicut etiam videtur innuere illa Decretalis, *Per venerabilem.* Ad omnia talia poſſet dici, ea debere intelligi, non de Judicio coactionis, ſed de Judicio diſcretionis: vel hoc ad eos pertinere non jure naturali, aut divino; ſed humano & poſitivo, de quo ad præſens non eſt intentio. Item; illa Auctoritas, *Spiritualis omnia judicat*, non videtur digna ſolutione, quia omnino eſt extra propoſitum. Nam Apoſtolus vocat Spiritualem, non Epiſcopum, aut Sacerdotem; ſed prout diſtinguitur contra carnalem: quod patet per illud, quod præcedit; *Animalis homo*, inquit, id eſt, qui habet animum ad carnalia depreſſum, *non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei*, id eſt, ſpiritualia: nec Apoſtolus loquitur de Judicio rerum ſecularium, ſed ſpiritualium. Quod patet ex auctoritate quam allegat ex Iſaiæ 40. *Quis enim cognovit Spiritum Domini, &c.* Item, ad illam auctoritatem Deuteron. *Si difficile & ambiguum, &c.* poteſt dici, quod loquitur de Sacerdotio Veteris Legis: Nec ſecundum ſenſum literalem debet extendi ad Sacerdotes Novæ Legis, propter cauſam ſupra tactam. Ideo per illam non ſufficienter probatur, quod ad eos pertineat judicium coactivum de Jure divino, &c.

Se-

Secunda Propositio *Magistri* est, quod Sacerdos Apostolicus se habet ad Reges & Principes, sicut Architector ad manuarios artifices: Probatur; quia Sacerdos Apostolicus habet cognoscere propter quid, & dare Leges & Regulas Judicandi, secundum quas Principes Seculares debent populum regere, & Jurisdictionem exercere: nec possunt Legibus uti quæ eis aliquomodo sint contrariæ, vel earum impeditivæ. Sed quia *Magister* hoc dicit pure voluntarie, & sine allegatione Scripturæ authenticæ, ideo non insisto. Reputo enim clarum, quod hoc non probat esse de Jure naturali aut divino, sicut nec alia dicta sua: hic autem dicit, quod miratur de modo meo arguendi, quem feci in prima Ratione, dicendo, hoc non habetur ex Scriptura Sacra, igitur temerarium est hoc asserere. Nam multa circa materiam Trinitatis & Corporis Christi tenemur credere, quæ Sacra Scriptura non expressit, sed per Doctrinam vocalem Apostolorum & Traditiones Ecclesiæ ad nos pervenerunt: Quare, &c. Ad hoc respondeo; quod in materia de qua loquimur non erat opus de hoc expressam mentionem facere, cum sit clarum, quod nec ex Doctrina vocali Apostolorum, aut Traditione Ecclesiæ habetur, quod Christus aut Petrus aut alii Apostoli & eorum Successores gesserint se tanquam Reges aut Principes temporales: nec quod eis imposuerint Leges aut Regulas judiciales, nec quod circa eos Judicia secularia exercuerunt: sed suis Legibus & Judiciis se humiliter subjicere voluerunt. Nam Christus per Pilatum Vicarium Romani Imperatoris sustinuit judicari. Et licet forte significaverit se pati injustum Judicium, non tamen contra ipsum, tanquam contra non Judicem reclamavit: imo per hoc quod dixit ei: *Non haberes potestatem ullam adversum me, nisi tibi datum esset desuper*, id est, à Deo, secundum Augustinum. Petrus etiam non dicebat totum mundum in temporalibus sibi esse subjectum, sed loquens de Principibus secularibus dicebat: *Obedite Dominis vestris etiam dyscolis*, 1 Petri 2; & Paulus, *Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit*, Roman. 13. Et dicit *omnis anima*, id est, omnis homo, nullum excipiendo. Ipse etiam ad Cæsarem tanquam ad Judicem appellavit. Unde dicit: *Ad tribunal Cæsaris sto ubi me judicari oportet*, Actuum 25. Ubi Glossa, *quia*, inquit, *hic est locus judicii, &c.* His ergo consideratis videtur esse temerarium dicere, & asserere illa quæ superius recitata sunt esse de Jure divino, nisi ad hoc cogat Scripturæ Sacræ auctoritas, &c. Et hæc non assertive, sed solum collative dicta sint de prima Ratione.

Secundo, principaliter arguebam sic; Quod Christus secundum humanitatem habuerit totius Orbis Monarchiam Regalem, non convincitur ex Scriptura Sacra, nec ex illis auctoritatibus quas *iste Magister* allegat: Quia omnes illæ, & si quæ sunt similes, vel non dicuntur de Christo secundum sensum literalem; vel intelliguntur de Christo secundum Divinitatem: igitur illud dictum est voluntarium: & qua facilitate dicitur, eadem facilitate respuitur. Et confirmatur, quia ex Scriptura Sacra apparentius convincitur oppositum: Nam Christus interrogatus utrum Rex esset, respondit Pilato, *Regnum meum non est de hoc mundo*, Joannis 18. Per hoc dans intelligere, quod ipse secundum humanitatem quantum ad temporalia, quæ mundana vocabat, non habebat totius Orbis Monarchiam Regalem. Contra rationem, quia videtur replicatio esse solutio Argumenti sui, ipse replicat per aliquas Auctoritates. Prima est Apostoli Eph. 1. Ubi dicit de Christo, *quod Deus Pater operatus est in Christo, suscitans illum ad dexteram suam in cælestibus super omnem Principatum & Potestatem & Virtutem & Dominationes, &c. Et omnia subjecit sub pedibus ejus*, id est, sub humanitate ejus, quam etiam Angeli adorant, & ipsi homini Christo omnia subsunt. Secunda est Psal. 44. dicentis: *Sedes tua* vel *thronus tuus Deus in seculum seculi, virga æquitatis virga Regni tui.* Quod allegat Apostolus Hebræorum 1. probans per hoc Christo esse datum Regnum vel dignitatem Regiam seu Sedem Judiciariam permanentem in seculum seculi. Quod talis potestas fuerit sibi data à Patre secundum humanitatem, patet per hoc, quod consequenter allegat Apostolus: *Propterea unxit te Deus, &c.* Glossa. *id est, unxit te secundum hominem.* Et concludit ex hoc, quod per hoc, quod dicit ipsum esse unctum, significat eum esse Regem & esse Sacerdotem. Tertia est ad Hebræos 2. *Non enim Angelis subjecit Deus Orbem terræ.* Et Paulo post: *Omnia subjecit sub pedibus ejus:* Et loquitur de Christo homine, de quo idem dicit, quod *ipsum paulo minus ab Angelis minoravit.* Juxta dictum Psalmistæ. Quarta est Apocalyps. 19. *Habet in vestimento & in femore suo scriptum Rex regum & Dominus dominantium.* ubi Glossa. *Per vestimentum & femur intelligit humanitatem Christi.* Quinta est Matthæi ultimo. *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra.* Ubi secundum glossam Hieronymi non loquitur de coëterna Patri divinitate; sed de assumpta humanitate. Ex quibus omnibus infert *iste Magister* Christum habuisse Monarchiam & non voluntarie dictum, &c.

IV. Pro

IV. Pro ſolutione iſtorum, pono iſtam Diſtinctionem; quod Regnum Chriſti ſive ejus Regale Dominium poteſt imaginari triplex: unum ſcilicet Divinum, per quod ſecundum Divinitatem eſt Rex & Dominus omnium, ſicut Deus Pater. Et de iſto Dominio poteſt intelligi illa auctoritas Apoc. *Rex Regum & Dominus dominantium.* Licet ſecundum Gloſſam, Chriſtus habuerit ſcriptum in veſtimento humanitatis: quia ſcilicet Verbum Dei fuit unitum cum pelle humana: ratione cujus per communicationem idiomatum idem Dominium quod conveniebat Deo, conveniebat etiam homini. Nec etiam loquitur ibi de tali Dominio, de quo loquimur, ſcilicet temporali, ſed de Dominio Regni æterni. Unde Gloſſa ſubdit: *Rex regum ſcilicet ſuper omnes Sanctos.* Hi autem ſunt in patria non in via: Quare, &c. Aliud eſt Chriſti Dominium, ſcilicet humanum, quod ſibi convenit ſecundum humanitatem: & iſtud poteſt ſubdiſtingui & intelligi duplex: unum Spirituale ſive Sacerdotale: aliud temporale ſive ſeculare. De Spirituali ſive Sacerdotali Regno loquitur ſecunda auctoritas allegata de Pſalmiſta, *Sedes tua*, &c. Et generaliter Regnum ſive Imperium Chriſti, de quo Prophetæ ſunt loquuti, ſive ejus Sedes aut Thronus aut Poteſtas Regia, intelligenda ſunt de Regimine Spirituali, quo ad ſalutem æternam acquirendam, & non de temporali ſive corporali; Quod poſſet faciliter ex Scripturis declarari, ſed ad præſens ſufficit illud quod allegatur *ad Hebræos* 1. ubi ſecundum Apoſtoli ſententiam, iſta Sedes, vel Poteſtas permanſura eſt in ſæculum ſæculi: quia cum omne Regnum temporale & omnis Poteſtas temporalis ſit tranſitoria; non poteſt dici permanere in ſæculum ſæculi, id eſt, ſive fine. Ad idem facit illud Daniel. 7. *Poteſtas ejus Poteſtas æterna, quæ non auferetur; & Regnum ejus quod non deſtruetur* ſive *corrumpetur.* De temporali ergo & corruptibili Regno non intelliguntur Scripturæ, nec tale Regale dominium dicunt Chriſto convenire. Et maxime loquendo de generali Regno totius mundi: quicquid ſit de ſpeciali Regno Judaici populi, de eo nihil ad præſens: ſed intelligitur de Regno Sacerdotali. Nec obſtat ſi Sacerdotium Regnum dicatur in Veteri Teſtamento: cum etiam in Novo Petrus Apoſtolus Sacerdotium Chriſti vocet Regale Sacerdotium: Quare, &c. Sed adhuc eſt aliud Chriſti Regnum ſive Regale Dominium, non temporale, ſeu terrenum; ſed cæleſte & æternum, ac ſupernaturale, ſeu miraculoſum. Et de tali Dominio vel Poteſtate intelliguntur aliæ tres auctoritates, ſcilicet prima, tertia, & quinta ſuperius allegatæ. Nam præeſſe in

cœlo ſuper Angelis, Principatibus, & Dominationibus, & omnia habere ſubjecta ſub pedibus ejus, & habere omnem Poteſtatem in cœlo & in terra, licet conveniat Chriſto ſecundum humanitatem, prout ſonant prædictæ auctoritates: tamen iſta non pertinent ad Dominium humanum, ſeu temporale, vel terrenum: de quo ad præſens loquimur: ſed ad Dominium Regni æterni, quod Chriſtus in ſua paſſione meruit, juxta illud Apoſtoli Philipp. 2. *Humiliavit ſemetipſum*, &c. *Propter quod exaltavit illum Deus, & dedit illi nomen; ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium & infernorum.* Hoc ergo Dominium, licet Chriſtus ab inſtanti ſuæ conceptionis habuerit, ſecundum aliquos; tamen non niſi raro, & ſupernaturaliter, ac miraculoſe uſus fuit: ſicut in ejectione dæmonum in porcos, & præcipitatione porcorum in mare, *Marci* 5. *Matthæi* 21. in arefactione ficulneæ, & aliis quibuſdam factis miraculoſis ad confirmationem fidei, & ſuæ Divinitatis oſtenſionem diſcipulis exhibitis. Et non ad oſtendendum Poteſtatem ſeu auctoritatem humani ſeu terreni Principatus. Quare ex his ſatis patet, prædictas auctoritates non eſſe ad propoſitum, nec probare intentum.

Sed adhuc pro reſponſione ad confirmationem Rationis meæ, ponit iſtam tertiam Propoſitionem; Licet Chriſtus ſecundum humanitatem plenam de temporalibus immediate ordinandi habuit Poteſtatem, non tamen illam per ſe exercuit; ad oſtendendum aliud nobilius officium per ſe pertinens ad Regalem dignitatem. Prima pars, dicit ipſe, patet ex jam dictis: ſed per præmiſſa apparet contrarium: ideo probatio ſua nulla. Secunda pars, ſcilicet, quod illam per ſe non exercuit, patet. Nam juveni dicenti Chriſto, dic fratri meo ut dividat mecum hæreditatem, reſpondit, *ô homo! quis me conſtituit Judicem ſuper vos*, Lucæ 12. Sed iſta auctoritas non ſolum probat quod non exercuit, quod ſatis clarum eſt: ſed etiam probat contra primam partem, quod exercendi Juriſdictionem Dominium non habuit; quia negat ſe eſſe Judicem. Ad Judicem autem non tantum pertinet Juriſdictionis exercitium, quantum Judicandi dominium. Quare, &c.

Tertia pars Propoſitionis ſuæ eſt, quod Chriſtus per hoc, quod non exercuit per ſe talem Juriſdictionem, oſtendit quod de per ſe ad Regnum pertinet, ſcilicet ſubjectos regere per Leges ſtudioſas, in his quæ pertinent ad finem humanum, tam politicum, quam ultimatum: & quod diſcutere negotia temporalia litigioſa ſolum per accidens ad eorum pertinet officium, ſcilicet propter materiam hominum.

num. Et hoc ostendit, quia primum exercitium fuisset in statu innocentiæ: secundum vero non. Ideo Christus ad dandum exemplum perfectæ vitæ; suum Regale Dominium reduxit ad exercitium talis status. Item patet in hoc Psalmo 2. ubi Propheta in persona Christi dicit: *Ego autem constitutus sum Rex*, &c. Et subjungens officium suum Regale, dicit: *Prædicans præceptum ejus*. Item, quod tale officium per se ad Reges pertineat, patet ex dictis Philosophi 1. Politicor. ubi ostendit, quod principatus paternus, qui similis est regali, magis habet solicitari circa homines, quam circa possessiones; & circa virtutes hominum, quam circa divitias.

Sed contra hæc instatur; quia ex his sequitur, quod non erit differentia inter Principatum Regni temporalis, & Principatum Regni Spiritualis, seu Sacerdotalis; quod est absurdum. Et consequentia tenet, quia differentia inter istos Principatus, est, quia Principatus temporalis ordinatur ad temporalia, Sacerdotalis ad Spiritualia: & ad Reges temporales pertinet principaliter de per se, & proprie subjectos regere per Leges studiosas, non quascumque, sed per Leges humanas, civiles, seu politicas, & per virtutes morales eos ordinare ad finem politicum hujus vitæ. Ad Sacerdotes principaliter, & de per se pertinet eos regere per Leges divinas, & per virtutes heroicas eos ordinare ad finem ultimum vitæ futuræ & salutis æternæ. Et hoc fecit Christus, per hoc ostendens se esse Sacerdotem, & non Regem temporalem. Nec auctoritas Psalmistæ, quam allegat, facit ad propositum suum, sed magis contra ipsum. Nam per hoc quod subdit: *prædicans præceptum ejus*, clare patet, quod non loquitur de Regno temporali; sed de Sacerdotali: quia non ad Reges temporales, sed ad Sacerdotes proprie pertinet prædicatio præceptorum Dei: Quare, &c.

Sed adhuc pro solutione rationum mearum ponit istud Corollarium; quod quamvis Rex seu Dominus temporalis possit licite in divitiis, & honoribus gloriosus apparere; non tamen de ratione Regis, vel Domini temporalis est taliter Jurisdictionem suam exercere. Prima pars patet, quia hoc potest fieri ad utilitatem Reipublicæ. Secunda patet de Christo, qui secundum eum fuit verus Rex temporalis secundum humanitatem, & tamen, sicut patet ex decursu Euangelii, in regnando servavit paupertatem & humilitatem. Et hoc sicut dicit probant rationes meæ, & nihil plus. Unde quando Christus respondit Pilato, *Regnum meum non est de hoc mundo*, intelligendum est,

ſecundum eum, quo ad communem modum regendi aliorum, ſcilicet in divitiis & gloria mundana. Sed iſta expoſitio videtur diſtorta, nec eſt dictis Sanctorum conſona. Nam ſuper iſto paſſu dicit: *Chriſtus non privat*, inquit, *mundum à ſua providentia & prælatione, ſcilicet divina vel ſpirituali: ſed oſtendit Regnum ſuum non eſſe humanum ſive corruptibile.* Sed conſtat quod omne Regnum temporale eſt corruptibile: quare patet, quod dicebat ſe non habere Regnum temporale, ſeu corporale; ſed ſolum ſpirituale. Et ad idem eſt ſententia B. Auguſtini: Igitur, &c. Et hoc de ſecunda ratione principali.

V. Tertio principaliter arguebam ſic. Chriſtus tenuit arctiſſimam paupertatem, igitur non habuit Monarchiam temporalem ſeu Regalem. Conſequentia tenet, quia arctiſſima paupertas excludit, tam in proprio, quam in communi, omne Dominium temporalium rerum: & per conſequens, Regale Dominium. Antecedens patet, quia Chriſtus tenuit & ſervavit omne illud quod ipſe ad Euangelicam perfectionem pertinere docuit, juxta illud Actuum 1. *Cœpit Jeſus facere & docere:* & ipſe docuit arctiſſimam paupertatem ad Euangelicam perfectionem pertinere. Igitur, &c. Confirmatur antecedens probando per octo media, quibus Chriſtus facto & verbo ſummam paupertatem docuit: Primo, quia ipſe per Prophetam ſuam futuram paupertatem prædixit: *Pauper ſum ego, & in laboribus à juventute mea.* Pſal. 87. Secundo, quia propter nos egeſtatem & paupertatem aſſumpſit; propter nos egenus factus eſt, &c. 2 *Corinth.* 8. Tertio, quia ex pauperibus natus, omnia paupertatis ſigna oſtendit: *Invenietis infantem pannis involutum*, &c. Lucæ 2. Quarto, quia inter homines converſando, paupertatem ſervavit: *Vulpes foveas habent*, Lucæ 9. Quinto, quia pauper & nudus in cruce pependit: *Recordare paupertatis meæ*, Threnor. 3. Sexto, quia pauperes diſcipulos, ſcilicet piſcatores, elegit: *Ecce nos reliquimus omnia*, &c. Matthæi 19. Septimo, quia paupertatis conſilium dedit: *Si vis perfectus eſſe*, Matthæi 19. *Qui non renunciat omnibus*, Lucæ 14. Octavo, quia pauperibus Regnum Cælorum promittit. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum*, &c. Matthæi 5. His ergo attentis, cum ex Scriptura pateat, quod Chriſtus ſecundum humanitatem in omnibus ſe oſtenderit eſſe pauperem; mirandum eſt, quo modo aliquis dicat, ipſum fuiſſe Monarcham totius orbis, & Regem temporalem; cum etiam ſe eſſe Regem negaverit, *Johan.* 18. Et à turbis Regnum oblatum reſpuerit. *Joannis* 6. Et Cæſaris Imperium re-

cognoverit: *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari.* Matthæi 22. Igitur, &c. Ad istam rationem respondet, negando primam consequentiam. Et ad probationem, negat mihi, quod arctissima paupertas excludat, tam in proprio, quam in communi, omne Dominium temporalium rerum; ut dicit patere ex dictis, & per illud, Zachar. 9. *Exulta, Ecce Rex tuus venit tibi justus & salvator, & ipse pauper*, &c. Ideo, licet Christus in omnibus ostenderit se esse pauperem, ut probant præmissæ auctoritates; non tamen sequitur ex hoc, ipsum non fuisse Regem.

Sed contra istam responsionem arguitur, probando consequentiam meam principalem, & assumptum in ea, quod *ipse Magister* negavit. Nam licet Christus, quantum ad usum, aliqua tam in proprio, quam in communi habuerit: in proprio quidem, sicut cibum, potum, & vestimenta sua propria, sibi singulariter appropriata: in communi vero, quia sicut patet *Joannis* 12. loculos habebat, quos Judas servabat: in quibus erant secundum Glossam, *Matth.* 18. communia, scilicet, Christo & Apostolis: legitur quod erant eis omnia communia, *Actuum* 14. Tamen hoc certum est, quod in istis, seu in aliis quibuscumque rebus temporalibus Christus ultra usum, non habuit proprie dictum Dominium, sive in proprio, sive in communi: & quod sua arctissima paupertas, quam docuit & servavit, tale Dominium excludit. Nam ubi dat consilium perfectionis dicens: *Si vis perfectus esse*, &c. nihil excipit, sed dicit, *Omnia, quæcumque habes, da pauperibus.* Nec addit proprium, vel commune; sed universaliter hoc intelligit. Ideo signum universale ingeminat dicens: *Omnia, & quæcumque.* Igitur, tale Dominium non habuit, nec habere voluit. Quod Scriptura plerisque locis possessionem nominat, ut ibi, *Nisi quis renunciaverit omnibus quæ possidet*, &c. Et Matthæi 10. *nolite possidere aurum neque argentum*, &c. Igitur. Ad hoc possem inducere Decretales factas super declaratione Regulæ B. Francisci: sed transeo, causa brevitatis. Nec auctoritas Zachariæ, quam inducit, facit ad propositum suum, quia loquitur de Rege spirituali: ideo dicit, Justus & Salvator. Et cum indecens sit Regem temporalem esse pauperem, si de Rege temporali loqueretur, non diceret *exulta & jubila:* quia & ipse pauper esset, & contra honorem Regni super asinam incederet, non esset causa exultationis vel jubilationis; sed magis tristitiæ & doloris populo Judaico, ejus auxilium præstolanti. Quare, &c.

Sed

Sed adhuc pro ſolutione quorumdam, prius allegatorum ponit hanc quartam Propoſitionem: Licet Chriſtus in omnibus ad Regnum pertinentibus habuit generaliter in orbe Poteſtatem, non tamen per hoc deſtituit Imperatorem, vel alios habentes Regiam dignitatem: quia ſcilicet noluit habere exercitium in temporalibus, ideo à turbis oblatum reſpuit Regnum. Et quo ad hoc dicit, *date quæ ſunt Cæſaris Cæſari*, &c. & Imperatorem recognovit. Tamen his non obſtantibus, dicit *iſte Magiſter*, quod Imperator & Reges alii terreni, in ſuis gradibus, à Deo permiſſi fuerunt, tanquam miniſtri Chriſti hominis, ſuper quos, & omnia negotia eis commiſſa, habuit plenam auctoritatem pro ſuo libito ordinandi. Sed ut patet ex ſupradictis hoc non probant rationes ſuæ: & etiam ſi hoc verum eſſet: cum ſecundum Auguſtinum, Omnis Chriſti actio, noſtra ſit inſtructio; Chriſtus de ſuis actibus de hoc nos debuiſſet inſtruxiſſe. Quod tamen, ut patet ex ſuperioribus, ipſe non fecit: ſed magis verbo & facto docuit oppoſitum. Quare, &c. Et hæc de tertia Ratione principali, & de prima Concluſione, & ſuis adjunctis probabiliter dicta ſint.

VI. Secunda Concluſio, juxta materiam ſecundi Argumenti, ante oppoſitum quæſtionis facti, eſt de habitu & actu infuſæ fidei: Et eſt iſta; quod licet ad ſalubriter credendum, requiratur fides infuſa, tamen ipſa non ſufficit ad actum credendi producendum ſine rationis apparentia. Prima pars non poteſt convinci à pura ratione naturali, quia ſecundum eam, nulla eſſet neceſſitas ponendi habitus infuſos, cum omnia poſſent ſalvari, ponendo habitus naturaliter acquiſitos. Sed tamen ad eam facit auctoritas Scripturæ: Nam Apoſtolus dicit Hebræorum 11. *Quod ſine fide impoſſibile eſt placere Deo:* & per conſequens, ſine ea impoſſibile eſt de Lege ordinata ſalubriter credere: & tamen Apoſtolus loquitur de infuſa fide: quia ſine fide acquiſita poteſt quis placere Deo, ſicut patet de parvulis baptizatis, & de adultis quibuſdam. Quare, &c. Item, iſta pars poteſt aliquo modo perſuaderi ratione probabili, licet non inconvincibili. Nam ſicut arguit Gulielmus Pariſienſis, prima parte Tractatus de Fide, & Legibus, ex ſolis naturalibus non aſcenditur ſuper naturam, vel naturalia; nec aliqua virtus, vel potentia per ſemetipſam eſt major, vel fortior ſeipſa. Intellectus igitur per ſemetipſum, vel naturalia ſua, non poteſt credere contra ſe, vel ſupra ſe, vel ſeipſum vincere: ſed ipſe multa habet credere contra ſe, id eſt, contra naturalem inclinationem ſuam: quod probat ibidem, quia eodem jure, & æque pleno,

tene-

tenetur subditus esse humanus intellectus Deo sicut affectus: Sed humanus affectus sic est debitor Deo, quod propter ipsum habet contra se operari, & contra seipsum, & suam inclinationem amare, vel odire. Quare & humanus intellectus propter Deum habet contra seipsum credere. Igitur necesse habet super omne lumen naturale illuminari fortiori lumine. Naturalibus autem illuminationibus nulla est fortior hic in via, quam ipsa gratia. Quare concludit, fidem esse gratiam, hoc est divinæ largitatis donum gratuitum, quo intellectus propter Deum credit contra seipsum. Item: ex eodem fundamento concedit, quod actus, seu operationes fidei infusæ & acquisitæ, non solum differunt secundum magis & minus, ut quidam dicunt; sed differunt specie. Quia lumina descendentia desuper à Patre luminum, alterius modi sunt, quam lumina ascendentia à rebus creatis: & aliter secundum speciem lucet intellectus ex irradiatione Primi luminis, aliter ex reverberatione à rebus infimis. Secunda pars probatur, quia parvulus baptizatus, vel adultus habens fidem infusam, ex illa non sufficeret producere actum credendi, respectu articuli de Trinitate, seu alterius rei inevidentis, nisi prius confortaretur vel manuduceretur ex aliqua apparentia. Nam per hoc, sicut dicit Augustinus, ut allegatum est superius, fides, scilicet, acquisita gignitur, nutritur, defenditur & roboratur: Et istud postea clarius probabitur. Sed oppositum hujus partis tenet Doctor prædictus in Tractatu prællegato, de Fide & Legibus. Potest autem ejus opinio ad aliquas Propositiones reduci.

Prima, quod credere improbabilia, fortitudinis est atque vigoris nostri intellectus: sicut amare damnosa & molesta, fortitudinis atque vigoris nostri affectus. Quia sicut humanus affectus habet velle contra seipsum propter Deum; sic humanus intellectus credere contra seipsum.

Secunda Propositio, credere ea quæ apparent esse vera, non est virtutis; sed credere ea quæ non apparent, vel non videntur esse vera, hoc est ex virtute credentis: quia talis credulitas, seu ei debita fides quæ sibi impenditur propter suasiones aut probationes, etiam cuilibet alteri daretur. Igitur sublimior ei debetur. Unde tertio potest sic argui. Aut credendum est Deo sine aliqua suasione, aut non: Si sic, habetur propositum: Si non; ergo non aliter sibi credendum est quam cuilibet alteri. Nec valet dicere, quod ei creditur sine suasione, sed tantum quia verax est: quia hoc est credere cum suasione.

Nam qui sic credit, suasum habet quod Deus verax non vult mentiri. Et sic crederetur cuilibet viro bono, nec in hoc horificatur Deus, quia sic cuilibet crederetur, qui eandem causam credulitatis haberet: at debetur Deo specialis honorificentia & obedientia in credendo. Quare, &c.

Quarta Propositio. Non est intellectus firmus aut fidelis qui credit per probationes aut apparentias rationis: Quia talis est velut infirmus requirens baculum ad ambulandum: & ratio est baculus cui innititur: Igitur, qui per rationem credit, non firmiter credit. Item, talis est sicut venditor incredulus, qui emptori aliter non credit, nisi pignus & cautionem ei dederit: & probatio est velut pignus aut cautio sine qua non credit. Quare manifestum est intellectum exactorem hujusmodi pignoris esse credulitate infirmum & incredulum.

Quinta sequitur ex prædicta, quod sicut multitudo & magnitudo pignoris in domo venditoris, licet ei securitatem faciant; signa tamen sunt incredulitatis ipsius: sic pignora & securitates probationum designant incredulitatem intellectus. Idem patet exemplum de multitudine baculorum & apodiaculorum, quæ designant infirmitatem ambulantis.

Sexta, sicut hujusmodi credulitas sive fides, quæ fit per probationes vel suasiones non est virtuosa: sic & ipsa est vitiosa & Deo contumeliosa, ideoque damnatione ac supplicio dignissima. Primum patet; quia virtus est circa difficile: hujusmodi autem credulitas, non solum non est difficilis, sed facilis: quia sicut impossible est non credere manifeste vera, sic difficile est non credere probabilia. Secundum patet, quia sicut contumelia fit viro notæ bonitatis, si ei absque pignore non credatur: sic Deo tanto maior, quanto melior. Item, non est ita mendax cui cum pignore non credatur: quæ ergo reverentia fit Deo, si ei sic credatur, vel fides attribuatur? Item, tali credulitate non creditur Deo, sed probationi, sicut venditor non credit emptori, sed pignori. Quare, &c.

Ex prædictis sequitur Septima, quod Deo digna credulitas est illa & sola talis, qua ei creditur sine omni pignore rationum, aut probationum cautione, gratis scilicet obedienter, & non propter hoc, quia verax est, aut quia verum est, quod loquitur: & omnis alia credulitas est irreligiosa & Deo contumeliosa: quia per talem Deo non creditur, sed pignori: quare nec talis facit fidelem.

Octava, quam postea infert ex prædictis, est, quod inquisitio probatio-

bationum, est unum impedimentum in cognitione Legis Christi seu veritatis articulorum.

Sed huic & aliis Propositionibus iste Doctor videtur in eodem Tractatu contrarius. Nam postea diffuse ibidem probatur, & per multas rationes, quod una est fides ad quam credendam omnes homines obligantur. Persuadet etiam quemlibet Articulum fidei articulariter: Postea generaliter probat, quod sola Lex vel fides Christi est illa ad quam omnes tenentur: sed quod omnis contraria est falsa: & sic inducit probationes ad ea, quæ sunt fidei. Insuper dicit ibidem, quod Prophetis & Apostolis non est creditum nisi ex testimoniis miraculorum. Quare, &c. Item Christus dicit Joannis 15. *Si opera non fecissem in eis, quæ nullus alius fecit, peccatum non haberent:* & loquitur de peccato infidelitatis, secundum Augustinum. Ergo patet, quod Christus faciebat opera miraculosa, & propterea sibi, & suæ Legi fides adhibetur. In miraculis autem fundatur quædam rationis apparentia. Quare, &c. Item, miracula facta sunt ad confirmationem fidei, juxta illud prius allegatum, Marci ultimo, *Prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis.* Igitur apparentia miraculi aut rationis non tollit firmitatem fidei, sed magis eam facit. Quare, &c. Item, specialiter arguitur contra primam & secundam Propositiones: quia secundum Philosophum, & etiam secundum Adversarium, sicut se habet voluntas ad bonum, sic intellectus ad verum: sed secundum Philosophum 3. *Ethicorum* voluntas non potest velle aut diligere nisi apparens bonum: & per consequens, sicut voluntas non potest amare damnosa aut molesta, nisi sub ratione alicujus apparentis bonitatis: ita nec intellectus credere ardua & difficilia contra seipsum, nisi ex apparentia veritatis: hoc enim quilibet experitur, quod illud quod credit apparet sibi verum. Et interrogatus de illo quod credit, respondet, quod ipsum sibi verum videtur. Unde & nostrum credere est quoddam apparere, sicut & quodlibet aliud judicium intellectus. Et ideo quando dicit Apostolus Hebræorum 11. *Quod fides est argumentum rerum non apparentium*, intelligendum est non evidentium: ut sit sensus, quod fides est notitia inevidens. Quare, &c. Item, contra tertiam, sextam, & septimam Propositiones arguitur, quia sicut se habet voluntas ad meritorie diligendum Deum, sic intellectus ad meritorie credendum Deo: Sed voluntas digne & meritorie ipsum potest diligere propter retributionem, juxta illud Psal. 118. *Inclinavi cor meum ad facien-*

das justificationes tuas, in æternum, propter retributionem. Nec ex hoc ſequitur, quod non aliter ſibi creditur, quam cuilibet alteri: quia ſicut Deus non eſt diligendus propter retributionem præciſe & principaliter, ſed propter ſeipſum: ſic non eſt ſibi credendum præciſe aut principaliter propter rationem, ſed principaliter propter ejus auctoritatem. Et ſic intelligenda eſt communis auctoritas Gregorii, *fides non habet meritum, ubi humana ratio præbet experimentum.* Non obſtante ergo ratione probabili, ſtat meritum fidei: quia principaliter creditur propter obedientiam Dei. Et ita plus creditur ſibi quam rationi; quia propter ipſum firmiter creditur illud, quod ratione ſolum probabiliter ſuadetur. Et ita non eſt facile, ſed difficile & virtuoſum, probabilia non ſolum probabiliter, ſed etiam firmiter credere. Quare, &c. Item, contra quartam & quintam Propoſitiones arguitur: quia ſicut, ſecundum Philoſophum in ſecundo de Anima, ad videndum requiritur lux corporalis: ſic ad credendum naturaliter requiritur apparentia rationis, quaſi quædam lux ſpiritualis. Igitur ratio probabilis non facit intellectum, aut oſtendit ipſum infirmum infidelem aut incredulum: nec eſt ſicut baculus, aut apodiaculum accidentaliter ſuſtentans ipſum: ſed eſt quaſi pes naturaliter portans eum, & naturale ejus adjutorium requiſitum ad ſpiritualiter ambulandum, id eſt, ad credendum. Quare nec multitudo aut magnitudo probationum, ſicut multitudo & magnitudo pignoris, incredulitatem intellectus deſignant, ſicut dicit iſte Doctor: imo magis ejus credulitatem augent, ſicut docet experientia, & in ipſo firmitatem faciunt, ſicut dicit Gregorius in Homilia Aſcenſionis. *Ipſa*, inquit, *reſurrectio Apoſtolis dubitantibus per multa argumenta demonſtrata eſt: Quia dum nos legentes cognoſcimus, quid aliud quam de illorum dubitatione ſolidamur?* &c. Unde patet, quod probabilia argumenta, ſeu rationes probabiles non ex ſua ratione ſecum afferunt formidinem, capiendo formidinem pro quantocumque parvo diſſenſu concluſi, aut aſſenſu ſui oppoſiti. Nam tunc talis ratio æqualiter quamvis remiſſius probaret oppoſitum concluſi: & ſic non poſſet ſtare cum firmitate fidei, quod eſt falſum. Quare, &c. Patet etiam ex eodem falſitas octavæ Propoſitionis; quia inſuper ponens eam non ſolum contrariatur ſibi ipſi, ſed etiam omnibus fere Sanctis & Doctoribus, qui inquirunt & inducunt rationes probabiles ad ea quæ ſunt fidei, quod non facerent ſi eſſet impedimentum in cognitione Legis Chriſti. Imo ipſemet Legiſlator ad ſuæ Legis probationem, fecit per ſeipſum & ſuos

ſuos Apoſtolos miracula, ut dictum eſt ſupra. Quare, &c. Sic ergo ex prædictis patent ſolutiones rationum hujus Doctoris, & falſitas ſuæ Propoſitionis, ac per conſequens, veritas octo Propoſitionum contradictoriarum propoſitionibus præmiſſis. Et hæc de ſecunda Concluſione & ſuis adjunctis.

VII. Tertia Concluſio, juxta materiam tertii Argumenti, ante oppoſitum Quæſtionis facti, eſt de Confirmatione Eccleſiæ Chriſti, & eſt iſta: Quod licet Chriſti, ſeu Petri Eccleſia, ex fide ſola non ſit ad credendum ſufficienter confirmata, tamen ex fidei auctoritate principaliter concluditur confirmatio Eccleſiæ in fide Chriſtiana. Et hæc Concluſio directe reſponſiva eſt ad quæſitum. Nam prima pars reſpondet ad primum Quæſtionis intellectum, ſecunda vero ad tertium. Prima pars autem patet ex dictis in ſecunda Concluſione: quia ex ſola fide infuſa non inducitur ſufficienter Eccleſia ad credendum, ſeu ad conſtanter & firmiter aſſentiendum: ſed ad hoc inducta fuit ex apparentia rationum, ſicut etiam arguit ſecunda ratio ante oppoſitum. Et ſpecialiter ex apparentia miraculorum, ſicut oſtendit auctoritas allegata, *Marci ultimo capitulo*. Quare, &c. Unde de multis rationibus, quas in prima Quæſtione Sententiarum inducit Doctor Subtilis, & etiam alii Doctores in diverſis locis, tantum unam tango, cauſa brevitatis, arguendo ſic: Illa ſunt vera & conſtanter ac firmiter credenda, in quorum veritatis teſtimonium Deus invocatus fecit miracula. Iſta eſt probabilis in lumine naturali, per formoſam Hiſtoriam de reſuſcitatione Lazari, & aliis multis miraculis per Chriſtum & ejus Apoſtolos factis. Igitur, &c. Hanc rationem innuebat Richardus de Sancto Victore 1. de Trinitate capit 2. loquens: *Domine*, inquit, *ſi error eſt, à te decepti ſumus: tot enim & tantis prodigiis atteſtata ſunt, quæ non niſi per te fieri potuerunt.* Et loquitur in perſona indifferenti. Et ſi forte hujuſmodi miracula negarentur eſſe facta, hoc nobis grande miraculum ſufficit, quod ſine miraculis pœne totus orbis crediderit, ſicut dicit Auguſtinus 22. *de Civitate Dei.* Sufficit enim quantum ſcilicet ad indifferentem: quia aliter eſſet de protervo. Hanc eandem rationem ſimiliter innuebat Chriſtus, dicens Joannis 10. *Si mihi non creditis, ſaltem operibus credite*; & multa ejuſmodi in pluribus locis Euangelii. Quare, &c. Secunda pars Concluſionis patet ex dictis in tertio Articulo Quæſtionis, quam tractavi in Veſperiis meis, ubi ſub tribus Concluſionibus probavi, quod ſemper, ſcilicet uſque ad conſummationem ſæculi eſt, & erit

aliqua Ecclesia, quæ per rectam fidem Christi Lege regulabitur, & ci conformabitur. Et ista est Ecclesia Universalis, & non aliqua particularis ab Universali Ecclesia distincta. Sed quod sic semper perseverabit Universalis Ecclesia in fide, non potest convinci ratione, sed principaliter convincitur ex Scripturæ auctoritate, sicut ibidem probavi, ex tribus Auctoritatibus, scilicet illa Lucæ 22. *Petre, rogavi pro te*, &c. Et illa Matthæi ultimo: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Et insuper ex illo dicto Christi, dicentis de persequutione Antichristi, quod tunc *inducentur in errorem si fieri potest etiam electi.* Inductionem dimitto causa brevitatis. Ex his ergo, ac etiam ex dictis in Tertio præambulo hujus Quæstionis, satis patet secunda pars Conclusionis.

VIII. Sed contra unum dictum quod immediate tactum est, & quod probatum fuit in Secunda Conclusione dicti Secundi Articuli Vesperiarum mearum, quæ Conclusio fuit: *Ex Sacra Scriptura non convincitur, quod semper est aliqua Ecclesia particularis quæ Christi Legis Regulæ conformetur:* posuit dictus *Magister* hic istam Propositionem collativam, ex Sacra Scriptura convincibilem: *Videtur quod semper usque ad diem Judicii aliqua particularis Ecclesia militans Christi Legis Regulæ conformetur:* Et sic, secundum eum, sequitur, quod confirmatio in fide non solum convenit Universali Ecclesiæ, sed etiam particulari; cujus oppositum nunc & alias tetigi, & in Prima Lectione mea, respondeo ad rationes *istius Magistri:* dixi quod una sola, scilicet quinta, vadit contra intentionem meæ Conclusionis: Et contra hoc ipse postea arguit: Sed quia processus logicalis est magis vocalis quam realis: ideo transeo causa brevitatis, & venio ad Rationes suas principales.

Prima Ratio fuit, quod semper usque ad diem Judicii durabit Ecclesia, quam Christus se ædificaturum promisit supra Petram, continens in se multas Ecclesias particulares, & distinctiones Graduum, Officiorum, & Dignitatum, sicut corpus continet in se multa membra sic distincta. Igitur, &c. Consequentia patet, Antecedens probatur ex dictis Christi & Apostoli simul junctis, *Matthæi* 16. *primæ Corinth.* 12. & *ad Ephesios* 4. & 5. *capit.*

Secunda Ratio fuit, in die Judicii de multis Ecclesiis particularibus, ex diversis mundi partibus concurrent fideles etiam in charitate existentes, qui tunc reperientur vivi & rapientur in nubibus obviam Christo in aëra. Igitur, &c. Consequentiam reputat claram. Antecedens

cedens patet ex duobus dictis Apostoli simul junctis, scilicet *primæ Thessalon.* 4. ubi loquitur de illis qui tunc rapientur vivi, & quo modo rapientur, &c. Et Ephesior. 4. ubi dicit, *donec omnes occurramus*, &c. Ubi Glossa: *donec nos omnes occurramus nobis invicem de diversis partibus mundi, cum desiderio currentes ad gaudium:* & subdit, *donec illud fiat, durabit prælatio.*

Ad Primam Rationem respondi in Prima Lectione, quod quicquid sit de Antecedente, tamen illud non convincitur ex Sacra Scriptura, nec ex illis dictis Christi, & Apostoli, quæ allegat. Ad Secundam, quicquid sit etiam de Antecedente, dixi consimiliter, quod illud non convincitur ex Scriptura, nec ex illis dictis Apostoli. Quare, &c. Unde pro materia istarum Rationum posui tres Propositiones.

IX. Prima: Ex Sacra Scriptura probabile est, quod ante diem Judicii erit aliquod tempus, in quo nulli erunt fideles vivi. Patet de illo tempore, in quo ante adventum Christi ad Judicium, ignis præcedet purgans elementa, & incinerans corpora mixta. Et illud tempus in dictis meis vocabam Consummationem seculi, &c.

Secunda Propositio sequitur ex prædicta, quod nullo tempore Consummationis nulla erit Ecclesia militans, sive Universalis, sive particularis. Patet ex descriptione Ecclesiæ militantis quam posui: quia tunc nulli erunt fideles in mortali corpore naturaliter viventes: Et ex hoc patet clare falsitas suæ Propositionis, & etiam Antecedentis Primæ Rationis, quo ad singulas partes.

X. Tertia Propositio: In die Judicii nulli homines reperientur vivi qui obvient Christo venienti, sic scilicet, quod illi prius non fuerint mortui. Patet ex dictis, nec oppositum convincitur ex illa auctoritate Apostoli *primæ Thessal.* 4. sicut patet intuenti opiniones Doctorum super hoc passu. Et ex hoc clare patet falsitas Antecedentis Secundæ Rationis.

Sed contra hæc ipse replicat: Primo contra hoc quod dixi, quod Antecedens suarum Rationum non convincitur ex Scriptura, inducit plures auctoritates Scripturæ, quæ quasi in idem conveniunt: scilicet dictum Apostoli *ad Ephesios* 4. ubi de Christo loquitur sic: *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas*, &c. *ad ædificationem corporis Christi*, scilicet Ecclesiæ, *donec occurramus* nobis invicem & Christo venienti ad Judicium, *in virum perfectum*, scilicet, *in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Sed talem mensuram ætatis

ætatis non habebimus ante diem Judicii; quia non nisi per resurrectionem: Igitur usque ad illud tempus durabit Ecclesia secundum distinctionem graduum, &c. Ex quo infert, quod falsa est Prima Propositio, & per consequens Secunda.

XI. Sed hic dico, quod in illa auctoritate Apostoli, hæc dictio *donec* sumitur exclusive ut scilicet excludat, non solum diem Judicii, sed etiam illud tempus quod immediate Judicium præcedit: quando scilicet Judicii signa incipient apparere, ut magis statim dicetur. Quare, &c. Item constat contra me, quia illud tempus purgationis electorum per ignem, &c. pertinet ad diem Judicii, imo est pars diei Judicii. Non enim solum ad diem Judicii pertinet latio Sententiæ: sed etiam multa alia præcedentia, & sequentia, ut patet etiam ex multis passibus Scripturæ. Sed quicquid sit de hoc ultimo dicto, tamen primum proprie loquendo non est verum: quia illa purgatio per ignem, est unum de signis ante Judicium, secundum omnes Doctores: & per consequens, proprie non est pars Judicii, &c. Item replicat contra Tertiam Propositionem, quia Christo venienti ad Judicium, aliqui rapientur obviam, qui tunc invenientur vivi, & prius non fuerunt mortui. Igitur illa Propositio falsa. Antecedens probat, ex illo Apostoli primæ Thessalon. 4. *Deinde nos qui vivimus*, *qui relinquimur*, *simul rapiemur in aëra*, *&c.* Sed hæc auctoritas non concludit, quod Paulus qui jam est mortuus ibi se connumerat cum illis vivis, qui sic rapientur: & per consequens non intendit quod illi vivi prius non fuerint mortui. Et quando dicit quod imo, sicut patet per Glossam ibidem, & Magistrum *libro* 4. *dist*. 43. & Doctores communiter, quod supponunt, quod Christus veniens ad Judicium aliquos inveniet vivos & tunc consequenter quærunt, utrum tales quandoque sint morituri, vel non; & tangunt duas opiniones. Unam Hieronymi, qui videtur velle quod non, &c. Aliam Ambrosii dicentis, quod in raptu illorum qui vivi rapientur, mors erit & resurrectio, mira quadam velocitate. Item: tenet Thomas de Argentina super eadem distinctione ubi dicit, quod Augustinus 20. *de Civitate Dei*, capitulo 20. videtur sentire, quod illi qui mortui fuerint inventi, in adventu Judicis, prius duratione resurgent, quam hi qui invenientur vivi: quia rapientur obviam Christo, & in illo raptu morientur & subito reviviscent. Sed contra hoc, primo est illud Apostoli 1 Corinth. 15. *Omnes quidem resurgemus:* & sequitur, *In momento*, *in ictu oculi*, *&c.*

Et

Et per consequens secundum Apostolum omnes resurgent in eodem instanti: & non aliqui prius resurgent aliis prioritate temporis. Et sic illud 1 ad Thessal. 4. *Et mortui qui in Christo sunt, resurgent primi; deinde nos, &c.* non refertur ad prioritatem & posterioritatem temporalem quo ad actum resurgendi, sicut declarat ibidem Magister Nicolaus de Lira, ad cujus Postillam remitto. Item: S. Thomas *in* 4. *Sententiarum. dist.* 43. *Articul.* 4. *quæst.* 1. dicit, quod licet in hac materia varie loquantur Sancti; tamen hæc est securior, & communior opinio, quod omnes morientur, & à morte resurgent. Et in *responsione ad primum argumentum* ostendendo quomodo intelligendum est illud Symboli, *venturus est judicare vivos & mortuos*, dicit, quod ista distinctio vivorum & mortuorum, non est referenda ad ipsum Judicii tempus: quia tunc erunt omnes vivi: neque ad totum tempus præteritum: quia omnes judicandi aliquo tempore fuerunt vivi, & aliquo tempore mortui: Sed ad illud tempus determinatum, quod immediate Judicium præcedet, quando scilicet Judicii signa incipient apparere. Et *dist.* 47. *quæst.* 2. *Articul.* 3. dicit, quod illa conflagratio ignis Judicium præcedet quo ad purgationem mundi. Et in *responsione ad primum argumentum* dicit, Augustinus 20. *de Civitate Dei* ubi videtur oppositum innuere; non loquitur determinando, sed opinando, sicut ostendit ex ejus verbis. Et in *responsione ad tertium argumentum*, dicit, quod illi vivi qui dicuntur reperiri, sunt illi qui usque ad tempus conflagrationis in corpore vivent. Ex quibus omnibus apparet propositum, &c. Item, quicquid sit de hoc, tamen ex his variis opinionibus Doctorum circa hanc materiam, apparet clare, quod ex Sacra Scriptura non convincitur propositum istius materiæ: imo expresse dicit Magister Sentent. ubi cum allegat pro se, quod horum quid verius sit, non est humani judicii definire, Quare, &c. Iterum vero replicat dicendo, quod licet dictæ Tres Propositiones meæ essent veræ, adhuc æqualiter staret difficultas utriusque Rationis suæ, ponendo loco illius, usque ad diem Judicii, *Ly*, usque ad tempus signorum diem Judicii præcedentium. Et deduceretur utraque Ratio sicut prius. Sed tamen, non oportet sic modum loquendi variare, ut dicit patere: quia primus modus loquendi trahitur ex Scripturis: & est à Doctoribus usitatus, & non meus: imo dicit quod modus meus loquendi clare contradicit Conclusioni meæ tertiæ, Tertii Articuli Vesperiarum. Sed miror de hoc dicto, quia voluntarie hoc asserit, nec probat aut declarat istam contradictionem, quam

tamen omnino non video. De suo modo etiam loquendi patet ex dictis, quid veritatis habeat, & quomodo Doctores varie loquantur: XII. Imo clare patet, quod modus meus loquendi usitatur à Christo: dicit enim Matthæi ultimo, *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*, non dicit usque ad diem Judicii, aut usque ad tempus signorum, &c. Quid autem intelligat per Consummationem seculi, patet ex prædictis. Et quantum ad hoc, quod dicit, non obstantibus Tribus Propositionibus meis, Rationes suas procedere variato illo modo loquendi, &c. Respondeo, quod non: quia illa quæ assumuntur in Antecedente & quæ ex dictis Apostoli probantur convenire Ecclesiæ, non de Ecclesia aliqua particulari, sed de sola Universali habent locum, capiendo Ecclesiam Universalem & particularem ad intellectum Conclusionum mearum, alias satis expressum. Quare, &c.

XIII. Tertia Ratio *Magistri* fuit, quia si Propositio sua non esset vera, hoc maxime videretur, quo ad salvandum dicta Scripturæ de duratione Ecclesiæ, quod ipsa posset salvari in uno homine Laico: quia, ut dicit, ista sibi videtur esse mea intentio. Sed falsitatem consequentis probat: quia tunc secundum Legem ordinatam deficere posset in Ecclesia militante Sacerdotium Christi, quod est secundum ordinem Melchisedech, quod videtur esse contra Apostolum *ad Hebræos* 7. & Glossam ibidem. Ad Rationem respondi, nego Antecedens. Et quod illa fuerit intentio mea, clare patet ex tribus Corollariis Tertii Articuli mei. Ubi expresse posui & probavi ex Scriptura, quod semper à tempore Christi usque ad consummationem seculi erunt plures habentes fidem, spem & charitatem in Ecclesia Universali.

Sed contra replicat, quia descriptio Universalis Ecclesiæ militantis, quam ego posui, salvari potest in uno homine tantum. Igitur, &c. Antecedens patet, quia dixi quod Ecclesia est omnis homo fidelis, vel omnes homines fideles in mortali corpore naturaliter viventes. Ex qua clare patet propositum, ut ipse dicit. Et etiam ex hoc quod ego induxi de Abele in quo aliquando salvabatur Ecclesia, &c. Ad istud respondeo, dico quod concesso Antecedente, & ejus probatione, neganda est prima Consequentia. Et ratio est; quia licet Ecclesia nunquam in futurum salvabitur in uno solo supposito, tamen aliquando sic salvata fuit, vel absolute salvari posset. Modo bona descriptio debet converti cum definito, non solum pro una differentia tem-

temporis, ſed pro qualibet, & reſpectu cujuslibet copulæ etiam de poſſibili. Ideo poſita fuit illa deſcriptio disjunctive. Quare, &c.

Quarta Ratio ſua fuit; quia niſi ſua Propoſitio eſſet vera, tunc ſequitur quod Lex Chriſti quo ad Sacramenta vel alios ritus Eccleſiæ à Chriſto & aliis Apoſtolis inſtitutos, quandoque deficeret ante finem mundi. Conſequentia tenet, ſicut in Argumento præcedenti falſitas patet *ad Hebræos* 7. & per Gloſſam. Ad hoc reſpondi per idem ſicut ad præcedens, negando Conſequentiam. Unde pro materia hujus Rationis & præcedentis, dixi, quod poſito, quod eſſet unus ſolus homo Laicus fidelis non errans contra Legem Chriſti, non tamen ex hoc ſequitur quod deficeret Sacerdotium Chriſti aut Sacramenta, vel alii ritus Eccleſiæ Dei: quia ſtat, quod aliquis Sacerdos ſit, imo Summus Sacerdos, & tamen quod erret contra Legem Chriſti ſicut patet de Petro, ut teſtatur Apoſtolus Paulus *Galatarum* 2. Imo ſtat, quod aliquis ſit Sacerdos, & poſſit miniſtrare omnia Sacramenta Chriſti, & tamen quod ſit hæreticus: & per conſequens quod non ſit fidelis, nec de Eccleſia Dei, ut patet ex communi opinione Doctorum Sacræ Theologiæ contra Magiſtrum Sententiarum, *lib.* 4. *diſtinct.* 25. Quare, &c. Sed contra replicat dicendo, quod non ſolvo Argumentum. Unde arguit. Sic cum Scriptura ſtat Eccleſiam ſalvari in uno ſolo homine Laico: Igitur cum Scriptura ſtat pari ratione nullum eſſe Sacerdotem vel Clericum: & tunc ſtant ambo Argumenta præcedentia. Conſequentia tamen tenet ut dicit: quia ex quo ad ſalvandum Scripturam ſufficit fides Chriſti in uno Laico; & per conſequens, non requiritur aliquem Sacerdotem vel Clericum eſſe, &c. Ad hoc dico; quicquid ſit de Antecedente, de quo ſatis dixi: Conſequentia neganda eſt, nec probatio valet. Et ratio eſt; quia in Scriptura Sacra ſpecialiter promittitur duratio Sacerdotii Chriſti uſque ad conſummationem ſeculi, ut videtur ex dictis Apoſtoli *Hebræor.* 7. & poſſet oſtendi ex aliis locis Scripturæ, ſed tranſeo cauſa brevitatis. Quare, &c.

XIV. Quinta Ratio ſua principalis, & quam ſolam dixi eſſe ad propoſitum meæ Concluſionis, fuit iſta: Ex Scripturis videtur convincibile, quod nec Generale Concilium, nec tota multitudo Clericorum & Laicorum virorum, nec Romana Eccleſia, quæ diſtinguitur à tota Congregatione fidelium, ſicut partes à toto, diſformari poteſt Legi Chriſti: Igitur, &c. Conſequentia tenet: ſed Antecedens non probatur. Ad iſtam reſpondi probabiliter, diſputative

 dicen-

dicendo, quod Antecedens non convincitur ex Scriptura Sacra. Et quia oppositum non probavit; ideo non plus dixi. Sed in Prima Lectione sua probare visus est Antecedens, quo ad singulas partes. Et primo de Concilio Generali arguit sic: Tota Ecclesia Universalis non potest errare in fide, seu, quo ad hoc, difformari Legi Christi; igitur nec Concilium Generale. Antecedens potest deduci ex Scripturis, sicut concessi; igitur & Consequens. Sed Consequentia probatur ex hoc, quia à Concilio Generali in causa non licet appellare: quia si sic, aut ad aliud Concilium, aut ad Papam, aut ad Universalem Ecclesiam: Non ad aliud Concilium, quia pari ratione ab illo appellare liceret, & sic tali causæ finis imponi non posset. Nec ad Papam, quia in facto fidei est subjectus Judicio Generalis Concilii, eo quod, sicut notatur 19. *dist. cap. Anastasius.* Synodus in causa fidei sit major Papa. Quod potissime verum est de Synodo Generali. Nec ad Universalem Ecclesiam, cum Concilium Generale sit præstantior pars Ecclesiæ. Igitur parti minus præstanti esset minus credendum in causa fidei: Etiam, quia Universalis Ecclesia in unum convenire non potest. Item, Concilium Generale eo ipso quod est generale repræsentat totam Ecclesiam Universalem, &c. Antecedens patet, quia si non, jam in eo non est consensus totius Ecclesiæ Universalis, & per consequens non est Generale, sed particulare. Et ad hoc est auctoritas Gregorii, 15. *dist. cap. Sicut:* ubi dicit de quatuor Conciliis Generalibus, quod Universali consensu constituta sunt; & ideo quisquis præsumpserit absolvere quæ illa ligant, aut ligare quod solvunt, seipsum destruit, & non illa. Et similis ratio est de quolibet alio Concilio Generali: Igitur, &c. Item, ex Scriptura convincitur, quod congregati in unum in Christi nomine, non possunt pro tunc difformari Legi Christi: sed sic est de illis, qui faciunt Concilium Generale. Major patet, *Matthæi* 18. Et Minor apparet; quia aliter non esset Generale Concilium, sed Ecclesia malignantium, & particulare conventiculum. Nec valet dicere, quod licet Deus specialiter assistat congregatis in unum in Christi nomine, tamen in fide minime confirmantur, quin possint labi in errorem: Nam similiter argueretur de tota Congregatione fidelium Universalis Ecclesiæ; quia constat cum sit viatrix, quod non est confirmata, &c. Tamen non sequitur, quod possit errare in fide. Sic in proposito, isti de Concilio Generali, quia repræsentant totam Ecclesiam, licet non sint confirmati, quamvis quilibet eorum possit seorsum errare; tamen

tamen non sequitur, quod omnes simul sic congregati possint errare.

Ad ista probabiliter respondent aliqui, quod Concilium Generale potest contra fidem errare, imo de facto sic aliquando erravit, sicut per multa exempla ostendunt, & specialiter per Synodum Ephesinam Secundam, quæ erravit, & ideo reprobata fuit, sicut notat Gloss. 15. *dist. cap.* 1. Et ad objecta in contrarium dicunt, negando Consequentiam: & ad probationem negant Assumptum, dicentes, quod si Concilium Generale contra fidem erraret, ab ipso appellare liceret, scilicet ad aliud Concilium Generale, si esset facultas ipsum congregandi: & si illud iterum erraret, liceret ad aliud appellare: & sic semper donec Catholici convenirent. Insuper, si Papa non esset præsens, Concilio Generali errante, liceret ad ipsum præsentem, vel ad ipsum cum alio Concilio congregando appellare: vel etiam ad Universalem Ecclesiam, si posset in unum convenire, esset principaliter appellandum. Si vero tota Christianitas esset sic depravata, quod soli hæretici haberent potentiam, & quod soli pauci simplices & pauperes manerent in fide, & reputarent Concilium Generale errare; nec possent se humano Concilio aut auxilio tueri, vel defendere; non restaret aliud, nisi se divinæ gratiæ committere, & illam injuriam patienter tolerare, cum gemitu, tristitia, & dolore, sicut Hieronymus consulit viro Ecclesiastico, quando in ea quæ vocatur domus Domini invalescit iniquitas, & justitia omnis deprimitur, prout recitatur 93. *dist. cap. diaconi.* Vide Hieronymum *Can. quando ergo* 11. *quæst.* 3.

XV. Quantum vero ad illud quod dicitur de subjectione in causa fidei, &c. dicunt, quod omnis persona & omnis congregatio errans in fide, omni alteri non sic erranti in causa fidei est subjecta, & talis est præstantior in Ecclesia qualiscumque aut cujuscumque conditionis existat. Ad confirmationem, concesso Antecedente, negant Consequentiam: Tum primo, quia Papa est persona publica, gerens vices totius Ecclesiæ; & tamen potest contra fidem errare, & per consequens consimiliter Concilium Generale. Tum secundo, quia non oportet, quod omnis persona vel communitas gaudeat omni prærogativa, qua gaudet illa cujus vices gerit. Quare, &c. Et ad auctoritatem B. Gregorii dicunt, quod loquitur de Conciliis deifice & rite à Catholicis celebratis. Et loquitur de facto, non de possibili: quare non oportet sic esse de omnibus aliis. Ad aliam confirmatio-

mationem poteſt dici, quod ſtat, quod illi qui ſunt in Generali Concilio, non ſint congregati in nomine Chriſti: ſed quod ſint Chriſto contrarii: tamen hoc non obſtante, non ſequitur propoſitum: quia illo conceſſo, ſtaret quod ſic congregati errant in fide propter cauſam ibidem tactam: quia ſcilicet, non propter hoc ſunt in fide confirmati. Nec valet replicatio: quia non ſic poteſt argui de Eccleſia Univerſali: Nam licet ſit viatrix, tamen confirmata eſt in fide Univerſalis Eccleſia: nec talis confirmatio repugnat ſtatui viæ ad intellectum ſupra expreſſum. Nec valet quod dicitur, quod licet quilibet ſeorſum poſſit errare: tamen non ſequitur, quod omnes ſimul congregati, &c. Nam concurſus ad eundem locum non reddit aliquos magis inobligabiles à fide quam ante: quia ſicut locus non ſanctificat hominem, ſic non confirmat in fide. Talis etiam concurſus in Chriſti nomine habet locum in Conciliis particularibus & Provincialibus, de quibus tamen conſtat, quod poſſunt errare. Quare, &c.

XVI. Secundo loco probat *iſte Magiſter* ſecundam partem Antecedentis ſui principalis, ſcilicet, quod tota multitudo Clericorum non poteſt difformari Legi Chriſti, quia Deus iſta ſtabilivit Sacerdotes Leviticos, ut in judiciis de his quæ erant divinitus præcepta, non poſſent errare ſic, quin eorum judicio eſſet ſtandum. Igitur multo fortius ſic aſſiſtit Sacerdotibus Novi Teſtamenti, maxime in his quæ concernunt fidem, & præcipue illos, ad quos ſe tota Communitas Eccleſiæ refert in his quæ ſunt fidei. Conſequentia patet. Antecedens probat per Scripturam, *Deuteron.* 17. ubi Deus dicit filiis Iſraël, quod de omni judicio difficili & ambiguo debeant venire ad Sacerdotes Levitici generis, & ab eorum ſententia non declinare, neque à dextris neque à ſiniſtris. Item, confirmat per aliqua ſuperius tacta in Tertia & Quarta Rationibus: quia ſequitur, quod poſſet ceſſare in Eccleſia Ordo Prælationis, & diſtinctio graduum, &c. contra Apoſtolum: Imo quod deficere poſſet Sacerdotium Chriſti, Sacramenta, & alii ritus Eccleſiæ, &c. Conſequentiam probat, quia qua ratione poſſet illa tota multitudo errare in uno Articulo, pari ratione in omnibus pertinentibus ad Sacerdotium & Sacramenta, &c. Quia non plus eſt confirmata reſpectu unius, quam reſpectu alterius. Ad iſta poteſt probabiliter dici, ad Primum, negando Antecedens: & ad probationem dicitur, quod illa auctoritas intelligenda eſt in illis judiciis Sacerdotum Leviticorum, in quibus non errabant contra Legem: ſed ſi contigiſſet eos ſic errare, ſicut poſſibile fuit: tunc

ab eorum ſententia & judicio fuiſſet declinandum. Quare, &c. Ad confirmationem, licet ſupra tactum ſit de materia argumenti, tamen adhuc poteſt dici dupliciter: Uno modo, quia licet tota multitudo Clericorum contra fidem erraret, tamen aliquis Sacerdos remaneret, habens Poteſtatem ordinandi, ligandi, conficiendi & alia Sacramenta conferendi: & ſic remanerent in Eccleſia Ordo prælationis, diſtinctio graduum, Sacramenta & alii ritus: Et licet forte non in actu, tamen in potentia propinqua. Alio modo dicunt aliqui, quod licet omnes Clerici hæreticarentur aut omnino nulli remanerent; propter hoc Eccleſia Poteſtatem habendi prædicta nequaquam amitteret: licet illa nunquam habere poſſet per humanam Poteſtatem, ſed per miraculoſam Dei operationem: qui ſcilicet diverſis modis poſſet de aliquibus Laicis Catholicis Sacerdotes & Epiſcopos ordinare, & hoc ſuæ Eccleſiæ revelare. In quo caſu omnes Catholici deberent taliter ordinatos à Deo, ſicut veros Epiſcopos & Sacerdotes habere. Et licet temerarium eſſet aſſerere talem caſum de facto aliquando evenire, tamen eſſet etiam temerarium hujus caſus poteſtatem negare: quia hoc eſſet de futuris temere divinare, & contra Articulum de Dei omnipotentia impudenter impingere, quod eſt abſurdum. Quare, &c.

XVII. Tertio loco probavit *iſte Magiſter*, tertiam partem ſui principalis Antecedentis, ſcilicet, quod Romana Eccleſia quæ diſtinguitur à tota Congregatione fidelium, ſicut pars à toto, Legi Chriſti non poteſt difformari. Et quia multi diverſimode capiunt Romanam Eccleſiam, ideo ad præſens vocat Eccleſiam Romanam illam, penes quam reſidet auctoritative totum Judicium in his, quæ fidei ſunt totius Univerſalis Eccleſiæ, ſecundum ordinem à Chriſto inſtitutum. Quæ ſcilicet complectitur Papam & alios rite ad ſuum Collegium pertinentes: Et vacante Sede ſalvatur in illis ſolis in quibus eſt auctoritas Conſilii ſui dicto modo. Et hæc videtur eſſe intentio Hieronymi & aliorum Doctorum, quando tantum extollunt Romanam Eccleſiam, ut in multis Decretis apparet. Hoc ſuppoſito, arguit ſic: Romana Eccleſia, ſic ſumpta, eſt pars Univerſalis Eccleſiæ, & tamen non poteſt difformari regulæ Legis Chriſti: quia ad eam ſic difformari, ſequitur Eccleſiam Univerſalem illi regulæ difformari. Quod probat, quia ſicut Chriſtus ordinavit quod Eccleſia Univerſalis non poſſit difformari ſuæ Legi, ita etiam ordinavit, quod illa Eccleſia particularis penes quam reſidet auctoritative Judicium Uni-

Universalis Ecclesiæ, non possit errare, cum ipsa sit à Domino constituta tanquam Caput Universalis Ecclesiæ, ut patet ex suppositione, & etiam in *Decretis* 22. *dist. cap. Sacrosancta.* Sed deficientibus sensibus in capite deficiunt & in membris. Quare, &c. Confirmatur ex auctoritate supra allegata. *Deut.* 17. ubi de Summo Sacerdote & aliis Sacerdotibus Levitici generis apparet, quod Deus dedit eis in omnibus ambiguis auctoritatem judicandi Judicii veritatem: Ergo multo magis tempore Novæ Legis, &c. Sed quia supra ad hoc dictum est, ideo de hoc transeo, causa brevitatis. Item, Inducit auctoritates Decreti, una est Ambrosii 24. *quæst.* 1. *cap. Advocavit:* ex cujus verbis datur intelligi, quod nemo potest esse de Catholicis Episcopis, nisi cum Romana Ecclesia communicet. Alia est Hieronymi *Ibidem in capit. Quoniam vetusta.* Ubi loquens de Romana Ecclesia dicit, *quod supra istam petram fundata est Ecclesia, & quod quicumque secum non colligit, dispergit.* Et in eandem sententiam ponit Cyprianum 93. *dist. cap. Qui Cathedram.* Ubi dicit, *Qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse non confidat. &c.* Tertia est Hieronymi ubi supra *in cap. Hæc est fides:* dicentis, quod *sancta Romana Ecclesia semper immaculata permansit, & in futuro permanebit, & immobilis omni tempore persistit.* Quarta est Augustini *in libello contra epistolam fundamenti Manichæi capit.* 2. dicentis, *Ego Euangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ Catholicæ commoveret auctoritas.* Sed hæc auctoritas principaliter residet in illa Ecclesia, quæ est caput aliarum, modo prædicto. Quare, &c.

Ad ista probabiliter & solum recitative & non assertive potest dici: ad Primum respondetur, quod capiendo Romanam Ecclesiam modo prædicto, ipsa potest difformari Legi Christi: Nec ad hoc sequitur Universalem Ecclesiam Legi Christi difformari. Et ad probationem dicitur, quod Christus solum de Ecclesia Universali & non de aliqua Ecclesia particulari ordinavit, quod nunquam difformabitur suæ Legi, sicut in Vesperiis probavi. Et quando ultra arguitur, quod imo de illa Ecclesia particulari, apud quam residet auctoritative Judicium Universalis Ecclesiæ, & quæ est à Christo constituta Caput ipsius: Respondetur, quod ipsa particularis Ecclesia Romana non est Caput Universalis Ecclesiæ, nec apud eam residet auctoritas prædicta, nisi sub conditione, scilicet, quandiu ipsa manet in fide recta. Nam licet ipsa in B. Petro recepit eam, tamen nihil videtur prohibere, quin eam possit perdere, sicut & Ecclesia Antiochena. Et ita tamen si ipsa fieret

fieret infidelis aut hæretica, illi qui prius erant Ecclesia Romana, desinerent esse Caput Ecclesiæ; nec haberent talem principatum aut auctoritatem prædictam: nec propter hoc deficeret fides Ecclesiæ Universalis. Et quando dicitur, quod deficientibus sensibus in capite, deficiunt & in membris, &c. Respondi, quod licet quantum ad multa sit similitudo inter Corpus Christi mysticum quod est Ecclesia, & corpus materiale hominis; tamen non in omnibus est similitudo. Quia corpus hominis non manet unum sine capite. Corpus autem Ecclesiæ, manet unum, scilicet vita fidei & gratia absque capite in terris, utpote dum caret Summo Pontifice: tamen tunc habet caput in cœlis, scilicet Christum, qui est Caput Ecclesiæ, ut dicitur *Ephes.* 1. Et quamvis Romana Ecclesia ob Papam sit ipsius Ecclesiæ membrorum principale, & ratione ipsius possit dici caput ejus, tamen sine ipsa posset esse Ecclesia. Quare, &c. Ad auctoritates Decreti specialiter ad tres primo inductas, Respondetur, quod sunt intelligendæ sub conditione supradicta, scilicet, quamdiu Romana Ecclesia non errat contra fidem. Loquuntur etiam de facto, & de illa Ecclesia quæ erat tempore illorum Sanctorum, sed non loquuntur de possibili. Et ideo si in futurum contingeret quod Romana Ecclesia hæreticaret, sicut videtur possibile: nec oppositum est ex Scriptura revelatum; Quare hoc dicere esset temerarium: Tunc illud quod in dictis auctoritatibus affirmatur in illo casu non haberet locum. Et quod illa tertia auctoritas, quæ est Hieronymi, sit intelligenda sub prædicta conditione, patet ex ejus modo loquendi: quia dicit, quod Domino providente, & B. Petro opem ferente, ipsa sic immaculata permanebit, id est, si Dominus provideat & B. Petrus opem ferat, sic scilicet, quod ipsa fidem Petri & Apostolorum teneat. Ad auctoritatem Augustini dictum est, quod non loquitur de particulari Ecclesia Romana, sed de Ecclesia Universali: quod patet Primo, quia absurdum esset dicere, quod auctoritati alicujus particularis Ecclesiæ esset magis credendum quam Euangelio. Secundo patet ex verbis Augustini, quia loquitur ibi de Ecclesia quæ succedit à tempore Petri usque ad tempus suum: & sic ipsa comprehendit Petrum, & alios Apostolos, ac Euangelistas, & Sanctos omnes, à quibus in Ecclesia susceptum est Euangelium, & publicata doctrina Christi; & sic major est illius Ecclesiæ auctoritas quam Euangelii. Quando autem subinfertur, & hæc auctoritas Universalis Ecclesiæ principaliter residet in illa Ecclesia, quæ est caput aliarum: Patet ex jam

dictis, quid ad hoc sit respondendum: & hæc de quinta Ratione.

Sexta Ratio sua principalis fuit, arguendo ex dictis meis sic: Ex Scriptura Sacra convincitur, quod semper sit aliqua Universalis Ecclesia quæ Christi Legis regulæ nunquam difformetur: Igitur idem convincitur de aliqua particulari Ecclesia. Antecedens est tertia Conclusio Tertii Articuli Vesperiarum mearum. Consequentiam probat: quia impossibile est salvari Ecclesiam Universalem sine particulari, sicut impossibile est salvari totum integrale sine aliqua ejus parte. Et quia probavi Conclusionem meam per hoc, quia quod in Scriptura attribuitur toti & nulli parti, temerarium est hoc asserere de parte; ex hoc ipse confirmat Argumentum suum, improbando meam Conclusionem, & simul solvendo rationem arguendo sic. Quicquid in Scriptura attribuitur toti, sic quod non stat cum Scriptura illud convenire toti, nisi conveniat alicui ejus parti, hoc temerarium est negare de parte: sed semper usque ad diem Judicii conformari Legi Christi attribuitur in Scriptura toti Ecclesiæ, & non stat cum Scriptura hoc convenire toti Ecclesiæ, nisi conveniat alicui ejus parti, ut ex prioribus est deductum; Igitur. Ad istam Rationem alias respondi, negando primam Consequentiam. Et ad probationem etiam negavi Assumptum. Dixi enim, quod impossibile est Ecclesiam Universalem salvari sine Ecclesia particulari. Patet clare, quia per Ecclesiam particularem, non intelligo quamlibet partem integralem Ecclesiæ Universalis: sed aliquam Congregationem fidelium partialem, quæ non est tota Ecclesia Universalis. Si autem tota Ecclesia Universalis salvaretur in duobus suppositis, patet quod nulla esset Ecclesia particularis, quia nulla esset Congregatio fidelium, quæ non esset tota Ecclesia Universalis. Quare, &c. Et per idem patet, quod confirmando rationem suam, ipse truncat & sophistice tractat & solvit rationem, seu probationem Conclusionis meæ. Unde, quando ipse arguit: quicquid in Scriptura attribuitur toti, &c.

Hic dico primo, quod maior est falsa, quo ad primam partem, propter hoc quod dicitur ibi, usque ad diem Judicii: quia semper usque tunc non durabit Ecclesia militans de qua loquor, ut patet ex dictis in solutione primæ & secundæ Rationis.

Secundo dico, quod eadem minor est falsa quo ad secundam partem, intelligendo per partem Ecclesiæ non quamlibet ejus partem integralem, sed aliquam Ecclesiam partialem, seu particularem, ut statim dictum est.

Tertio

Tertio dico, quod iſta dicta ſua non vadunt ad intentionem meæ Concluſionis, ſed ſolum ad quandam ſophiſticam vim ſermonis, modo ſecundum Philoſophum ſermones ſunt ſecundum materiam ſubjectam accipiendi. Et ſecundum Hilarium, intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi. Intentio autem meæ Concluſionis ſic patuit ex dictis meis, quod data quacumque, etiam particulari certæ denominationis quæ non ſit toti congregationi fidelium generalis: verbi gratia Eccleſia Clericorum, Eccleſia Italicorum, Eccleſia Gallicorum, &c. ex Scriptura Sacra non convincitur, quod ſemper ſit aliqua talis ſive conſimilis denominationis, quæ Chriſti Legis regulæ conformetur. Et contra hoc ſolum arguit quinta Ratio ſua ſuperius ſoluta. Et quia replicationes ſuæ factæ contra hoc in prima ſua lectione, ſunt ſolum ſophiſticæ, & non theologicæ; ideo tranſeo de eis, gratia brevitatis. Et hæc dicta ſint de Tertia Concluſione & ſuis adjunctis, & de tota iſta Quæſtione ſolum diſputative & non aſſertive.

FINIS.

Obſerva, Lector, hujuſmodi Quæſtiones Cardinalis Alliaceni anno 1500. *à Nicolao VVolff, typographo Germano editas Pariſiis. Cum Quæſtionibus ejuſdem Alliaceni ſuper quatuor libros Sententiarum.*

PETRI DE ALLIACO

CARDINALIS CAMERACENSIS, DE ECCLESIÆ, ET CARDINALIUM AUCTORITATE, LIBER UNICUS, SCRIPTUS IN CONCILIO CONSTANTIENSI. M. CCCC. XVII.

PROOEMIUM.

CHristi nomine invocato, cui data est ipso teste, *omnis Poteſtas in cœlo & in terra*, Matth. ultimo. De Eccleſiaſtica Poteſtate ab eo derivata, tractatum hunc brevem aggredior, exordium faciens à verbo Apoſtoli ad Titum primo: ubi docens qualem oporteat eſſe Epiſcopum, inter alia admonet, *ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere:* quibus verbis, exprimit duo eſſe opera Catholici Doctoris: Primum ſcilicet ſanam doctrinam prædicare, quod eſt exhortari in doctrina ſana: Secundum falſam doctrinam reprobare, quod eſt eos, qui contradicunt arguere. Et hæc ſunt ſecundum Ariſtotelem duo ſapientis opera; primum non mentiri de quibus novit; ſecundum mentientem manifeſtare poſſe.

Hac igitur conſideratione permotus, ego Petrus de Alliaco, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Cameracenſis, vulgariter nuncupatus, minimus ſacræ Theologiæ Pariſienſis Profeſſor, conſiderans, & non ſine cordis amaritudine recogitans, nonnullos in gravem hujus ſacri Concilii Conſtantienſis injuriam, plurimos quandoque in aliis actibus errores ſeminare, adverſus quos, dum dixiſſet Apoſtolus *& eos qui contradicunt arguere*, cauſam ſubjunxit, *Sunt enim multi inobedientes, vaniloqui, & ſeductores:* propoſui ad honorem hujus ſacri Concilii aliquas Veritates Catholicas ſtabilire, & inde errores plurimos confutare. Et ut hoc ſalubriter fieri valeat, Chriſtum ſupplex exoro, ut ſua ſtabilitus gratia, potens ſim, juxta verbum Apoſtoli, *exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere.* In quo quidem verbo, conſiderandum nobis eſt quod dicit notanter Apoſtolus, *in doctrina ſana*, quia non ſufficit Doctorem Theologum exhortari, in qualibet, ſeu quantumlibet vera doctrina, niſi & ipſa ſit doctrina ſana, id eſt, ad ſanitatem animæ ſpiritualem, ſcilicet ad vir-

virtutem & ſalutem ædificativa; qualis eſt doctrina Scripturæ Sacræ, in qua ſuper omnem aliam doctrinam ſingulariter conſiſtit vitæ ſpiritualis virtus, & ſalutaris ſanitas animæ. Propterea dicitur ipſa *liber vitæ*. Eccleſ. 24. & de doctoribus ejus ſcribitur. *Multitudo autem ſapientium ſanitas eſt orbis terrarum*. Sapientiæ 6. Ubi diligenter notandum eſt, quod ſicut ſanitas corporis conſiſtit in quadam proportione media inter extremas qualitates contrarias: ſic virtus moralis, quæ magna pars eſt ſanitatis animæ ſecundum Philoſophum 2. Ethicorum, conſiſtit in medio, ſcilicet inter duo extrema vitia contraria. Et quodam modo proportionaliter doctrina Scripturæ Sacræ, in qua complementum eſt totius ſanitatis ſpiritualis, conſiſtit quaſi media inter errores plurimos, & ſæpe inter errores contrarios. Nam plurimum contingit, quod volentes vitare errorem aliquem, periculoſius in errorem contrarium dilabuntur, inter quos duos errores, doctrina ſana, in medio conſiſtit. Sic enim in libro de duabus naturis & una perſona Chriſti, oſtenditur, quod fides medium tenet inter duos errores contrarios, ſcilicet Neſtorii & Eutychis.

Conſimili modo, circa Eccleſiaſticam Poteſtatem, medium docet veritas Catholica, inter duos errores: nam error Waldenſium fuit, quod Succeſſoribus Apoſtolorum, ſcilicet Papæ & perſonis Eccleſiaſticis, repugnat dominium in temporalibus, nec eis licet habere divitias temporales: Unde Eccleſiam Dei & Succeſſores Apoſtolorum, & veros Prælatos Eccleſiæ, duraſſe dicunt tantum uſque ad Silveſtrum, à quo (donatione facta Eccleſiæ per Conſtantinum Imperatorem) dicunt incepiſſe Romanam Eccleſiam quæ modo eſt, quæ ſecundum ipſos, non eſt Dei Eccleſia, ſed Dei Eccleſiam jam defuiſſe dicunt, niſi quia tantum in ipſis eſt continuata, vel per ipſos reparata, ad quod inducunt auctoritates Euangelii, quæ ſuadent Concilium Euangelicæ paupertatis. Ex quibus, quaſi de conſilio volentes facere præceptum, dicunt Eccleſiæ Prælatos, Apoſtolorum Succeſſores, non debere in temporalibus divitiis habere dominium: Et hunc antiquum errorem noviter ſuſcitare viſi ſunt duo ſpurcioſi hæretici Johannes Wiclef, & ejus diſcipulus Johannes Hus de Bohemia, noviſſime in hoc ſacro Concilio condemnati. Alius vero error fuit Herodianorum. Herodes enim audiens Chriſtum regem natum, credidit ipſum eſſe regem terrenum, ex quo derivari videtur error quorundam, qui in tantum ad oppoſitum prædicti erroris Waldenſium declinant, ut aſſerere præſumant, à Papa, in quantum eſt loco

Christi in terris, immediate habere primariam auctoritatem, Dominium, & Jurisdictionem in temporalibus bonis, non solum Ecclesiæ donatis, seu alias juste acquisitis, sed etiam Principibus secularibus subjectis, licet dicant quod Papa in his non habet executionem immediatam, nisi in quibusdam casibus notatis in Extravagante, *Qui filii sunt legitimi*, cap. *per venerabilem*.

Inter autem duos errores contrarios, Catholica medium tenet Ecclesia, videlicet quod Papæ & Prælatis Ecclesiæ, non repugnat habere Dominium in temporalibus, & Jurisdictionem, contra primum errorem; nec tamen eis debetur per se, ratione status sui, in quantum sunt Vicarii Christi & Apostolorum Successores, contra secundum errorem; sed eis convenire potest habere talia, si eis ex devotione collata fuerint, vel aliunde justo titulo acquisierint.

Sic consimiliter, in hoc Sacro Concilio, errores contrarii circa Ecclesiasticam Potestatem à nonnullis periculosi seminati sunt, & inter cæteros errores, quidam Papæ & Romanæ Ecclesiæ auctoritatem totaliter abstulerunt, quo Potestatem Concilii Generalis extollerent: Alii vero contra, sicut plenius inferius apparebit: ideo inter hos aliosque errores contrarios, medium veritatis tenere cupiens, hoc opus aggredi Christo auxiliante decrevi.

Divisio & Summa operis.

HUjus autem Tractatus, Tres erunt partes: Prima de primæva origine Ecclesiasticæ Potestatis: Secunda de Jure ministrorum Ecclesiæ, quod habent in Ecclesiasticis bonis: Tertia, de Papalis Potestatis plenitudine, & an subsit Judicio Concilii Generalis.

Prima pars continebit Quatuor Capitula, Primum, 12. præmittit Conclusiones fundamentales: Secundum, ad eas inducit humani Juris allegationes: Tertium, circa statum Hierarchicum Ecclesiæ, fundat 12. Propositiones: Quartum de auctoritate Romanæ Ecclesiæ deducit corollarias Conclusiones.

Secunda pars, quæ est de Jure Ministrorum Ecclesiæ quod habent in Ecclesiasticis bonis, Duo continebit Capitula. Primum, circa hoc ponit Propositiones in jure naturali, divino, & humano fundatas: Secundum, ex præmissis, infert decem Propositiones corollarias.

Tertia pars, quæ est de Papalis Potestatis plenitudine, & an subsit Judicio Concilii Generalis, habebit Quatuor Capitula: Primum, de

de inquisitione, utrum plenitudo potestatis Ecclesiasticæ, resideat in solo Romano Pontifice: Secundum, utrum Papa subjiciatur Concilio Generali, non obstante prædictæ Potestatis plenitudine: Tertium, circa hoc recitabit opinionem contrariam Veritatis Catholicæ: Quartum, ponet veram Decisionem, & reprobationem opinionis prædictæ.

De Origine Ecclesiasticæ Potestatis.

QUia secundum Philosophum, scire est rem per causam cognoscere, ideo, quæ, qualis & quanta sit Potestas Ecclesiastica, facilius apprehendetur, si ejus prima & originalis causa præcognoscatur: Ea propter, in hujus Tractatus principio, de Origine Ecclesiasticæ Potestatis aliquas Conclusiones, plurimorum dubiorum exclusivas, breviter recolligere dignum duxi. Prima est, quod sex Ecclesiasticæ Potestates leguntur in Euangelio, à Christo, suis Apostolis & Discipulis (pro ipsis & eorum Successoribus Ministris Ecclesiasticis) fuisse collatæ. Prima Potestas Consecrationis, quæ interdum dicitur character vel potestas Ordinis, quam contulit Dominus, quando dixit, *hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. Secunda est Potestas Administrationis Sacramentorum, & præcipuè Sacramenti pœnitentiæ, quæ est Potestas Clavium, vel spiritualis Jurisdictionis in foro conscientiæ, & hæc Potestas promissa fuit Petro. *tibi dabo claves &c.* Matth. 16. promissa fuit etiam omnibus ibi, *Amen dico vobis quæcumque ligaveritis &c.* Matth. 18. collata verò ibi *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c.* Joan. 20. Tertia, est Potestas seu auctoritas Apostolatus, seu prædicationis, quam tradidit eis Dominus dicens, *Euntes prædicate &c.* Matth. 10. Quarta, est Potestas judicariæ Correctionis in foro exteriori, per quam timore pœnæ peccata corriguntur, præcipuè quæ sunt in scandalum Ecclesiæ, & hæc data est eis ibi, *si peccaverit in te frater tuus, &c. si non audierit, dic Ecclesiæ; si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus &c.* & sequitur, *quæcunque ligaveritis, &c.* Matth. 18. Quinta Potestas, est Dispositionis Ministrorum, quo ad determinationem Jurisdictionis Ecclesiasticæ, ut evitetur confusio, & dissensionis materia in populo, & inter Ministros, si ipsi æqualiter, & indistinctè, de omni populo curam haberent: & hæc Potestas collata est Petro & Successoribus ejus, ubi ei specialiter dictum est:

eſt. *Paſce oves meas, &c.* Joan. ultimo. Sexta Poteſtas, eſt exigendi neceſſaria vitæ ab his quibus ſpiritualia miniſtrabant. & hæc poteſtas, declarata eſt, ubi dicitur, *Euntes prædicate, &c.* Et ſubditur, *dignus eſt operarius cibo ſuo, vel mercede ſua.* Matth. 10. & Luc. 10. Aliam ergo poteſtatem, præter ſex illas, non acceperunt diſcipuli à Chriſto, niſi miracula faciendi ad confirmationem fidei, in qua non neceſſariò ſuccedunt eis Epiſcopi & alii Presbyteri, quia jam non indiget miraculis confirmari.

Secunda Concluſio eſt, quod ſex prædictæ poteſtates, à principio communes fuerunt, & quaſi pares in omnibus Apoſtolis, & ſine determinatione, ubique & in quemlibet poterat quilibet ea uti, ſicut Paulus ubique, ſine determinatione, populum hierarchizabat: tamen quia ex hoc confuſio ſequi poterat, ut dictum eſt, ideo Dominus hoc prævidens, contulit Petro pro ſe & ſuis ſucceſſoribus, auctoritatem diſponendi Miniſtros Eccleſiæ, & determinandi juriſdictionem, dicens, *Paſce oves meas*, id eſt, ſis Paſtor, & Prælatus generalis, ad quem pertinet diſpoſitio & regimen generale ovium & ovilis: & ſic, quamvis omnes Apoſtoli eandem habuiſſent à Chriſto poteſtatem, & æqualem clavium & juriſdictionis, non tamen juriſdictionem, ſive materiam ſubjectam, ſecundum aliquos, habuit aliquis, niſi Petrus, & cui committere voluit: Et ita, ſecundum hunc intellectum, in Petro fuit iſta plenitudo poteſtatis, quam tamen poſtea diviſim aliis dedit, vocans eos in partem ſollicitudinis.

Tertia Concluſio ſequitur ex prædictis, quod ſicut Apoſtoli & Diſcipuli, ſic Epiſcopi, & Presbyteri Eccleſiæ, miniſtri à Chriſto immediatè poteſtatem Eccleſiaſticam ſuſceperunt, tanquam ab eo, qui ſolus eſt proprie & maximè Caput Eccleſiæ, tamen nihilominus Petrus & quilibet ejus Vicarius Pontifex Summus, potuit dici Caput Eccleſiæ, in quantum principalis eſt inter Miniſtros, à quo tamen, tanquam à principali Hierarcha & Architecto, aliquomodo dependet totus Miniſtrorum Eccleſiaſticus Ordo. Unde, licet cæteris Apoſtolis generaliter dictum ſit, *Quæcunque ligaveritis, &c.* tamen quia hoc ſingulariter ei dictum eſt, ideo ſpecialiter dicitur accepiſſe Claves, propter principalitatem, quam à Chriſto præ cæteris immediatè ſuſcepit. Pro cujus declaratione, ſciendum eſt, quod quando Petrum Chriſtus conſtituit Pontificem Summum, dicens: *Paſce oves meas*, ſimul & eiſdem verbis, dedit ei poteſtatem eligendi ſedem ubicumque vellet, & ut ibi eſſet particularis Epiſcopus: Unde ſicut Eccleſiaſti-

cæ tradunt hiſtoriæ, & Sanctorum Patrum Decreta teſtantur, Petrus quatuor annis tenuit Cathedram Eccleſiæ, nullam ſibi particularem Eccleſiam eligendo, ſed tanquam Prælatus, & Caput omnium fidelium, ſedebat ubicunque volebat: Unde in Hieruſalem, ubi legitur Jacobus ſtatim poſt aſcenſionem Domini, à Petro & Apoſtolis fuiſſe Epiſcopus ordinatus, Petrus (licet ibi omnibus præfuerat) illam tanquam ſpecialem non elegit, ſed poſtea, quatuor fere annis, Antiochiæ ſedit annis ſeptem, & illam ſibi Eccleſiam appropriavit: Deinde vero, apparente ſibi Chriſto, & eidem revelante, Sedem ſuam Romam tranſtulit, & ibi factus eſt Romanus Epiſcopus, ut ita ex tunc in Petro & ſuis Succeſſoribus, duo Epiſcopatus concurrerent, videlicet Univerſalis Eccleſiæ, & particularis Eccleſiæ Romanæ.

Ex quibus ſequitur Quinta Concluſio, quod prius Antiochena, & deinde Romana Eccleſia, ſupra cæteras Eccleſias obtinuit principatum, & à tempore quo Petrus & ſui Succeſſores Summi Pontifices fuerunt, & erunt Epiſcopi Romani, ipſa Romana Eccleſia fuit & erit Caput omnium Eccleſiarum particularium, ac totius Univerſalis Eccleſiæ, hac videlicet ratione, quia ejus particularis Epiſcopus eſt Caput, ſeu Archiepiſcopus earundem, & in hanc ſententiam concordant Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ & Sanctorum Patrum Decreta: Unde ad hunc ſenſum negare Romanam Eccleſiam eſſe Caput omnium Eccleſiarum, eſt hæreticum, ſicut negare Summum Pontificem eſſe Caput Eccleſiæ.

Sexta Concluſio, licet nomina Papatus & Cardinalatus tempore Petri & aliorum Apoſtolorum, non fuerint in uſu Eccleſiæ (ſed poſtea creſcente Eccleſia, in titulum honoris, ex devotione fidelium, hæc nomina, ſicut & nomina Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, in uſu venerint à Sanctis Patribus approbato) tamen Eccleſiaſticæ Poteſtates dictis nominibus Papatus & Cardinalatus nunc deſignatæ, ex tunc in Apoſtolis præfulſerunt, videlicet in Petro Papalis dignitas, & in ſingulis Apoſtolis Cardinalatus auctoritas: Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod ſicut patet ex decurſu hiſtoriæ Actuum Apoſtolorum, Eccleſiaſticis Hiſtoriis, ac Sanctorum Patrum Decretis, ante diviſionem Apoſtolorum, per quam ad diverſas mundi partes diſperſi ſunt Apoſtoli, Petro tanquam Papale officium gerenti aſſiſtebant, tanquam Cardinalatus miniſterium exercentes, ſicut nunc Papæ aſſiſtunt Cardinales, tanquam ejus prin-

principales Assessores, & Consiliarii atque cooperatores, in regimen Universalis Ecclesiæ. Postquam verò Apostoli, à Petro separati, in opus prædicationis, diversa mundi loca perlustrantes, speciales sibi Diœceses sorti sunt, ex tunc Episcopale officium exercuerunt. Unde ex hoc potest inferri, quod dicti Apostoli, prius Cardinales quam Episcopi fuerunt, seu, quod prius exercuerunt Cardinalatus ministerium, quam Episcopale officium, de quorum Cardinalatu, spiritualiter intelligi potest istud propheticum Domini: *Sunt Cardines terræ & posuit super eos orbem.* Ex quo iterum sequitur, quod prius fuerunt Cardinales orbis, quam urbis: Nam sicut Petrus prius fuit Papa orbis, id est, Universalis Ecclesiæ, antequam Episcopus Ecclesiæ Romanæ, ut dictum est, sic & Apostoli, prius fuerunt Cardinales orbis, quam alicubi fierent Cardinales Romanæ urbis. In signum verò hujus distinctionis, in investitura Papatus, dicitur Papæ, investio te de Papatu Romano, ut præsis urbi & orbi: In utraque verò, tam urbis quam orbis præsidentia, coassistunt Papæ Cardinales tanquam speciales ipsius Coadjutores, vice & nomine tam Romanæ, quam Universalis Ecclesiæ: & ideo, Papa ante suam consecrationem, profiteri debet sanctæ Romanæ Ecclesiæ (Cardinalium consilio, consensu, dilectione, & rememoratione) ministerium suum gerere & præagere, ut patet in professione quam fecit Bonifacius Octavus.

Ex præmissis fundatur illa Conclusio, quod Sacro Collegio, vel Senatui Apostolorum, succedit in ordine Hierarchico, Collegium Sacrum Cardinalium, videlicet, quantum ad illum statum, quo Apostoli coassistebant Petro antequam (post eorum divisionem) fierent particularium Ecclesiarum Episcopi. Statui autem Apostolorum, in quantum fuerunt Episcopi, succedit Ordo Episcoporum, & ita intelliguntur dicta Sanctorum, ex quibus sumitur illa glossa. Luc. 10. super verbo. *designavit & alios septuaginta duos &c.* ubi dicitur, quod sicut in Apostolis forma Episcoporum, sic in septuaginta duobus discipulis, forma est Ministrorum secundi Ordinis, & omnis potestas Sacerdotalis, ad hos duos Ordines reducitur. Si verò objiciatur, quod Cardinales Diaconi non succedunt Apostolis, cum omnes Apostoli fuerint Presbyteri: Respondetur, quod licet non succedant in Ordine Presbyteratus, tamen succedunt in Ordine Diaconatus, intelligendo sicut superius declaratum est. Unde quantum ad hoc, Cardinales Diaconi, non solum jure prædicto, sed ex laudabili & approbabili con-

consuetudine jam præscripta præcedunt Episcopos; licet Ordo Episcopalis dignior sit Ordine Diaconatus: sicut verbi gratia, Archidiaconus, licet non sit Presbyter, tamen præest pluribus Presbyteris suo Archidiaconatui, in Ordine hierarchico subjectis. Prædicta autem consuetudo processit, ut verisimiliter videtur, ex traditione Apostolorum & suorum Successorum, sicut patet ex approbatis Ecclesiasticis historiis. Nam in historia Damasi, de pluribus Summis Pontificibus dicitur, quod fecerunt ordinationes, videlicet tot Presbyteros, tot Diaconos, tot per diversa loca Episcopos, ubi patet, quod Presbyteri & Diaconi Romani præferuntur Episcopis.

Secundo patet, quod ad Pontifices Romanos pertinet Episcopos ordinare: Ex quibus sequitur Octava Conclusio, quod antiquissimo jure, & præscripta Ecclesiæ consuetudine, quæ pro lege est, ad Romanum Pontificem, de fratrum suorum Cardinalium Concilio, pertinet Episcopos ordinare & instituere, sic enim Petrus, de Concilio Apostolorum, Jacobum Hierosolymorum Episcopum ordinavit. Sic deinceps factum est de aliis Episcopis, & per Petrum & alios suos Successores Romanos Pontifices. Per hoc tamen non totaliter excluduntur jura electionum; ut patebit ex dicendis.

Nona Conclusio, quod ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, de jure naturali & divino, aliquo modo pertinet Romani Pontificis electio: & dixi aliquo modo hoc pertinere ad eos, quia ad eos solos de jure naturali & divino non pertinet hujusmodi electio: sed quod ad eos totaliter pertineat, hoc est de jure positivo, in quo ex causa rationabili cadere potest justa dispensatio: Pro cujus declaratione, sciendum est, quod quia Summus Pontifex non potest sibi Successorem, sicut alios Episcopos, eligere vel substituere, oportet quod per alios eligatur, & inquirendum est ad quos hujusmodi electio pertineat de jure naturali & divino. De hoc autem aliqui probabiliter dicunt, quod large sumendo Jus naturale & divinum, pro omni illo quod ex suppositione, est naturali rationi consonum, & in divinis Scripturis explicite vel implicite comprehensum, sic Romani ex jure naturali & divino hoc large sumpto habent jus eligendi Summum Pontificem. Ex hac namque suppositione, quod aliquibus sit aliquis Prælatus vel Princeps vel rector præficiendus, naturali ratione evidenter colligitur, quod (nisi per illum vel illos, cujus vel quorum interest, ordinetur contrarium) illi quibus est præficiendus, habent jus eligendi præficiendum eis. Unde nullus debet eis dari ipsis invitis, & hæc multis

rationibus & exemplis, possunt probari, quas dimitto. Cum ergo Romanus Pontifex quodam modo specialiter præferendus est Romanis, quia non habent alium Episcopum, sequitur quod ipsi viri, prædicta suppositione facta, scilicet quod debent ipsum habere Episcopum, habent jus eligendi ipsum: in quo Jure participant Romanæ Ecclesiæ Cardinales, cum ipsi ratione suorum titulorum, sint principaliores in Clero Romano, & hoc verum est, nisi per ipsos Romanos vel alium superiorem Romanis, qui habeat in hoc Potestatem, contrarium ordinetur vel statuatur. Si vero dicatur quod ex prædicta ratione sequitur, quod cum Romanus Episcopus, inquantum Summus Pontifex, præficiatur Universali Ecclesiæ, videtur quod jus eligendi ipsum, ad Universalem pertineat Ecclesiam, vel ad Generale Concilium ipsam repræsentans, potius quam ad Romanos. Ad hoc, secundum prædictam opinionem respondetur, quod licet universa fidelium multitudo, seu Generale Concilium eam repræsentans, haberent jus eligendi Summum Pontificem, tamen inquantum est Romanus Episcopus, publicæ utilitati magis videtur expedire, quod vacante Sede Romana, jus eligendi pertineat ad Romanos, vel ad alios qui hanc ab eis habeant potestatem, quia illa universalis aut generalis multitudo, aliquando non posset in unum locum convenire, vel in unam personam idoneam consentire.

Ex prædictis sequitur Decima Conclusio, quod Romani ad evitandum confusionem multitudinis, rationabiliter potuerunt & debuerunt transferre prædictum jus suum eligendi Summum Pontificem, in aliquos paucos ex Romanis, vel in Clerum Romanum, aut aliquos ex ipsis, sic enim ab antiquo electiones Prælatorum concessæ fuerunt Clericis, quia licet omnes Clerici & Laici habuerunt jus eligendi, de consensu tamen laicorum (quia Clerici erant sapientiores & sanctiores respectu multitudinis) concessum fuit & ordinatum, quod ipsi soli eligerent.

Ex eadem radice sequitur Undecima Conclusio, quod Romani rationabiliter potuerunt & debuerunt transferre Jus & Potestatem instituendi Electores Romani Pontificis in aliquos paucos, vel in unum solum, ut pote in Pontificem Romanum, sic enim Papa aliquando concessit quibusdam Regibus Jus eligendi Summum Pontificem, vel aliquando aliis. Sed secundum opinionem prædictam, hoc non fecit, quod solus habuerit potestatem hujusmodi jus concedendi, sed quia Romani, vel in eum solum, vel in eum & alios simul, qui gesserunt

vicem

vicem Romanorum, prædictum jus transtulerunt. Sic Adrianus Papa, ut habetur in Decretis, non solus, sed ipse & Synodus celebrata Romæ, in qua plures fuerunt Romani, tradiderunt Carolo Regi Francorum Jus & Potestatem eligendi Summum Pontificem, & ordinandi Apostolicam Sedem. Sic etiam Leo Papa, ut in Decretis legitur, non solus, sed cum multo Clero & populo Romano, jus concessit Ottoni Regi Theutonicorum, Summæ Sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi. Sic denique Nicolaus Papa, non sine consensu Romanorum, in quadam Romana Synodo centum & tredecim Episcoporum, hanc electionis Potestatem Cardinalibus contulit, quæ Potestas, pluribus juribus & consuetudine præscripta est. Hic tamen notandum est, quod per præmissa non tollitur, quin Papa ex ordinatione Christi & Potestate collata sibi à Christo, in aliquo casu habeat Potestatem ordinandi, qui debeant eligere Successorem suum. Cujus ratio est, quia Christus sufficienter providit Ecclesiæ in omnibus necessariis, ideo committendo Ecclesiam suam Beato Petro, dedit ei & Successoribus suis, plenitudinem Potestatis in spiritualibus, quo ad omnia necessaria Ecclesiæ suæ *(salvo tamen Jure aliorum, quando debite volunt & possunt uti jure suo)* ita ut Papa in omnibus necessariis, possit supplere in spiritualibus, defectum illorum qui nolunt vel non possunt uti jure suo: & ideo quia ex Jure divino, Romani habent Jus eligendi Episcopum suum, Papa non habet Potestatem ordinandi de electione eadem, in præjudicium Romanorum, quando ipsi vellent & possent, ad bonum commune, uti Jure suo. Si Romani transtulerunt jus suum in Papam, vel etiam si Romani in ordinandis Electoribus Summi Pontificis invenirentur in detrimentum Ecclesiæ negligentes, & satis probabile est, quod Romani tale Jus aliquando transtulerunt in Papam: & ideo, extunc potuit Papa solus concedere Potestatem eligendi Summum Pontificem Imperatoribus, vel Regibus, vel vicinis Episcopis, vel Clero Romano, vel Canonicis Ecclesiæ Romanæ, vel aliis, & maxime Cardinalibus, prout visum fuerit utilitati Ecclesiæ convenire.

Ex præmissis, secundum opinionem prædictam, infertur Duodecima Conclusio, quod quia res de facili ad naturam suam revertitur, si Electores Romani Summi Pontificis, sive Cardinales, aut alii, in quos Romani Jus suum transtulerunt, ex culpa sua Jus aut Potestatem hujusmodi perderent, in hoc casu revertetur ad Romanos,

nisi Papa habens in hoc Romanorum potestatem, aliter ordinaret de Electoribus hujusmodi: & ideo, si Sede vacante, casus prædictus exigeret, tunc jus eligendi & ordinandi de Electoribus hujusmodi, ad Romanos pertineret, secundum opinionem prædictam. Sed tamen probabilius videtur posse dici, quod in casu præmisso, jus prædictum pertineret ad Generale Concilium, si faciliter & convenienter posset congregari, aut si de facto esset sufficienter congregatum, & hoc maxime patet ex illa ratione supra tacta: quia Papa, non solum est Romanus Episcopus, sed etiam Summus Pontifex Universalis Ecclesiæ, quæ in Concilio repræsentari censetur. Ex omnibus præmissis patet manifesta reprobatio cujusdam falsæ opinionis, quam recitavi in Tractatu de informatione Ecclesiæ, videlicet quorumdam, statum Cardinalium nimis rigorose deprimentium, ipsumque reprobantium, sicut reprobatus est & Episcoporum, asserentiumque, quod Cardinalatus non sit gradus Ecclesiasticæ Hierarchiæ, nec statui Apostolorum, quovis modo succedens, quem errorem, aliquo modo in hoc Sacro Concilio suscitare ac renovare visi sunt.

SECVNDUM CAPITULUM

PRIMÆ PARTIS.

AD confirmationem prædictarum Conclusionum, nonnullas humani juris allegationes expedit inducere. Circa Primam Conclusionem, sciendum est, quod Prima & Secunda Potestas, secundum aliquos, sunt una secundum essentiam, sed differentes secundum diversos actus, respectu Corporis Christi veri, & mystici: imo totam Potestatem traditam Apostolis à Christo videntur Canones comprehendere sub Potestate ligandi & solvendi, & in hac Potestate, juxta Secundam Conclusionem, omnes Apostoli cum Petro, pari consortio, honorem acceperunt. ut 21. dist. *in novo:* ubi etiam fit mentio de Potestate prædicandi, de qua 19. dist. Can. *Ita dominus*; ubi concluditur, quod hujusmodi Sacramentum, Dominus ita ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro Apostolorum summo, principaliter collocaret, ut ab ipso, quasi quodam Capite, dona sua, velut in corpus omne, diffunderet. Unde etiam juxta Tertiam Conclusionem, in dicto Can. *In novo.* dicitur, quod Episcopi successerunt loco Apostolorum, & ideo licet habeant Potestatem Ordinis,

dinis, vel consecrationis parem cum Papa, quo ad plenitudinem exercitii ipsius potestatis, tamen non habent parem administrationem, quia juxta Secundam Conclusionem, solum vocati sunt in partem sollicitudinis, quo ad suas Diœceses, Papa vero in plenitudinem potestatis, quo ad totum mundum. ut. 2. q. 6. Can. *Qui se sic.* de usu pallii ad honorem. Unde etiam, juxta Secundam Conclusionem, Petrus fuit principalis inter Apostolos, quia etiam fuit major aliis in administratione. 2. q. 7. Can. *Puto.* ubi dicit August. quod in Petro fuit Apostolatus principatus. solus enim Petrus inter Apostolos primatum gerebat, 2. q. 1. Unde Petrus & Cephas, id est, caput dictus est, principatum tenens Apostolatus. ut, 22. dist. Can. *Sacrosancta.* Ad idem De electi. *Fundamenta.* lib. 6. His itaque atque pluribus jurium concordantiis, tres primæ Conclusiones simul probatæ sunt. Circa Quartam Conclusionem, vide. 7. q. 1. Can. *Mutationes.* ubi dicitur, quod Petrus de Antiochia translatus est Romam, ut ibidem potius proficeret. idem 22. dist. Can. *Sacrosancta.* & hæc translatio, jubente Domino facta est, 24. q. 1. Can. *Rogamus:* & idem Canon facit pro Quinta Conclusione, quia ibi dicitur quod Antiochena Sedes. quæ olim erat prima, cessit Romanæ Sedi, & nulla est Sedes quæ non eidem Romanæ subjecta: quod autem hæreticus sit qui negat Romanam Ecclesiam esse caput Ecclesiarum, habetur. 22. dist. Can. *Omnes.* Circa Quintam Conclusionem nota, quod aliquibus videtur quod Sylvester fuit primus qui Cardinales vocavit, ut 2. q. 4. Can. *Vocavit præsul.* Et fuit illud Capitulum conditum in Concilio, ut ibi patet. Aliis videtur quod Marcellus Papa, & de hoc per Archidiaconum, De electi. cap. *ubi majus.* lib. 6. & in hoc non refert, quia debetur attendi effectus, & non vocabulum. De signi. *intelligentia cum tribus.* ca. *se.* Et nota, quod Hosti. & quidam Doctores canonici, multa ponunt de auctoritate Cardinalium, tam Sede vacante, quam plena, ut in cap. *ad liberandum*, de Judæis. in ca. *cum ex eo.* de pœnitentiis & remissionibus. cap. *antiqua.* de privilegiis, in Can. *nullus.* 79. dist. in Ca. *Ego.* de jurejurando, in cap. *fundamenta.* de elect. in c. 2. *de offic. legati.* lib. 6. ca. *ad Apostolicæ*, de re judicata. c. li. & in Extravaganti *Execrabilis.* Circa Septimam Conclusionem, nota, quod Cardinales etiam non Episcopi, præcedunt Episcopos, quia comparantur Senatoribus, qui erant primi post Imperatorem, ut dicebantur Patres conscripti. & de hoc per Archid. de officio legati. c. 1. lib. 6. & 96. dist. *Constantinus*, ubi concedit Constantinus, ut utantur ornamentis Sena-

Senatorum; & dato quod nullo Jure probaretur, sufficit quod sic est receptum à tempore, de cujus contrario non est memoria. Nam tale tempus habet vim legis. *de scrib. cap.* 1. *lib.* 6. & hoc facit pro Octava Conclusione. Item Cardinales & non Episcopi, habent in suis titulis Jus Episcopale, ut notat Joan. Monachi, *de majo. & obed. Capite unico lib.* 6. Nec obstat de Cardinalibus Diaconis, qui minores sunt in ordine Sacramentali: Nam stat, quod aliquis sit cum alio par, vel etiam minor in ordine, & tamen major in administratione, sicut Archidiaconus, Archipresbytero, ut 25. dist. Can. *Perlectis.* Unde sacer iste Senatus Cardinalium, à cardine nomen accepit, ut 13. dist. Can. *Sacrosancta*, super verbo *cardo* notavit Archidiaconus. Circa Nonam Conclusionem nota, quod electio Papæ pertinet ad Cardinales, non solum de jure, sed etiam de consuetudine diu obtenta, ut notat Hostien. de elect. *Licet.* & consuetudo secundum Philosophum, dicitur altera natura, & habet vim legis, & legem interpretatur & corrigit. ut de consuetudine. *Cum dilectus.* Item, ad Cardinales pertinet hæc electio, tanquam ad Clerum Romanum, seu principales de Clero Romano, Argumento 23. dist. ca. 1. *facit.* 79. dist. ca. 1. & ca. *Si quis ex.* & ca. *Si quis pecuniam.*

TERTIUM CAPITULUM

PRIMÆ PARTIS.

SEd ultra jura præmissa humana & positiva, restat in jure fundare statum Hierarchicum Cardinalium, & eorum auctoritatem: Ubi primo supponendum est, quod Christus Ecclesiam suam instituit, statibus, officiis, & gradibus variis Hierarchiæ distinctam, juxta illud Apostoli Ephes. 4. *Unicuique data est gratia secundum mensuram donationis Christi, propter quod dicit, ascendens in altum dedit dona hominibus, & ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem Corporis Christi, quod est Ecclesia:* & eadem sententia habetur, 1. *ad Corinth.* 12. *Cap.* Et hæc perfecta & completa statuum distinctio, maxime in die ascensionis instituta est, ut notant præmissa verba Apostoli, allegantis illud prius. *Ascendens in altum dedit dona, &c.* Ex quo sequitur, quod varietas Officiorum, statuum, gra-

graduum, & dignitatum in Ecclesia, non principaliter est ex institutione Ecclesiæ, aut cujuscumque puri hominis auctoritate processit, quare nec eam destituere potest sive destruere. Ulterius supponitur, quod præmissa Officiorum varietas, ad sui pulchritudinem & ordinem requirit, quod inter auctoritates Ecclesiæ regitivas, sit Hierarchica subordinatio, & quod una, scilicet Papalis auctoritas, sit suprema, ex Christi institutione, & non tantum humana auctoritate, sed divina, juxta illud Joannis 20. *Pasce oves meas, &c.* Unde licet pluraliter dicat Apostolus, *dedit Apostolos seu Episcopos, &c.* tamen ad inveniendum id quod dictum est, præmisit, *unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi*, quasi diceret, uni plus & alteri minus donatum est, ut uni supremum regimen Ecclesiasticum sit commissum, & ideo dicit Apostolus idem secundæ ad Cor. 10. *nos autem, non in immensum gloriamur, sed secundum mensuram regulæ, quâ mensus est nobis Deus*, ubi Glossa, usurpantes sibi regimen animarum sine commissione Christi, aut Vicarii sui, vel Potestatem commissam ultra terminos sibi præfixos extendentes, non secundum mensuram regulæ, sed in immensum gloriantur. Ex præmissis infertur, quod sicut status Papæ, sic & post eum, status Cardinalium ad Ordinem Hierarchicum Ecclesiæ, ex Christi institutione pertinet. Nam ipsi, quantum ad hunc statum, statui Apostolico immediate succedunt. Pro cujus declaratione sciendum est, quod Apostoli possunt tripliciter considerari; Primo, ut Christo præsentialiter astiterunt ante ejus ascensionem; Secundo, ut astiterunt Petro tanquam primo Pastori, ante divisionem Apostolorum, & separationem à Petro: Tertio, ut ex præcepto Christi, postea à Petro separati, per mundum se diviserunt, ut in Sexta Conclusione tactum est. In primo statu, Apostoli fuerunt pares, nec Petrus eis præerat: In secundo & tertio statu, præerat eis Petrus: Et quantum ad primum & secundum statum, Cardinales repræsentant Apostolos, in hoc quod assistunt Papæ qui est Christi Vicarius, & Petri Successor; sed quantum ad tertium statum, Episcopi succedunt Apostolis, ut in dicta sexta Conclusione ostensum est: & hoc notavit Apostolus, distinguens status Ecclesiæ, cum distinguit statum Pastoralem, cui incumbit cura animarum particulariter à statu Apostolico, ad quem spectat regimen & ordinatio totius Ecclesiæ generaliter. Et juxta hanc sententiam, dicit Archid. 22. dist. Can. *Sacrosancta*, quod Papa se debet inter Cardinales annumerare, ratione status Apostolici in quo sunt, condividendo

eum à pastorali statu, licet etiam Apostoli fuerunt pastores: sed status in se sunt diversi, & prius fuerunt in statu Apostolico per Christum instituti, quam in pastorali per Petrum, quia ante passionem, omnes duodecim fuerunt Apostoli, sed post passionem, institutus est Petrus à Christo omnium pastor: & tunc status pastoralis ordinatus, cum Apostolicus status ante fuisset. Petrus ergo, & sui Successores retinuerunt utrumque statum, sed Cardinales Apostolicum duntaxat, & ista est diversitas inter nunc vocatos Cardinales, Archiepiscopos, & Episcopos, qui in statu Apostolico vario modo succedunt Apostolis. Nota in Glossa primæ ad Cor. 3. super illud dictum fidelibus. *omnia vestra sunt sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas.* Nam ut Glossa dicit, Paulus erat Apostolus Corinthiorum, Apollo erat Archiepiscopus eorum; Cephas, id est, Petrus, omnibus major erat. Unde ulterius sequitur, quod ad statum Cardinalium, tanquam ad statum Apostolicum, primo pertinet, una cum Papa, regimen & ordinatio totius Ecclesiæ. Nam sicut perfectio Episcopalis status, in hoc consistit, secundum Thomam, 2. 2. quod quis ex divina electione, se obligat ad hoc, quod curam proximorum gerat, & saluti eorum insistat, videlicet eorum qui suo Episcopali regimini specialiter sunt commissi: Ita, perfectio status Cardinalatus, in hoc consistit, quod ex charitate se obligat, ut cum capite suo Christi Vicario, generaliter Sedem & Christianitatem, usque ad sanguinis effusionem defendat, in cujus signum, capellum rubeum portare dicuntur. Ex quibus sequitur, quod Cardinales sunt in statu perfectionis altioris, quam sit generaliter status pastoralis, quia inferiores pastores tenentur se exponere pro grege particulari, sed Cardinales tenentur se exponere pro Universali Ecclesia, quod est perfectius; quia bonum quanto communius, tanto dignius, ut dicit Philosophus. Ex eodem fundamento patet, quod ad Sedem Apostolicam, id est, ad Papam, & Cardinales, præ cæteris sedibus pertinet, declaratio veritatum necessariarum aut utilium ad salutem, sive quantum ad fidem, sive quantum ad utile regimen Ecclesiæ militantis: quia in hoc succedunt Petro & cæteris Apostolis, quantum ad statum Apostolicum primitivum, de quo dictum est prius. *Euntes docete omnes gentes.* Ex quo ulterius sequitur, quod ubi necessitas aut utilitas emineret, pro conservanda fide, vel bono regimine Ecclesiæ, ad Papam, vel in ejus defectu, ad Cardinales pertinet Generale Concilium convocare, & hoc eis convenit, non tam humana quam divina institutione, vice & nomine totius Universalis Ecclesiæ, quia ipsi Cardinales succe-

ſuccedentes Apoſtolis in miniſterio generali verbi Dei, & deputati ex ſtatu ſuo ad inſtruendum generaliter fideles, de his quæ pertinent ad ſalutem, licet in hoc officio ſint inſtituti à Papa, vice tamen Chriſti, veritates neceſſarias Orbi dicere tenentur, & in illa paritate, in qua à Sanctis Doctoribus Paulus dicitur fuiſſe par Petro prædicationis officio, ſcilicet legis Euangelicæ, ſuccedunt Paulo, & exemplo ipſius *ad Gal.* 2. ſucceſſori Petri, manifeſte in præjudicium Religionis Chriſtianæ oberranti, poſſunt reſiſtere: quia licet ſit Vicarius Generalis Chriſti, & officio & auctoritate prælationis maximus, tamen in miniſterio prædicationis & doctrinæ Chriſtianæ, connumerare ſe debet aliis Apoſtolis, ut notat Archid. ubi ſupra. Ex prædictis omnibus, patet, quod ſi attendatur ad conditionem ſtatus, in quo Cardinales ex Chriſti ordinatione inſtituti ſunt, valde magna congruentia eſt, ut ad eos pertineat electio Papæ Chriſti Vicarii: quia videlicet in hoc ſuccedunt Apoſtolis Chriſti, hoc tamen Jus, principaliter & originaliter pertinet ad Univerſalem Eccleſiam, ſeu Generale Concilium ipſam repræſentans, ſicut tactum eſt in fine Duodecimæ Concluſionis. Pro cujus materiæ declaratione, ſciendum eſt, quod licet Papale officium ſit ex Chriſti inſtitutione, tamen modum ipſum per electionem obtinendi, Chriſtus non docuit explicite & expreſſe: licet autem Chriſtus Leges obtinendi Eccleſiaſtica officia ſeu dignitates non expreſſe docuerit, tamen videtur quod eas ſuo Vicario inſtituendas reliquerit, vel immediate per ſeipſum, vel mediate per alios, juxta Eccleſiaſticas ſanctiones ſubordinatos.

Sed de Papatu, qualiter & quomodo debeat quis ſubrogari, eſt ſpecialis difficultas. circa hoc vero eſt multiplex opinio: Una eſt, quod quando Chriſtus præfecit Beatum Petrum omnibus Chriſtianis, dans ſibi Poteſtatem, ut ubi vellet ſedere, eligeret, ita ut eſſet quodammodo proprius illorum Epiſcopus: non privavit illos Jure illo naturali, large ſumpto, quod omnibus competit, quibus eſt aliqua præficienda Poteſtas, ſive ſecularis ſive Eccleſiaſtica, videlicet eligendo ſibi rectorem, niſi per illos quibus eſt præficienda hujuſmodi Poteſtas, vel per eorum ſuperiorem, contrarium ordinatur: ergo, cum Beatus Petrus elegerit Sedem Romæ, ſequitur quod Romani habent Jus eligendi Succeſſorem Beati Petri, qui eis præficiendus eſt in ſpiritualibus, & habent Romani ex jure naturali large ſumpto, ut ſupra tactum eſt, & per conſequens, ex jure divino, extendendo Jus divinum, ad quodcumque Jus naturale, ex eo ſcilicet, quia tale Jus eſt à Deo conditore naturæ.

Alia opinio eſt, quod pari vel majori ratione, ſicut ad Univerſitatem Romanorum pertinet de jure naturali vel divino electio Papæ, tanquam Romani Pontificis, ſic ad univerſitatem fidelium, ſimili jure naturali & divino, pertineret electio Papæ, tanquam Summi Pontificis Univerſalis Eccleſiæ, vel ad Generale Concilium ipſam repræſentans: quia Eccleſia Univerſalis, vel Congregatio eam repræſentans originaliter & principaliter, habet jus eligendi ſibi caput ſeu rectorem, cujus tamen capitis auctoritas ſeu Poteſtas, non ab Eccleſia dependet, ſed à Chriſto immediate: & hæc opinio verior reputatur: ex quâ ſequitur, quod ſi Univerſitas Romanorum naturali aut divino jure habeat Poteſtatem in electione Summi Pontificis, hoc eſt vice & nomine Univerſalis Eccleſiæ, cujus Summus Pontifex eſt particularis Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus: & quia Univerſitas Romanorum, vel aliqui ejus auctoritate facilius & commodius poſſunt congregari, quam tota Eccleſia vel Concilium Generale: pro quo facit, 65. diſt. Can. *Si forte.* & ibi cap. 2. *de tem. ordin. ſi Archiepiſcopus.* & 23. diſt. Can. *In nomine Domini.* & 79. diſt. cap. 1. & cap. *ſi quis*, &c. Unde ulterius ſequitur, quod Papa illam Poteſtatem, quam habet ſuper ordinatione & electione ſui Succeſſoris, habet vice & nomine Univerſalis Eccleſiæ, cujus ipſe eſt caput, & eam aliquomodo repræſentat: & ideo modus inſtituendi Papam, non eſt datus per auctoritatem Eccleſiæ, excluſa, ſed incluſa auctoritate Papali, in Conciliis ſcilicet Generalibus: quare nec per auctoritatem Papalem, ſine auctoritate Eccleſiæ poteſt deſtitui, quia cujus eſt inſtituere, ejus eſt deſtituere, & in ejus rei ſignum, decreta ſeu jura quæ ſunt de modo eligendi Papam, fuerunt per Summos Pontifices in Conciliis Generalibus ordinata, ut ca. *in nomine Domini.* 23. diſt. & cap. *ſi quis* 89. diſt. & capit. *licet*, de elect. in antiquis. & ca. *ubi majus.* lib. 6. & ca. *ne Romani.* lib. 6. cum ſuis concordantiis. Ex quibus infertur, quod Sede vacante, ſi ad electionem Summi Pontificis fuerit procedendum, illa electio non erit facienda, excluſis Cardinalibus: quia ut ex præmiſſis patet, ad eos multipliciter pertinet electio Summi Pontificis, nec iſtud jus ſufficienter abolitum eſt, aut aboleri poteſt, ut quidam dicunt, ſine ſuperiori auctoritate Papæ, qui caput eſt Eccleſiæ, alioquin poſſent ſine eo talia fieri ſine neceſſaria & evidenti cauſa; eadem ratione, poſſet Eccleſia ſeu Generale Concilium, in omnia quæ ſunt Papalis officii, quod ſecundum aliquos eſt abſurdum: ſed hæc gratia brevitatis omitto, de his remittens ad ea quæ notavit Petrus Bertrandi, in cap. *ubi*

maius,

majus, de elect. lib. 6. Hic tamen pro speciali hujus materiæ declaratione, dico, quod licet ad solos Cardinales pertineat regulariter Papæ electio, tamen hæc regula in certo casu, & ex rationabili causa, exceptionem seu dispensationem habere potest, ut tactum est in Nona Conclusione principali primi Capituli: & hoc specialiter locum habere videtur in casu præsentis Schismatis, super quo sunt aliqua consideranda.

Primo cuidam non videtur expediens, stante hoc Sacro Concilio, solum Sacrum Collegium Cardinalium, futurum Summum Pontificem eligere, nam attenta conditione Schismatis præsentis, & considerato præsenti statu Ecclesiæ, apparet conveniens, quod in hac electione, hujus Concilii concurrat auctoritas, & ad hoc speciales rationes possent induci.

Secundo, non videtur expediens per hoc Sacrum Concilum, dictum Concilium Cardinalium ab hac electione totaliter excludere, quia hoc esset verisimiliter dare occasionem novo Schismati, quia non est clarum, quomodo possent hoc Jure privari, ut statim tactum est. Et supposito quod in aliquo casu Cardinales essent privati jure eligendi, remaneret dubium, ad quos devolveretur jus, sive Potestas hujusmodi, cum aliqui magni Doctores teneant, quod rediret ad Romanos, quæ opinio, licet non esset vera, nec tenenda, tamen posset verisimiliter esse occasio generandi novum Schisma, de qua opinione tactum est supra in Nona Conclusione primi Capituli, & sequentibus, & in Nona, & Decima Propositionibus, in hoc Capitulo præmissis.

Tertio, non videtur expediens quod Concilium (non consentiente dicto Cardinalium Collegio) statuat vel discernat nova Jura, contra Jura antiqua de Electione Papæ, condita in Generalibus Conciliis, præsidente Papa, & in pace & unitate Ecclesiæ congregatis, & hoc clare patet ex supradictis: nam circa electionem Summi Pontificis, nova Jura condere, novo Schismati posset occasionem verisimiliter præbere.

Quarto, ex præmissis concluditur, quod omnino expediens est in ista materia, Sacrum Concilium, cum Sacrorum Dominorum Collegio unanimiter concordare, ad obviandum omnibus dubiis, & imminentibus inde periculis & scandalis, ut omnia in pace fiant, & excludantur viæ malignandi turbatoribus unionis: quod utique fiet, avisando aliquos modos rationabiles & juridicos, & antiquis juribus non

non contrarios, & ex illis eligendo, concordent modum convenientiorem in futura electione conſervandum, & ad hoc conſentiendum, tenetur dictum Sacrum Concilium de Jure naturali & divino; attenta conditione præſentis Schiſmatis, non obſtantibus quibuſcumque juribus poſitivis, ſi quæ videntur in contrarium militare: ſed de hac materia particularius dicere, non eſt præſentis operis.

QUARTUM CAPITULUM

PRIMÆ PARTIS.

De Romanæ Eccleſiæ Privilegiis, quatenus Collegium Cardinalium complectitur.

EX his quæ præcedentibus Capitulis dicta ſunt, reſtat oſtendere, quod licet auctoritas Concilii Generalis merito extollenda ſit & magnificanda, adeo quod Romana Eccleſia particularis Eccleſia, ejus judicio ſubeſt in capite & in membris, dictæ tamen Eccleſiæ Romanæ auctoritas & præeminentia, non eſt in hoc Sacro Concilio deprimenda atque parvipendenda: ad quod declarandum, ponuntur Decem Concluſiones infra ſcriptæ, multorum & magnorum Prælatorum atque Doctorum examine correctæ & approbatæ.

Prima Concluſio eſt, Romana Eccleſia, ſecundum Canonicas ſanctiones Chriſti traditioni conformes, omnium Eccleſiarum Mater eſt & Magiſtra, ſic quod earum Caput merito dici poteſt. Et oppoſitum dicere eſt hæreſis implicita. Romana Eccleſia, ſicut omnium Eccleſiarum Magiſtra, ſic earum etiam Caput merito dici poteſt. Romana Eccleſia, ſicut ratione ſui Pontificis Summi, omnium Eccleſiarum Caput dicitur, ſic ſecundum aliquos, poteſt dici Caput Concilii Generalis, imo Univerſalis Eccleſiæ, quæ ex omnibus particularibus Eccleſiis integratur. Romana Eccleſia, præmiſſam capitis & auctoritatis præeminentiam obtinet, non tam humana traditione, quam divina, & hoc ratione Petri Apoſtoli Chriſti Vicarii, & cujuslibet ſui legitimi Succeſſoris, qui ex Chriſti inſtitutione, ſub eo, tanquam ſub principali Capite, tam Romanæ, quàm Univerſalis Eccleſiæ Caput fuiſſe vel eſſe dignoſcitur. Unde ex hoc patet, quod auctoritas Papæ ſeu Romanæ Eccleſiæ & Concilii Generalis, immediate eſt à Deo principaliter, licet ſit ab homine, ſeu dependeat ab huma-

humana Potestate ministerialiter: Nam Papa fit per Cardinalium electionem, & Cardinales per Papæ auctoritatem. & Generale Concilium, per Papæ aut alterius legitimæ Potestatis convocationem. Romana Ecclesia, quæ in Papa & Cardinalibus principaliter repræsentatur, pars principalis, sive membrum est Concilii Generalis, in quo Papa vel suus Vicarius, ipso absente, præsidere debet, nisi causa manifesta, & in jure divino fundata, obsisteret. Romana Ecclesia, Universalem Ecclesiam repræsentat, quod nulli alteri Ecclesiæ particulari nisi Universali Concilio competit. Romana Ecclesia, Papa absente, in Generali Concilio, per Cardinales ibidem præsentes, repræsentari censetur, maximè si Apostolica auctoritate ad hoc vocati sint. Romana Ecclesia, tantæ auctoritatis est, quod secundum aliquos, sine ea vel eam repræsentantibus in Generali Concilio nihil decerni aut diffiniri debeat, nisi causa rationabilis obsisteret: unde patet, quod in decernendis in Concilio, Papæ & Cardinalium consensus, ubi haberi potest, omnino requiri aut reverenter suscipi debet. Romana Ecclesia, tantam auctoritatem habet, quod in ejus & aliarum Ecclesiarum reformatione, non est à Generali Concilio repellenda, sed reverenter audienda, quando agetur de reformatione totius corporis in Capite & in membris. Romana Ecclesia, totumque Generale Concilium, ad universalem membrorum Ecclesiæ reformationem, debet unanimiter concurrere, & unicuique statui, in ejus reformatione, audientiam dare, & de seipsa diffinitivum communicare judicium; ut impleatur illud Apostoli. *Si nos ipsos dijudicaremus, non utique judicaremur.*

Unde patet, quod variæ voces non sunt in hoc Concilio audiendæ, quorumdam pluraliter loquentium, atque dicentium, nos vocabimus Cardinales quando nobis videbitur: sed non quando de eorum reformatione agetur, cum tamen ad Cardinales non minus pertineat illos vocare & reformare, quam è contra. & in cujuslibet status reformatione, singuli audiendi sint; nec à judicio Concilii repellendi, sed magis ad mutuam charitativam correctionem inducendi.

Ad fundandum autem prædictas Conclusiones, & inde sequentia, ultra rationes & allegationes Juris in prædictis Capitulis positas, specialiter pro Prima & Secunda Conclusione facit, 22. dist. per totum, ubi pro Prima, quod Romana Ecclesia habet de omnibus aliis ordinare, cum sit Mater omnium aliarum Ecclesiarum, & cum secundum superioritatem & inferioritatem sint adinvicem ordinatæ inter eas, te-

net

net Romana Ecclesia primum gradum. Item, quod Romana Ecclesia Caput sit omnium Ecclesiarum, sicut Petrus omnium Apostolorum, probatur 3. q. 6. Can. *Dudum* : & hoc specialiter facit pro Tertia & Quarta Conclusionibus : facit etiam pro Quinta Conclusione, quo ad præsidentiam Papæ : Et pro eadem facit, caput *significasti*. de elect. cum suis concor. Ex quibus fundantur Sexta & Septima Conclusiones sequentes : pro Octava & Nona Conclusionibus, facit quod Romana Ecclesia habet aliam in partem sollicitudinis non in plenitudinem potestatis. ut 2. quæst. 7. decreto : facit etiam ad idem quod Romana Ecclesia potest de omnibus aliis judicare, ut 9. q. 3. Can. *Patet.* facit etiam pro prædictis, quod Romanæ Ecclesiæ consuetudo, circa institutiones Ecclesiasticas, de omnibus est servanda. ut. 11. dist. Can. *Qui nesciat.* & qui ejus privilegia violat hæreticus habendus est. ut. 22. dist. Can. *Omnes.*

Utrum expediat Concilia Generalia distribui in certas Nationes.

SEd occasione prædictarum Conclusionum, hic occurrunt aliqua dubia, circa ordinem hujus Sacri Concilii, quæ apud nonnullos magnam perplexitatem inducunt. Primum Dubium, an Quatuor Nationes in hoc Sacro Concilio sic distinctæ, videlicet Italica, Gallicana, Germanica, & Anglicana, excluso dicto Cardinalium Collegio, faciant Generale Concilium, cum sint plura Concilia particularia, valde inæqualiter & improportionabiliter divisa, & ad partem deliberantia : quæ deliberatio, exclusa deliberatione dicti Collegii, & non facta in communi Sessione collatione votorum, videtur multis non esse censenda deliberatio Concilii Generalis conciliariter facta. Secundum Dubium, an dictæ Nationes, quæ sunt nova Collegia particularia, quæ multis videntur contra vel præter consuetudinem antiquam Sacrorum Conciliorum instituta, licet ex rationabili causa, & sub debitis circumstantiis ita institui potuerint, habuerint à jure divino vel humano auctoritatem privandi Romanam Ecclesiam, & Sacrum Collegium ipsam repræsentans (quod est antiquum Collegium, & in antiquo Jure, & in Sacris Generalibus Conciliis, & Sanctorum Patrum Decretis fundatum) privandi inquam jure suo, habendi videlicet vocem in Sacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi. Tertium Dubium, supposito, quod dictæ Nationes possent

nova

nova jura circa Electionem Papæ, contra antiqua jura ut præmittitur, ſtatuere, ita quod eis abſolutè liceret, an pro nunc expediret; cum ſecundum doctrinam Apoſtoli, *multa liceant, quæ minimè expediunt.* Unde attento præſenti ſtatu Eccleſiæ, & conſideratis prædictis dubiis, non videtur expediens aliqua nova jura condere, quæ Schiſmati novo poſſent veriſimiliter occaſionem præbere. Quartum Dubium occaſione primi dubii oritur, circa modum diſtinctionis hujuſmodi Nationum. Nam Benedictus Duodecimus, in Extravagante *Vas electionis*, diſtinguit obedientiam Papalem, in Quatuor Generales partes ſive Nationes. Et in ſecunda parte, ſub Germanica Natione, ponit Alemaniam, Angliam, Ungariam, & plura alia Regna: ex quo jure patet, quod ſi hoc Generale Concilium Conſtantien. rationabiliter debeat dividi per Nationes, convenientius dividitur per Quatuor, quam per plures: quia talis diviſio, ſeu diſtinctio, eſt juri ac rationi conformior, ideò multis videtur quod adveniente Natione Hiſpanica ad hoc Generale Concilium, Natio Anglicana debeat reduci ad Nationem Alemaniæ, cujus ipſa eſt pars, & eſt ei immediatè conjuncta, ut patet ex jure prædicto. Unde, quod hæc Natio Angliæ hucuſque diviſa fuit à Natione Alemaniæ, præmiſſum fuit ut eſſent in iſto Concilio Quatuor Nationes, & hoc ex ſpeciali & certa cauſa, quæ maximè ceſſabit, adveniente dicta Natione Hiſpanica, qua adveniente, ſic dicta Natio Anglicana remaneret Quinta, eadem & potiori ratione aliæ tres Nationes prædictæ debebunt proportionaliter diſtingui in plures Nationes dictæ Anglicanæ Nationi æquales; ideo, quia adveniente dicta Natione Hiſpanica, juxta unum ex Capitulis tractatis in Narbona, ſtatim fiet unio ipſius ad nos, pro faciendo unum Univerſale Concilium, & per conſequens, hoc facto, ſicut illud erit quaſi novum Concilium, & noviter ex ipſa vel nobis integratum: ſic ad illius Nationis honorem, debebit fieri novus ordo, ſeu ordinari novus procedendi modus: imò verius renovari mos antiquus, in diſtinctione Nationum obſervatus, & ut præmittitur, juri & rationi conformis. Ad confirmationem præmiſſorum fit, quod idem Benedictus Duodecimus, terras & Provincias ſubditas obedientiæ Romani Pontificis (pro Capitulis Monachorum nigrorum provincialibus celebrandis, eſt prima rubrica ſui operis, in fine ejuſdem) diſtinxit præfatas terras & Regna, in triginta ſex Provincias, & inter alias, in Regno Angliæ, ponit Cantuarienſem & Eboracenſem pro una Provincia. Ex quibus, multis videtur, quod nec juri nec

rationi consonum est, æquare seu æquiparare Regnum Angliæ, Regno Franciæ in generali, vel Nationem Gallicanam generaliter sumptam Nationi Anglicanæ, & multo minus Italicam Nationem, Germanicam, vel Hispanicam, quasi omnino absurdum esset, dictam Anglicanam Nationem fieri quintam partem, seu Nationem hujus Sacri Concilii; cum ipsa secundum Juris dispositionem, sit 36. pars vel Provincia totius obedientiæ Romani Pontificis: ideo videtur, quod adveniente dicta Natione Hispanica, cessare debet Natio Anglicana, & fieri pars Nationis Germanicæ ut præmittitur: vel si non, consequens videtur, quod dictæ aliæ Nationes, distinguantur singulæ in plures Nationes particulares, dictæ Nationi Anglicanæ proportionales, juxta Juris dispositionem: vel ad evitandum talem multiplicitatem Nationum, & plures alias difficultates, expediens videtur redire ad jus commune, & ad antiquum modum procedendi & concludendi in Conciliis Generalibus, in quibus non legitur facta fuisse talis Nationum distinctio.

De iis qui vocem habent deliberativam in Conciliis Generalibus.

QUintum Dubium, occasione præmissorum oritur, videlicet quinam habere debent vocem in Concilio Generali: Nam quibusdam videtur quod auctoritas judicandi, statuendi, & diffiniendi, pertinet ad Episcopos seu majores Prælatos, quod probant ex diffinitione Concilii Generalis, per quam differt à Conciliis particularibus sive provincialibus, quam ponit Hugucius, & post eum Bartholomæus Brixien. 17. dist. ca. 1. *Universale Concilium est, inquit, quod à Papa vel ejus Legato, cum omnibus Episcopis statuitur.* Alii vero dicunt, quod quantum ad illa quæ pertinent ad exterminationem præsentis Schismatis, debent habere etiam vocem conclusivam omnes illi qui ad præsens Concilium fuerunt Apostolica auctoritate vocati, imò secundum aliquos, omnes, qui ad effectum unius Ecclesiæ vellent huic Concilio interesse. Pro quo inducunt, quod sicut à tempore nascentis Ecclesiæ, circa electionem Summi Pontificis, varii fuerunt modi observati, sicut patet per Jura & antiquas historias, sic in modo congregationis & deliberationis Conciliorum Generalium. Nam sicut patet in Actibus Apostolorum & historia Eusebii, quæ Actibus Apostolorum immediate subnectitur,

quan-

quandoque in Conciliis congregabatur tota Communitas Christianorum, quandoque Episcopi, Presbyteri, & Diaconi; quandoque soli Episcopi sine Abbatibus; quandoque cum Episcopis Abbates; quandoque Imperator vocabat & congregabat Concilium, & præsens erat, etiam absente Papa, de cujus causa agebatur, sicut hæc varietas potest probari ex historiis supra dictis, tam Quatuor Conciliorum in Actibus Apostolorum celebratorum, quam ex dicta historia Eusebii, lib. 6. cap. 33. lib. 7. cap. 25. & cap. 27. & 28. & lib. 10. cap. 5. ubi multa ad propositum præsentis materiæ utilia recitantur. Sextum Dubium consequens ad præmissa est circa modum concludendi ex deliberatione Nationum, nam licet attenta conditione præsentis Schismatis, ad ejus radicem excludendam (quæ in diversis nationibus & Regnis varie judicabatur) expediens judicatum fuerit procedere per deliberationes Nationum, in quibus vota singulorum particularium, non minus bene & libere poterant scrutari, quam in generali turba, seu publica sessione, tamen multis videtur juri esse consonum, quod in tali deliberatione Nationum, non solum attendendum est ad particularium deliberantium numerum, sed & ideo referendo deliberationem unius Nationis, notandæ sunt personæ, & eorum status, ut, quot sunt majores Prælati, quot Abbates, quot Doctores, quot Ambassiatores, quot Procuratores, etsi aliqui contradicunt, notandi sunt, quot & cujus status, nec repellendi sunt qui in publica sessione possunt sua vota seu rationes allegare, ut doceantur vel doceant, quia non sufficit unius Nationis, aut plurium referre deliberationem, sed omnino in arduis expedit allegare rationem, ut non sint vota quasi voluntaria, sed ratione vallata, & hoc maxime, quando non esset plena omnium Nationum concordia: facit ad hoc, quod quandoque in Conciliis Generalibus, unius personæ deliberatio, fuit causa reducendi plurimos ab errore, ideo ex Libro Isidori, edito de mandato Damasi Papæ, in Conciliis debet legi præfatio, in qua dicitur, quod si forsan aliquis aliter quam dicta fuerint senserit, sine aliquo scrupulo contentionis, ea de quibus dubitaverit conferenda, reducat, ut Deo auxiliante, aut doceri possit, aut doceat: Hæc autem dubia, ad robur hujus Concilii proposui, eo quod jacula prævisa minus feriunt; ut scilicet super his taliter deliberetur, & prævideatur, quod in futurum acta non possint ab æmulis reprobari.

SECUNDA PARS OPERIS.

Papa & Episcopi Dispensatores bonorum Ecclesiasticorum, non Domini sunt; quia bona illa Communitati, non personis singularibus data sunt.

AD confirmandum ea quæ de origine & ordine Ecclesiasticæ Potestatis prædicta sunt, aliqua convenit subjungere, de Origine Juris, quod habent Clerici, qui Ecclesiastici dicuntur in bonis, quæ Ecclesiastica nominantur. Ubi primo supponendum est, quod bona Ecclesiastica, ut Ecclesiastica sunt, fuerunt collata Communitatibus, & non solum personæ singulari. Unde fundatores Ecclesiarum intenderunt Dominium & proprietatem bonorum, quæ dabant, transferre primo & directe in Communitatem Collegii, scilicet talis Ecclesiæ, ad usum Deo servientium, & non in aliquam personam singularem, ut 12. quæst. 3. Can. *Pontifices.* & ita intelliguntur esse oblata Christo, id est, Communitati fidelium, quæ est Corpus Christi. ut 12. quæst. 2. Can. *Nulli.* Ex quo sequitur manifeste, quod *Communitas ipsa sola, habet immediatum & verum Dominium in hujusmodi bonis, & non Prælatus aliquis, aut quævis persona singularis.* Verbi gratia, Ecclesia Constantiens. vel alia hujusmodi particularis, habet Dominium vel proprietatem in ipsis bonis sibi collatis, ut sibi sunt propria; persona autem singularis, non ut singularis, sed ut pars & membrum hujus Communitatis, habet in ipsis jus utendi ad suam sustentationem, secundum exigentiam & decentiam personæ, & sui status: sed inter membra Communitatis est differentia, quia est aliquod membrum simplex & minus principale, ut simplex Canonicus, & istud habet simplex jus, quod dictum est; & est aliud membrum, quod est principale & Caput Communitatis, ut Episcopus, alias non esset Congregatio una, nec ordinata, nisi esset unum Caput & principale membrum. Et istud non solum habet usum in bonis Communitatis, secundum exigentiam sui status modo prædicto, sed habet administrationem & dispensationem generalem omnium bonorum Communitatis, approprians cuilibet quod ei debetur, secundum debitam justitiæ portionem; dispensans etiam pro communi bono Collegii bona fide, ut sibi videtur expedire, & ita est Episcopus in qualibet Ecclesia Cathedrali de communi Jure primitivo: & sic, secundum

dum Hostiensem *Dicuntur Episcopi procuratores hujusmodi bonorum, & non Domini seu proprietarii.* ut *de dona.* cap. 2. & *de præbend.* cap. 3. Quia vero non solum quælibet Congregatio Ecclesiasticorum est una speciali unitate, imo Ecclesiasticæ Congregationes habent quandam generalem unitatem, in quantum sunt una Ecclesia, sub uno Capite, videlicet Papa, cui incumbit cura Ecclesiæ Generalis, ideo ipse est Universalis dispensator, tanquam supremum membrum Ecclesiæ omnium Ecclesiasticorum bonorum spiritualium & temporalium: non quidem quod sit eorum Dominus, sed sola Communitas Ecclesiæ Universalis domina est, & proprietaria illorum bonorum generaliter; & singulæ Communitates, & Ecclesiæ, Dominium habent in bonis sibi correspondentibus: personæ autem singulares, non habent jus Dominii, sed utendi, aut jus dispensandi, ut dictum est. Hæc notavit Innoc. & facit. 12. quæst. Can. *Videntes.* & Can. *Ex his.* & Can. *Episcopus.* & Can. *Præcipimus.*

Ex his apparet error eorum qui dicunt, quod solus Papa habet jus vel Dominium Ecclesiæ, & non solum est administrator vel dispensator Ecclesiæ Universalis, sed bonorum ejus verus Dominus & proprietarius. Cæteri vero Prælati, & alii non habent in his Dominium, sed solum sunt talium bonorum procuratores atque dispensatores: hoc enim apparet falsum, non solum ex præmissis, sed etiam ex verbis Apostoli primæ ad Corinth. ubi non excludens Petrum vel Papam dicit, *sic nos existimet homo ut Ministros Dei, & dispensatores, &c.* & ipsemet Petrus ait. *Non quasi dominantes in Clero, sed forma facti gregis, &c.* facit de præbend. cap. 2. ubi dicitur, quod Papa habet plenariam dispensationem omnium bonorum & beneficiorum, & non Dominium. Ex quo sequitur ulterius, quod Papa non potest ad libitum detrahere bona Ecclesiarum; ita quod quicquid ordinet de ipsis, teneat, hoc enim haberet si esset Dominus: sed cum sit minister & dispensator bonorum Communitatis, in quo requiritur bona fides, non habet collatam sibi Potestatem super bonis ipsis, nisi ad necessitatem, vel communem Ecclesiæ utilitatem: ideo in 2. ad Corinthios 10. dicitur, quod *Potestatem dedit Deus ad ædificationem, non ad destructionem, &c.* Unde ulterius concluditur, quod si Papa pro libito detrahat bona Ecclesiæ & non dispensat bona fide, de Jure non tenet: & non solum tenetur ad pœnitentiam de peccato, quasi propter abusum rei, sed infideliter agit, & ad restitutionem tenetur, si aliunde haberet, cum sit defraudator rei alienæ. Secus si

esset Dominus, quia in re sua, quilibet est ultimus moderator & arbiter. ut *de sepultur. de his.* & in Glossa. Ex quibus videtur posse concludi, quod sicut monachus potest agere ad depositionem Abbatis; vel particularis Ecclesia, ad depositionem Episcopi, si constaret, quod dissiparet bona Monasterii vel Ecclesiæ, & quod infideliter, non pro bono communi, sed privato ea detraheret; sic & de Papa, si admonitus non corrigeretur: Nam 40. dist. Can. *Si Papa.* Ubi dicitur cunctos judicaturus à nemine judicandus. Ibi dicit Glossa, quod si deprehendatur in quocunque alio vitio & admonitus non corrigatur, & scandalizat Ecclesiam, idem posset fieri. Licet forte secundum aliquos per solum Concilium Generale, Argum. dist. 21. Can. *Nunc autem*, & in hoc Sacro Constantiensi Concilio conclusum atque practicatum est.

Ex prædictis patet, quod si Papa non habet Dominium in bonis Ecclesiasticis Clericorum, multominus habet Dominium in bonis temporalibus Laicorum, imo nec in illis est dispensator, sicut in bonis Ecclesiasticis; nisi forte in ultima necessitate Ecclesiæ: in qua etiam necessitate, non est proprie dispensator, sed magis potest dici declarator. Pro quo considerandum, quod exteriora *bona Laicorum, non sunt collata Communitati, sicut bona Ecclesiastica, sed sunt acquisita singulis personis, arte, vel labore, vel industria propria*, & ideo personæ singulares ut singulares sunt, habent in ipsis jus & potestatem ac verum Dominium. Et potest quilibet de suo ordinare, disponere, dispensare, retinere, alienare pro libito, sine alterius injuria, cum sit Dominus, supra *de sepult. de his.* Unde sequitur, quod nec Princeps, nec Papa, habet proprie Dominium vel dispensationem in talibus: quia talia bona, non habent ordinem & connexionem inter se, nec ad unum commune Caput, quod habeat dispensare, cum quilibet rei suæ sit ordinator pro libito. Quia vero propter talia bona exteriora, contigit interdum pacem, hominemque turbari, dum aliquis quod est alterius usurpat, quia etiam interdum homines quæ sua sunt nimis amantes, ea non communicant, prout necessitati vel utilitati publicæ convenit, ideo positus est Princeps cum populo, qui talibus præest, ut judex discernens justum & injustum, ut judex injuriarum, & ut mensura justitiæ in accipiendo bona à singulis, secundum justam proportionem, pro necessitate vel utilitatis causa.

Ex quo sequitur, quod Papa, qui est quasi supremum Caput, non solum Clericorum, sed generaliter omnium fidelium (ut fideles sunt,

juxta illud, *pasce oves meas*, quod de omnibus generaliter dictum est) tanquam Generalis omnium Pastor, & informator Dei ac morum, in casu summæ necessitatis Ecclesiæ (in quo casu, omnium fidelium bona communia sunt, & pro communi utilitate communicanda) habet jure divino bona exteriora omnium fidelium dispensare, & ut exponenda sunt discernere, prout expedit communi necessitati fidei; utpote, quia alias subverteretur fides propter impugnationem infidelium vel aliquid hujusmodi. Et posset tanta & tam evidens esse necessitas, quod posset exigere decimas vel determinatas portiones à singulis fidelibus, secundum tamen debitam proportionem, ne aliqui sine ratione plus gravarentur quam alii: & posset rebelles & contradictores per Censuram Ecclesiasticam compellere ad succurrendum communi necessitati Ecclesiæ, & talis ordinatio Papæ non esset nisi juris declaratio. Unde extra hujusmodi causam necessitatis, pro communi bono spirituali, non habet Papa dispositionem aliquorum bonorum temporalium, nec compulsionem in eos: licet in casibus utilitatis spiritualis potest eos exhortari & spiritualiter inducere, ut potè in conferendo Indulgentias, vel alia spiritualia beneficia pro adjutorio conferendo. Posset tamen Papa ex causa & in certo casu bona confiscare laicorum, & de hæretic. secundum lib. 6. de pœnis, cap. 5.

Quo jure Vacantiæ, Annatæ, aut minuta servitia debeantur Pontifici Maximo.

POst præmissa concluditur, quod cum in casu, Papa habeat jure divino disponere & ordinare circa bona & temporalia Laicorum, ut dictum est: multo magis & in pluribus casibus habet jus & potestatem circa bona, & jura Ecclesiastica Clericorum: & ideo non solum in casu necessitatis, sed etiam in casu utilitatis & honestatis publicæ, non solum Universalis Ecclesiæ, sed etiam pro convenienti statu personæ suæ (inquantum est persona publica repræsentans Ecclesiam, & Generalis Pastor, ac universalis administrator bonorum Ecclesiasticorum) rationabiliter potest sibi facere fructus suos, ex bonis communibus pinguiores, secundum exigentiam sui status, tam Prælati inferiores quam qui in partem sollicitudinis vocati sunt. Hujus rei exemplum præcessit in Veteri Testamento, quia cum Levitæ pro sua sustentatione receperunt decimas, Summus Sacerdos decimam decimæ è Levitis debebat recipere. ut patet *Numer.* 18. Unde simili

jure

jure videtur, quod Papa poſſit recipere ab Epiſcopis promotis *communia ſervitia*, quæ vocantur *Vacantiæ*. & in minoribus beneficiis, primos fructus, ſeu alia hujuſmodi ſubſidia, ex quibus, ipſe, & ſibi in Eccleſiæ ſervitio aſſiſtentes poſſunt convenienter ſuſtentari. Et iſta non ſibi conveniunt jure prædicto, ſed etiam jure præſcriptionis, quo etiam aliqui infideles in ſimilibus uti conſueverunt, ut in pluribus regionibus manifeſtum eſt, *de decim.* ca. 1. & ca. 11. *in Gloſſa.* & dicunt Doctores, quod loco dictarum decimarum, ſuccedunt decimæ quæ dantur Papæ.

Unde ulterius ſequitur, quod Papa jure potuit ordinationes majorum & electivarum dignitatum, ac collationes aliorum beneficiorum ſibi & Sedi Apoſtolicæ reſervare, quia hæc antiquiſſimo jure ſibi competebant, ut in concluſione ſuprà dictum eſt. Hæc etiam, non ſolùm jure univerſalis adminiſtrationis Papalis, potuerunt competere, ſed etiam ex ſpeciali cauſa, ratione materiæ ſubjectæ: utpotè, quia inferiores in ſuis electionibus, & ordinarii collatores in beneficiorum collationibus abutebantur, & per potentiam laicalem, ſæpe jure ſuo non liberè uti permittebantur, ſeu alia aliqua ſpeciali ratione. Pro his facit, quod notatur de elect. *quamquam*, lib. 6. *in Gloſſa* & 22. diſt. ca. 1. Ex quo ſubinfertur, quod cum Sedes Apoſtolica in præmiſſis præſcripſerit, ſuppoſito quod Summi Pontifices in hoc abuſi fuerint, vel exceſſerint, non propter hoc eſt ab eis hujuſmodi jus tollendum, ſed abuſus pellendus, & exceſſus reſtringendi ſunt: & hoc fieri poteſt per rationabiles conſtitutiones Sacri Concilii Generalis. Pro hoc facit, quod ex ſtatuto Papæ fundatæ ſunt electiones. ut. 16. qu. *vult congregatio.* de elect. ca. 1. & Can. *Eccleſia.*

Concilium Generale nihil habet juris in dignitatem Pontificiam, quæ juris eſt divini, ſed in abuſum dignitatis Pontificiæ: & iccirco, ſtatus Monarchicus Eccleſiæ, regimine Ariſtocratico & Democratico temperatur.

PRo cujus declaratione ulteriùs dicendum eſt, quod licet Papalis dignitas à Deo ſit, unde ab homine nec major nec minor fieri poteſt; tamen, uſus plenitudinis poteſtatis, ad excludendum abuſum, poteſt Concilii Generalis auctoritate reſtringi: ideo antiquo jure inſtitutum eſt, quod Papa profeſſionem faceret, ut patet ex lib. divino. *facit* 16. diſt. Can. *Sancta octo.* extra. *de jurejurando. ego.* N. 25. qu. 1.

qu. 1. Can. *Satagendum.* 63. dist. Can. *Ego Ludovicus:* & hujusmodi professio per lapsum temporis ampliata est, ut patet ex professione Bonifacii VIII. quæ incipit. *Ego Benedictus Cajetanus, &c.* Similis quoque professio, juxta rerum exigentiam, in sacro Constantiensi Concilio rationabiliter poterit ampliari.

Sed ad regulandum usum plenitudinis potestatis, & excludendum abusum ejusdem, considerare convenit, quod non expedit Ecclesiæ (quæ habere dicitur Regale Sacerdotium) quod ipsa regatur regimine Regio puro, sed commixto Aristocratia generaliter, pro Principatu populi, & non strictè, prout contrariatur Politiæ, quæ est species quædam regiminis vel principatus secundum virtutem, ut capit Aristoteles in Politicis. Pro cujus declaratione sciendum est, quod licet regimen Regium, in quo unus singulariter principatur multitudini, secundum virtutem sit melius quolibet alio regimine simplici, ut ostendit Philosophus 3. Politicorum, tamen si fiat mixtum cum Aristocratia, in qua plures dominantur secundum virtutem, & cum Democratia, in qua populus principatur, tale regimen meliùs est, in quantum in regimine mixto omnes aliquam partem habent in Principatu: & etiam quia licet regimen Regale sit optimum in se, si non corrumpatur, tamen propter magnam potestatem, quæ Regi conceditur, de facili regimen degenerat in tyrannidem, nisi sit in Rege perfecta virtus, quæ raro & in paucis reperitur: in cujus rei signum, in populo Israël, cui succedit populus Christianus, Deus instituit quodammodo Regem, licet non cum plena potestate, ut patet in Moise, & Josue & eorum successoribus, qui toti illi populo præerant, ut patet Numeri 27. & Judicum 2. licet autem in eis esset regimen Regale, inquantum unus principaliter præerat omnibus, erat tamen aliquid de Aristocratia, in quantum sub illo uno, Septuaginta duo Seniores eligebantur. ut patet Deuteron. 1. Erat etiam aliquid de Democratia, in quantum Septuaginta duo eligebantur de consensu populi, & ab omni populo, ut ibidem dicitur: sic etiam manifestè videtur, quod esset optimum regimen Ecclesiæ, si sub uno Papa eligerentur plures de omni & ab omni Provincia, & tales deberent esse Cardinales, qui cum Papa & sub eo Ecclesiam regerent, & usum plenitudinis potestatis temperarent, & hoc notari videtur in ca. *Per venerabilem. extra qui filii sunt legitimi*, in 6. *sunt autem sacerdotes gravis, &c.* Ad idem facit quod Cardinales sunt pars corporis Papæ & ejus Coadjutores. ut de. ner. ego. 2.

de electione cap. *fundamenta*, lib. 6. Ex quo clare patet, quod status Cardinalium est in Ecclesia valde utilis & necessarius, si debito suo fungantur officio, ad quod Generale Concilium debet summopere laborare, atque providere, quod de communibus Ecclesiæ bonis, pro cujus generali utilitate laborare tenentur, eis decenter convenienterque subveniatur, non minus quam inferioribus Prælatis. Et pro hoc facit Sexta Potestas euangelica, de qua supra in Prima Conclusione dictum est, cui concordat sententia Apostoli, primæ ad Corinth. 9. ex qua sumitur, quod *qui altari servit de altari debet vivere.* ut extra, de præbend. *cum servi.* 12. quæst. 2. Can. *Quicumque.* de sepult. cap. 1. *cum suis similibus.* Unde quod Papa & Cardinales jure divino & naturali (cui euangelica doctrina concordat) ab inferioribus Ecclesiasticis debitam sustentationem recipere debeant, ostendit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 87. arti. 8. ubi dicit, quod in veteri lege, primitiæ dabantur Sacerdotibus, decimæ Levitis, & quia sub Sacerdotibus erant Levitæ, Dominus mandavit, ut ipsi loco primitiarum solverent Summo Sacerdoti decimam decimæ: patet Numeri 18. unde nunc eadem ratione tenentur Clerici Summo Pontifici dare decimam partem decimæ, si exigeret. Naturalis enim ratio dictat, ut illi qui habet curam de communi statu multitudinis, provideatur unde possit exequi ea quæ pertinent ad communem salutem, & idem Thomas in 4. de regimine Principum, ex auctoritate Philosophi in Polit. dicit etiam quod Gentiles in suis Politiis, unam partem possessionum applicabant illis, qui ministrabant in sacris, & ideò Ministris Ecclesiæ in cultu Dei ista debentur, non tam jure pòsitivo, quam jure divino & naturali.

Quo jure Annatæ debeantur Cardinalibus & Curiæ Romanæ.

EX præmissis, tam jure naturali & divino, quam etiam humano stabilitis, corollariè sequuntur 10. Propositiones à nonnullis Doctoribus examinatæ & probatæ; ex quibus manifeste patet compendiosa responsio ad dispendiosissimam & injuriosissimam scripturam, per aliquos factam, contra appellationem Procuratoris fiscalis, pro tuitione Jurium Romanæ & Cameræ Apostolicæ. Prima Propositio est, quod Status Summi Pontificis & Sacri Collegii Domi-

Dominorum Cardinalium ſibi collateralium, fundatus eſt in Eccleſiaſtica Hierarchia ſub cœleſti, immediatè à Chriſto, nec humana inſtitutione ſeu præſumptione poteſt deſtitui: cui ſtatui qui pertinaciter derogat, cenſendus eſt, juxta ſacros Canones, hæreticus atque ſacrilegus.

Status prædictus dotandus eſt & fovendus per debitam & honeſtam ſuſtentationem temporalium, ſine quibus, in hac miſera vita, ſpiritualia diu non ſubſiſtunt, quemadmodum alter ſtatus quicumque Eccleſiaſticus inferior, ſeu ſubditus dotatus eſt, vel dotandus, juxta ſui qualitatem.

Prædictus Status, non ideo perdit jura ſibi convenientia (quæ poſuit Propoſitio duplex præcedens) ſi forſan fuerint abuſus aliqui perſonales, olim vel nunc inventi; alioquin, ſic argueretur adverſus omnem ſtatum, nedum Eccleſiaſticum, ſed temporalem, quod diſſipandus eſt, deſerendus & perdendus, quoniam *in multis offendimus omnes*.

Status prædictus, poteſt & potuit uti ſubventionibus, ſicut Prælati & Curati inferiores, reſpectu ſubventionis factæ per ſubditos in oblationibus, decimis, & ſimilibus etiam, ubi Status prædictus aliunde dotatus eſſet patrimonialibus bonis, vel aliis, quemadmodum in Prælatis & Curatis dicimus.

Status prædictus, dum recipit & quærit ſubventiones conſuetas in oblationibus, decimis, vel Annatis, & ſimilibus, non debet eo ipſo de Simoniaca pravitate notari, niſi forte vitium aliud in exactionis modo concurrerit, quod vitium corrigi debet, non obinde Status minui, deſtrui, culpari, vel juribus aliunde defraudari, ſicut ab infirmo morbus tollendus eſt, non ſubjectum vel corpus deſtruendum. Oppoſitum vero pertinaciter imponere, notando generaliter de Simoniaca pravitate totum Statum iſtum, temerarius error eſt, nec eſſet ferendus.

Status prædictus, poteſt & debet rationabiliter reſiſtere per viam appellationis aut alias, ſi adverſus prædicta voluerint aliqui de facto procedere, præſertim dum perſonæ de illo Statu ſubjiciunt ſe, & Statum ſuum debitæ regulationi ſanctæ matris Eccleſiæ, ſi forſitan aliqua fuerint in eis reformanda, & hæc agendo, nec dum ſcandalizant active, vel peccant, ſed merentur tanquam defenſores jurium, non ſolum ſuorum perſonalium, vel Eccleſiæ particularis Romanæ, ſed Univerſalis Eccleſiæ, & ad utilitatem honeſtatemque totius Reipu-

blicæ Christianæ, quæ consistit in suo decore membrorum, maxime principalium. Deinde, oportet sic fieri, quod subventio nunc existens, & à priorum devotorum Ecclesiasticorum introducta, de primis Annatis & similibus permaneat, quousque prius, aut simul saltem, fuerit alia forte provisio salubrior vel sanctior rationabilius adinventa, & effectu aliter practicata, & ex ordinatione Papæ & Concilii Generalis. Postremo, facientes contra præmissa, non conformant se, sed manifeste obviant institutionibus Regis Franciæ, Ecclesiæ Gallicanæ, & Universitatis Parisiensis, sicut patet eas intuentibus. Ex quibus sequitur, quod erronea & scandalosa & periculosa est una Conclusio, quam in materia simoniæ posuit quidam Prælatus & Doctor, videlicet, quod solutio Vacantiarum, sive pactionata, sive non, sive ante, sive post, sive ante traditionem Bullarum, sive post, quocumque modo acta, est pure Simoniaca.

Unde pro declaratione hujus materiæ, notanda est Doctoralis distinctio quadrifaria, de intuitu vel respectu commodi temporalis pro spirituali. Primo, potest intuitus ferri ad temporale commodum, quasi ad precium spiritualis, quasi sit adæquatio valoris unius rei ad alteram, sicut est in emptione & venditione cujuslibet rei: Secundo, potest ferri intuitus ad commodum temporale, quasi ad motivum principale dandi spiritualia, vel ad finem ultimum, in quo sistit intuitus spiritualia conferentis: Tertio, potest ferri intuitus commodi temporalis, tanquam ad motivum minus principale, vel ad finem subordinatum sub ultimo fine: Quarto, potest ferri intuitus commodi temporalis tanquam ad rem debitam Jure divino, pro sustentatione illius qui spiritualia subministrat, juxta doctrinam Christi & Apostoli: *Dignus est mercenarius mercede sua.* Tunc ad Propositum dicimus pro responsione succincta & solida, quod primus intuitus & secundus, sunt vere Simoniaci de Jure divino & humano: etsi concurrat error intellectus, scilicet quod talia possint fieri, sicut in primo dicitur, vel quod licite fiant sicut ponitur in utroque modo, tunc incurritur hæresis proprie dicta, & habendi sunt Simoniaci tales hæretici proprie dicti, si sint pertinaces. Dicimus consequenter, quod si feratur intuitus tertio & quarto modis, ille potest esse licitus, imo laudabilis & meritorius ac debitus: hoc tamen attento, quod observetur illud Apostoli. *Ab omni specie mala abstinete vos*, hoc est, quod administratio spiritualium facta ab altero tali intuitu, non appareat fieri ex modo suo primo vel secundo, &c.

TER-

TERTIA PARS.

CAPUT I.

Utrum plenitudo Potestatis in Papa, vel in Ecclesia, aut Concilio resideat.

IN Tertia hujus Tractatus Parte in primis breviter tangetur quæstio, quam alias ad quorumdam egregiorum Doctorum instantiam, disputare proposui, utrum videlicet plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ resideat in solo Romano Pontifice.

Ad partem negativam arguitur ex triplici radice. Prima, quia hujusmodi plenitudo residet in Ecclesia Universali: secundo, quia hæc plenitudo residet in Romana Ecclesia particulari: tertio, quia ipsa etiam residet in Concilio Generali. Ergo non residet in solo Romano Pontifice: Consequentia de se patet, & Antecedens tripartitum probatur unica ratione, pro qua supponitur, quod Romanus Pontifex est Caput triplicis Ecclesiæ. Primo & principaliter Ecclesiæ Universalis, respectu cujus dicitur Summus Pontifex, sive Pastor, juxta illud: *Pasce oves meas, & pasce agnos meos*, & quod non de his vel illis particulariter, sed de omnibus dictum est generaliter. Secundo est Caput ratione Ecclesiæ Particularis, respectu cujus dicitur Pontifex Summus Romanus, & in utroque Episcopatu, tam Universalis, quam Ecclesiæ Romanæ, succedit Petro, qui primus habuit primum Episcopatum quam secundum. Tertio est Caput Concilii Generalis, quod videlicet Ecclesiam repræsentat, respectu cujus tamen ipsum est quædam particularis Ecclesia, sumens unitatem ab auctoritate Summi Pontificis, in eo actualiter vel virtualiter præsidentis, ut patet *ex c. signific. de elect. cum suis concor.* ex qua suppositione patet hanc triplicem Ecclesiam, esse triplex corpus mysticum, cujus Papa est Caput immediatum, sed constat, quod non est minor Potestas in toto corpore, quam in ejus parte, scilicet in Capite, imo videtur major esse: quia omne totum est majus sua parte, & per consequens, si plenitudo Potestatis est in Summo Pontifice, eadem vel major plenitudo Potestatis erit in quolibet corpore, cujus ipse est Caput, &c. facit ad hoc illud Hieronymi, *Si auctoritas quæritur, orbis major est urbe.* 93. dist. Can. *Legimus*, ubi dicit Glossa, quod hic sumitur Argu-

mentum, quod Statutum Concilii præjudicat Statuto Papæ. Confirmatur ista ratio, quia aliqua Potestas vel auctoritas est in Ecclesia quæ non est in Papa, igitur in eo non est Potestatis plenitudo: Consequentia tenet, & Antecedens probatur; quia confirmatio in fide de qua dicitur, quod Ecclesia non potest errare, juxta illud. *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Illa non est in Papa: quia hoc non est dictum de fide personali Petri, cum ipse erraverit, sed de fide Ecclesiæ, de qua dicitur: *Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam*, scilicet Ecclesiam. Non enim dictum est *adversus* te, scilicet Petrum: igitur speciale privilegium est, & singularis Ecclesiæ auctoritas, quod non potest errare in fide, quod privilegium aliqui extendunt ad Romanam Ecclesiam, aliqui ad Concilium Generale, aliqui vero solum restringunt ad auctoritatem Universalis Ecclesiæ, sed non potest extendi ad Papam, ut dictum est, &c.

Ad partem affirmativam Quæstionis, arguitur, quod Canonica Jura clamant Papam habere plenitudinem Potestatis, cæteros autem vocatos in partem sollicitudinis: nec reperitur Jus Canonicum quod dicat hanc plenitudinem esse in aliquo alio singulari supposito, vel particulari Collegio. Confirmatur ista ratio, quia quælibet particularis Potestas Ecclesiastica, est vel esse potest in Papa, quæ non est, nec esse potest in Universali aut quacumque Ecclesia particulari seu Collegio: igitur in Papa solo residet Potestatis Ecclesiæ plenitudo: Consequentia tenet, & Antecedens probatur, quia Papa potest quamlibet Ecclesiasticam Potestatem exercere, quod non potest Universalis Ecclesia, seu quodcumque Collegium particulare, & ut de exercitio cæterarum Ecclesiarum Potestatum taceamus, sufficit exemplum dare de Potestate consecrandi Corpus Christi, vel altera Potestate Sacramentali: quia constat quod talis non potest exerceri, nisi à persona singulari, & per consequens nec ab Ecclesia Universali, nec à Romana Ecclesia particulari, nec à Concilio Generali, quare &c. Ad hanc Conclusionem se sua humilitate responsurum exhibuerat Venerabilis & Egregius Sacræ Scripturæ Doctor Magister Mauricius de Praga, & posuit tres Conclusiones: Prima est, quod plenitudo Potestatis Ecclesiæ, separabiliter residet in Romano Pontifice. Secunda, quod plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ, inseparabiliter residet in Romano Pontifice & Universitate Ecclesiæ Catholicæ. Tertia, quod plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ repræsentative residet in Generali Concilio. Ex iis infertur Corollarium, quod Quæstio,
ut

ut proponitur est falsa, ut patet à negatione unius exponentis ad suam expositam. Ad præmissas autem rationes, sufficiens erat dictus Magister respondere, & super his suam intentionem utiliter declarare: sed quidam veritatis adversarii, timentes ne per ipsum, & deinde per quosdam alios Sacræ Theologiæ Doctores, in Disputationibus aut determinationibus, impugnarentur aliqui errores in hoc Sacro Concilio delati, conspiraverunt & procuraverunt dictam Disputationem impediri. Contra quos publico verbo & scripto, ob reverentiam, protestatus sum, quod Doctoribus Sacræ Theologiæ maxime in Concilio Generali, ubi agitur de erroribus extirpandis, non debet inhiberi Disputatio, aut Scholastica determinatio, pro declaratione Veritatis Catholicæ, & reprobatione contrariorum errorum: alioquin, qui de facto secus facerent, redderent se suspectos de fautoria hæreticæ pravitatis, quia ergo dictus Magister sic impeditus fuit ab hac responsione, ego hujus Conclusionis nodum breviter explicabo.

Primo dico, quod jura quæ loquuntur de plenitudine Potestatis, intelliguntur de plenitudine Jurisdictionis, & non de Potestate Ordinis Sacramentalis: quia hæc fuit æqualis in omnibus Apostolis, ut supra tactum est, ubi super illo verbo, *pasce oves meas*, dictum est, quod ibi data est Petro Potestatis plenitudo, scilicet Jurisdictionis.

Secundo dico, quod hæc plenitudo Jurisdictionis proprie loquendo, solum residet in Romano seu Summo Pontifice Petro succedenti: quia proprie aliqua Potestas plene dicitur esse in aliquo, quia illam potest generaliter exercere, & ministerialiter in omnes dispensare, hæc autem est in solo Papa, & non proprie in aliqua Communitate, quia secundum Philosophum, actiones sunt suppositorum.

Tertio dico, quod hujusmodi plenitudo Potestatis, tropice & alio modo æquivoce, est in Universali Ecclesia, & in Concilio Generali ipsam repræsentante. Pro cujus declaratione sciendum est, quod quantum ad propositum pertinet, aliquid dicitur tripliciter esse in alio: Primo tanquam in subjecto, sicut virtus est in anima, & accidens in substantia subjective: Secundo modo tanquam in objecto, sicut aliquis effectus dicitur esse in sua causa, vel in suo fine, quia in illum tendit tanquam in suum objectum finale: Tertio modo, tanquam in exemplo, ut res visa dicitur esse in speculo, vel aliqua doctrina in libro,

libro, quia ibi est repræsentativè. Primò ergo, plenitudo Potestatis est in Papa tanquam in subjecto ipsam recipiente, & ministerialiter exercente. Secundo est in Universali Ecclesia, tanquam in objecto ipsam causaliter & finaliter continente: Tertio est in Generali Concilio tanquam in exemplo, ipsam repræsentante, & regulariter dirigente. Primum patet ex immediatè dictis, quod Papa propriè loquendo est Minister, hanc Potestatem subjective recipiens, & administrative dispensans, juxta illud Matthæi 20. *qui præcessor est in vobis fiat sicut ministrator.* Secundum patet, quia plenitudo Potestatis non est causaliter propter Papam, sed Papa & ejus Potestas propter Ecclesiam, & ad eam ordinatur sicut ad finem, id est, ad ejus ædificationem: quia secundum sententiam Apostoli, secundæ ad Corinth. 10. & penult. hanc potestatem *dedit Dominus in ædificationem Ecclesiæ, & non in destructionem.* Tertium patet ex eodem verbo Apostoli, quia si Papa uteretur hac Potestate ad destructionem Ecclesiæ, Generale Concilium est exemplum, vel speculum, dictam Universalem Ecclesiam repræsentans, & ejus vice & nomine, abusus hujusmodi plenitudinis Potestatis coercens, regulans, & dirigens: & hæc omnia plenius patebunt ex dicendis in ultimo Capitulo hujus præsentis operis: & secundum præmissa & inferius dicenda, rationes hinc inde factæ superius, facilius solvuntur.

Ex præmissis patet quod sicut plenitudo Potestatis est in Generali Concilio repræsentative, ita aliquo modo, licet non æqualiter, est in Romana Ecclesia, quia ipsam Universalem Ecclesiam repræsentat, & in condendis Ecclesiasticis Juribus seu Canonibus, ipsius vices gerit, & hoc sibi competit, ratione sui Capitis, scilicet Papæ, qui huic Ecclesiæ specialiter præest, ut tactum est in prima ratione Quæstionis. Et ideò Romana Ecclesia, dicitur sedes Apostolica, quia in ea sedet Apostolicus, id est, præsidet Apostoli Petri Successor.

SECUNDUM CAPITULUM
TERTIÆ PARTIS.

Cur & quatenus Papa subjiciatur Concilio.

RESTAT videre, utrum Papa subjiciatur judicio Concilii Generalis, non obstante suæ potestatis plenitudine. Ad quam Quæstionem breviter respondeo affirmative, nec ei solum subjicitur in casu quo accusaretur de crimine hæresis proprie dictæ, sed etiam in quibusdam aliis casibus, qui possent quodam modo reduci ad hæresim, large sumptam, ut ratione obstinationis & incorrigibilitatis in crimine: Hæc autem Conclusio in condemnatione & depositione Joannis Papæ 23. practicata est, per hoc Concilium Generale, cujus determinationi contradicere non licet: pro qua facit istud quod prædictum est in Octava Propositione Primi Capituli Secundæ Partis; sed magis declarabitur hæc materia in Ultimo Capitulo hujus operis.

Quia verò nonnulli adversarii veritatis & erroris defensores, hanc mihi imposuerunt infamiam, quod disputare volebam de plenitudine potestatis Romani Pontificis, ut ejus ac Romanæ Ecclesiæ potestatem extollerem, & deprimerem auctoritatem Concilii Generalis: Ideò ad hanc maculam expurgandam, declarabo qualiter non solum nunc, sed jamdudum Concilium Generale stabilire nisus sum, & specialiter in hujus Concilii initio. Unde tunc grave & periculosum dicti Joannis Papæ odium incurri. Tum propter aliquas Conclusiones, quas posui ad hunc finem, ne præsens Concilium dissolveretur, donec & quousque in ipso plene congregato, esset tractatum de perfecta & integra Ecclesiæ unione, & ejus debita reformatione in Capite & in membris: & quod oppositum dicere aut facere saperet fautoriam schismatis & hæreticæ pravitatis. Tunc etiam, quia quidam ejus fautores, & impugnatores dictarum conclusionum, adversus me quasdam accusationes conscripserunt, & ibidem scripserunt sub hac forma:

Casus super quo Reverendissimus Dominus Cardinalis Cameracens. consilium habuit cum Sacræ Theologiæ Magistris regularibus, & secularibus diversorum studiorum, est iste, si 45. errores Joannis Wiclef contra fidem, damnari debent per Summum Pontificem, sub hac consueta forma, aliàs in Conciliis observata, videlicet, *Nos hoc*

sacro approbante Concilio, ubi absque expressione Summi Pontificis, Sacrosanctum Concilium damnat & reprobat, &c. & ibi per eum allegatur, quod per Concilium, & non per Papam, quia Concilium est majus Papa, cum sit totum, & Papa sit pars ejusdem: & ita ex Actibus Apostolorum, & quibusdam Decretis Sanctorum, magis consonum videbatur Scripturæ Sacræ: unde & magis Theoligica facta est contentio, inter supradictos Magistros, quorum de numero, quinquaginta duo fuerunt suæ opinionis: Cæteri verò, viriliter ei restiterunt in faciem, dicentes Concilium per se nullam auctoritatem habere, nisi ex Capite, & per consequens, non debere sententiare, neque diffinire tanquam principale, sed Caput Concilio consentiente: inde deventum est, verbis verba trahentibus, quod ipse Dominus Cardinalis asseruit, quod Concilium est supra Papam, & potest eum deponere, aliis paucis exceptis in faciem verisimiliter contradicentibus, unde remansit in suo proposito, cum intentione illa proponendi Concilio.

Ad dictam verò Schedulam, rescripsi dicto Domino Joanni, offerens me responsurum coram Dominis Cardinalibus, omnibus Magistris in Theologia convocatis, & tunc paratus fui respondere, ponendo Sex Propositiones in forma quæ sequitur. Pro responsione ad dictam Schedulam. Dico primo, quod quærere an errores contra fidem in hoc Sacro Concilio damnandi, debeant per Summum Pontificem damnari sub hac forma, *Nos hoc Sacro Concilio approbante damnamus, &c.* aut damnari debeant sub ista forma, *Sacrosanctum Concilium damnat, &c.* non est quæstio inutilis, aut supervacua, nec ad materiam fidei, quæ tractatur, est impertinens: patet, quia utraque forma in Decretis Generalium Conciliorum reperitur: Nam sicut tunc fuit allegatum, secunda forma condemnandi habetur in multis libris Conciliorum, & etiam Decreti, & Decretalium, ubi sic dicitur. *Placuit Sacro Concilio*, vel *Concilium diffinit*, vel *statuit Sanctum Concilium*; Papa etiam quando dicit. *Sacri auctoritate Concilii & consensu, atque reliquorum fidelium & cunctorum Consiliariorum nostrorum consultu diffinitum est:* & primo habetur in multis Constitutionibus Synodalibus, & maximè in Juribus Novis.

Secundo dico, quod Theologi dicentes primam formam esse convenientiorem quam secundam, & Theologiæ magis consonam vel conformem, non inconvenienter aut improbabiliter loquuntur: nec per hoc reprobant, sed approbant primam formam esse convenientem:

tem: ſed quod alia ſit Theologiæ conformior, patet, quia in Actibus Apoſtolorum, auctoritas diffiniendi attribuitur Concilio, & non ſpecialiter Petro, ubi dicitur: *Placuit nobis collectis in unum, &c.* & Beatus Gregor. 15. diſt. Can. *Sicut*, ubi, dicit, ſe Quatuor Concilia, ſicut Sancti Euangelii Quatuor libros venerari, ſubdit cauſam, *quia Univerſali conſenſu conſtituta ſunt:* unde videtur ſequi, quod auctoritas diffiniendi, maxime in materia fidei, pertineat ad Concilium Generale: & idem dicunt aliqui, quando agitur de facto Papæ, quod patet in Conciliis Symmachi, ubi dicunt Epiſcopi, *decernimus, & Synodali auctoritate roboramus, ut Synodalis ordinatio vigeat*, & in ſuperſcriptionibus Epiſcoporum dicitur, *his Conſtitutis Synodalibus à nobis probatis atque firmatis*, & multa alia hujuſmodi.

Tertio dico, quod ex Præmiſſis ſequitur, quod dicta Schedula eſt erronea, & in ſe eſt deſtructiva auctoritatis Concilii Piſani, & per conſequens Domini noſtri Papæ, & præſentis Concilii, quæ ex illo dependet: patet, quia dicta Schedula, ponit & approbat, Concilium nullam per ſe auctoritatem habere, niſi ex Capite, videlicet Papa; & per conſequens, non debere ſententiare neque diffinire, tanquam principale, ſed Capite Concilio conſentiente. Nam conſtat, quod Concilium Piſanum, non habuit auctoritatem ſententiandi & diffiniendi à Papa, tanquam ex Capite, quia auctoritate Papæ non fuit congregatum, ſed magis ipſo contradicente, cum ibi duo contendentes fuerint condemnati, quorum alter erat Papa, ſicut communiter tenebat Eccleſia Chriſtiana.

Quarto, dico circa prædictam Schedulam, quod etiam ex præmiſſis ſequitur, quod ſicut Concilium Piſanum, ita & aliud Concilium in aliquo caſu, eſſe poteſt ſupra Papam, & poteſt eum deponere: patet, quia non apparet major ratio de uno quam de alio.

Quinto dico, quod Concilium præſente Papa, à quo ipſum Concilium vocatum eſt, eſt velut unum corpus myſticum, cujus Papa eſt Caput, & alii ſunt membra: & ideo ſecundum aliquos, non ſolum falſum, ſed fatuum eſſet dicere, quod major ſit auctoritas partis, quam totius corporis.

Sexto, ex præmiſſis ſequi videtur ſecundum aliquos, quod falſa eſt quorumdam Juriſtarum opinio, dicentium, quod in Concilio Generali Papa dumtaxat judicat & diffinit, & ſi eo non præſente ibi aliqua ſtatuerentur, Concilium nihil ſtatuit, ſed ſuadet, & conſulit; nec Papa tenetur ſequi deliberationem vel ſuaſionem Concilii, ſed

quod ſtandum videretur ſententiæ Papæ ſi contradiceret Eccleſiæ vel Concilio patet, quia Univerſalis Eccleſia, à Chriſto & non Papa hoc privilegium auctoritatis habet, quod in fide errare non poteſt: & hanc etiam auctoritatem, ſecundum aliquos, habet Concilium, Univerſalem Eccleſiam repræſentans: ſed talem auctoritatem, non habet Papa, cum errare poſſit in fide: ergo in hoc major eſt auctoritas Concilii vel Eccleſiæ, quam Papæ: unde oppoſitum dicere, multis eſſet hæreticum, & ex Juribus malè intellectis erroneè concluſum.

TERTIUM CAPITULUM TERTIÆ

PARTIS HUJUS TRACTATUS.

Argumenta Joannis Patriarchæ Antiocheni pro auctoritate Papæ ſupra Concilium.

SEd adhuc reſtat circa præmiſſa, recitare opinionem cujuſdam magni Prælati & Doctoris, quam in finali Capitulo, probo eſſe contrariam Catholicæ Veritati: hæc autem ejus opinio per quandam Schedulam ſcriptam manu propria, & ſuo nomine ſubſcriptam, & dicto Joanni Papæ directam, poſtea innotuit: cujus tenor Schedulæ ſequitur, & duas continet Quæſtiones.

Prima Quæſtio, utrum Papa Catholicus, ſubjiciatur Concilio Generali, ad quod, ſub determinatione Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ dico, quod non, rationibus ſequentibus. Et primo quia Poteſtas Eccleſiæ ita fuit data per Chriſtum corpori myſtico Eccleſiæ militantis, & ſic eam voluit ad omnium Apoſtolorum officium pertinere, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo, principaliter collocaret, ut ab ipſo, quaſi quodam Capite, dona ſua velut in corpus omne diffunderet, teſte Beato Leone Papa, in Canone *Ita dominus*, 19. diſt. cui concordant communiter Alexander de Hales & alii Doctores Sacræ Theologiæ: ſed non reperitur teſtimonio authentico, quod Beatus Petrus Apoſtolus, vel alius ejus in Sede Apoſtolica Succeſſor, aliquam Poteſtatem dederit præfato Concilio Generali ſupra Papam: igitur præfatum Concilium nullam in Papam habet Poteſtatem, & per conſequens, Papa illi non ſubjicitur: & ſi impugnaretur dictus Canon *Ita dominus*, quaſi fidem non faciens, conſtat impugnationem hujuſmodi, efficacia carere teſtimo-

nio sacrorum eloquiorum, de quibus habetur in Canone *Sancta Romana*. 15. dist. & in Can. *Nulli*. 25. q. 1. & in Can. *Violatores*, & Can. *Omnia*, & Can. *Hac consona*, *eadem causa & quæstione*. In quibus Hilarius, Damasus, & Gregorius Romani Pontifices, impugnationem hujusmodi damnant, & impugnatores decernunt: quibus concordant cap. 1. *de institutionibus*. & cap. *si quis omnem*. 1. q. 7. & *si Romanorum*. 19. dist. quinimo cavere debent impugnatores dicti Capituli (*ita dominus*, seu aliorum Canonum à Romanis Pontificibus editorum) à sententia Ecclesiæ per Nicolaum Papam, in Canone *Omnes*. 22. dist. *prolata:* per quam, amantes auferre privilegium Ecclesiæ ab ipso Summo omnium Ecclesiarum Capite traditum, in hæresim labi decernuntur. Secundo, quia non ab Apostolis, & sic nec à corpore Ecclesiæ seu Concilio Generali, sed ab ipso Domino Jesu Christo, Romana Ecclesia primatum accepit, inquit Anacletus Papa, Servus Christi Jesu in Canone *Sacrosancta Rom.* Tertio, quia Papa habet plenitudinem Potestatis 2. q. 6. Can. *Decreto de usu pallii*; ergo alii etiam simul congregati, illi subjiciuntur, & non ipse eis. Quarto, quia Concilia recipiunt Potestatem à Papa, & non Papa à Conciliis, Can. *significasti*, *de elect.* & 17. dist. *per totum*. Quinto, quia ipse omnes judicat & nullus ipsum. 22. dist. Can. *Omnes*. Sexto, quia Apostolicæ Sedis Judicium, cujus auctoritate majus non est, à nemine est retractandum, in Canone, *Patet*, 9. q. 3. Septimo, *quia aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminare, sed Sedis Apostolicæ, suo sine quæstione reservavit arbitrio*, ut in Canone *Aliorum*, *eadem causa & quæstione*, *& concordantiis*, Can. *Facta*, & Can. *Cuncta per mundum*, *eadem causa & quæstione*. Octavo, *quia etiamsi Papa catervatim ad inferos deduceret, nullus nisi Deus hanc culpam in hoc mundo redarguere potest; quia cunctos ipse judicaturus à nemine judicandus est*, *nisi deprehendatur à fide devius*, ut in Can. *Si Papa* 40. dist. Concordant notanter per Hostiensem & ejus sequaces, ca. *proposuit*, *de concess. præben.* Jo. Andream, in ca. *ad Apostolicæ*, *de re judic.* lib. 6. *in prima glossa*. Nono, quia etiam quando agitur contra Papam, Concilium non potest illum judicare sine ejus auctoritate, in Can. *Nunc autem*. 21. dist. & in Can. *Huic soli*. 17. dist. quia Papa Catholicus Caput est Ecclesiæ & Christi Vicarius, ut patet in dicto Canone, *Ita dominus*. & concor. notanter per Jo. Andr in Cle. *Ad nostram*. in Glossa magna, de hæresi: Igitur per corpus separatum ab eo (quod sine capite virtutem non habet,

ca. *cum non liceat. de præscriptione*) judicari non poteſt, ſicut nec Epiſcopus à ſuo Capitulo, *cujus inferior eſt. de maj. & obedi.*

Nec obſtant rationes quas quidam in contrarium perſuadere nituntur, ut patet ex ſequentibus. Et primo, ad Primum, dum dicitur, quod *quando Petrus claves accepit, Eccleſiam ſanctam ſignificavit*, ut in cap. *quodcumque*, 24. quæſt. 1. Reſpondetur, illud intelligendum fore ſecundum doctrinam dicti Canonis, *Ita dominus.* 19. diſt. Ad Secundum dicitur, quod Papa ſubjicitur Conciliis,ut in Can. *Sicut ſancti.* 15. diſt. Reſpondetur, illud verum eſſe quo ad obſervantiam articulorum fidei, & ibi nota. per Gloſſ. & ad Can. *Quæ ad perpetuam.* & Can. *Sunt quidam*, & ad alia ſimilia. 25. quæſt. 1. dicitur, quod vel loquuntur de honeſtate, vel referri debent ad obſervantiam articulorum fidei: & iſta reſponſio corroboratur per notata per Gloſſam in dicto Can. *Sunt quidam.* Unde nota, quod Papa quandoque diſpenſat contra Generale Statutum Eccleſiæ, & etiam contra Apoſtolum, quod intelligo quando ſic diſpenſatio non offendit articulos fidei, ſicut dicitur per Gloſſator. in dicto cap. *Sicut ſancti.* nec obſtant adducta per Gloſſato. in Can. *Si duo forte contra fas.* 79. diſt. ubi dum dicitur, quod in contentione Papatus, Concilium poteſt eſſe judex, & idem videtur ſentire Hugutius & Jo. in Can. *de renunci.* lib. 6. *in novella:* quoniam dicta opinio repugnat juribus, in Prima Quæſtione deductis, niſi prætenderetur contra prætendentes Schiſma importans hæreſim, ſicut factum fuit contra Petrum de Luna & Angelum Corrarium: nec obſtant per Gloſſator. adducta in dicto ca. *ſi Papa*, quia jura allegata per eum, non probant intentum Gloſſatoris, extra hæreſim proprie ſumptam.

Secundo, Quæritur ſi diffinitiones & ſtatuta fienda in hoc Sacro Concilio Generali, ſub nomine Papæ vel Concilii vel utriuſque fieri debeant: at quod ſub nomine Papæ debent, quia à Papa procedit virtus & auctoritas Concilii, ut patet per jam dicta, ſcilicet in Prima Quæſtione: poterit tamen addi, Sacro approbante Concilio, patet in Ca. *Damnamus.* Ca. *nos autem de Summa Trini. in antiquis.* & in Can. *unico.* c. 2. lib. 6. & in cap. *ubi majus. de elect.* & Ca. *Ad Apoſtolicæ. de re judi.* ca. 2. & ca. *uno. de Summa Trini.* in Cle. & ca. *ad naturam. de hæreticis.* & ca. *de uſuris.* in Cle. Item, quod talia fieri debeant ſub nomine Papæ ſecundum tempora antiqua, patet in ca. *Adrianus.* 63. diſt. & in Can. *In nomine Domini.* 23. diſt. Nec obſtant ſcripta, in quibus dicitur, *Concilium diffinit ſic*, &c. quoniam vel

vel locum tenent, cum Papa deprehenditur à fide devius pertinaciter: nec obſtat Can. *Nunc autem*, 21. diſt. vel ſi ſit Catholicus, cum in Concilio Papa non erat, ſed alias illis auctoritatem præſtabat; vel ſi erat, quoniam ſic fieri ſui humilitate permittebat, & ad hoc auctoritatem præſtabat. ſicut factum fuit in Concilio congregato contra Symmachum Papam, de quo habetur in dicto. Can. *Hinc etiam*. 17. diſt. Etſi dicatur, quod cum de reformatione Capitis Eccleſiæ agitur, non videtur honeſtum, quod Papa ſit præſidens & judex. Reſpondetur, quod alius quam ipſe, hoc caſu, non poteſt eſſe judex, juxta jam dicta in Prima Quæſtione, niſi ex ſui humilitate (quod facere non tenetur de neceſſitate) aliis hoc committeret, & ad hoc autoritatem præſtaret. Ceſſat quod hoc caſu illius tituli. ca. *ne quis in ſua cauſa*, *&c.* quoniam in Papa non habet locum, ut patet in dicto ca. *ſi Papa.* & aliis juribus ad hoc ſupra allegatis. Et hæc ſint dicta ſub correctione & determinatione veſtræ Sanctitatis. *Joannes Patriarcha Antiochenus devotus Orator veſter.*

Ex prædicta Schedula ſic ſubſcripta patet, quod ſicut latet anguis in herba; ſic iſte inter fautores & præfatos adulatores dicti Joannis Papæ latitabat: qui eum lacte erroris nutrientes, ad exterminium deduxerunt, contra illud Pſalmi. *Corripiet me juſtus in miſericordia, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.*

CAPITULUM QUARTUM

TERTIÆ PARTIS.

Jure naturali, divino, & canonico, ſummus Pontifex ſubjicitur Concilio.

PRæmiſſam vero opinionem erroneam eſſe; & Politiæ Chriſtianæ periculoſiſſimam, ſatis patet ex actis in hoc Sacro Concilio. Verum eſt tamen, quod poſt publicationem præcedentis Capituli, præfatus Reverendus Pater, Dominus Patriarcha, in præſentia Sacri Collegii ſe excuſavit, quod illam Schedulam non ſcripſerat determinativè, ſed ſolùm arguitivè. Nihilominus ad robur & firmationem Concilii, probare intendo Jure naturali, divino, & humano, quod Papa ſubeſt in multis caſibus judicio Concilii Generalis: & hæc declarabo ex his quæ ſcripſi in Tractatu, quem dudum compilavi de Concilio Generali,

Parte

Parte secunda circa finem: ubi allegavi, quod de causa Papæ non liceat subdito diffinire, vel ejus facta judicare. 9. q. 3. Can. *Nemo*, & canonib. sequentibus. cujus canonis occasione, quia ibi de Papa dicitur, *nec ab omni Clero judex judicabitur*, videtur aliquibus quod Papa non possit etiam per Concilium Generale judicari. ut extra de elect. cap. *significasti*. Unde si totus mundus sententiaret in aliquo negotio contra Papam, videtur quod sententiæ Papæ standum esset, ut 24. q. 1. Can. *Hæc est fides*. Sed est argumentum contra, quia orbis est major urbe. ut 93. dist. Can. *legimus*. Licet autem Glossa non solvat, nec concordet hîc ista contraria, tamen in eodem ca. remittit ad ca. *si Papa* 41. dist. ubi de hoc determinavit: ibi autem dicit textus, *si Papa suæ & fraternæ salutis negligens, deprehenditur inutilis & remissus in operibus suis, &c.* Et sequitur, *tamen hujusmodi culpas redarguere præsumit hic nullus mortalium, quia cunctos ipse judicaturus à nemine est judicandus, nisi à fide deprehendatur devius, &c.* & ibi super verbo *devius à fide*, dicit Glossa, quod hoc intelligit Hugutius, cum Papa non vult corrigi. si enim esset paratus corrigi, non posset accusari, ut 24. q. 1. *apte*. cum suis similibus. Sed quærit Glossa prædicta, quæ est, *Papa non potest accusari de alio crimine quam de hæresi:* ponamus enim quod notorium sit crimen ejus vel per confessionem, vel facti evidentiam, quare non accusatur vel de crimine simoniæ vel adulterii & cum admonetur incorrigibilis est, & scandalizatur Ecclesia per causam ejus seu crimen: Et ad hoc respondendo, dicit Glossa, certè credo quod si notorium est ejus quodcunque crimen, & inde scandalisetur Ecclesia, & incorrigibilis sit, quod inde possit accusari. *nam contumacia dicitur. hæresis*, ut 81. dist. can. *si qui Presbyteri*. & contumax dicitur infidelis: nulla tamen hic fit mentio specialiter de hæresi, ideoque & si occulta esset hæresis, de illa tamen posset accusari, sed de alio occulto crimine non posset: & intelliguntur hîc crimina occulta, id est, quæ non sic sunt scandalosa, ut ex eis tota turbetur Ecclesia, juxta modum loquendi Glossæ prædictæ: & similiter intelligendus est ca. *Nemo*, cum suis similibus. Vel potest dici, quod ibi illud verbum *nec ab omni clero judex judicabitur*, non capitur collectivè pro toto Clero Universali, seu Concilio Generali, sed capitur distributivè; ut sit sensus, quod à nullo Clero, id est, à nulla parte seu à nullo Collegio Cleri particulari, Papa judicandus est: vel capitur ibi *omnis Clerus*, pro Collegio Cardinalium, seu toto Clero Romano, vel Romanæ Diœcesis. Ex quibus omnibus concluditur,

ditur, quod Papa poteſt in certis caſibus per Generale Concilium judicari.

Sed contra hoc objiciunt aliqui, quod major non judicatur à minori, nec ſuperior ab inferiori, ut. 22. diſt. *quia ergo*; ſed Papa eſt major & ſuperior Concilio, ergo non judicatur ab eo: imò ultra dicunt, quod in Concilio Generali Papa dumtaxat judicat, & ſi eo non præſente ibi aliqua ſtatuantur, Concilium nihil ſtatuit, ſed ſuadet & conſulit, ut *de baptiſmo cap.* ubi dicit Papa. *Sacro Concilio ſuadente diſtrictè præcipimus.* & in ca. *ad Apoſtolicæ, de re judica.* li. 6. *dicitur de Conſilio Concilii:* & circa finem, *Nos namque cum fratribus noſtris, & Sacro Concilio noſtro deliberatione præhabita, &c.* & aliqua ſimilia habentur in Jure, ex quibus notant aliqui Doctores Canoniſtæ, quod Papa non habet neceſſe ſequi deliberationem ſeu ſuaſionem Concilii, quare multo minus poteſt ab eo judicari: unde Joan. Andr. in novella. in ca. *ſignificaſti*, de elect. dicit ſuper verbo *robur*, ergo videtur ſtandum ſententiæ Papæ, ſi contradicat Eccleſiæ ſeu Concilio.

Ad hanc autem rationem reſpondetur Primo, quod major rationis, licet regulariter ſit vera, tamen quandoque fallit: Nam rex Franciæ qui eſt major & ſuperior in toto Regno, ſæpe in aliquibus caſibus, judicatur, & contra eum fertur ſententia in ſuo Parlamento; ſimiliter Papa in foro conſcientiæ, à ſimplici Sacerdote judicatur, etiam in foro exteriori poteſt judicari ab inferiori ſuo, ſi ſe ei ſponte ſubjiciat. ut. 2. q. 7. Can. *Nos ſi incompetenter aliquid egimus*, etiam ubi Leo Papa loquens Imperatori, dicit, *veſtro cuncta volumus emendari judicio.*

Secundo ad prædictam Objectionem dicitur, quod minor rationis non eſt vera, ſcilicet, quod Papa eſt major & ſuperior in Concilio, cum ſit Caput omnium membrorum: & ad hoc probandum, videtur eſſe ratio evidens, quia omne totum ſua parte majus eſt, loquendo de toto reſpectu ſuarum partium integralium: ſed Papa eſt pars Concilii, ſicut caput pars corporis, ergo totum Concilium majus eſt Papa, & per conſequens auctoritas totius Concilii major auctoritate Papæ. Unde dicit Hieronymus. Si auctoritas quæritur, orbis major eſt urbe, ubi dicit Gloſſa in Can. *legimus* ſupra allegato, *quia hinc ſumitur argumentum, quod ſtatutum Concilii præjudicat ſtatuto Papæ.* & 19. diſt. Can. *Anaſtaſius*, dicitur, quod multi Clerici ſe à communione ipſius abegerant, eo quod ſine Concilio Epiſcoporum communicaſſet cum Photino hæretico. ubi dicit Gloſſa, quod Papa

tenetur requirere Concilium Episcoporum, ubi de fide agitur: & tunc Synodus major est Papa. ut. 15. dist. *sicut.* & 24. quæst. 1. Can. *Acatius.* super verbo, *quicunque in hæresim damnatam labitur*, dicit Glossa, hic est casus in quo Papa in Canonem latæ sententiæ incidit, nec obviat regula, quia par parem solvere aut ligare non potest: quia si Papa hæreticus est, in hoc, minor est quolibet Catholico. 12. q. 1. *scimus*, *multo magis:* ergo, minor & inferior Generali Concilio.

Tertio ex his sequitur, quod illud falsum est, quod in ultimo, in illa ratione assumitur, scilicet, quod in Concilio Generali solus Papa judicat & diffinit, quia licet in Conciliis Generalibus communiter proferat sententiam, tamen id fit auctoritate & Concilii consensu. Nec bene concludunt illi Doctores, qui arguunt Concilium consulit & deliberat, ergo non diffinit vel judicat: Nam contrarium expresse legitur in multis locis Libri Conciliorum, & etiam Decreti, & Decretalium, ut supra allegatum est in Capite 2. Tertiæ Partis.

Quarto dicitur ad confirmationem prædictæ solutionis, quod illi qui ut præmissum est, sic extollunt auctoritatem Summorum Pontificum, non solum docent contra jura humana præallegata, sed etiam contra divinum. Nam in primo Concilio celebrato Hierosolymis, de quo habetur Actuum 15. Jacobus qui erat Episcopus Hierosolymitanus, etiam præsente Petro protulit sententiam: Unde ibi dicit, *propter quod ego judico non inquietari eos, &c.* & ibidem scripta est Epistola, cujus initium est, *Apostoli & Seniores fratres his qui sunt Antiochiæ, &c.* sequitur, *Visum est Spiritui Sancto & nobis nihil ultra imponere, &c.* Ex quibus omnibus patet, quod auctoritas diffiniendi seu determinandi in Concilio, non ibi attribuitur Petro, quamvis esset Caput Ecclesiæ, sed toti Concilio Apostolorum, & Seniorum, quorum consensu lata est & publicata sententia.

Quinto ex his concluditur, quod auctoritas & determinatio Concilii attribuenda est determinationi Spiritus Sancti, quia ibi dicitur, *Visum est Spiritui Sancto & nobis, &c.* cui concordat quod dicitur, 25. q. 2. Can. *Igitur*, ubi dicit Leo Papa. *Sanctorum Patrum Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos:* Et hinc trahitur secundum aliquos, quod Concilium Generale non potest errare in his quæ sunt fidei: quod etiam probatur ex illo verbo Christi, *Petre rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, quia hoc non est dictum de fide personali Petri, cum ipse erraverit, sed de fide Universalis Eccle-

Ecclesiæ, quæ repræsentatur in Concilio Generali: de qua Ecclesia etiam ibi dictum est, *& portæ inferi non prævalebunt adversus eam*, scilicet Ecclesiam: non enim dicit *adversus te, scilicet Petrum.* Ex quibus patet, quod Concilii judicium præferendum est judicio Papæ, cum ipse in his quæ fidei sunt possit errare, sicut & Petrus, sicut dicit Paulus ad Galat. Cap. 2. *quod ei restitit in faciem, quia reprehensibilis erat, non recte ambulans ad veritatem Euangelii:* tamen secundum aliquos, hoc est speciale privilegium Universalis Ecclesiæ, quæ non potest errare in fide: licet hoc idem piè credatur de Concilio Generali, videlicet quando innititur Divinæ Scripturæ vel auctoritati quæ à Spiritu Sancto inspirata, alias sæpe errasse legitur.

Ex his, Sexto infertur, quod quamvis Papa concedatur esse Caput Ecclesiæ, tamen hoc est sub principali & essentiali Capite Christo, *& ideo subordinatio corporis Ecclesiæ ad Papam*, EST SOLUM ACCIDENTALIS, *sed essentialis ad Christum*, à quo immediate habet auctoritatem, & illud privilegium non habet à Papa: & ideo, licet auctoritas Papæ in illis quibus non errat, sit à jure divino immediate, juxta verbum Christi, *& ego dico tibi, quia Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.* tamen ex hoc non sequitur, sicut aliqui volunt concludere, quod reliqua auctoritas, & tota Potestas Ecclesiæ, sit à Papa immediate. Nam hoc potest multiplicem pati calumniam: Primo, quia auctoritas Sacerdotalis, quæ quantum ad Potestatem Ordinis Sacramentalis, major est in Ecclesia, non immediate derivatur à Papa: constet aliquem esse Papam & non Sacerdotem, & per consequens tunc non posset conferre Ordinem Sacerdotalem. Secundo & magis ad propositum, quia in illo etiam existente Papa, habet etiam multiplicem Potestatem tam Ordinis, quam Jurisdictionis, quæ tunc non dependet nec derivatur à Papa. Tertio hanc auctoritatem habet Universalis Ecclesia, ut dictum est, quod in fide errare non potest, & hoc nec mediate nec immediate à Papa dependet, quia id non habet. Ex quibus omnibus sequitur, quod Potestas, seu auctoritas Ecclesiæ immediate est à Christo, & non à Petro, & hoc nota in verbo Christi, quia non dixit, *tu es Petrus & super hanc Petram ædificabis Ecclesiam*, sed *ædificabo*, nec dixit *Ecclesiam tuam*, sed *Ecclesiam meam.* Item ad hoc facit, quod August. ait lib. *de agone Christiano* Ca. 30. ubi dicit, *quod Claves Regni cœlorum, omnibus datæ sunt, cum Petro datæ sunt, & quod ei dicitur, ad omnes dicitur.*

Septimo ex hoc verbo & aliis infertur, quod Ecclesia debet obedire Petro, & ejus Vicario, tanquam Capiti suo, in his quæ pertinent ad Ecclesiæ ædificationem, & non ad ipsius destructionem: quod etiam expresse probat Apostolus ad Corinth. Cap. 10. ubi ait, *Nam si amplius glorificatus fuero de Potestate nostra, quam nobis dedit Dominus in ædificationem, & non in destructionem:* & ibidem cap. ultimo, *ut non ad præsens durius agam secundum Potestatem quam Dominus dedit mihi in ædificationem & non in destructionem:* & ideo ubi Papa utitur Potestate sua in ædificationem Ecclesiæ, multa spiritualia privilegia habet quæ sibi soli competunt, quæ in cap. *cum ex generali privilegio de translatione Episcoporum* notat Gloss. *sed hæc privilegia non habet Papa in destructionem Ecclesiæ.* ut 25. quæst. 2. Can. *Si ea destruerem.*

Octavo ex omnibus præmissis concluditur, quod tam de jure humano quam divino concedendum est, Papam posse ab Universali Ecclesia, vel à Generali Concilio eam repræsentante, in multis casibus judicari, & condemnari, & ab eo ad Concilium in multis casibus posse appellari, videlicet in casibus Ecclesiæ destructionem tangentibus, & hoc universaliter ex præmissis probatur, & ratione. Quia aliter sequeretur, ipsum Christum, verum & supremum Caput Ecclesiæ & institutorem ejus sapientissimum, eam non perfecte & sufficienter ordinasse, quod est hæreticum & contra illud Deuteronomii 32. *Dei perfecta sunt opera.* Patet per contrarium, quia illa Communitas non est sufficienter ordinata, quæ perditioni suæ & demolitioni publicæ non potest occurrere: sic esset de Ecclesiastica Politia in casu quo Papa per hæresim manifestam, & tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen, conaretur eam subvertere, & nemo ei dicere posset, *cur ita facis?* per viam juris eidem resistendo, id est, ab eo appellando, eum accusando, & per Concilium judicando: hoc esset Papæ concedere Potestatem non in ædificationem, sed in destructionem, quod est contra præmissam sententiam Apostoli, quam non solo verbo docuit, sed exemplo firmavit, quando scilicet *Petro restitit in faciem*, ut dictum est: Ubi considerandum, quod licet Petrus à Paulo fuerit reprehensus, & rationabiliter reprehensibilis, quia scilicet *non recte ambulabat ad veritatem Euangelii:* tamen nec ex textu nec Glossa apparet, quod Petrus fuerit hæreticus, nec erraverit errore hæresis: quare simpliciter Papa in aliquibus, ubi non est hæresis, potest reprehendi & corripi. Nec oppositum sufficienter probant aliqui ex

illis

illis Capitulis ſupra allegatis, ſcilicet ex Can. *Oves.* & Can. *Si Papa*, imo magis ſequitur propoſitum ex illis verbis, *niſi à recta fide exorbitaverit, & niſi deprehendatur à fide devius:* quia tunc ſemper Papa à recta fide exorbitat & deviat, quandocunque non recte ambulat ad veritatem Euangelii, cum veritas Euangelii ſit recta fides. Sed hoc poteſt contingere in multis caſibus aliis, quam in caſu hæreſis, ſicut in illis in quibus ſcandaloſe turbaret & manifeſte deſtrueret Eccleſiam, & per conſequens in illis poſſet corrigi, accuſari, & judicari.

Et ſi quæratur, ſi Papa in his caſibus recuſet judicari, Concilium quid faciat? Reſpondetur, quod in hoc caſu, ſi hoc recuſet ſufficienter requiſitus, faciendum eſſet ſicut ſi Sede vacante ſimilis occurreret neceſſitas: Et ad hoc eſt evidens ratio, quia ubi vacante Sede, vel etiam renunciante, Concilium celebrari non poſſet, nec per Eccleſiam remedium adhiberi, ſequeretur quod Eccleſia non haberet ſufficientem fœcunditatem & fœcundam virtutem, ad ſe conſervandum & continuandum, & ſic poſſet penitus deficere Politia Chriſtiana, quod eſt contra dictum Chriſti, *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi.* Et tamen patet conſequentia, quia ſi nullo exiſtente Papa, Cardinales obſtinati eſſent nec vellent eligere, vel in Eccleſia ſeditionem facere vellent, & eam hoſtiliter perturbare: vel ſi à nova electione eſſent à Principibus tyrannis impediti, aut carceraliter detenti, vel omnes mortui: vel ſi Papa & Cardinales fierent hæretici manifeſti, conſtat, quod ſi in talibus vel ſimilibus caſibus reſiduum Chriſtianitatis (quod tunc eſſet Eccleſia) non poſſet Concilium facere, & novum Papam & alium clerum eligere, & contra caſus prædictos, aut ſimiles ſalubriter providere, neceſſe eſſet perire & deficere Eccleſiaſticam Politiam. Quapropter conſequens eſt, ut ad obviandum tanto diſcrimini, quod concedatur Univerſalem Eccleſiam poſſe auctoritate Chriſti Generale Concilium in prædictis caſibus congregare: cui concordat illud dictum Chriſti, *ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio illorum ſum.* In qua auctoritate conſiderandum eſt, & ſuper omnem auctoritatem juris humani ponderandum, quod ait Chriſtus *in meo nomine:* non ait in nomine Petri, vel nomine, ſeu auctoritate Papæ, ſed *in nomine meo*, quod eſt nomen Jeſu, id eſt, Salvatoris & ſalutis, juxta aliud ejus ſimile dictum, *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo*, id eſt, quicquid petieritis pertinens ad ſalutem: ex quo datur intelligi, ad ſalutem Eccleſiæ poſſe congregationem ad ſalutem fidelium fieri, ſi illi

illi ad quos regulariter pertinet, non possint aut velint hoc exequi. Sed quod in dicto cap. *significasti.* dicitur, *quod Ecclesiæ Romanæ nulla Concilia Legem præfixerunt, & quod in eis & eorum Statutis Romani Pontificis excipitur auctoritas:* Respondetur, quod hoc cum suis similibus regulariter, & in pluribus verum est: sed tamen in aliquibus fallit, quæ particulariter declarare non est præsentis operis: in casibus autem præmissis, manifesta est instantia, sicut ratione, & divina auctoritate probatum est. Prædicta autem omnia, quæ breviter in hoc Capitulo dicta sunt, in præallegato Tractatu plenius declarantur.

Hæc igitur, ad Decem Capitula in Prologo hujus Operis proposita, mihi pro responsione videntur sufficere, quæ tamen non diffinitive determinando, sed doctrinaliter suadendo posita sunt: nam hujus rei diffinitionem, Sacri Concilii determinationi submitto. Offerens nihilominus ad veritatis elucidationem, me illis, qui contra præmissa opponere voluerint, responsurum.

Explicit quidam Tractatus Petri de Alliaco, de Potestate Papæ, & auctoritate Cardinalium, factus per eum in Concilio Constantiensi, post depositionem Ioannis Papæ XXIII.

OPUSCU-

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,

Cancellarii Parisiensis, quod extat Prima Parte Operum ejusdem,

& ita inscribitur:

TRACTATUS CANCELLARII PARISIENSIS, DE POTESTATE ECCLESIASTICA, ET DE ORIGINE JURIS, ET LEGUM, EDITUS CONSTANTIÆ TEMPORE CONCILII GENERALIS.

Proœmium, quod expedit inquirere de Ecclesiastica Potestate.

In Prima Consideratione describitur Potestas Ecclesiastica per Causam Quadruplicem.

In Secunda distinguitur Potestas Ecclesiastica multis modis, & ostenditur, quod Potestas Ordinis est æqualis in omnibus Sacerdotibus, quo ad consecrationem Corporis Christi.

In Tertia ostenditur, Quod Potestas Ordinis non est simpliciter æqualis in omnibus Sacerdotibus & Episcopis.

In Quarta ostenditur, Quid sit Potestas Jurisdictionis in Foro Exteriori.

In Quinta ostenditur, Quid sit Potestas Jurisdictionis in Foro Interiori; & de Duplici Subjectione.

In Sexta, ponitur Quadruplex Distinctio, utilis & necessaria pro Intellectu sequentium.

In Septima, Quid dicendum sit de Ecclesiastica Potestate, dum consideratur formaliter & absolute.

In Octava, Quid dicendum sit de Ecclesiastica Potestate, prout consideratur respective, & quodammodo materialiter seu subjective.

In Nona, Quid dicendum sit de Ecclesiastica Potestate, dum consideratur quo ad usum, vel exercitium: Illic fundatur suprema plenitudo Ecclesiasticæ Potestatis.

In Decima ostenditur, Quod in Papa est plenitudo Ecclesiasticæ Potestatis, & describitur.

In Undecima ostenditur, qualiter plenitudo Ecclesiasticæ Potestatis sit in Ecclesia, vel Generali Concilio.

In Duodecima ostenditur de plenitudine Potestatis Papalis per respectum ad bona Ecclesiasticorum atque Laicorum.

In Tertia decima fundatur omnis Potestas à prima Justicia variis & multis membris.

PRO-

PROOEMIUM.

Cum de Potentia Dei crebro disputetur, licitum est quoque; imo vero incumbit ex officio Ecclesiasticis cognoscere & docere quid, qualis, & quanta sit Potestas Ecclesiastica, ne per impium Sacrilegium deprimatur, aut etiam per fœdam adulationem nimium extollatur. Auctoris propositum & methodus in hoc libro servanda, nimirum, ut omnia per definitiones, atque divisiones necessarias breviter explicentur.

POtestas Ecclesiastica debet ab Ecclesiasticis quid, & qualis & quanta sit agnosci: habet hoc itaque fieri, ut & honoretur cognita, cum Deus dederit talem Potestatem hominibus, ut in suis terminis honorata servetur: ne plus debito falsæ eam opiniones vel deprimant vel exaltent. Quoniam primum est sacrilegæ impietatis: alterum de adulatione pestifera suspectum est. Constat igitur, quod de Potestate Ecclesiastica disputare vel inquirere nedum licet; sed decet & expedit, tantummodo sit intentionis oculus simplex & rectus. Quid ni liceat, cum de ipsius Omnipotentis Dei Potestate crebro fiat absque omni temeritate conquisitio?

Hæc me consideratio movit, ut de Potestate Ecclesiastica sub pauculis Considerationibus dissererem, quatenus materia, quæ quodammodo videtur infinita, sicut tractari solet ab aliquibus per auctoritates & allegationes, resolveretur ad paucos, certos & claros terminos, per descriptiones & divisiones resolutive procedendo, allegationum confusione dimissa: quales apud Doctores invenire non est difficile. Cæterum non usurpo nunc in hoc Opusculo, vel aliis, me dicturum aliquid, quod alibi non inveniatur, sciens illud Comici, *nullum est jam dictum, quod non dictum sit prius.* Satis est, si ex bene inventis & doctrinis aliorum, ego meis verbis, meo ordine, favum aliquem veritatis, instar apum, propria quadam arte compingam: fiet autem initium quid nominis Terminorum, quoniam hoc ignorato paralogisantur faciliter inquisitores veritatis. Erit vero finis de Origine Juris & Legum.

CON-

CONSIDERATIO I.

De Causis & Differentiis Essentialibus ac Definitione Ecclesiasticæ & Politicæ Potestatis: quarum illa à solis baptizatis, hæc etiam ab infidelibus Ethnicis geri potest: Waldensium error, qui Gratiam Prædestinationis & Charitatem necessariam esse dictitabant ad Ecclesiasticam & Politicam Potestatem capessendam: quem errorem Joannes Wiclef redivivum excitavit.

POtestas Ecclesiastica, est potestas, quæ à Christo supernaturaliter & specialiter collata est suis Apostolis & Discipulis, ac eorum Successoribus legitimis, usque in finem seculi, ad ædificationem Ecclesiæ militantis, secundum Leges Euangelicas, pro consequutione felicitatis æternæ. Hæc Descriptio data est per Causam Quadruplicem, secundum quam distinguitur Potestas Ecclesiastica ab alia qualibet potestate: *Potestas* ibi ponitur pro genere: Est autem potestas facultas propinqua ad exeundum in actum: propinqua, inquam, quia secundum facultatem remotam & obedientialem, non est impossibile apud Deum omne verbum. Porro notatur Causa Efficiens principalis, cum dicitur, *à Christo supernaturaliter collata.* Causa vero Materialis, vel subjectiva signatur; cum subditur, *suis Apostolis, &c.* Causa Formalis insinuatur, cum dicitur, *secundum Leges Euangelicas*; dant enim formam utendi. Denique causa Finalis concluditur, *ad ædificationem Ecclesiæ militantis, pro consequutione felicitatis æternæ.* Additum est hoc adverbium *specialiter*, ad exclusionem donorum supernaturalium, quæ omni viatori possunt esse communia, sicut sunt fides, spes, charitas, prophetia, timor, pietas, & similia. Unde & *Ecclesia* contracte hic sumitur, dum loquimur hic de Ecclesiastica Potestate, pro illis videlicet, qui speciali quodam signaculo dedicati sunt ad divinum servitium à Clericatura, quæ infimum tenet gradum usque ad supremum quo Papa decoratur.

Fallor, si non sit hæc descriptio propria competens omni & soli Ecclesiasticæ Potestati: quoniam omnis alia Potestas, vel est naturaliter indita quo ad causam efficientem; vel est secundum Leges naturales aut humanas regulata, quoad causam formalem; vel est ad finem naturalem immediate & principaliter ordinata; vel denique, quoad causam subjectivam radicatur in habentibus eam, secundum dona naturalia, etiam ubi supernaturalia non adessent; qualia sunt fides, spes & charitas. Unde Potestas Secularis convenit aliis quam Christianis baptizatis: Potestas autem Ecclesiastica de necessitate

fundatur in dono supernaturali sicut est character baptismalis, de communi Lege: qui character in viatoribus, eos de Ecclesia militante reddit: facit insuper idoneos & capaces Ecclesiasticæ Potestatis.

Fatemur itaque, quod charitas, seu gratia gratum faciens valde decens est in suscepturis, vel jam habentibus Ecclesiasticam Potestatem, non tamen exigitur pro dando Titulum, quasi sine ea nequeat in aliquo fundari, vel subsistere Potestas hujusmodi: hic enim fuit error verus Waldensium, & Pauperum de Lugduno, qui per Wiclef & sequaces suos renovari quæsitus est, sed juste damnatus: Cur ita? Ne Hierarchicus Ordo Potestatis Ecclesiasticæ maneat instabilis, vagus & incertus: Cum nemo sciat, *an amore vel odio dignus sit.* Et minus hoc de Gratia Prædestinationis constet, quam ponunt radicem necessariam pro Titulo vel Jure cujuslibet Potestatis. Hac igitur descriptione præsupposita pro intelligentia, quid sit Ecclesiastica Potestas in genere, descendamus ad species. Pro quarum notitia multiplex animadvertenda est Distinctio, ut differentiæ, quæ additæ generi constituunt speciem, innotescant.

CONSIDERATIO II.

Distributio Potestatis Ecclesiasticæ in suas species; puta, in Potestatem Ordinis & Jurisdictionis: & de Potestatis Ordinis Definitione ejusque præcipuo Effectu in Corporis Christi consecratione: necnon institutione in Cœna Domini, ubi etiam Judas factus est Sacerdos, quamquam non esset in statu Gratiæ & Charitatis.

POtestas Ecclesiastica secernitur prima sui divisione in Potestatem Ordinis, & Potestatem Jurisdictionis. Rursus Potestas Ordinis duplicem habet respectum: unus est super Corpus Christi verum quo ad consecrationem ejus. Alter est super Corpus Christi mysticum seu membra ejus. Et hoc dupliciter: vel quoad ministrationem Corporis Christi veri vel quoad ministrationem vel exhibitionem alterius Sacramenti; sicut est Ordo, vel Confirmatio, vel Pœnitentialis absolutio.

Potestas Jurisdictionis duplex est, una in Foro Exteriori; altera in Foro Conscientiæ Interiori. Rursus Potestas Jurisdictionis in Foro Exteriori dupliciter consideratur: uno modo, prout immediate à Christo tradita est secundum Legem Euangelicam: Alio modo, prout superaddita est ex humana constitutione, vel dono, per Principes

cipes Seculares, aut aliter. Subinde Poteſtas Juriſdictionis in Foro Interiori conſurgit ex duplici radice: uno modo, ex parte hominis ultro ſe ſubjicientis tali Poteſtati: ſicut cum ſponte confitens ſe ſubjicit Presbytero, & ordinandus Epiſcopo. Alius ſubjectionis modus conſurgit ex auctoritate ſuperioris hunc vel illum, tali, vel tali ſubjicientis: quod fieri poteſt, non ad arbitrium illius, qui ſubjicitur: & ſic inter duplicem hanc ſubjectionem differentia magna patet. Et quoniam ad pauca aſpicientes de facili enunciant, & enunciantes, ſeipſos, vel dicta ſua non reſolvunt, ſed confundunt, eorum doctrina redditur vel erronea, vel inintelligibilis, vel difficilis & perplexa: Doctrina vero ſapientum facilis, teſte Sapiente; quia reſolute & ordinate per diſtinctiones tradunt omnia, *ſeparantes pretioſum à vili:* Hierem. 15. & præcaventes ne lucem veritatis tenebroſa nubes erroris involvat; ſed ſit ignis ſine fumo. Declarationem multiplicis hujus Diſtinctionis melius aliter dare non poſſumus, quam ſi ſua cuilibet membro donetur deſcriptio, vel ſpecialis notificatio.

Dicamus igitur, quod Poteſtas Ordinis, primo modo conſiderata, eſt Poteſtas Eccleſiaſtica reſpiciens principaliter & eſſentialiter Conſecrationem Corporis Chriſti veri: qua ſcilicet poteſt, habens eam, conſecrare Corpus & Sanguinem Chriſti, virtute verborum Sacramentalium. Ponitur hic Poteſtas Eccleſiaſtica pro genere: quæ Poteſtas quid, & qualis ſit, immediate prædiximus: cujus deſcriptionem hic, & in omnibus conſequenter dicendis, abſque alia repetitione ſupponimus, dum utemur hoc termino pro genere, *Poteſtas Eccleſiaſtica.* Additur hæc clauſula, *reſpiciens principaliter*, &c. tanquam pro differentia ſpecifica diſtinguente eam à qualibet alia Eccleſiaſtica Poteſtate. Hæc Poteſtas de Lege communi inabdicabilis, eſt inauferibilis, & illimitabilis in ſua eſſentia: quoniam quiſquis eſt Sacerdos rite conſecratus, ſi tentet cum intentione, & cum forma & materia debitis conſecrare, conſecrat utique, etiam ſi excommunicatus, ſi hæreticus, ſi quomodocumque degradatus extiterit: peccaret nihilominus in hoc caſu; nec ad utilitatem ſuam, ſed damnationem hoc ageret. Juxta quod utiliter diſtingui ſolet, quod aliqua ſunt de Neceſſitate Exequutionis hujuſmodi Poteſtatis dupliciter: una eſt Neceſſitas ſolius præcepti, cujus tranſgreſſio grave peccatum eſt, ſicut quod excommunicatus non conſecret: verumtamen hæc transgreſſio non impedit Conſecrationis effectum principalem, qui eſt transſubſtantiatio. Altera eſt Neceſſitas conſecrationis, vel Sacramenti;

menti; consistens in hoc, quod Minister sit rite ordinatus, habens intentionem consecrandi, cum forma & materia debitis: quod si alterum defuerit, nihil efficitur & peccatur. Hanc Potestatem tradunt Doctores concorditer parem esse in omnibus, qui consecrati sunt Sacerdotes: quæ Potestas collata fuisse creditur in Cœna, dum dixit Christus Apostolis, *hoc facite in meam commemorationem*: ubi Doctores communiter sentiunt, quod Judas illic fuit Sacerdos constitutus, sicut prius electus in Apostolatum, Potestatem prædicandi, & faciendi miracula susceperat. Et hinc sumitur Argumentum, quod Potestas Ecclesiastica non necessario fundatur in fide, vel gratia; sed in Charactere baptismali, quem de Lege communi necessario præsupponit.

CONSIDERATIO III.

De Potestate Ordinis, quatenus extensive, non intensive, & formaliter major est in Episcopis, quam in simplicibus Sacerdotibus, quos vocant Curatos: & de utriusque Potestatis discrimine: olim Apostolos & LXXII. Discipulos distinctos fuisse, sicut hodierna die Episcopos & Curatos: Curatis vero facultatem purgandi, illuminandi, & perficiendi competere; nequaquam vero Potestatem Ordinandi Sacerdotes, saltem de Lege communi. Causa finalis instituendi & mittendi Privilegiatos: quorum immoderatæ exemptiones tollunt mutuam obligationem, quæ inter populum & Pastores debet intercedere: ita ut Pastores populo semper obligati maneant, non contra. Canonistas docere Episcopatum esse Ordinem supra Sacerdotium; Theologos vero, esse solummodo Ordinis Sacerdotalis ampliationem & extensionem. Utrum simplex Sacerdos possit conferre Sacramentum Confirmationis: & cur mulieres non sint capaces ullius Sacri Ordinis.

POtestas Ecclesiastica Ordinis alio modo considerata, prout respicit ministrationem Corporis Christi fidelibus, & ministrationem Sacramentorum Ordinis & Confirmationis: Consecrationem insuper Virginum, Abbatum & Ecclesiarum, & Institutionem Ministrorum Ecclesiæ; non est æqualiter in quolibet Sacerdote. Cujus ratio est, quoniam simplex Sacerdos, juxta communem Doctorum sententiam, non potest Ordines conferre, neque Sacramentum Confirmationis dare, neque Consecrare Virgines, &c. etiam de facto, sic quod si tale aliquid tentet agere, nihil tamen efficitur: quia neque confirmat, neque ordinat. Episcopus autem, si volentem confirmari, si volentem præterea ad Ordines promoveri, qui sit eorum susceptibilis, quod dicitur propter sexum muliebrem, tentaverit vel confirmare vel ordinare, ordinat utique, vel confirmat de facto;
licet

licet excommunicatus, licet irregularis, licet degradatus extiterit. Et in hoc par in omnibus Episcopis, ab infimo usque ad supremum, qui Papa dicitur, est Potestas Ordinis.

Non autem in Sacerdotibus minoribus est hæc Potestas, ut dictum est, saltem in tali plenitudine, seu perfectione, quod hoc possint; licet concedatur cum majori parte Doctorum, quod supra Sacerdotium simplex, nulla est altera Potestas Ordinis, neque in Episcopis, neque in Papa: sed aliter est in Episcopis & Papa, aliter in simplicibus Presbyteris: sicut exemplificant quod eadem est humanitas in homine, dum est puer, & eadem dum factus est vir: vir nihilominus generare potest sibi simile, puer nequaquam. Cum igitur fuerit inter Apostolos & Discipulos talis distinctio, sicut inter Episcopos & simplices Curatos Sacerdotes, sicut notat Isidorus, & Magister in quarto *dist.* 24. *cap.* 7. allegans eum, perspicua est veritas hujus Considerationis.

Si vero loqueremur de Potestate Juris, juxta quod dici solet, *illud possumus, quod de Jure possumus*, certior est adhuc ista Consideratio: quia nullus Sacerdos rite ministrat aliquod Sacramentum, secluso necessitatis casu, nisi Jurisdictionem habeat super illum, cui ministrat. Sed super hac re dabitur Consideratio sequens: satis sit interim aperuisse qualiter sit, vel non sit æqualis Potestas Ordinis in omnibus Presbyteris: quia quoad Consecrationem Corporis Christi veri, eandem habent Sacerdotes omnes Potestatem. Quantum vero ad Sacramentorum ministrationem, dispar est in Episcopis & simplicibus Presbyteris Potestas, seu facultas; tam de Jure, quam de facto. Similiter in Ministrorum Ecclesiasticorum Institutione, quæ est Potestas competens Primis Hierarchis de Primo Ordine & Secundo, non autem inferioribus; quemadmodum sunt Curati: qui, licet purgare, illuminare & perficere possint plebem suam, prout inferior Angelorum Hierarchia, purgat, illuminat, & perficit subcœlestem vel humanam Hierarchiam: nihilominus hæc Potestas Curatorum non extenditur ad Hierarcharum specialem institutionem, de instituto communi.

Addamus; quod si Primus Hierarcha Summus Pontifex, vel alii consequenter, suo modo possint pro rationabili causa vel necessitate dare suis inferioribus adjutores ad exercendum Hierarchicos actus, qui sunt purgare, illuminare & perficere plebes sibi subditas; sicut invenitur de Pœnitentiariis & Privilegiatis: hoc tamen sine manifesta ratio-

ratione, vel necessitate facere non debet, vel cum eorumdem dejectione, irreverentia, & vilipensione apud illos, quibus honori debent esse, & à quibus debitam sustentationem recipere pro suo statu & ministerio possunt. Quis enim Tutorem dederit adulto, prudenti, providenti, & potenti se nolente? Nec tandem claudicare debet obligatio mutua Episcoporum, vel Curatorum ad plebes suas: claudicat autem, dum plebes eximuntur & libertantur, si ista libertas non iniquitas est, dum eligere sibi possunt Hierarchizantes eos in foro conscientiæ, vel in prædicatione, aut Sacramentorum aliorum ministratione. Prælati vero majores vel minores remanent hac obligatione constricti, ut non liceat eis plebibus suis negare, quicquid in prædictis quæsiverint, tanquam nedum Deo, sed eis rationem reddituri sint, etiam si pestilentiali, si epidemiali, si quis alia abominabili contagione morbi laboraverit. Præterea, si tales vice Pastorum dati, Luporum accipiant officium, si seducant subditos, lacerent & devorent, nulla relinquitur eis obviandi vel * promovendi Potestas. Nisi forte dicatur, quod hi superiores habent pro Judicibus: sed aperta est responsio Prælatorum de quibusdam, *Inimici nostri sunt Judices.*

Attendat Lector circa considerationem istam de Episcopatu, si sit Ordo ultra Sacerdotium: quod apud Theologos & Juristas est concordia in re bene concipienda, sed explicatio diversa est. Quia Juristæ vocant Episcopatum esse Ordinem, quoniam potest ultra Sacerdotium. Theologi vero concedunt secundum, scilicet, quod Episcopatus est Potestas Hierarchica supra Sacerdotium: sed quia nihil addit Potestatis supra Corpus Christi verum; propterea non dicunt, quod sit novus Ordo, sed bene nova Potestas, & hoc redit in idem.

Rursus attendat, quod de Confirmatione dicit S. Thomas, eam committi posse à Papa simplici Sacerdoti propter B. Gregorii quoddam dictum: pluribus tamen hoc non placet, & dicunt illos, de quibus loquitur Gregorius non fuisse confirmatos: tolerati autem sunt sic manere: quia confirmatio non est necessitatis Sacramentum.

Denique datur ratio per Doctores, cur mulier non sit susceptibilis cujuscumque Ordinis; quoniam subjectionis sexus est, non Hierarchicæ dominationis.

* *Sive* privandi, *vel* puniendi.

CON-

CONSIDERATIO IV.

Definitio & Divisio Potestatis Jurisdictionis Ecclesiasticæ Fori Exterioris : ejus comparatio, & convenientia cum Jurisdictione Politica : de Potestate excommunicandi & ejusdem institutione facta à Christo MATTHÆI 18. *Explicatio horum verborum* DIC ECCLESIÆ: *Papam, ut Ecclesiæ filium & fratrem nostrum, correctioni fraternæ & Ecclesiæ judicio subjici : Decretum Concilii Constantiensis in eam rem. Quatuor de causis Potestatem clavium, aut jurisdictionis, prius atque essentialius Unitati, quam uni; & Ecclesiæ, quam Petro competere. Papam non posse inauditam, inconsultam aut dissentientem Ecclesiam obligare. Ecclesiam ex primaria Christi Institutione nullum aliud jus habere cogendi, quam per excommunicationem. Neque jus aliquod possidere carceris, vel pœnæ temporalis infligendæ, nisi ex Principum Secularium beneficio & indulgentia. Cur pœnæ temporales, quas Ecclesia aliquando irrogat, dici possint Spirituales. Quantam conturbationem & confusionem in disciplinam Ecclesiasticam invexerint Censuræ & excommunicationes latæ pro defensione rerum temporalium.*

POtestas Ecclesiastica Jurisdictionis in Foro Exteriori, est Potestas Ecclesiastica coërcitiva, quæ valet exerceri in alterum etiam invitum, ad dirigendum subditos in finem beatitudinis æternæ, velut in finem proximum & principaliter intentum. Addita est, fatemur, hæc ultima clausula descriptionis, ad expressionem magis, quam necessitatem: quoniam hæc includitur in hoc nomine posito pro genere, *Potestas Ecclesiastica*, sicut in descriptione sua notatum est.

Attendatur autem, quod Jurisdictio dicitur nomine generali, quasi juris ditio, id est, Potestas dicendi jus: vel est Jurisdictio, quasi juris dictatio, id est, promulgatio, vel notificatio, seu pronunciatio. Proprie vero dicitur Jurisdictio facultas seu Potestas propinqua dicendi, vel sententiandi jus in alterum, etiam invitum.

Et hæc duplex est, temporalis & spiritualis. Temporalis exercetur secundum Leges Civiles, ad finem quietæ conversationis humanæ pro hac vita. Spiritualis autem exercetur secundum Leges Canonicas, ad finem principalem æternæ beatitudinis consequendæ. Cæterum, Potestas hæc Jurisdictionis Ecclesiasticæ adeo vicina est Jurisdictioni Seculari & Politicæ, quod Laicis, imo & mulieribus plerumque, & in multis casibus communicari potest exequutio, vel committi.

Hanc Potestatem contulit Christus *Matthæi* 18. dum dixit Petro vice omnium: *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum*, &c. Sequitur, *quod si te non audierit Dic Ecclesiæ: quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Quo in fundatur Juridica

dica Poteſtas excommunicandi vel interdicendi ab Eccleſiaſticis Sacramentis, & communione fidelium rebelles & inobedientes Eccleſiæ, ſicut uſus eſt Apoſtolus, & idem hortatus eſt ad Titum 3. ſcribens: *hæreticum hominem poſt primam & ſecundam correptionem devita:* & ſimile dixit primæ Corinthiorum 5. *Si quis frater nominatur inter vos*, &c. fundatur rurſus abſque omni calumnia ponibili in hoc textu plenitudo Poteſtatis gladii Spiritualis, & exequutio ejus in Eccleſia ſuper quemlibet Chriſtianum, qui eſt frater noſter, etiamſi Papa fuerit. Nec accipiendum eſt hic *Dic Eccleſiæ*, id eſt, Papæ. Quoniam Chriſtus Petro loquebatur, qui non dixiſſet ſibi ipſi. Item, quia ſubjunctum eſt pluraliter, *Quæcumque ligaveritis ſuper terram.* Denique ſi non haberet Eccleſia talem Poteſtatem & exequutionem, fruſtra dixiſſet Chriſtus *Dic Eccleſiæ:* quia potuiſſet impune non audiri, contra illud quod ſequitur: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi*, &c. Fundatur etiam in hoc textu nedum Poteſtas exercendi, ſed Poteſtas diffiniendi, determinandi, ſtatuendi, decernendi, conſtituendi Præcepta, Leges & Canones: procedendi denique contra non obedientes uſque ad ſententiam excommunicationis incluſive: Imo, ſecundum Canones nunc inſtitutos, uſque ad invocationem brachii Secularis: quia dicitur in textu: *Quod ſi Eccleſiam non audierit*, &c. Audire igitur debet Eccleſiam quilibet frater noſter qui dicit ad Deum, *Pater noſter*, ſicut explicat alibi Chriſtus: *Qui vos audit, me audit.* Confirmant hanc ſententiam ſtatuta & practicata in hoc Sacro Conſtantienſi Concilio, præſertim ſexta Aprilis anni M CCCC XV. In Seſſione publica: cujus inter cætera ſunt hæc Decreta duo prima. *Et primo declarat, quod ipſa in Spiritu Sancto legitime congregata, Generale Concilium faciens, & Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, Poteſtatem immediate à Chriſto habet, cui quilibet, cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem & exſtirpationem dicti Schiſmatis, ac Generalem Reformationem Eccleſiæ Dei in capite & in membris. Item declarat, quod quicumque cujuſcumque ſtatus vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus aut præceptis hujus Sanctæ Synodi, & cujuſcumque alterius Concilii Generalis legitime congregati ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempſerit; niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia, ſi opus fuerit, recurrendo.*

Con-

Concluditur autem ex præmissis, quod si Potestas prædicta sit Ecclesiæ data, Concilium Generale repræsentans Ecclesiam habet illam: imo videtur, quod Ecclesia, ut sparsim considerata, non habet illam Potestatem, nisi in quodam materiali, seu potentiali: sed Congregatio sua & unitio, quæ fit in Concilio Generali, dat ei formam, sicut in aliis Communitatibus exemplum dari potest.

Et fundatur prædicta Potestas Ecclesiastica Jurisdictionis in unitate, vel unione tali, quemadmodum notasse videtur elevatus Augustinus, quod claves Ecclesiæ datæ sunt unitati. Verumtamen hoc non impedit, quin datæ sint Petro, tanquam Monarchæ, legitimisque Successoribus suis, principalius tamen Ecclesiæ: Primo, ratione Indeviabilitatis; *quia portæ inferi non prævalebunt adversus eam*, nec deficiet fides ejus; non ita de Papa. Secundo, ratione Regulabilitatis; quoniam habet regulare usum Potestatis Papalis, non sic è converso. Tertio, ratione Multiplicitatis; quoniam Ecclesia continet Potestatem quamlibet Ecclesiasticam, etiam Papalem; non sic Papa, præsertim in extensione. Quarto, ratione Obligabilitatis; quia Ecclesia potest condere Leges obligantes, & regulantes etiam ipsum Papam, tam quoad personam, quam respectu usus Potestatis: Non sic è contra potest Papa judicare totam Ecclesiam, vel usum suæ Potestatis limitare: Imo si Papa condat Leges & Canones, videtur observandum illud, quod sententialiter dicit Augustinus, *Leges instituuntur cum promulgantur; firmantur autem cum moribus utentium approbantur.* Hoc enim dicitur ad reprimendum præsumptionem quorumdam Summorum Pontificum, vel eis adulantium; qui videntur voluisse debere servari pro regula immutabili de Papa, respectu cujuslibet Provinciæ, vel totius Ecclesiæ, *Quod placuit Principi, legis habet vigorem:* quasi nullum superesset examen supremum.

Addita est vero pro inobedientium coërcitione pœnalis excommunicatio. Et sunt qui dicunt pœnam hanc esse ultimam, quam infligere possit Ecclesiastica Potestas Jurisdictionis ex institutione Christi sola primaria: sic, quod non extenditur ad incarcerationem, nec ut aliquis adjudicetur morti vel flagello corporali: sed facit hoc Ecclesiasticus, dum facit ex concessione Principum: quemadmodum multam, ob eorum devotionem, Jurisdictionis temporalis auctoritatem Clerus accepit: Quæ nihilominus Jurisdictio vel Censura dicitur spiritualis, sicut & Ecclesiasticorum bona temporalia propter dedicationem & applicationem ad eos, qui ministrant Ecclesiæ: sicut panes propo-

propositionis, primitiæ, & decimæ, vasa insuper templi, vestes & similia dicebantur in Lege Veteri Sacra, vel Sancta; sic & Nova Lex hoc retinet.

Ac proinde consurgit, quod Ecclesiastica Censura, quam Christus contulit, & promulgari voluit ubi prius *Matth.* 18. consequenter post dotationem Ecclesiæ in bonis temporalibus, applicata est ad defensionem coërcitivam volentium vendicare sibi, vel impedire temporalitatem hujusmodi per excommunicationes videlicet, & interdicta: quæ pœna vel censura videtur primitus instituta contra pertinaces, schismaticos & hæreticos, & alios incorrigibiles vitiosos. Cui Legi, tanquam divinæ, & naturali, Papa subjicitur, sicut & frater est potens delinquere.

Hæc autem applicatio gladii Spiritualis ad defensionem temporalium, si confusionem magnam in Ecclesia, si vilipensionem vel contemptum Euangelicæ hujus Censuræ suæ, quæ est excommunicationis gladius extreme formidabilis, si denique laqueos animabus multorum, magis, quam salutem spiritualem induxerit, vel inducat; experientiam testem voco. Itaque sicut temporalitas addita est Ecclesiæ pro dote sua, videri potest aliquibus, quod ad ejus defensionem similiter addere suffecerat adversus impetitores, pœnam, vel censuram temporalem; ut est multatio pecuniaria, vel corporalis detentio, vel arrestatio bonorum propriorum.

CONSIDERATIO V.

De Potestate Jurisdictionis in Foro interiore, ad quam duplex requiritur subjectio; una voluntaria ex parte pænitentis; altera ex auctoritate superioris, qui subditum suum alteri permittit absolvendum, vel ordinandum: Potestatem Ordinis una conferre facultatem regendorum fidelium per tres actus Hierarchicos: qui sunt, illuminare per doctrinam, purgare per pænitentiam & Censuras, & perficere alia Sacramenta ministrando; de legitima & debita materia Sacramentorum: Jurisdictionem Ecclesiasticam vere, aut interpretative liberam esse erga eos, in quos exercetur. Christum ante suam passionem spopondisse Petro, & aliis Apostolis, ac Discipulis Potestatem Jurisdictionis, quam actu & de facto contulit post resurrectionem Joan. 20. & 21. *Ecclesiasticis Jure divino & naturali necessaria deberi ad honestam vitæ sustentationem: & de Ecclesiarum dotatione, ac Potestate miracula faciendi.*

POtestas Ecclesiasticæ Jurisdictionis in Foro interiori, quæ non est proprie coërcitiva, sed magis spontanea quoad subjicientes se eisdem, est Potestas Ecclesiastica super Corpus Christi mysticum, illuminando & perficiendo ipsum, per doctrinam & Sacramentorum ministrationem, & purgando per Baptismi & Pœnitentiæ

nitentiæ Sacramenta: Advertendum est itaque quod hæc Potestas Jurisdictionis quæ radicaliter fundatur in Potestate Ordinis Sacerdotalis & Episcopalis, dum in sua generalitate consideratur, respicit multipliciter corpus Christi mysticum, quod est fidelium Ecclesia: quos fideles oportet, secundum tres Actus Hierarchicos, regere, qui sunt, secundum Dionysium, purgare, illuminare & perficere: Purgare per inflictionem pœnalem excommunicationis vel interdicti, si rebelles inveniantur, quod spectat ad Jurisdictionem coërcitivam, de qua prædictum est: quamvis hæc purgatio fiat per Baptismum & sacramentalem Absolutionem, non tamen coërcitive. Oportet insuper illuminare per prædicationem & doctrinam: oportet demum perficere per aliorum Sacramentorum ministrationem.

Porro, talis ministratio Sacramentorum non habet pro materia debita res solum insensibiles, prout est in consecratione Corporis Christi, ubi pro materia debita requiritur & sufficit panis triticeus & vinum. Nec refert, quo ad consecrationis necessitatem, si panis sit ipsius consecrantis vel alterius. Secus est in ministratione Sacramentorum, ubi requiritur, quod persona, cui fit ministratio, sit ministranti subdita: præterquam in Baptismo, quod est necessitatis Sacramentum non iterabile: Similiter in Sacramento Confirmationis & Ordinis, quibus indelebilis character imprimitur. Inde sufficit de necessitate Sacramenti, non tamen præcepti, subjectio voluntaria suscipientis hæc Sacramenta ab illo qui conferre potest illa: peccat tamen dans atque suscipiens, si non adsit subjectio per superiorem ordinata.

Secus autem est in Pœnitentiæ Sacramento, ubi de necessitate Sacramenti & præcepti requiritur prædicta duplex subjectio, juxta communiorem Doctorum sententiam; sic quod alicui non datur absolutio etiamsi dari tentetur, quia materia deficit, quæ est peccator subditus: subditus, inquam, nedum voluntaria subjectione; sed aliena superioris auctoritate. Hoc rite statuit primus Legislator Christus, hoc Ecclesia sic elucidavit & tradidit, ne confunderetur Ecclesiasticum regimen: ut ne Hierarchicus Ordo, quem tradit Dionysius talem esse, & infima reducantur ad suprema per media, turbaretur. Videre est igitur, quemadmodum Potestas hæc Ecclesiastica, Jurisdictionem quandam exigit, cui convenit quod libera sit & spontanea vere vel interpretative circa personam, in quam exercetur hæc Jurisdictio, aut saltem quod non feratur in invitum. Quis enim dice-

ret quod aliquis invitus, vel baptizatur vel confirmatur vel absolvitur in foro conscientiæ, vel ordinatur, & ita de reliquis? Hinc est, quod Papa, qui nulli personæ particulari subest ut coërceri juridice possit in exteriori foro: tamen quo ad Jurisdictionem hanc annexam Ordini Sacerdotali, Confessori suo & Ordinatori suo, si antea Sacerdos non fuerat, subest: unde ab Hostiensi consecratur Episcopo qui minor est.

Proficit autem supra modum talis distinctio duplicis Jurisdictionis, coërcitivæ scilicet, & non coërcitivæ: cujus ignorantia vel inadvertentia gignit confusionem apud aliquos infinitam. Nam cum usus Doctorum communis habeat dicere, quod Potestas Ordinis æqualis est in omnibus Sacerdotibus & Prælatis; accipiunt consequenter occasionem erroris, quod quilibet Sacerdos possit Eucharistiam ministrare.

Invenimus autem, quod hæc Jurisdictionis Potestas promissa est Apostolis ante passionem Christi Matthæi 18. *Amen dico vobis, Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlis*, &c. Et promissa fuit Petro Matthæi 16. *Tibi dabo claves Regni cælorum.* Sed post resurrectionem suam collata est Apostolis, quando insufflans eos dixit, *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, &c. Joan. 20. Et ibidem ultimo dictum est Petro, *Pasce oves meas.* Addita est, seu potius confirmata Potestas prædicandi cum Potestate conferendi Baptismum; vel potius jam datæ Potestatis exequutio jussa est Matthæi ultimo, *Euntes in mundum universum, prædicate Euangelium omni creaturæ, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Unde licet in casu necessitatis quilibet viator baptizare possit: hoc tamen faciunt ex officio, vel Ecclesiastica Potestate, soli Sacerdotes.

Huic autem Potestati Jurisdictionis, quæ in latitudine sua considerata, nedum ad Sacramentum Pœnitentiæ; sed ad aliorum Sacramentorum ministrationem & ad prædicationem extenditur, annexa est Potestas, jus, seu facultas accipiendi vitæ necessaria *Matthæi* 10. & *Lucæ* 10. quod Apostolus confirmavit primæ Corinthior. 9. *Quia dignus est operarius mercede sua.* Consequenter, fundatur in hac Potestate sumendi vitæ necessaria, rationabilitas dotationis Ecclesiasticæ loco decimarum & primitiarum Legis antiquæ.

Denique Potestas faciendi miracula, etsi videatur annexa fuisse per Christum licentiæ prædicandi verbum Dei, quando misit discipulos

pulos

pulos ad prædicandum, *& dixit eis infirmos curate, dæmonia ejicite*, &c. Nihilominus videtur hæc Poteſtas donum gratis datum convenire potens cuilibet ex fidelibus, prout ad ædificationem Eccleſiæ judicabit expediens Spiritus Sanctus, qui diſtribuit ſingulis prout vult.

CONSIDERATIO VI.

Poteſtatem Eccleſiaſticam tribus modis conſiderari: Primum, objective & formaliter, aut in abſtracto: Secundo, materialiter & ſubjective, quatenus alicui legitime confertur per electionem, aut conſecrationem, vel ordinationem: Tertio, quo ad uſum, exercitium, & exequutionem: de Octo modis, quibus aliquid dicitur eſſe in aliquo, juxta Ariſtotelem: & de vario ac multiplici uſu Poteſtatis Eccleſiaſticæ, tum quo ad jus, tum quo ad factum, ſecundum quem uſum hæc Poteſtas rata aut irrita habetur: & quod Tribus proximis Conſiderationibus inquirendum ſit amplius de Poteſtate Eccleſiaſtica formaliter, materialiter, & quo ad exercitium ſumpta.

POteſtas Eccleſiaſtica conſiderari poteſt, & debet tripliciter: Uno modo, formaliter in ſe, & abſolute ſine reſpectu: Alio modo, materialiter, ſeu reſpective, prout applicatur ad hanc vel illam perſonam jure legitimo, quod communiter fit per conſecrationem & electionem: quia ſicut dicit Apoſtolus, *Nemo ſibi aſſumit honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.* Poteſtas hæc dicitur inſtitutio Miniſtrorum, tam active, quam paſſive. Conſideratur Tertio modo, quo ad exercitium vel exequutionem: quia fruſtra eſt potentia ſecundum Philoſophum, ſi non habeat actum. Proficit hæc Conſideratio, quæ diſtinguit & reſolvit modos loquendi varios tam Theologorum quam Canoniſtarum de Eccleſiaſtica Poteſtate: cujus reſolutionis ignorantia vel inadvertentia, falli plerumque facit & fallere: quoniam aliter loquendum eſt de Eccleſiaſtica Poteſtate, dum in ſe conſideratur formaliter & abſolute; aliter dum conſideratur materialiter ſeu reſpective; aliter dum conſideratur, quo ad exercitii uſum vel exequutive, ſicut infra docebitur.

Notemus præterea modos ESSENDI IN, quos in Metaphyſica poſuit Ariſtoteles: quorum inadvertentia facit oberrare quoſdam, dum inquiritur in quo, vel in quibus ſit plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis. Unus modus *eſſendi in*, eſt ſicut pars integralis in ſuo toto. Alius, ſicut totum integrale in ſuis partibus. Tertius, ſicut ſpecies in genere. Quartus, ſicut genus in ſpecie. Quintus, ſicut forma in materia: quæ forma triplex eſt; eſſentialis, accidentalis & mathe-

maticalis. Sextus, ſicut effectus in ſua cauſa efficiente, dirigente, vel regente; ut Regnum eſt in Rege. Septimus, ſicut ordinata in finem, ſunt in ſuo fine: quemadmodum virtus in beatitudine. Octavus, ſicut locus in loco. Ex qua protinus diſtinctione manifeſtum eſt, quod ſecundum quadruplex genus cauſæ, quadruplex reperitur & adaptatur modus eſſendi IN, licet addantur & alii.

Subjungamus iterum diſtinctionem de Uſu Poteſtatis Eccleſiaſticæ: Eſt enim Uſus aliquis licitus & ratus: Eſt Uſus illicitus & ratus: Eſt Uſus licitus & non ratus: Eſt Uſus illicitus & irritus. Exemplum primi, dum Sacerdos conſecrat, vel abſolvit cum circumſtantiis omnibus ad hoc requiſitis de neceſſitate, vel Sacramenti, vel præcepti. Exemplum ſecundi, dum Sacerdos conſecrat in peccato mortali, vel cum tranſgreſſione præcepti. Exemplum tertii, dum Sacerdos, quantum in ſe eſt, bona fide & intentione credit abſolvere confitentem ſibi, utens in hoc bene clavibus: qui confitens, quia mentitur in confeſſione ſua, vel obicem ſecreto ponit, nequaquam abſolvitur. Exemplum quarti, in caſu priori, ſi Sacerdos ſcienter quærit uti clavibus erga aliquem, cujus fictionem agnoverit, & qui nequaquam ſibi ſubjectus eſt.

Colligitur conſequenter & alia diſtinctio valens ad intelligentiam præmiſſorum & ſequentium, dum quæritur, an Poteſtas Eccleſiaſtica ſit æqualis in omnibus: quia quæritur de Poteſtate, vel facti, vel juris. Facti ſic, quod dum attentatur fieri, fit ſive bene ſive male: Juris vero, dum bene fit juxta allegatum, *Id poſſumus quod de jure poſſumus.* Redit autem hæc diſtinctio ad alteram prætactam, de neceſſitate duplici in conſecratione Corporis Chriſti: quoniam altera eſt Sacramenti, altera eſt præcepti. Et hæc ſimiliter diſtinctio poteſt extendi ad Eccleſiaſticam Poteſtatem ſuper Corpus Chriſti myſticum, quo ad adminiſtrationem Sacramentorum, quæ characterem imprimunt, ſicut ſunt Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo: quoniam ſicut in Poteſtate Ordinis ſuper Corpus Chriſti verum, ſufficit aliquid de neceſſitate Sacramenti, quod non ſufficit de neceſſitate præcepti; quia peccat, qui contra, vel præter ordinationem Eccleſiæ conſecrat: Sic invenimus in Poteſtate Eccleſiaſtica ſuper Corpus Chriſti myſticum, præſertim quoad miniſtrationem trium Sacramentorum, quæ dicta ſunt.

His diſtinctionibus, & aliis, quæ prædicta ſunt attentis, poſſet ſtatim inveſtigari, quid, & in quo ſit plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis:

teſtatis: Nihilominus antea, juxta priorem diſtinctionem trimembrem, tres aſſignabimus Conſiderationes, ſeptimam, octavam, & nonam.

CONSIDERATIO VII.

Eccleſiaſticam Poteſtatem formaliter, & in abſtracto conſideratam, ſemper ab initio naſcentis Eccleſiæ, in hunc diem, unam atque eandem invariabilem permanſiſſe: & ex omnibus Ordinibus & gradibus Eccleſiæ, quaſi & partibus integrantibus conſtare: Unde quærere, an auctoritas Papæ emineat ſupra auctoritatem Eccleſiæ, vel contra; idem eſt, ac ſi quæreretur, an pars ſit major toto. Concilium Generale, quia Eccleſiam ſufficienter repræſentat, ideo Papalem auctoritatem includit, ſive Papa adſit, ſive abſit à Concilio. Qua ratione fieri poſſit hæc abſtractio formalis Eccleſiaſticæ Poteſtatis, oſtenditur ſimilitudine intellectus, univerſalia per operationem animi concipientis: & quonam ſenſu Romana Eccleſia, omnium aliarum Eccleſiarum Caput, parens, & magiſtra vere dicatur.

POteſtas Eccleſiaſtica, ſi conſideretur in ſe, formaliter & abſolute; ipſa in ſe eſt invariabilis, & eadem à principio naſcentis Eccleſiæ uſque in finem perſeverat. Eccleſia ſiquidem, dum ſic conſideratur in ſuis partibus eſſentialibus & permanentibus, quæ ſunt Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Sacerdotium; habet integrari ex his omnibus; ſic, quod ablata penitus una tali poteſtate, jam non maneret Eccleſia, prout à Chriſto ſeminaliter, & velut in quodam germine ſuo perfecte fuit inſtituta; ut ſi Papatus per imaginationem præſcindatur à reliquis Poteſtatibus inferioribus, id quod ſupereſt, non dicitur Eccleſia.

Propterea quærere, ſi Papalis Auctoritas ſit major quam Eccleſia, vel è converſo; redit in idem, ac ſi peteretur; nonne totum eſt majus ſua parte, vel pars minor ſuo toto? Proinde ſequitur, quod ſi Generale Concilium repræſentet Univerſalem Eccleſiam ſufficienter & integre; neceſſe eſt, ut includat auctoritatem Papalem, ſive Papa ſit, ſive deſierit eſſe per mortem naturalem, aut civilem. Sic dicimus de Poteſtate Romanæ Eccleſiæ, vel Sacri Collegii; ſic de Poteſtate Epiſcopali; ſic de Sacerdotio, quod eſt Poteſtas Curatorum, qui ſunt in Eccleſia Prælati minores.

Si vero vellet aliquis curioſus inquirere, qualiter habet fieri talis abſtractio Poteſtatis Eccleſiaſticæ, & ſi ſit aliquod univerſale reale ſpecificum & quidditativum præter omnem operationem intellectus, ſicut inquiritur de animalitate & humanitate; remittimus ad Metaphyſicam. Concedimus itaque, quod abſtrahentium non eſt mendacium,

cium, ſecundum Ariſtotelem. Licet negaverimus hæc univerſalia realia, ſicut nec Mathematici mentiuntur ſive puncta ſint realiter, ſive non. Unde dicimus, quantum nobis hic ſatis eſt, quod univerſalitas eſt in operatione & abſtractione quam facit intellectus ex rerum ſingularium exteriori cognitione, videndo qualiter ipſæ res ad invicem conveniunt; vel differunt eſſentialiter; vel accidentaliter: ut quod quilibet homo convenit eſſentialiter in hoc cum altero, quod eſt Animal rationale: quod intellectus attendens, abſtrahit innata ſibi virtute, ſimilitudinem hanc, quæ non eſt extra, niſi ſingulariter in ſingulis hominibus: & denudat eam à loco & tempore & ab omni generalium accidentium confuſione, & ita remanet univerſalis & abſolutus conceptus hominis in anima: qui nihilominus originatur ex rebus ad extra ſingularibus. Sic de Eccleſiaſtica Poteſtate ſentire poſſumus, dum in ſe formaliter & abſolute conſideratur. Omnes enim Sacerdotes conveniunt in Sacerdotio, omnes Epiſcopi in Epiſcopatu, & ita de reliquis.

Quæreret forte aliquis, quo pacto Eccleſia Romana dicatur eadem iſto modo, cum ab initio fuerit Petrus in Antiochia? Reſponſio facilis eſt; fiat abſtractio talis à connotatione loci, & dicamus quod Eccleſia Romana eſt illa Diœceſis, Provincia vel Sedes, quæ peculiariter habet regi per auctoritatem Papalem, & eam complectitur: ſic veritatem habet vulgata vox, *ubi Papa, ibi Roma.* Nec in dubium verti debet, quin iſto modo Romana Sedes & Eccleſia ſit caput, mater, & Magiſtra cæterarum, quia ſupremam Petri Poteſtatem includit.

CONSIDERATIO VIII.

Poteſtas Eccleſiaſtica ſubjective, & materialiter conſiderata, ut ab hoc, aut illo homine poſſidetur, eſt mutabilis, atque auferibilis ab omnibus Eccleſiæ miniſtris, nemine dempto; utque Papa ſponte cedere papatu, ita & Eccleſia illi repudium dicere poteſt: de ambitione quæ diſciplinam à Chriſto & Apoſtolis inſtitutam funditus corrupit. Quod ſi Moſes, qui quotidie cum Deo loquebatur, Conſilium Jethro, hominis Gentilis, nequaquam reſpuit, ſed ſequutus eſt: quanto magis Papa tenetur amplecti & obſervare monita & Sacros Canones Conciliorum, præſertim Generalium. Eccleſiam ſicut & Synagogam triplici temperatam eſſe regimine, Monarchico nimirum, Ariſtocratico, & Democratico. Si propter abuſum immoderatum collationes beneficiorum ablatæ ſunt ordinariis; ſimilis eſt ratio eas auferendi Papæ, quando eis nimium abutitur: & de Annatis quæ labem Simoniæ in Eccleſiam invehunt.

POteſtas Eccleſiaſtica conſiderata reſpective, & quodammodo materialiter, prout applicatur ad hoc vel illud ſuppoſitum, poteſt dici va-

ci variabilis & auferibilis in casibus multis. Hoc perspicuum est quotidie, dum fiunt immutationes, nunc per novam consecrationem, nunc per novam electionem vel institutionem Ministrorum.

Ita consequenter dicere possumus de Potestate Papali, quod mutabilis est & auferibilis per mortem naturalem, sicut constat, vel per civilem, videlicet per depositionem, saltem quo ad plenitudinem suæ Jurisdictionis: quæ depositio qualiter, & ex quibus causis fieri possit, latius in aliis opusculis apertum est. Unde sicut Papa renunciare potest Papatui, & dare libellum repudii Ecclesiæ, etiam sine culpa ipsius sponsæ, licet hoc facere non debeat sine causa: sic Ecclesia potest hunc Vicarium sponsi sui dimittere, & ei libellum repudii dare, etiam sine culpa sua, licet non sine causa. Exemplificavimus alias in sex casibus, in quibus verus Papa deponi potest ex culpa sua, etiam ubi non esset realiter hæreticus ad intra, quamvis ad extra talis judicaretur. Exemplificavimus in aliis sex casibus, quibus deponi potest Papa sine culpa sua, licet non sine causa, etiam præter liberam ejus cessionem: Tractatulus intitulari potest, *de auferibilitate Papæ ab Ecclesia*, & incipit: *Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus:* propterea brevitatis amor hic ista non repetit.

Verum Potestatem hanc Ecclesiasticam, quæ respicit institutionem Ministrorum Ecclesiæ à summo usque deorsum, confundit magna caligine cupiditas ambitiosa quærens quæ sua sunt, & quæ crescentibus beneficiorum dotationibus impudenter excrevit; ita ut vix discerni modo possit, quid ex primaria institutione Christi vel invariabili jure divino tenendum sit in hujusmodi Ministrorum ordinatione. Mira siquidem, quo ad usum talis potestatis, varietas incessit, quæ ex Chronicis Summorum Pontificum, & ex tenore Generalium Conciliorum, Decretalium, & Decretorum se ostendit.

Sed dicamus hic aliter esse discernendum in Ecclesiastica Politia, dum est ordinata complete, sub quadam explicatione perfecta & numerosa membrorum suorum in Ministris per status, gradus, & officia: aliter dum ab initio firmata est Ecclesia in magna, tam Ecclesiasticorum, quam fidelium paucitate, velut in quodam seminario, vel germine, seu botro. Potuit enim tunc rationabiliter Supremus ille Pontifex Petrus habere faciliter præsentiam Concilii Generalis, sicut in electione Matthiæ, & cessatione legalium: Potuit & instituere Ministros per diversas Provincias, & loca de mandato suo, sicut ad eum facilis patebat accessus, nec vigebat avaritia, quia primi primo pe-

tebantur ad mortem. Quæ omnia cessant in hac tam copiosa fidelium multitudine post tot Jura, tot Leges, tot Decreta, & Decretales Summorum Pontificum, & Generalium Conciliorum editas, ad regendam feliciter Ecclesiam.

Suppetit hoc loco convenientissime consilium Jethro datum Moysi Exod. 18. quod sic habet: *Stulto labore consumeris tu & populus tuus, qui tecum est, ultra vires tuas est negotium, solus illud sustinere non poteris. Sed audi verba mea & consilia mea, erit Dominus tecum: Esto tu populo in his quæ ad Deum pertinent, ut referas quæ dicuntur ad eum ostendasque populo ceremonias & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant: provide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiam: & constitue ex eis Tribunos, & Centuriones, Quinquagenarios, & Decanos, qui judicent populum in omni tempore. Quicquid autem majus fuerit, referant ad te, & ipsi faciliora tantummodo judicent: levius quoque tibi sit, partito in alios onere. Si hæc feceris, implebis imperium Dei, & præcepta ejus poteris sustinere, & omnis populus revertetur cum pace ad loca sua. Quibus auditis Moyses fecit omnia quæ ille suggesserat.* Edocemur ex hac Scriptura, calamo Dei scripta, de multis: specialiter, quod si Moyses loquens Deo familiariter sicut amicus ad amicum, obedienter audivit consilium Gentilis hominis in regimine totius Synagogæ: quanto magis debet hoc Summus Pontifex ad dictamen totius Ecclesiæ, vel Generalis Concilii suo nomine? Rursus, si Judicia minora reprobantur in Moyse, videamus in Summo Pontifice, & Curia sua, quid de tot prophanissimis & indignissimis causarum & litigiorum continuis & anxiis occupationibus? Quid de beneficiorum quorumcumque, etiam minorum collationibus & signationibus manu Papæ? Quid de Annatarum exactionibus? Quid de innumeris similibus dicendum judicabitur relicta omni cura, solicitudine, vel studio de omni quod spirituale est, quod divinum est, quod denique fidem concernit & religionem Christianam?

Concludimus tandem ex dato Moysi consilio, & præcepto legis *Deuter.* 18. & ex institutione Christi *Matth.* 18. quod nulla fuit hactenus, nec erit in posterum perniciosior pestis in Ecclesia, quam omissio Generalium Conciliorum & Provincialium, vel in re ipsa, vel auctoritate. Auctoritas itaque nulla erit, si solus Summus Pontifex omnia velit inferiorum Ecclesiasticorum usurpare, institutiones,

jura,

jura, ſtatus, gradus, & officia. Meminerit itaque Summus Pontifex, datam ſibi à Deo Poteſtatem ſupremam in Eccleſia ad ædificationem ejus, prout Sapiens Judicabit. Judicat autem Sapiens de Poteſtatis uſu variabiliter invariabilis exiſtens ſicut eſt Generale Concilium: & hoc pro temporum, locorum, reliquarumque Circumſtantiarum diverſa qualitate. Teneat ergo ſuum Judicium, & maneat Eccleſiaſtica Politia optimo regimine, quale fuit ſub Moyſe gubernata: quoniam mixta fuit ex triplici Politia, Regali in Moyſe, Ariſtocratica in LXXII. Senioribus, & Democratica, dum de populo & ſingulis tribubus ſub Moyſe rectores ſumebantur.

Sed opponunt plurimi, nolentes ad ordinarias remitti Miniſtrorum Eccleſiaſticorum inſtitutiones, neque per electionem, neque per collationem. Expertum eſt, inquiunt, quod turbarent omnia, venderent, diſſiparent, partim cupiditate carnali, partim ſeculari Poteſtate tracti: de literarum quoque ſtudiis actum eſſet. Verum in promptu eſt reſponſio, corrigeret Summus Pontifex abuſus hujusmodi, & auctoritatis ſecuritate ſuprema vigilanter adhibita, poneret aſpera in vias planas: deponeret potentes, intruſos, de ſede, & exaltaret humiles, ſine prece vel munere. Hoc eſt enim Architectoris officium. Dum vero peccat in his Summus Pontifex, quis Miniſtrorum corrigere, vel præſumet, vel poterit? Dices, quod hoc poterit Generale Concilium: vide quia nec crebro, nec faciliter habetur. Vix enim ſtatuit libenter aliquis ſibi correctionis judicium. Denique, ſi propter abuſus Ordinariorum in Miniſtrorum inſtitutione, putent aliqui ſublatum eſſe ab eiſdem hoc exercitium: ſimilem in Papa rationem, quod ab eo debeat uſus tolli, nunc inveniri dicitur ab aliis, maxime dum recipit Annatas: quoniam ex hac copula, quandiu perſeveraverit, orietur inevitabilis leproſa peſtis ſimoniæ, inficiens ſua contagione, nedum caput; ſed pene ſingula Eccleſiæ membra. Supereſt ut apponatur, ſicut apponi quæritur, in reformatione proviſio.

CONSIDERATIO IX.

Quando omni potentiæ actus atque exercitium neceſſario debetur, & Poteſtas Eccleſiaſtica, formaliter conſiderata, ab alio, quam à Deo inſtitui non potuit; certum eſt B. Petrum, & alios Apoſtolos, atque Diſcipulos Domini immediate ſuam Poteſtatem, quo ad habitum & actum derivare à Chriſto: Cæteros vero Prælatos, qui Apoſtolis & Diſcipulis ſucceſſerunt, inſtitui ab hominibus, per ordinationem Eccleſiæ & ſacras electio-

electiones. Cum Dominus Apostolos & Discipulos absolute, indeterminate, & universaliter misisset & ordinasset, ita ut OEcumenica Potestate pollerent; dehinc ad vitandum Schisma, hæc Potestas ex Ecclesiæ consensu & institutione, certis Diœcesibus & Paroeciis addicta, & soli Papæ OEcumenica Potestas relicta est, ut unitas fidei & doctrinæ facilius retineretur: non expedire, ut unica sit Monarchia in temporalibus, sicut in spiritualibus, propter discrimen gladii materialis & spiritualis, & diversitatem morum atque regionum, quæ diversas Leges Civiles exigit. Hierarchiam Ecclesiasticam constitutam esse ad exemplum cælestis Hierarchiæ Angelorum.

POtestas Ecclesiastica, si consideretur quo ad usum, vel exercitium, illa mutabilis est, & multipliciter variabilis.

Hæc Consideratio, cum duabus præcedentibus, solvit protinus Quæstionem hanc, *Si Potestas Ecclesiastica sit immediate à Deo, vel mediate ab hominibus?* Nam considerando Ecclesiasticam Potestatem primo modo, concedendum est absque ulla dubitatione, quod illa fuit & est immediate à Deo homine Christo, sic quod à nullo altero fuit instituta. Nec Congregatio totius Universitatis hominum secluso Christo potuisset sibi Potestatem hujusmodi instituere: quemadmodum potuit, vel posset instituere sibi Potestatem Imperialem super omnes, Potestatem Regalem, Potestatem Ducatuum, Comitatuum & Baroniarum: & ita de reliquis Potestatibus pure secularibus. Non autem potuisset sibi instituere Sacerdotium nec Papatum, sicut habet Ecclesia: nec similiter destituere, sicut nec mutare Legem Christi: quæ mutatio sequitur de necessitate, prout arguit Apostolus: *quod translato Sacerdotio, necesse est, ut Legis translatio fiat.*

Si vero Potestas Ecclesiastica consideretur secundo modo, tunc in principio nascentis Ecclesiæ, collata est immediate à Deo tam Petro, quam Apostolis & Discipulis, quibus immediate Christus contulit Sacerdotium super corpus suum verum, & super mysticum. Unde & Apostolus dicit, *se recepisse Euangelium non per hominem:* & similiter mysterium & ministrationem Corporis Christi: *Ego*, inquit, *accepi à Domino quod & tradidi vobis*, &c. Et ita consequenter probabile est, quod sicut Christus immediate contulit hanc Potestatem primitus suis Apostolis & Discipulis, applicando scilicet eam istis & non aliis, sic immediate concessit usum, actum, vel exercitium: quia dans formam, dat consequentia ad formam.

Dicimus tandem, his non obstantibus, vel ita se habentibus, quod Successores Petri, & aliorum Apostolorum, de communi Lege, secluso miraculo, vel nova revelatione, fuerunt, & sunt instituti mediate per homines, ut per consecrationem, vel electionem, vel aliam

aliam institutionem. Usum similiter vel exercitium receperunt, atque recipiunt mediate per humanum ministerium, vel concessionem.

Et forte quo ad usum, vel exercitium Potestatis Ecclesiasticæ sic evenit ipsis etiam Apostolis & Discipulis, quod post immediatam concessionem, utriusque scilicet Potestatis & usus factam à Christo, postmodum crescente numero fidelium, fuit ad tollendum Schisma & ad exemplar dandum posteris limitatio facta talis Potestatis, quo ad usum: & hoc per Petrum Summum Pontificem, de consensu totius Ecclesiæ Primitivæ, vel Generalis Concilii, ut non quilibet posset in quemlibet uti Potestate sua, attenta Christi ordinatione primaria, qua voluit Ecclesiam suam regi principaliter sub uno & ab uno Monarcha, sicut est una fides, unum Baptisma, & una Ecclesia, unitate Capitis tam primarii quam Vicarii: quoniam iste est optimus Principatus, præsertim in spiritualibus, ad conservationem unitatis fidei, ad quam obligantur omnes. Non sic autem est de Legibus Civilibus, quod debeant esse similes & eædem apud omnes nationes, propter varietatem morum & conditionum in diversis Provinciis. Quoniam insuper gladius Ecclesiæ spiritualis est, videlicet excommunicatio, quæ potest extendere se quantumlibet in longinquas nationes. Aliter est de gladio materiali. Propterea non oportuit, nec forsitan expedivit, quod in temporali Potestate esset una perseverans Monarchia per Orbem universum, sicut de spirituali Potestate prædiximus institutum fuisse jure divino primitus in persona Petri Joannis ultimo, *Pasce oves meas*, prout Sancti Doctores & Ecclesia tenendum tradiderunt.

Sumamus exemplum materiale conforme, ut tradit Dionysius, spirituali, quod invenitur in sole, qui fons luminis est, non illuminatus ab alio corpore, sed illuminans. Deinde sunt aliqua quæ ab eo illuminantur, sed illuminandi virtute carent, quoniam in ipsis lux occumbit. Exemplum aliud est in Angelica triplici Hierarchia, unde licet quo ad naturam, gratiam & gloriam sit quilibet Angelus immediate formatus à Deo, nihilominus quo ad exercitium actuum Hierarchicorum, qui sunt purgare, illuminare & perficere: tres primi Ordines Hierarchizant, non Hierarchizati ab aliis: Tres medii Hierarchizantur & Hierarchizant: Tres infimi Hierarchizantur & non alios Angelos Hierarchizant. Papalis auctoritas suo modo cum Cardinalibus imitatur triplicem primam: alteram vero mediam imita-

imitatur Patriarchalis, Archiepiſcopalis, Epiſcopalis & Sacerdotalis auctoritas in habentibus ſubjectos ſibi. Quod dicitur propter Curatos, vel etiam propter ſolos Titulares Epiſcopos carentes plebe. Ultimi ſunt inſtar tertiæ Hierarchiæ, qui Hierarchizantur in Eccleſia, ſed non alios auctoritative Hierarchizant, quemadmodum ſunt populi & ſimplices religioſi, ſecundum Dionyſium.

CONSIDERATIO X.

Quando actiones ſunt proprie ſuppoſitorum, plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, quo ad uſum, exercitium, & exequutionem, formaliter & ſubjective eſt in ſolo Romano Pontifice tanquam in individuo & particulari ſuppoſito: quæ Poteſtas ſic formaliter pendet à Sacerdotio, ut abſque eo nullomodo conſiſtere queat: quod notandum venit contra Canoniſtas, qui Poteſtatem Eccleſiaſticam in ſola Juriſdictione exteriore collocant; quaſi à non Sacerdote exerceri ſemper quiret. Porro cum Eccleſia ſit ordinata ad formam cœleſtis Hierarchiæ, omnes Sacerdotes vere aut interpretative ordinantur per conſenſum Papæ Supremi Hierarchæ: Quid ſit plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, ut eſt à Chriſto conceſſa: Sedem Apoſtolicam multis frui privilegiis, quæ habet à jure humano, non divino: quæque initio fuit cauſa Reges creandi, eadem quoque & ejuſmodi privilegia concedendi Romano Pontifici. Quo in caſu Concilia Generalia auctoritatem Papalem à Canonibus excepiſſe intelligantur, nimirum in caſu neceſſitatis, dum haberi non poteſt Concilium, ut pro bono communi Lex & Canones relaxentur, & fiat diſpenſatio. Decretum Synodi Conſtantienſis, de Auctoritate Concilii ſupra Papam. Sex Regulæ neceſſario obſervandæ in Legum diſpenſatione: Prima eſt, Leges dari ſecundum ea, quæ ut plurimum accidunt, & de Legis definitione: Secunda, tum Leges exceptionem admittere, cum ratio & cauſa Legis ceſſat: Tertia, exceptionem aut interpretationem Legis, tribus modis fieri poſſe, nimirum juridice ab eo, qui Poteſtate pollet, doctrinaliter ab eruditis, & neceſſario, propter aliquem caſum inevitabilem: Quarta, diſpenſationem quamvis juridicam prudenter & fideliter faciendam; quia alioqui diſſipatio, non diſpenſatio eſt. Quinta de doctrinali diſpenſatione, & cuinam ſit uſui in foro Dei & judiciali. Sexta, quænam requirantur tum ad juridicam, cum ad doctrinalem diſpenſationem Legum, ne vigor diſciplinæ & Legum, in quo ordo & bonum publicum conſiſtit, pereat. Indiſpenſabilem rationem diſciplinæ Carthuſianorum eorum Ordinem integrum conſervaſſe in hunc diem. Magnopere providendum eſſe contra diſpenſationes, quæ Jus commune, & diſciplinam Euangelicam evertunt: Legum omnium robur & vigor à diuturna conſuetudine & obſervantia pendet: Crebras Legum mutationes, vel innovationes eſſe peſtilentiſſimas Reipublicæ: utrum, & quando expediat quædam mala permitti, & relinqui impunita: & cur Præſcriptio vim Legis & Tituli legitimi obtineat.

POteſtas Eccleſiaſtica in ſua plenitudine eſt formaliter, & ſubjective in ſolo Romano Pontifice.

Supponitur itaque primo, quod licet aliquis poſſit eligi in Papam non Sacerdos, ſicut eligitur aliquis in Epiſcopum, ipſe nihilominus appellari non poteſt, aut debet Summus Pontifex, niſi fuerit in Sacer-

dotem

dotem & Episcopum consecratus. Et quamvis ex electione posset aliquid Jurisdictionis habere; non tamen habet ante consecrationem in Episcopum plenitudinem Ecclesiasticæ Potestatis, tam Ordinis quam Jurisdictionis utriusque, quod perspicuum est ex terminis. Hic autem consurgit æquivocatio non modica propter Dominos Juristas, qui loquentes de plenitudine Potestatis Papalis, solum loqui videntur de Potestate Jurisdictionis, ex qua loquutione videtur hæc absurditas sequi, quod pure Laicus, imo & fœmina posset esse Papa, & habere plenitudinem Ecclesiasticæ Potestatis.

Supponitur insuper ex jam dictis, quod ex institutione Christi nullus in Ecclesia debet dare, vel suscipere gradus Hierarchicos, qui sunt purgare, illuminare & perficere, si non interveniat vere vel interpretative auctoritas Supremi Hierarchæ, vel Monarchæ in Ecclesia Sancta Dei, quatenus in ea vitetur confusio, & optimo regimine gubernetur, ad exemplar Ecclesiæ triumphantis: propter quod dicit Joannes *in Apocalypsi* se vidisse *novam Civitatem Hierusalem descendisse de cœlo :* Et Moysi dictum est, *vide ut omnia facias juxta exemplar quod tibi ostensum est in monte.*

Supponitur rursus illud Philosophi, quod actiones sunt suppositorum.

Tandem ex his præcedentibus possumus describendo dicere, *quod plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ est Potestas Ordinis & Jurisdictionis, quæ à Christo collata est supernaturaliter Petro, sicut Vicario suo, & Monarchæ primo, pro se & suis Successoribus legitimis, usque in finem seculi, ad ædificationem Ecclesiæ militantis, pro consequutione felicitatis æternæ.* Dicitur in hac descriptione, *supernaturaliter*, ad differentiam Potestatum vel Jurisdictionum, quæ Successoribus Petri potuerunt convenire secundum Leges humanas, Civiles & politicas, vel dictamen juris naturalis, quod vult, ut Supremus in aliqua Politia gaudeat multis honoribus & privilegiis super alios; vel ex speciali dotatione, seu donatione Principum & aliorum secularium; vel tandem ex ipsius Ecclesiæ, seu Conciliorum Generalium favorabili concessione, sicut Communitas perfecta suo capiti naturaliter dare potest. Cujus Concessionis una fuit ratio non mala, quatenus honoretur in interpretandis Juribus, & emergentibus quotidie dubiis circa regimen Ecclesiasticum: quia facilior est recursus ad Papam cum Curia sua, quam ad ipsum Generale Concilium. Quæ causa movit ab initio Reges instituere, & eis potestatem Leges condendi & interpretandi tribuere.

Hanc

Hanc autem distinctionem non attendentes aliqui, putaverunt omnia, quæ nunc Summis Pontificibus conveniunt, competere ex primaria Christi institutione, & immutabili Jure divino; quod falsum est: quoniam staret aliquem esse verum Papam & perfectum qui careret actualiter multis talibus privilegiis & honoribus, in quibus non consistit plenitudo Ecclesiasticæ Potestatis: qualem in Petro fuisse descripsimus: & quam nullus hominum, præter Christum, imo nec Ecclesia tota conferre potuit, ita nec auferre, sicut in Consideratione Nona notatum est.

Contendunt nunc aliqui pollentes literis, quod post institutas per Generalia Concilia Regulas, super electionibus faciendis, & beneficiis per ordinarios conferendis, juxta fundatorum intentionem, quemadmodum observatur de jure patronatus apud Laicos, nequaquam licitum fuit Papæ tales cassare Regulas, præsertim ita generaliter & passim per reservationes & aliter, sicut visum est à Centum Annis vel ultra. Non licuit præterea facere tot & tales non-obstantias eorum, quæ constituta sunt in Generalibus Conciliis: quot & qualibus non-obstantiis uti solet passim in Bullis suis: adeo quidem, ut Alexander V. inductus sit in prætensis quibusdam Bullis ponere *non-obstantiam* hujus saluberrimi ac celebriter observati Statuti, *Omnis utriusque sexus*.

At vero respondent alii, non ad originem Ecclesiasticæ Potestatis positam à Jure divino tantundem considerantes, quantum respiciunt Decretales cum Glossis, allegationibus, concordantiis sine numero Doctorum unius ad alterum, ut ovium gregi mos est: Respondent, inquam, per unicum verbum, quod semper intellexit Concilium Generale auctoritatem Summi Pontificis exceptam esse in omni constitutione sua qualicumque: nimirum, quia posuerunt isti Papalem auctoritatem supra Concilium, aut saltem non imparem. Est autem certum apud eos, quod *par in parem, & minor in superiorem non habet imperium.* Benedictus autem Deus qui per hoc Sacrosanctum Constantiense Concilium, illustratum divinæ Legis lumine, dante ad hoc ipsum vexatione præsentis Schismatis intellectum, liberavit Ecclesiam suam ab hac pestifera perniciosissimaque doctrina: qua semper manente, perseverasset semper Schisma nutritum ab ea. Declaratum nempe decretumque est, quod & sine Papa Generale Concilium convocari, & à Concilio Papa judicari certis casibus potest. Quod insuper habet auctoritatem Generale Concilium præscribere Leges,

seu

ſeu regulas, ſecundum quas plenitudo Poteſtatis Papalis, non quidem in ſe, quæ ſemper eadem eſt; ſed in uſu ſuo moderanda regulandaque eſt.

Neque putandum eſt inſuper, Concilia Generalia ſic excepiſſe Papalem auctoritatem in Conſtitutionibus ſuis, ut eidem permitteretur effrænis libertas ea deſtruendi leviſſime, quæ tanta gravitate & digeſta ſapientum maturitate condita ſunt. Intelligitur ergo Papalis auctoritatis exceptio facta, prout occurrens neceſſitas, vel evidens utilitas poſtulabat: ubi pro tunc recurſus ad Generale Concilium non patebat. Alioquin non erat ibi uti plenitudine Papalis poteſtatis, ſed abuti pleniſſime.

Utrum vero validum fuerit & ratum quicquid ab abuſu tali proceſſit, diffinire ſub una generalitate non audeo. Scio, quod multa fiunt inique, multa inexpedienter, multa in deformationem Eccleſiæ, quæ tamen facta tenent. Cæterum, videtur apponenda per hoc Sacroſanctum Generale Concilium talis declaratio, per quam appareat quo pacto auctoritas Papalis, & quouſque cognoſcatur excepta in Conſtitutionibus, vel jam factis, vel de novo condendis; quoniam ut aiunt, non eſt ad præterita lex. Omnium denique male geſtorum præteritis temporibus caſſatio vel annullatio, neque facilis, neque forte juridica, & inexpediens plane expediretur.

Attendantur Regulæ quæ ſequuntur, facientes ad elucidationem præcedentium, de Legum vel Conſtitutionum interpretatione: Prima: Leges humanæ dantur ſecundum illa, quæ ut in pluribus accidunt: quoniam omnes caſus particulares enumerare, & remedium ſpecialis legis apponere, neque poſſibile eſt humano legiſlatori; cum ſint in infinitum variabiles: ſed nec expedit propter confuſionem faſtidioſiſſimam, imo & perplexam, quæ ex illa multiplicitate conſurgeret. *Erit autem Lex*, ſecundum Iſidorum, *honeſta, juſta, poſſibilis ſervari, & ſecundum conſuetudinem patriæ, loco temporique conveniens, neceſſaria, utilis, manifeſtaque, nec aliquid per obſcuritatem in captione contineat, nullo privato commodo, ſed pro communi civium utilitate conſcripta.* Altera Regula: Leges humanæ quæ feruntur generaliter, poſſunt, & debent exceptionem recipere, dum deficit ratio legis; quando videlicet legiſlator, ſi adeſſet, vel alius prudens interrogatus, exciperet generali conſtitutione caſum particularem, qui taliter aut taliter occurreret. Hæc autem exceptio multipliciter nominatur; quandoque ἐπιείκεια ſicut ab Ariſtotele: quandoque Juris interpretatio,

tatio, ſicut à Legiſtis: quandoque diſpenſatio, ſicut à Canoniſtis: quandoque bona fides, ſicut à Politicis, dicentibus bonam fidem eſſe, ubi non ſimulatur unum, & aliud agitur: quandoque dicitur æquitas, ſicut ait Propheta Domino, *Omnia mandata tua æquitas*, hoc eſt, ſecundum æquitatem implenda. Tertia Regula: Triplex invenitur Juris Interpretatio, vel exceptio. Quædam eſt Judicialis Poteſtatis, ſpectans ad Legiſlatorem & Judices, quemadmodum dici ſolet, *cujus eſt condere, ejus eſt interpretari.* Quædam eſt doctoralis auctoritatis, ſpectans ad illos, quibus data eſt auctoritate Summi Pontificis licentia interpretandi Scholaſtice Jura; vel qui ſuper his interpretandi ſcientia pollent, arte, vel experientia. Juxta illud, *cuilibet experto in ſua ſcientia credendum eſt:* Et iterum: *unuſquiſque bene judicat de quibus novit.* Quædam interpretatio eſt inevitabilis neceſſitatis, potens cadere circa quemlibet, dum certitudinaliter videt imminens periculum ſuum, niſi vim vi repulerit, & egerit contra generalia verba Legis: quo caſu eſt ſine culpa apud Deum, quamvis dolere debeat quod incidit in hanc neceſſitatem. Et ſi docere poteſt legitimis teſtimoniis, apud Judicem humanum abſolutus erit, aliter non: quoniam apud illum, *idem eſt de illis quæ non ſunt, & que non apparent.* Quarta Regula: Juris interpretatio ſeu diſpenſatio, vel exceptio, quæ eſt Judicialis Poteſtatis hoc operatur, quod agens contra verba legis, non punitur apud homines in exteriori foro: ſed apud Deum in foro conſcientiæ peccabit uterque, ſcilicet diſpenſans, & cum quo diſpenſatur, ſi talis non fuerit qui diſpenſat, qualem deſcripſit Chriſtus, *fidelis & prudens:* fidelis, ne commodum proprium, favorem vel honorem quæſiverit derelicto divino vel communi bono: prudens, ut circumſpiciatur undique ratio Legis & Legiſlatoris intentio. *Eſt enim diſpenſatio, commenſuratio, ſeu diſtributio boni communis quale eſt lex ad ſingulos, ſecundum legis intentionem, prout circumſtantiarum varietas occurrerit.* Quæ diſpenſatio, ſi non fideliter & prudenter fiat, eam appellat Bernardus *diſſipationem, non diſpenſationem:* intellige quo ad Deum & conſcientiam, ſi hoc conſtiterit, aut conſtare debuerit. Tenet vero frequenter apud homines, ſecundum exteriora judicantes, hæc diſpenſatio, ſi non contineat errorem apertum: aut niſi fuerit ſuperiori lege prohibita: quod dicitur propter ſtatuta fieri poſſibilia circa Papalis uſum Poteſtatis, per Generale Concilium. Quinta Regula: Juris Interpretatio vel exceptio, quæ eſt doctoralis auctoritatis, relevat plurimum

mum non obedientes nudo Legis verbo, tam quo ad Judicia forensia, sicut est ab expensis relevatio; quam in foro conscientiæ, & divino Judicio: præsertim, dum sunt Doctores famati plures, & experti in arte sua, & in morum honestate probati: Alioquin sæpe mentitur iniquitas sibi, dum corrupta est prece vel precio: Excæcant enim munera etiam oculos prudentum. Et si creditur Aristoteli, experientiæ verba loquenti. Malitia facit errare nedum circa conclusiones elongatas à primis principiis; sed in ipsismet principiorum moralium januis: quemadmodum reputabatur olim latrocinium apud Alemanos licitum, teste Julio *de bello Gallico*, ac peccatum innaturale & sordidum apud Romanos secundum Apostolum ad eosdem: & ita de pluribus hominibus, datis in reprobum sensum, pro varietate damnationis vitiorum. Sexta Regula: Juris interpretatio, exceptio, vel dispensatio similiter exigit, dum fit altero prædictorum modorum judicialiter, vel doctrinaliter, quod habeatur duplex intuitus: unus ad bonum divinum & publicum: alter ad particulare commodum illius, pro quo fit Juris interpretatio, vel dispensatio. Evenit itaque sæpius, quod dum passim laxatur rigor Legis ex quadam, ut fingitur, compassione & misericordi condescensione ad aliquos particulares positos sub Lege, deperit ex altera parte stabilitas & rigor disciplinæ: qui rigor est præcipue in omni Lege servandus. Docuerunt hoc Romani, qui proprios etiam filios occiderunt, qui in seipsos rigorem Legum suarum exercuerunt, quatenus disciplina militaris & obedientia legalis inviolata maneret. Docent hoc fratres Carthusienses, qui super esum carnium vel nunquam, vel rarissime dispensationem recipiunt: ac proinde disciplina regularis viget apud eos, quæ quantum sit collapsa apud religiones quasdam alias, passim dispensationibus utentes, videre stupor & dolor est. Super qua re jam Bernardi, pro tempore suo, querela nascebatur. Quid modo dicendum putabimus de tam facili, ut appellant dispensatione per Papam, & Prælatos super juramentis licitis, super votis rationabilibus, super immensa beneficiorum pluralitate, super Generali Conciliorum nonobstantia, super privilegiorum & exemptionum commune Jus privantium concessione. Quis omnia dinumerare, per quæ nunc vigor Ecclesiasticæ, imo & Euangelicæ disciplinæ totus vere languit, emarcuit, evanuit? provideat super omnibus Sacrosanctum hoc Constantiense Concilium.

Fundatur in hac radice stabilitas Legum, quod consuetudo est

 optima

optima Legum positivarum interpres, ita si, neque Juri divino, neque naturali fuerit contraria, fundatur & illud Aristotelis politizantis, *Non esse dandum præmium invenientibus novas Leges, quamvis in se meliores extiterunt: quoniam mutatio Legum frequens, causat instabilitatem: neque permittit eas in consuetudinis fixa radice roborari.* Hoc animadvertant, qui ad omnem motum capitis, ad omnem quod bonum agi phantasiatum fuerit condere satagunt novas Leges, pœnas pœnis adjicere, quasi super omni re quæ bona est, si fieret, bonum sit & expediens Legem pœnalem addere: *non enim Respublica regitur per simile.* Fundatur in eadem radice rationabilitas abolitionis, vel abrogationis quarumdam Legum positivarum, per oppositos mores subditorum, qui versi sunt in naturam. Fundatur & rationabilitas permissionis quorumdam malorum, non ut approbentur, sed ne punita ruant in deterius. Fundatur & Jus præscriptionis punientis, ne fiant incerta dominia, neglectores rerum propriarum: ac juste transferentes etiam apud Deum & conscientiam tale dominium in bonæ fidei possessorem, & præscriptorem legitimum.

CONSIDERATIO XI.

Cum Potestas Ecclesiastica data sit in ædificationem, non in destructionem, & neque Papa, neque Collegium Cardinalium, quod ei pro Aristocratico Concilio assistit sint infallibiles; oportet plenitudinem Potestatis Ecclesiasticæ in Ecclesia & Synodo Generali residere, tanquam in causa finali infallibili, quæ sibi ipsi est sufficiens, atque usum & exercitium clavium dirigit, ac Potestatem Ecclesiasticam ad hanc, aut illam personam applicat. Verum quando medium virtutis à prudentia & sagacitate viri sapientis definitur, Ecclesia autem & Concilium Universale sapientiam indeviabilem possident respectu Papæ & Collegii Cardinalium, certe instar Sapientis omnia regulantis esse debent: hocque fundamento Patres Constantienses nixi, statuerunt, Papam Judicio directivo & coactivo Concilii Generalis subesse: At Plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ, distributim sumptæ, in solo habitat Papa; collectim autem in sua latitudine, ut omnes Potestatis Ecclesiasticæ species atque ordines complectitur, in Ecclesia & Concilio Generali, tanquam in toto integrali residet: ita ut Concilium Generale, Potestatem Papalem, sive adsit, sive non adsit Papa, contineat, & omnes actus Jurisdictionis quos Papa exercet, possit legitime obire & ad certum tempus supplere: quia præceptum de habendo Pontifice affirmativum est, ad semper, non pro semper obligans. Valde injuriosos esse Catholicæ Ecclesiæ, & Concilio Generali, qui eidem Potestatem decernendi & statuendi denegant, etiam præsente Romano Pontifice: quando antiquitus in Synodis Concilium etiam præsente Papa definiret. Cunctos Canones, aut Patrum auctoritates, quibus docetur Papam à nemine judicari posse, aut non subesse auctoritati Concilii; intelligi oportere de Potestate Papali formaliter & objective, non subjective materialiter, & quo ad usum, aut exercitium sumpta. Porro Papam etiam nequissimum, propter Potestatem Ecclesiasticam, formaliter consideratam, vocari Sanctissimum atque etiam adorari posse cultu duliæ.

POtestas Ecclesiastica in sua plenitudine, est in Ecclesia, sicut in fine, & sicut in regulante applicationem & usum hujusmodi plenitudinis Ecclesiasticæ Potestatis per seipsam, vel per Generale Concilium, ipsam sufficienter & legitime repræsentans. Constat utique datam fuisse Petro plenitudinem Ecclesiasticæ Potestatis à Christo ad ædificationem Ecclesiæ suæ, sicut conformiter ad Apostolum ponit descriptio. Propterea loquitur Augustinus cum aliis quibusdam, quod claves Ecclesiæ datæ sunt, non uni, sed unitati; & quod datæ sunt Ecclesiæ. Et hoc convenienter potest intelligi modis, quos explicat Consideratio: quoniam claves datæ sunt propter Ecclesiam, & unitatem ejus tanquam propter finem.

Potest etiam dici, in Ecclesia, vel in Concilio hæc plenitudo Ecclesiasticæ Potestatis, nedum in se finaliter; sed aliis duobus modis, videlicet quo ad applicationem ad hanc vel illam personam: & quo ad usum regulandi, si fortassis in abusum verti quereretur. Constat his tribus modis plenitudinem Ecclesiasticæ Potestatis esse in Ecclesia, & in Generali Concilio, tanquam in gerente vices ejus. Et quidem de duplici modo, primo, & secundo, non est difficultas; similiter nec de tertio, si consideremus descriptionem plenitudinis Ecclesiasticæ Potestatis, ubi ponitur, quod data est ad ædificationem Ecclesiæ. Cum igitur Summus Pontifex habens eam sit peccabilis, & possit hanc Potestatem in destructionem velle convertere: similiter Sacrum Collegium, quod ei datum est & coassistit quasi Communitas Aristocratica, non est in gratia, vel fide confirmatum: superest, ut aliqua sit relicta inobliquabilis & indeviabilis regula ab optimo Legislatore Christo, secundum quam possit abusus hujusmodi Potestatis reprimi, dirigi, atque moderari. Hæc autem regula est vel Ecclesia, vel Generale Concilium. Unde cum medium virtutis aliter non habeatur, nisi prout sapiens judicabit; finalis resolutio ad hanc sapientiam fiet ad Ecclesiam; ubi est sapientia indeviabilis, vel ad Generale Concilium.

Hic fundantur ea multa, quæ per hoc Sacrum Concilium & constituta, & practicata sunt: ut quod Papa judicari potest & deponi per Concilium: quod eidem in regulatione suæ Potestatis, quo ad usum, subjicitur: & sibi potest dici, cur ita facis? Et ita de pluribus, quæ recollecta sunt in illo Sermone: *Prosperum iter faciet nobis Deus.*

Possumus ad hanc Considerationem addere, quod plenitudo Ecclesiasticæ Potestatis, si consideretur in sua latitudine, ipsa non est in

in ſolo Papa, niſi quodammodo fontaliter, poteſtative & originaliter ſuo modo. Hæc enim latitudo Poteſtatis complectitur in ſe alias Poteſtates Eccleſiaſticas collective, à ſummo uſque deorſum. Et eſt in eis plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis Papalis, tanquam pars integralis in ſuo toto: & ita non eſt major, vel ſuperior ad totam Eccleſiam, ſic nec pars major toto. Si vero conſideretur hæc plenitudo in ſua ſupremitate, tunc abſque ulla dubitatione plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis Papalis, ſuperior & major eſt ad reliquas: ſed jam illud, quod reliquum eſt, nullo pacto poteſt conſtituere Generale Concilium; juxta illud quod dictum eſt prius, quod Generale Concilium in ſua ratione formali, includit de neceſſitate Papalem auctoritatem, ſive Papa ſit, ſive non ſit: quia ſi Papa eſt, & vult facere debitum ſuum, de convocando Concilium, certe debet auctorizari per ipſum: ſi vero pertinaciter renuit, in deſtructionem Eccleſiæ: jam tunc agendum eſt ac ſi non eſſet: & remanet in Eccleſia Poteſtas ſeipſam congregandi, & ſibi providendi, ac ordinandi de Poteſtate Papali, ſecundo & tertio modis, quo ad applicationem & ad uſum, ſicut de Capitulo & Decano, vel de Univerſitate & Rectore, ſuo modo diceretur.

Sed occurrit difficultas principalis, quid mortuo Papa, vel ejecto, poſſit ipſum Concilium. Poteſt itaque primo conſtituere ſibi Papam unum modo ſolito, per electionem Dominorum Cardinalium, vel alio modo, per compromiſſum, vel per viam Spiritus Sancti, ſi probabiliter ita ſperaretur poſſe fieri, quod omnes concordarent in unum: vel forte per expectationem divini miraculi, ſicut fuit in electione Matthiæ: & de hac prima Poteſtate Concilii non eſt difficultas, quin ſibi poſſit facere Caput unum. Alia multa ſunt, quæ Papa mortuo, vel ejecto, poteſt exercere Concilium per ſeipſum, vel per organum aliquod vice omnium; quemadmodum ſæpe practicatum eſt in hoc Concilio de diverſis ſententiis & Decretis reſpicientibus exercitium Juriſdictionis coërcitivæ, ſicut in vocatione & depoſitione Papæ; ſicut in Excommunicatione & Interdicto, Relaxatione & Abſolutione factum eſt in cauſa Tridentina & Argentina: in quibus omnibus introducitur Sancta Synodus loquens, decernens, diffiniens. Sic invenitur in primis Conciliis, tempore Apoſtolorum, & aliorum, quod Concilium loquebatur, & non Papa, etiam dum vivebat: unde dixerunt *Apoſtoli & Seniores*, Actorum 15. ſcribentes acta illius Concilii: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.* Et ſimile notatur

tatur *Actorum* 6. de vocatione Ecclesiæ per duodecim Apostolos: & in Conciliis Generalibus tales inveniuntur modi loquendi: *Placuit Sancto Concilio:* vel, *Concilium diffinit:* vel, *statuit Sanctum Concilium:* vel, *Sacri auctoritate Concilii:* vel, *Synodalis ordinatio vigeat*, & ita in similibus. Denique tertio sunt alia quæ non possunt exerceri, nisi per suppositum determinatum juxta jam allegatum, *Quod actiones sunt suppositorum.* Circa quæ distinguendum est; quia vel illa sunt talia, qualia nullus potest exercere, nisi sit Papa, nec per commissionem, nec aliter: vel sunt talia, quæ committi possunt per aliquem vel aliquos, per quos exerceri non possit, sed alius capax est. Exemplum de Curato non Sacerdote, qui potest committere simplici Sacerdoti non habenti plebem aliquam, quod in Cura sua celebret missam, & consecret; quod audiat Confessiones & absolvat; quod ministret Eucharistiam, & ita de reliquis spectantibus ad Sacerdotium. Poterit igitur similiter Concilium committere Sacerdotibus, ut agant talia, quæ nec Concilium per se, nec illi Sacerdotes sine commissione vel licentia Concilii possent exequi, saltem licite.

Quocirca restat cognoscendum de illa conditionali, si sit aliqua Potestas in Papa, quæ possit in aliquid in quod nulla altera Potestas Ecclesiastica potest attingere, neque de facto neque de Jure. Et videtur prima facie quod non, juxta communiorem Doctorum sententiam, qui dicunt, Potestatem Ordinis esse æqualem in omnibus Sacerdotibus, comprehendendo, more Apostoli, Episcopatum sub Sacerdotio. Non enim videtur, quod sit aliquis actus Ordinis in quem possit Papalis auctoritas, quin in illum possit de facto Potestas Episcopalis. Cæterum de Potestate Jurisdictionis, quomodocumque fiat sermo, videtur quod Concilium possit illa concedere in defectu Papæ, ut in subjiciendo A. Episcopo tales populos, quales voluerit pro Sacramentorum licita & rata ministratione: & ita practicavit hoc Concilium circa Samaytas, Legatos eis dando, quod licite possent omnia, quæ sunt Ordinis & Spiritualis Jurisdictionis. Proinde, quid de largitione Indulgentiarum tenendum sit, Lectori interim considerandum relinquo, si solius Papæ concessione mediate vel immediate tradi possint. Putant aliqui, quod potestas hæc respicit claves in foro pœnitentiæ: propterea convenit in eodem cuilibet Sacerdoti, maxime Episcopo; si non fuerit hæc Potestas à superiore quo ad usum limitata, aut convenit illi qui habet curam Communitatis Ecclesiæ, secundum Thomam. Concilium vero talem curam habet.

Porro,

Porro, juxta hunc dicendi modum, poteſt occurrere ſcandalum trahens ad hoc inconveniens, quod Eccleſia poſſet bene regi uſque in finem ſeculi ſine Papa: ut ſi Generale Concilium daret licentiam omnibus Epiſcopis Sacerdotibus cuilibet ſupra plebem ſuam abſque ulla Juriſdictionis limitatione vel reſtrictione: quia ſic Epiſcopus poſſet conſtituere Sacerdotes, imo & Epiſcopos licite & rate, & uti clavibus, & ita de reliquis omnibus Hierarchicis actibus. Reſpondemus, quod etſi ad tempus aliquod Generale Concilium poſſit aliquid tale facere; quoniam habere Papam eſt præceptum affirmativum, obligans ad ſemper ſed non pro ſemper, ſicut apparuit, dum vacavit Sedes per duos aut tres annos, ſicut & nunc vacat: Nihilominus Generale Concilium neque deberet, neque poſſet talem defectum Capitis uſque in finem ſeculi tolerare ſtante Lege: poteſt tamen ſupplere, dum neceſſitas urget, vel ſuadet evidens utilitas: & hoc vel per unum Epiſcopum quaſi Vicarium, vel per plures ſimul, aut ſucceſſive. Et hoc modo dicitur eſſe plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Eccleſia ſuppletive.

Cognoſcimus ex his, quod falſæ ſunt & injurioſæ Concilio Generali tales aſſertiones, quæ negant ab eo, vel ab Eccleſia exequutionem Poteſtatis ſupremæ Juriſdictionis: Negant inſuper decernendi, vel diffiniendi Poteſtatem dum Papa eſt; reponentes in eo ſolo hanc auctoritatem diffiniendi: cum ex multis Conciliis, & certa ratione conſtet oppoſitum. Unde & Apoſtoli miſerunt in Samariam Petrum & Joannem, tanquam ſubditos Eccleſiæ. Et Jacobus protulit diffinitionem Sacri Concilii ſuper ceſſatione Legalium: de quo *Actor.* 15. notatum eſt; quando tamen Petrus præſidebat & reſidebat in Eccleſia legitime, cum eſſet in gratia confirmatus die Pentecoſtes.

Poſſumus tandem Canones apparenter diſcordes ſuper laude plenitudinis Poteſtatis Papalis, rationabiliter ad concordiam revocare, ſi diſtinctionem trimembrem acceptionis Eccleſiaſticæ Poteſtatis acute viderimus. Hanc enim Poteſtatem formaliter, & in ſe conſideratam primo modo, nemo judicare poteſt, neque Auguſtus, neque populus, neque totus Clerus: imo nec Univerſalis Eccleſia: Secus in alio duplici modo. Unde, ſicut ex conſideratione Poteſtatis hujus ſtupendæ & miraculoſæ, Imperatores etiam & Reges procumbunt ad oſcula pedum Papæ: & inde conſurgit aliquando, ex humana fragilitate, arrogans ſuperbia in perſona Papæ, referentis ad ſe, quod impenditur Poteſtati. Non aliter exiſtimandum eſt de prioribus Sanctis

Patribus

Patribus extollentibus Papam miris modis: & inde suborta est in quibusdam Summis Pontificibus arrogantia major debito, quod est usurpare id quod jure non poterat. Hinc cuidam glorianti quod pedibus suis conculcaret Imperatoris caput, retudit hanc arrogantiam acriter satis Imperator hoc mordaci verbo, *Non tibi*, inquit, *sed Petro*.

Hinc fit præterea quod absque mendacio, vel adulatione, Papa nequissimus potest appellari Sanctissimus, potest adorari cultu duliæ usque ad oscula pedum, & ita de reliquis honoribus. Sic & Ecclesia, quæ maculam non habet neque rugam, quæ instar Mariæ virgo est & mater, introducitur quandoque tanquam peccatrix & sordida, non quidem pro se, & in se; sed pro peccatis filiorum; sicut anima sana fert & regit corpus ægrotum.

CONSIDERATIO XII.

De Potestate Papæ, in ordine ad bona Ecclesiastica & temporalia, in quibus tantummodo habet Dominium suasivum, directivum, regitivum, regulativum & ordinativum. Justam & legitimam Potestatem Papæ esse mediam inter excessum & defectum adulationis & detractionis nimiæ: quarum hæc Ecclesiasticos omni Jure possidendorum temporalium spoliat: contra vero, adulatio tantam plenitudinem Potestatis in rebus etiam temporalibus arrogat; ut nihil quicquam Potestatis Regibus & Principibus Politicis relinquat. Quosdam perhibere Papam esse Dominum omnium bonorum Ecclesiasticorum, ac præditum Potestate infallibili ad Symbolum fidei condendum, contra quam opinionem & adulationem pestiferam Decreta Synodi Constantiensis, de Auctoritate Concilii supra Papam, condita sunt, post declarationem sive disputationem ex evidentissimis Theologiæ Principiis habitam. Quomodo, & qua ratione Ecclesiastici sint Capaces bonorum temporalium: & Concilium Generale esse medium, sive regulam, juxta quam Potestas Papæ regi debet, ne unicum & solum membrum omnium aliorum membrorum officia usurpet, ac absorbeat. Romano Pontifici, & Collegio Cardinalium denegari non posse aliquam partem proventuum bonorum Ecclesiæ, pro decenti conservatione sui status; & de ratione abusuum regendorum qui committuntur in collationibus Beneficiorum, in innumeris exemptionibus, odiosissimis reservationibus Beneficiorum, casuum, & aliorum ejusmodi. Veram & legitimam extitisse Politicam Potestatem apud Ethnicos & Infideles. Cunctas rationes, quibus ostenditur Papam Jus habere in temporalia, solummodo probare, Ecclesiam auctoritate pollere dirigendi, & regendi temporalia per suasionem & Censuras Ecclesiasticas, quando res exigit; minime vero per coactionem externam, aut pœnas temporales; nisi forte per invocationem brachii secularis: quoniam ut quarta Consideratione docuit, Ecclesia Jus pœnæ temporalis infligendæ non habet à Deo. Concilium Generale Monarchico, Aristocratico, & Democratico regimine temperari, atque omnem Potestatem Ecclesiasticam virtualiter, intensive, extensive, suppletive, directive ac coërcitive complecti. Definitio Concilii Generalis, quod regulariter & ordinarie debet à Romano Pontifice convocari. Duos tantummodo Ordines Ecclesiasticorum essentialiter pertinere ad statum Hierarchicum, nempe Ordinem Apostolorum, cui Episcopi; & LXXII. discipulorum, cui Paræci, sive Curati successerunt: & utrosque Jus habere suffragii defini-

definitivi in Conciliis: Decretum Scholæ Parisiensis in eam rem, quo sancitur Curatos esse minores Hierarchas aut Prælatos ex institutione Christi: ac proinde eis essentialiter & primario competere Jus Concionandi, Confessiones audiendi & Sacramenta administrandi: Privilegiatis vero, & mendicantibus secundario tantum, per accidens, & ex solo Privilegio. Concilium posse Jus vocis definitivæ aliis tribuere quam Ordinariis: & de vario modo instituendi Prælatos.

POtestas Ecclesiastica Papalis non ita habet Dominia & Jura terreni simul & cælestis Imperii, quod possit ad libitum suum de bonis Clericorum; & multo minus Laicorum disponere: quamvis concedi debeat, quod habet in eis Dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum & ordinativum.

Declarationem hujus Considerationis, quam discretio moderatrix atque mediatrix ponit inter errores oppositos, dum facere meditarer, occurrere visa est protinus in ipso mediationis meæ secreto, duplex improba pestis: nomen unius, Detractio livida: nomen alterius, Adulatio subdola. Prima Potestatem Ecclesiasticam deprimens, subjiciebat temporali: altera sustollebat in immensum, velut ad similitudinem Altissimi, confundens Jura cujuslibet alterius Potestatis. Tolle, tolle, clamat Detractio Temporalitatem, omne Jus, vel Dominium ab Ecclesiasticis. Quare? quia sic instituit Christus, cujus ista vox est: *Nisi quis renunciaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.*

Sic improperabat Julianus Apostata Christianis, rapiens eorum facultates. Addit Detractio, quod Ecclesiastici nequaquam capaces sunt Jurisdictionis temporalis, etiamsi Principes illis conferre voluerint. Inducit Apostolum, *quia nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Addit Detractio, nihil habere Ecclesiasticos neque decimas, neque oblationes; quanto minus alias dotationes vel possessiones, nisi ex pura eleemosyna donantium: Et quod ab Ecclesiasticis peccantibus, saltem habitualiter, possent per secularem Potestatem optimo jure tolli: quia data est Potestas hæc secularis in vindictam malefactorum, neque *sine causa gladium portat.* Addit quarto, innitens Apostoli verbis, *habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus:* quia quicquid habent Ecclesiastici ultra simplicem victum & vestitum, totum illud est pauperum: cujus retentio nedum furtum, vel rapina simplex est; sed & sacrilegium: prout detorquet ad hanc sententiam tam Hieronymi verba quam Bernardi. Vult tandem Detractio Ecclesiasticos omnes ad illam Apostolorum & discipulorum primam paupertatem sine equis, sine thesauris, sine calciamentis,

ſine poſſeſſionibus, de neceſſitate ſalutis redigere, execrans in Eccleſiaſticis pompam omnem, vel ſervientium, vel ciborum, vel equorum, vel indumentorum.

Conſurgit ex adverſo blandiens & ſubdola Adulatio ad aures Eccleſiaſticorum, præcipue Summi Pontificis, inſuſurrans. ô quanta eſt, quanta ſublimitas Eccleſiaſticæ Poteſtatis tuæ, ô ſacer Clere, quam nihil eſt ſecularis auctoritas tuæ comparata. Quoniam, ſicut Chriſto collata eſt omnis Poteſtas in cœlo & in terra, ſic eam Chriſtus omnem Petro ſuiſque Succeſſoribus dereliquit. Unde & nec Conſtantinus quicquam Sylveſtro Papæ contulit, quod non eſſet prius ſuum: ſed reddidit injuſte detentum. Porro ſicut non eſt Poteſtas Imperialis, vel Regalis niſi à Papa, in cujus femore ſcripſit Chriſtus *Rex regum & Dominus dominantium:* De cujus Poteſtate diſputare inſtar Sacrilegii eſt: cui neque quiſquam dicere poteſt *Cur ita facis?* ſi etiam temporalia omnia, ſi Eccleſiaſtica bona, atque Dominia mutaverit, diripuerit, diſtraxerit. Mentior, ſi non inveniuntur hæc ſcripta ab illis etiam, qui ſapientes ſunt in oculis ſuis: ſi præterea non inveniuntur fuiſſe per aliquos Summos Pontifices hæc credita. Notum eſt illud Satyrici:

—— Nihil eſt quod credere de ſe
Non poſſit, cum laudatur Diis æqua Poteſtas.

Et illud Comici de Adulatore, *hic profecto ex ſtultis inſanos facit.*

Sentiens autem adulatio quandoque nimis ſe cognoſci, ſtudet quaſi modeſtiori ſermone depreſſius uti, ut credibilior appareat. Concedit ſeculari Poteſtati poſſeſſiones & Juriſdictiones proprias, quas tollere nequit pro libito Papa. Recognoſcit Conſtantinum, vel alios Principes aliquid Eccleſiæ noviter contuliſſe: Nihilominus tradit, quod Summus Pontifex ſupremus eſt Monarcha, nedum in ſpiritualibus; ſed temporalibus, habens Poteſtatem hanc immediate à Chriſto: ſed alii Reges omnes & Principes ſuam recipiunt Dominationem ab eo, & ſolum mediate à Deo. Alioquin ut monſtruoſus eſſet hic mundus, ſi haberet tot capita, quæ non ſub unico regerentur: rediretque Manichæi deliramentum, ponentis duo principia, unum bonorum, & ſpiritualium; aliud malorum, & temporalium. Unde & ſicut corpus eſt propter animam, & ab anima vivit & regitur; ſic Poteſtas ſecularis propter ſpiritualem, à qua recipit ſuum eſſe legiti-

gitimum. Quam auctoritatem spiritualem qui negant vel impugnant, sint intus, sint foris Ecclesiam; possunt gladio, vel spirituali excommunicationis, sicut Catholici; vel debellationis, sicut infideles feriri: & eorum Dominia, vel bona in alios transferri. Hanc æstimationem habuisse visus est Bonifacius VIII. in quadam Decretali: & in hac fundari putatur ab aliquibus Dominorum Prutenorum adversus infideles debellatio, suorumque bonorum & Dominiorum conquisitio. Putatur ab aliis depositio unius Regis Franciæ per Papam Zachariam hic esse fundata, tanquam Papa sit qui transferre possit Reges & Regna.

Rursus, advertens Adulatio durum esse multis hunc sermonem, & ideo minus credibilem, studet loqui restrictius, concedens, quod sicut ante Petrum fuerunt apud infideles vera dominia, quemadmodum irrefragabilis auctoritas Sacræ Scripturæ & Euangelicæ narrationis testis est: sic non oportet nunc post Petrum, ut omnis Potestas Imperialis, Regalis, vel altera secularis sit immediate robur habens à Summo Pontifice, sicut Rex Francorum Christianissimus superiorem hoc modo non habet, nec recognoscit in terris. Idcirco transfert verbum suum Adulatio loqui de dignitatibus, Officiis, & bonis Ecclesiasticorum: quæ omnia sic subjicit Summo Pontifici, ut quicquid circa ea placuerit disponere mutando, transferendo, approbando; hoc possit, hoc teneat, & ratum sit: licet hoc sine causa, licet cum peccato suo peregerit: quamvis peccatum circa hoc vult Adulatio longe à Papa sic facere, ut eum Simoniam posse neget committere, quoniam sua sunt omnia Ecclesiastica bona. Concedit insuper, quod super Jus, est potens ab altero Jus suum tollere, & quod nec ab eo appellari, neque eum judicialiter evocari, nec obedientiam ab eo subtrahi, præsertim extra casum hæresis sit aliquatenus possibile. Hic solus Symbolum fidei condere, hic solus causas ejusdem fidei, & majores cæteras tractare potest, solus, ut jam tactum est, diffinitiones, regulas, Leges & Canones condit. Alioquin, quicquid per alios diffinitur, decernitur, conditur, statuitur irritum est & inane: nec aliquid ex eis quæ statuerit potest nisi per ipsum quomodolibet cassari vel infringi. Fallor si non ante celebrationem hujus Sacrosanctæ Constantiensis Synodi sic occupaverat mentes plurimorum literalium magis, quam literatorum ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de hæretica pravitate, vel notatus, vel damnatus. Hujus rei signum accipe; quia post declarationem ex

Theo-

Theologiæ principiis luce clariorem: & quod urgentius est, post determinationem & practicationem ejusdem Sanctæ Synodi, inveniuntur qui talia palam asserere non paveant: tam radicatum, & ut cancer serpens tam medullitus imbibitum fuit hoc priscæ Adulationis virus letiferum.

Tandem, miserante Deo, moderatrix discretio collustrata lumine Legis Euangelicæ, mediam ac regiam viam tenens inter devios errores extremos *Detractionis, & Adulationis,* ponit dictam hanc Considerationem Duodecimam cum prioribus, tanquam signum aliquod ostensivum itineris recti: ne forte offendant ad lapidem erroris pedem suæ inquisitionis scrutatores veritatis. Unde dicimus Ecclesiasticos & capaces esse bonorum temporalium, & multa eis ex debito, non ex eleemosyna pura competere: & non debere eos coërceri, vel spoliari per secularem Potestatem, nisi vocata sit in sui Juris subsidium; quod dicitur propter hæreticos & rebelles. Possunt denique ipsi cum divitiis aliter quam Apostoli vivere, conversari vel incedere pro temporum, locorum, & aliarum circumstantiarum varia qualitate, prout sapiens judicabit. Nec ita sunt Hieronymi vel Bernardi verba generaliter ad omnes Ecclesiasticos, tanquam proprium habeant nihil, detorquenda: Monachis autem quibus loquebantur alia lex est. Vitamus ex adverso stultas & falsas Adulationis insanias, attribuentes Summo Pontifici plenitudinis Potestatem qualem descripsimus. Quæ tanta est, quanta sapientissimus Legislator Christus prævidit sufficere ad ædificationem continuam Ecclesiæ, dilectissimæ sponsæ suæ, quam propria morte firmavit & dotavit. Cui Potestati detrahere esset impietas sacrilega indignissimaque: sed glorificent Deum qui Potestatem talem dedit hominibus misericordissima pietate sua: quæ Potestas quanto sublimior est, pulchrior, & dignior; tanto ne vertatur in abusum vilem, turpem & indignum, providere debet Summus Pontifex: & eam, ut sapiens judicabit, regulare. Quid autem sapientius in terris Generali Concilio, quod & Spiritu Sancto regitur, & cujus agi summa libertas est. Præclare dixit Aristoteles: *non esse servitutem obedire legibus.*

Addamus, Summum Pontificem, cum Collegio suo, ita præsidere bonis Ecclesiasticis; ut de eis statum habere sufficientem & decentem oporteat: sed non ita, ut Caput gravidum membra reliqua obruat mole sua, neque velit usurpare, contra naturam singularis membri, omnia officia membrorum, quibus singulis, ut ait Apo-

ſtolus, proprium datum eſt officium: *Nam ſi Omnia oculus, vel caput, ubi pes, ubi manus?* Concernit hoc collationem Beneficiorum, multiplicitatem exemptionum odioſiſſimam, plenam erroris, & confuſionis in Eccleſiaſtica Hierarchia, & ita de reliquis. Reſervationem præterea tot caſuum, tot excommunicationum in foro conſcientiæ, evocationem tam facilem omnium cauſarum ab Ordinariis, ſint cauſæ illæ prophanæ, ſint ſacræ fidei, quales fidei cauſas omnes ab Ordinariis ſingulis, præſertim in doctrinis notorie ſcandalizantibus Diœceſes ſuas, & ubi vigent ſtudia literarum, velle prohibere, quid aliud eſt, quam januam grandem erroribus aperire?

Poſtremo, ſuis ſe terminis ita Poteſtas Eccleſiaſtica coërceat, ut meminerit Poteſtatem ſecularem etiam apud infideles ſua habere propria Jura, ſuas dignitates, ſuas Leges, ſua Judicia, de quibus occupare ſe Eccleſiaſtica Poteſtas non præſumat, vel uſurpet; niſi dum redundat abuſus Poteſtatis ſecularis in impugnationem fidei, & blaſphemiam Creatoris, & in manifeſtam Eccleſiaſticæ Poteſtatis injuriam: tunc enim attendere convenit ultimam hujus Conſiderationis Duodecimæ particulam; quod in his Eccleſiaſtica Poteſtas habet Dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum & ordinativum. Concludunt hoc, & nihil fere aliud, rationes & allegationes omnes induci ſolitæ, quod plenitudo Poteſtatis Papalis ſuperior eſt, & ad omnem aliam Eccleſiaſticam, & temporalem.

Quamvis ſub hoc reſpectu Poteſtas Univerſalis Eccleſiæ, vel Generalis Concilii legitime congregati dici poſſit major in amplitudine, vel extenſione, major in infallibili directione, major in morum reformatione in capite & in membris, major in coërcitiva Poteſtate, major in cauſarum fidei difficilium ultimata deciſione; major denique, quia copioſior: complectitur enim ſaltem virtualiter omnem Poteſtatem, & omne politicum regimen, Papale, Imperiale, Regale, Ariſtocraticum & Democraticum, prout alias deductum eſt ex deſcriptione Concilii Generalis. *Concilium Generale eſt congregatio, legitima auctoritate facta, ad aliquem locum ex omni ſtatu Hierarchico totius Eccleſiæ Catholicæ, nulla fideli perſona, quæ audiri requirat excluſa, ad ſalubriter tractandum & ordinandum ea, quæ ad regimen ejuſdem Eccleſiæ in fide & moribus reſpiciunt.* Dicamus hic aliqua circa diffinitionem hanc Concilii Generalis: Et primo, quod Congregatio, legitima auctoritate facta, dicitur regulariter à Papa, ſicut ſonant Decreta & Decretales innumeræ. Excipiuntur tamen tres caſus, ubi

ubi Congregatio Concilii Generalis fit legitime sine Papa. Unus, dum desiit esse per mortem naturalem, vel civilem, seu canonicam, quæ est depositio: vel si cadat in perpetuam maniam: aut si ad eum captivatum non pateat accessus: Alius, dum sufficienter requisitus de convocando Concilium, renuit contumaciter in perniciem Ecclesiæ; præsertim si tangat ipsum. Tertius, si Concilium, postquam est à Papa legitime congregatum, statuat certum tempus & locum pro celebrando Generali Concilio, sicut infra triennium, vel de decennio in decennium, etiam ubi Papa renueret. Nec refert in primo & secundo casu, per quos evocetur Concilium; dummodo congregetur, quemadmodum fuit Pisis. Nihilominus expedit decernere, pro futuro, modum convocationis, sicut in reformatione saluberiter est avisatum, utinam & synodaliter jam esset diffinitum.

Dicamus secundo, juxta probabilem valde sententiam, quod de statu Hierarchico Ecclesiæ non sunt proprie nisi duo status; Prælatorum majorum, videlicet qui succedunt Apostolis, & sunt Episcopi, Archiepiscopi, & ita sursum: Et minorum, qui Successores sunt LXXII. discipulorum, & dicuntur Prælati secundi Ordinis, dignitatis, vel honoris; quales sunt Curati, quibus ex statu & ordinario Jure conveniunt tres actus Hierarchici primarie, essentialiter, & immediate à Christo: qui sunt purgare per correctionem, illuminare per doctrinam & prædicationem, perficere per Sacramentorum ministrationem. Fundatur hæc sententia *Matthæi* 18. ubi, postquam Christus dixerat *Dic Ecclesiæ*, subjunxit, de quibus loquebatur, dum ait, *Quodcumque solveritis super terram, &c.* Constat autem, quod nedum Apostolis; sed & discipulis loquebatur, juxta Glossas Doctorum in hoc loco, & *Matthæi* 10. & *Lucæ* 10. ubi fit sermo de missione LXXII. discipulorum: & *Matthæi* 16. ubi Christus Petro dixit pro omnibus, *Quodcumque ligaveris*, &c. Et iterum, *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Concordant Augustinus, Hieronymus, Isidorus, Beda, Magister ubi prius, & expresse multum Damasus Papa, *Non amplius*, inquit, *quam duos Ordines inter discipulos Domini esse cognoscimus, id est, duodecim Apostolorum, & septuaginta duorum discipulorum; unde iste processerit ignoramus, & quod ratione caret, exstirpare necesse est:* loquitur contra Chorepiscopos.

Dicamus tertio, naturam Generalis Concilii talem esse, ut nullus fidelis, qui audiri voluerit, debeat excludi ab audientia; quatenus

vel doceatur, vel doceat, ſicut legitur in principio Concilii. Diſtingui tamen ſolet de habentibus vocem in Concilio: Quidam habent conſultivam, alii definitivam. Primi ſunt, quibus ineſt notitia talium quæ tractantur, etiam uſque ad Mechanicas artes: ut ſi quæratur de modo reparationis Eccleſiarum materialium, eſſe poterit in latomis vox conſultiva, ſic in aurifabris & fabris: ſic dum fit quæſtio de Philoſophicis, & moralibus diſciplinis, ut ſunt præcepta Decalogi, poſſunt ſeculares eruditi in Philoſophia, Legibus, & moribus, dare conſilium, & aliquando ſalubrius, quam nonnulli Prælatorum vel Curatorum, vel etiam Theologorum; uſque adeo, quod in Generalibus Conciliis contra Arrium, tempore Athanaſii, fuerit interrogatus Gentilis Philoſophus de materia, nedum pure morali; ſed quæ tangebat Beatæ Trinitatis eandem eſſentiam. Cæterum de voce definitiva, quales eam habeant, non eſt dubium de Epiſcopis & ſuperioribus Prælatis; ſicut juxta prædicta practicatum ſæpius invenitur in prioribus Conciliis. Sed neque videtur ambiguitas eſſe de minoribus Prælatis, qui ſunt Curati, & Hierarchæ; neque de illis, qui ad hunc duplicem Prælatorum Ordinem reducuntur: quibus non ex privilegio ſolo, ſed ex ſtatu & ordinario Jure competit animarum Cura, quemadmodum ſunt multi Abbates, Decani, Præpoſiti cum ſimilibus. Facit ad hoc determinatio Sacræ Facultatis Theologiæ Pariſienſis nuper edita contra temeritatem extollentium Privilegiatos ſuper Curatos in prædicationibus & Confeſſionibus: ubi ſic dicitur in duobus primis Articulis: *Domini Curati ſunt in Eccleſia minores Prælati & Hierarchæ, ex primaria inſtitutione Chriſti: quibus competit ex ſtatu Jus prædicandi, Jus Confeſſiones audiendi, Jus Sacramenta Eccleſiaſtica, ſecundum exigentiam ſui ſtatus & parochianorum miniſtrandi, Jus ſepulturas dandi, Jus inſuper decimas, & alia Jura parochialia recipiendi.* Secundus Articulus, quod Jus prædicandi, & confeſſandi competit Prælatis & Curatis principaliter, & eſſentialiter: & Mendicantibus de per accidens, ex privilegio: quoniam ſunt introducti vel admiſſi ex conceſſione & beneplacito Dominorum Prælatorum.

Dicamus poſtremo, quod licet ea quæ ſtatim dicta ſunt, conſonare videantur Juri divino & obſervationi priorum Conciliorum, atque rationi: Nihilominus Concilium poteſt certis de cauſis, & ad tempus conſtituere voces diffinitivas in pluribus vel paucioribus, & in aliis quam dicti ſint, ſatis ſimiliter ad illa quæ facta ſunt & fieri poſſunt vario modo circa inſtitutionem Prælatorum Eccleſiaſticorum majo-

majorum, & minorum, quæ quandoque fiebant à toto populo & Clero, quandoque à toto Clero ſolum, quandoque à ſolis Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, & noviſſime crebrius per ſolum Papam, ſicut plurimorum eſt judicium.

CONSIDERATIO XIII.

Omnem legitimam Poteſtatem ab æterna & divina Juriſdictione, tanquam à fonte derivari: Juſtitiæ definitio: & longe aliud eſſe Jus, aut facultatem habere propinquam, & Poteſtatem obedientialem in res aliquas. Definitio & diviſio Juſtitiæ, in æternam aut divinam, & in creatam ſive participatam: Juſtitiæ creatæ in ſua membra diſtributio. De Legis divinæ & creatæ definitionibus, ac diſtributione in ſuas ſpecies; nimirum in Legem Naturalem, Canonicam & Civilem: Legem Naturalem eatenus vim habere obligandi ad vitam æternam, quatenus in Legem Moſaicam & Euangelicam inſita eſt. In moralibus, ſicut & in Theoreticis quatuor reperiri genera principiorum. Definitio ac diſtributio Juriſdictionis in ſuas ſpecies: Item Dominii definitio, & partitio in Euangelicum; originalis Juſtitiæ; libertatis creatæ; gratiæ gratis datæ; & politicum aut civile Dominium. Similiter Politiæ Legitimæ, Juſtitiæ, ordinis, & pacis deſcriptio: ac de tribus legitimis ſpeciebus Politiarum, Monarchia, Ariſtocratia, & Timocratia; & vitiis oppoſitis. Utrum Theologus utilior ſit in Eccleſiæ adminiſtratione, quam quilibet alius in rebus humanis exercitatiſſimus. Eccleſiæ gubernationem triplici Politia, nimirum Monarchica, Ariſtocratica & Timocratica temperari: & de tribus ſpeciebus Politiæ vitioſæ, quæ juſtæ ac Legitimæ Monarchiæ, Ariſtocratiæ, & Timocratiæ opponuntur; & utrum in Eccleſiaſtico regimine reperiantur.

POteſtas Eccleſiaſtica, ſicut & alia quælibet, originatur à prima Juſtitia, ſecundum quam Jura omnia, Leges, Juriſdictiones atque Dominia pulchra ordinis varietate fundantur.

Deſcribitur itaque Juſtitia, quod *eſt perpetua & conſtans voluntas Jus ſuum unicuique tribuens.* Hæc autem deſcriptio competit principaliter Juſtitiæ divinæ, in ordine ad ſuas creaturas. Deus nempe ſolus eſt, qui voluntate perpetua & conſtanti dat unicuique rei quod ſuum eſt: ſuum inquam, non ex debito rigoris, ſed ex liberaliſſima, & digniſſima donatione Creatoris: ſic in qualibet re tantum eſt de Jure, quantum de entitate. Habet enim res quælibet Jus, ſeu titulum id habendi quod habet ex dictamine rectiſſimo primæ Juſtitiæ.

Jus vero ſic deſcribitur, *Jus eſt poteſtas, ſeu facultas propinqua, conveniens alicui ſecundum dictamen primæ Juſtitiæ.*

Porro dictamen hoc Lex dicitur, quia Lex eſt regula conformitatem habens ad dictamen rectæ rationis. Dictamen vero rectæ rationis primæ, & Juſtitia, conveniunt in Deo ſynonime: Proinde dictum eſt in deſcriptione Juris, *quod eſt facultas propinqua, &c.* propter illam quæ

in potentia obedientiali convenire potest cuilibet Creaturæ: quod posse, dicere possumus vel obedientiale vel logicale, secundum quale non dicitur proprie res habere Jus vel Legem: sicut non dicimus, quod damnati Jus habeant ad beatitudinem æternam: nec quod stella Jus suum seu facultatem habeat in tanta luce, quanta refulget in sole: licet in potentia obedientiali creaturæ, vel absoluta Dei, possint hæc omnia fieri.

Consequenter, ab hac amplissima Juris & Legis acceptione, sicut utitur Scriptura dum ait, *hæ sunt leges cæli & terræ &c.* Et alibi pluries; & apud Boëtium: *Legemque pati sydera cogis:* fit descensus restrictior ad ea, quæ creaturam rationalem respiciunt, ut rationalis est, fit subinde distinctio de Justitia: quia quædam est essentialis & primaria, qualis prædescripta est: Altera est participata seu derivata & attributive dicta, quæ sic describitur: *Justitia est habitus, vel tanquam habitus, conformis divinæ Justitiæ ejusque imitativus per participationem, quo habitu inclinatur habens eam, facere Jus vel reddere:* ita quod Jus est velut actus, vel usus, vel effectus, vel titulus talis Justitiæ.

Rursus de Justitia sic accepta participative, dicimus, quod quædam est Justitia originalis, quædam Regni cælestis, ut ibi, *primum quærite Regnum Dei, & Justitiam ejus.* Et hæc duplex est, quædam gloriæ, quædam gratiæ.

Altera iterum est Justitia Legalis, alia civilis: Justitia vero civilis, alia distributiva, alia commutativa: Et ita de reliquis acceptionibus Justitiæ specialibus. Justitia Legalis est omnis virtus, sicut Charitas est tota Lex Christi.

Porro Justitiæ distributivæ contrariantur promotiones indignæ, & intrusiones in officiis Reipublicæ, & Beneficiis Ecclesiæ. Commutativæ autem contrariantur contractus illiciti, usura, & fraus in temporalibus, Simonia & Giezia in spiritualibus, de quibus non est hic dicendum per singula.

Dicamus præterea, tot esse Legum varietates, quot modis Jura variantur secundum dictamen participatæ Justitiæ. Propterea sunt quædam Leges proprie divinæ, quædam proprie Naturales, quædam Positivæ vel Humanæ. Quarum aliquæ sunt Canonicæ, vel Ecclesiasticæ; aliæ sunt Civiles, seu Politicæ. Et quamvis paucæ reperiantur Leges, quin mixtæ sint ex participatione diversarum; nihilominus denominatur Lex à prædominanti, seu, à principaliori quod in ea reperitur. Quibus præsuppositis, dicamus ulterius descriptiones

hujusmo-

hujusmodi Legum. Et quoniam Lex dicitur à ligando, id est, obligando: vel à legendo, id est, dictando quid agendum sit; conformiter ad hanc obligationem, seu dictamen rectæ rationis, describemus principaliter Leges obligatorias: quia de consultoriis & permissivis; & si quæ sint aliæ, facilis habebitur ex his cognitio.

Lex Divina obligatoria, est signum verum revelatum creaturæ rationali, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis teneri, seu ligari illam creaturam ad aliquid agendum pro consequutione felicitatis æternæ. Dicitur hic & infra, *signum notificativum:* quoniam proprie nulla Lex obligat liberum arbitrium, si notificata non fuerit. Hoc autem signum triplex est: quoddam mentale, quoddam vocale, quoddam scriptum: sicut est Lex scripta prolata, indita, literalis, vocalis, mentalis. De mentali scribitur in Psalmo 4. *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine:* Et *ad Roman.* 2. pulchre per totum: Et iterum in Psalmo 39. *Legem tuam in medio cordis mei.*

Lex Naturalis obligatoria describitur, quod *est signum naturaliter habitum, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis creaturam rationalem humanam teneri, seu ligari ad aliquid agendum, vel non agendum, pro consequutione finis sui naturalis, qui est felicitas humana, sive Monastica, sive OEconomica, sive Politica.* Dicitur autem signum pure naturaliter habitum illud, quod inditum est cuilibet homini non impedito in usu debito rationis. Impeditur autem per corpus, per errores, per vitia multa.

Notificatur ex hac duplici descriptione differentia & convenientia Divinæ Legis ad Naturalem, principaliter ex modo acquisitionis, & ex parte finis. Lex enim Divina de ratione sua habet primo, ut acquiratur per revelationem: deinde, quod ordine de proximo & per se ad felicitatem æternam. Lex vero Naturalis, etsi possit sic acquiri & ordinari, sicut patet in datione præceptorum Decalogi in utraque Lege, Veteri & Nova; hoc tamen non habet de ratione sua, ut naturalis est, sed ut transit in divinam.

Lex Canonica describitur, quod *est signum habitum per humanam traditionem, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis creaturam rationalem humanam teneri, seu ligari ad aliquid agendum, vel non agendum, principaliter pro consequutione felicitatis æternæ.* Per hanc ultimam clausulam convenit Lex Canonica cum Divina, & differt à Naturali: & per primam, ab utraque sub sua ratione, quæ est, ut ha-

beatur ejus cognitio & robur per humanam traditionem magis, quam per puram revelationem, vel naturalem evidentiam.

Lex Civilis describitur, quod est signum habitum per humanam traditionem positivam, volentem quod homo teneatur, seu ligetur aliquid agere, vel non agere pro consequutione finis sui naturalis, quæ est humana felicitas, vel monastica, vel œconomica, vel politica: patet descriptio ex prioribus.

Unde diligenter attendendum est, quod sicut in speculabilibus sunt primo Principia naturaliter nota, sunt secundo Conclusiones evidenter ab illis principiis demonstratæ: sunt consequenter tertio Conclusiones tantummodo probabiliter deductæ ex prædictis veritatibus, circa quas est solum opinio: tandem quarto sunt aliæ Propositiones sic elongatæ à primis veritatibus, quod non apparet quod ex illis sequantur, vel repugnent; ut si astra sint paria vel imparia: proportionabiliter, suo modo, dicendum est de veritatibus moralibus sub hac distinctione quadruplici. Et juxta duplicem primum gradum accipitur Jus pure divinum, si veritates sint certitudinaliter revelatæ, vel ex revelatis manifeste deductæ: sed si cognoscantur per evidentiam naturalem, accipitur Jus proprie naturale. Circa tertium gradum & quartum, proportionabiliter sumitur Jus canonicum & civile, addita Legislatoris auctoritate, quæ facit, ut propositio moralis aliunde solum probabilis, vel impertinens legibus proprie divinis vel naturalibus, robur habeat & vim obligationis ad alterum finem; vel supernaturalem, & sic est Lex canonica; vel naturalem, & sic Lex civilis vel politica nominatur. Rememorandum est tamen id quod jam dictum repetitur, paucissimas inveniri Leges, quæ se non mutuo participent: sed ratio distinguit eas & secernit.

Transeamus consequenter post sermonem de Justitia, de Jure, de Lege; loqui de Jurisdictione, de Dominio, & de Politia. Jurisdictio describitur vel interpretatur, quod est Juris ditio, id est, potestas seu facultas exercendi Jus: vel dicitur Jurisdictio, quasi Juris dictio, id est, pronunciatio, seu promulgatio Juris. Quæ Jurisdictio quadruplex est, juxta quadruplicem Legem: Divina scilicet, Naturalis, Canonica & Civilis.

Itaque Jurisdictio Divina est potestas exequendi Jus, quod competit alicui secundum Legem proprie Divinam, & hoc in alterum, vel tanquam in alterum. Non enim proprie dicitur habere quis Jurisdictionem in semetipsum, nisi forte consideretur tanquam alter sit,

ut

ut vellent aliqui de pœnitentia dicere. Proportionabilis descriptio est triplex triplicis alterius Jurisdictionis, secundum triplicem Legem. Dividitur autem quandoque Jurisdictio in coërcitivam, quæ scilicet fertur in invitum; & in directivam, seu regulativam; & ordinativam, qualis fuisset etiam in statu innocentiæ, & qualis est sapientis ad insipientiores; & perfectioris ad imperfectiorem, ut in Angelis etiam posuit Dionysius.

Subjungamus de Dominio, quod ita describi potest: *Dominium est potentia propinqua assumendi res alias, vel ut alias in sui facultatem, vel usum licitum, secundum Jura, vel Leges rationabiliter institutas.* Invenitur autem hoc modo Dominium sextuplex, Beatificum, Originale, Gratificum, Euangelicum, Canonicum & Politicum. Beatificum est Dominium secundum Leges gloriæ: Originale Dominium est secundum Leges originalis justitiæ. Gratificum est Dominium secundum Leges gratiæ gratificantis. Euangelicum est Dominium secundum Legem proprie Euangelicam. Et ita de reliquis duobus suo modo. Possumus autem contractius loqui de triplici Dominio, quorum unum fundatur in titulo charitatis gratificantis: Alterum in titulo alicujus gratiæ super naturalis, solum gratis datæ, non gratificantis: Tertium in titulo doni alicujus pure naturalis; sicut est electio, vel naturalis successio ad aliquem Principatum. Describitur autem Dominium, quod appellatur à multis Euangelicum per appropriationem, quod est *Dominium immediate à Deo institutum, compatiens secum ex æquo quoslibet Dominos, & inabdicabile, servata charitate, se extendens ad omnia.* De hoc dicit Apostolus, quod *nostra sunt omnia*, quia *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum:* quoniam in titulum charitatis adjiciuntur omnia abunde ad fruendum, vel utendum, quæ in cælis sunt & in terra, in mari, & in omnibus abyssis. Describeretur conformiter Dominium originalis justitiæ, quod est *donum Dei, quo creatura rationalis Jus habet immediate à Deo assumere alias res inferiores in sui usum, & conservationem, pluribus competens ex æquo, & inabdicabile servata originali justitia, seu integritate naturali.* Hoc modo habuit Adam Dominium super volucres cæli, & pisces maris. Describeretur proportionabiliter Dominium libertatis creatæ, quod *est facultas propinqua, resultans ex liberalissima condescensione Dei donantis ad agendum, vel non agendum, cum anima rationali in productione suorum actuum elicitorum, vel in eorum suspensione ad finem consequendæ beatitudinis ordinata.* Porro, quid sit Dominium

aliud, fundatum in gratia ſupernaturali, ſolum gratis data, poteſt apparere conſideranti naturam gratiæ talis, ſicut dicit Apoſtolus: Quod *Spiritus Prophetarum ſubjecti ſunt eis*, & fides informis facit miracula. Contractius tamen loquuti ſumus in prima Conſideratione, dum Poteſtatem Eccleſiaſticam deſcripſimus, quæ Dominium Eccleſiaſticum dici poteſt. Præterea, Civile Dominium ſeu politicum, *eſt Dominium peccati occaſione introductum, non competens pluribus ex æquo, retinibile & abdicabile, ſervata, vel non ſervata charitate, fundatum in Legibus civilibus & politicis, ſecundum quas poteſt abdicari vendendo, donando, negligendo, permutando.* Unde & apud Eccleſiaſticos invenitur tale dominium ſuo modo: Nec fundatur in charitate, nec in fide: quoniam apud infideles & injuſtos peccatores juſte manet tale Dominium.

Poſtremo tandem habito ſermone de Juſtitia, de Jure, de Lege, de Juriſdictione, de Dominio; loquamur aliquid *de Politia*, deſcribentes eam, quod *eſt communitas ordinata ad finem aliquem perfectum. Eſt autem ordinatio, vel ordo parium diſpariumque rerum, ſua unicuique tribuens diſpoſitio.* Convenit igitur prorſus ordo cum Juſtitia, quæ dat unicuique quod ſuum eſt. Propterea divinè fuit enunciatum per Prophetam, *quod opus Juſtitiæ eſt pax:* Cur ita? plane quia nihil aliud eſt pax, quam ordinis tranquillitas: hanc vero tranquillitatem ordinis facit Juſtitia, Jus ſuum unicuique tribuens: qua in re dictum eſt, *Juſtitia & pax oſculatæ ſunt.* Pſal. 84.

Politiarum vero alia eſt cæleſtis, de qua nihil ad præſens: alia eſt humana duplex viatorum: una eſt, quæ vulgato & appropriato nomine dicitur Eccleſiaſtica: altera Secularis. Secularis autem dividitur ab Ariſtotele politizante in tres, quarum primam vocat Regnum: ſecundam dicit Ariſtocratiam: tertiam nominat vocabulo generali appropriate Politiam, quam dicere poſſumus Timocratiam. Deſcribitur Regnum, quod *eſt politia ſub uno bono:* vel expreſſius, quod *eſt congregatio communitatis perfectæ ſub uno, ſecundum Leges ſuas bonas pro Republica.* Dicitur autem unus ille bonus vel Rex, vel Imperator, ſeu Monarcha, qui non proprium principaliter; ſed commune bonum intendit in ſuo Principatu. Deſcribitur *Ariſtocratia, quod eſt politia ſub paucis bonis:* vel expreſſius, quod *eſt congregatio communitatis perfectæ ſub paucis, bonum Reipublicæ per Leges ſuas principaliter intendentibus, ut Senatus.* Deſcribitur Politia appropriato nomine, ſeu Timocratia quod *eſt politia ſub plurimis bonis:* vel

expreſ-

expressius quod *est congregatio communitatis perfecta sub plurimis, utilitatem Reipublicæ per leges suas principaliter intendentibus.* Dicitur *perfecta communitas*, ad differentiam œconomicæ conversationis, quæ sibi perfecte non sufficit. Dicitur *secundum Leges suas*: quoniam in hoc attenditur principatus dominantis, si secundum Leges suas inveniatur ultro regere politiam, aliena Lege non artatus.

Omnis idcirco Politia Ecclesiastica, sive dominetur unus, sive pauci, sive plures boni, dicitur proprie Divina: quia secundum Leges supernaturales debet quilibet regulationem accipere. Et ita perspicuum est, quod tres istæ Politiæ uniuntur in Ecclesia aliter quam in civili Politia, propter divinæ Legis unitatem. Perspicuum est consequenter, quæstionem hanc sapere blasphemiam & hæresim Pelagianam si in Ecclesiastico regimine Theologia præponi debeat alteri scientiæ naturali vel humanæ. Non enim sumitur hic Ecclesia pro templo materiali, quod ædificare melius sciret Latomus quam Theologus aut Jurista; Nec de Ecclesia tantummodo debet fieri sermo pro solis proventibus & redditibus & Jurisdictionibus Ecclesiasticis ad temporalitatem & vitam hanc civilem respicientibus: Quoniam esset hoc pure gentiliter sapere. Ita tamen animales etiam de Ecclesia plerumque concipiunt, prout operibus & verbis insinuant, extollentes usque in cœlum, si quis Episcopus aut Abbas laboraverit ut stent mœnia, prædia cum suis Jurisdictionibus, & permittat ruere subditos per errorum devia in fide Catholica & bonis moribus: Sic autem posset secularis unus expertus œconomicus judicari frequenter utilior in Ecclesiastico regimine, quam Theologus aut Jurista. Considerari igitur debet Ecclesia, prout instituta est à Christo supra firmam petram fidei, ad finem supernaturalem, secundum Legem Euangelicam & Sacræ Scripturæ divinitus revelatæ, secundum quam debet regulari judicium de fide & moribus subditorum: quoniam rectum est index sui, & obliqui. Pro qua fide conservanda, si deberent in Curia Romana constitui auditores causarum fidei in Theologia peritissimi, nec corrupti moribus: quas causas omnes, dicunt aliqui ad Sedem Apostolicam referendas esse: licet hoc nimis generaliter intelligant: attendatur si hoc æque rationabiliter fieret, sicut Auditores causarum prophanarum sunt ordinarie & collegialiter instituti.

Possumus conformiter ad prædictam Philosophi Politiam tripliciter distinctam in naturali regimine, Politiam Ecclesiasticam dividere: quod

quod alia eſt Papalis, alia Collegialis, alia Synodalis, ſeu Concilii Generalis. Papalis imitatur Regalem: Collegialis Dominorum Cardinalium, imitatur Ariſtocratiam: Synodalis Generalis imitatur Politiam ſeu Timocratiam, vel potius eſt perfecta Politia quæ reſultat ex omnibus.

Sunt ex adverſo Politiæ, ſi aliter appellari merentur, quæ non libero, & tanquam paternali regimine ducuntur, ſicut præcedentes; ſed Deſpotico & ſervili jugo trahuntur: vel ex proprio demerito, permittente Deo, qui *regnare facit hypocritam* dicente Job *propter peccata populi:* vel aliunde, juſto ejuſdem Dei Judicio. Vocat autem eas Ariſtoteles primam, Tyrannidem; alteram, Oligarchiam; Tertiam, Democratiam. In Tyrannide præſidet unus, proprium tantummodo bonum inquirens, volens ſubditos impotentes, indoctos, & diviſos ab invicem eſſe. In Oligarchia præſident pauci ſimilis conditionis ſuper alios. In Democratia præſidet ſibiipſi multitudo nequam, ubi quærit unuſquiſque quæ ſua ſunt, non quæ communia. Cognoſcet ex his Studioſus Lector, ſi poſſit in Eccleſiaſtica Politia tale aliquid tripliciter, & proportionabiliter inveniri.

Denique de Politiis mixtis nihil expreſſimus; quoniam fere nulla eſt, quæ mixtionem excludat: ſed à prædominanti talis, vel talis nominatur. Hæc vero latius explicata ſunt in Tractatu quodam de Vita Spirituali; & in Sermone illo, *Dedit ei Pater omnia in manus.*

EPILOGUS PRÆMISSORUM.

Hoc Epilogo & Concluſione Gerſonius ea Summatim repetit, quæ Conſideratione 13. diſputavit de Juſtitia, Jure, Dominio, Politia Seculari & Eccleſiaſtica: Item quæ Septima, Octava, & Nona Conſideratione diſſeruit de Poteſtate Eccleſiaſtica formaliter; & in abſtracto, materialiter & ſubjective; deinde quo ad uſum, exercitium, & exequutionem: quæ ſatis clara ſunt ex ſuperioribus. Præterea, ad calcem Tractatus de Poteſtate Eccleſiaſtica habentur Tres Concluſiones, quæ clariſſime explicant, quonam modo plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Eccleſia collectim ſumpta, & in Papa differenter habitet: hæcque omnia Cancellarius Pariſienſis loco Epilogi & Concluſionis libri de Poteſtate Eccleſiaſtica, attexuit.

EPilogando, dicimus, quod à prima Juſtitia derivatur Jus generaliter in omnem creaturam, ſpecialiter in creaturam rationalem: & hoc ſecundum multiplices Leges, ſecundum proprie Divinam, ſecundum proprie Naturalem, ſecundum Canonicam, ſecundum Civilem. Fundatur inde participata Juſtitia imitatrix divinæ.

De-

Dehinc Jurisdictio quadruplex, secundum quadruplicem Legem, proprie Divinam, proprie Naturalem, Canonicam & Civilem. Et de qualibet harum dupliciter haberi sermo potest: quoniam alia est coërcitiva in invitum: alia doctrinalis, directiva, vel arbitraria, seu spontanea dici potest.

Porro, secundum Leges & Jurisdictiones, fundantur Dominia; unum Gloriæ, alterum Justitiæ originalis; aliud Gratiæ gratificantis: aliud Euangelicum, secundum Leges proprie Divinas; aliud Euangelicum, secundum Leges Canonicas: aliud Politicum, vel Civile, secundum Leges civiliter datas.

Amplius vero fundantur, secundum prædicta, diversæ Politiæ: una Regalis, seu libera: altera Servilis & Despotica: & utraque dividitur in Ecclesiasticam & secularem. Secularis libera & bona, dividitur in Regnum, in Aristocratiam & Timocratiam: Servilis & mala, in Tyrannidem, in Oligarchiam, & Democratiam. Ecclesiastica bona dividitur proportionabiliter in Papatum, in Cardinalatum, & Synodum. Mala vero, reipsa magis huic adverso triplici modo cognoscitur quam nomine.

Tandem, sub Ecclesiastica Politia continetur, appropriato nomine, Potestas Ecclesiastica, quæ primo dividitur; quoniam est una Ordinis, altera Jurisdictionis: Potestas Ordinis duplex; una super Corpus Christi verum, in Consecratione: altera super Corpus Christi mysticum, in Sacramentorum ministratione. Potestas Jurisdictionis duplex; una in foro exteriori: altera in interiori: Potestas in exteriori duplex; una coërcitionis, seu correctionis, secundum Legem proprie Divinam, quæ est Excommunicatio: altera secundum Leges positivas Canonicas, seu Civiles, quæ Jurisdictioni seculari similis est. Rursus Potestas Jurisdictionis in foro interiori, duplex est: una Clavium scientiæ, & Potestatis in absolutione, seu remissione culparum: Altera in pœnæ commutatione, per largitionem Indulgentiarum.

Postremo, tripliciter habet considerari Potestas Ecclesiastica. Uno modo in se formaliter, vel absolute: alio modo, ut in hoc vel illo supposito materialiter, vel subjective: tertio modo usualiter, vel exercitative. Usus vero quadruplex est; licitus, & ratus, & non ratus; illicitus, & ratus; illicitus & irritus; Ratus vero dupliciter, vel de Jure, vel de Facto.

Finit Tractatulus magis ad inquisitionem veritatis, quam ad determinationem editus, & pronunciatus Constantiæ, tempore Genera-

lis Concilii pro parte Cancellarii Parisiensis, Anno à nativitate Domini M CCCC XVII. die 6. Februarii.

CONCORDIA; QUOD PLENITUDO POTESTATIS ECCLESIASTICÆ SIT IN SUMMO PONTIFICE ET IN ECCLESIA, QUAMVIS NON OMNINO SIMILITER: ET HOC SUB TRIPLICI CONCLUSIONE: CUJUS DECLARATIO PATET EX TRACTATU, CUJUS TITULUS EST, DE POTESTATE ECCLESIASTICA, ET DE ORIGINE JURIS ET LEGUM.

Prima Conclusio.

PLenitudo Potestatis Ecclesiasticæ complectitur in se plenitudinem duplicis Potestatis, scilicet Ordinis, & Jurisdictionis, tam in foro interiori, quam exteriori, quæ circa quemlibet de Ecclesia potest immediate, & absque limitatione exerceri, clave non errante. Sed si errat, potest per solam Ecclesiam, Synodaliter congregatam, error judicialiter corrigi, & ne fiat ulterius, Lex imponi, cui tenebitur habens hujusmodi Potestatem, reverenter obedire, sicut matri & sponsæ Christi, & sicut regulæ à Spiritu Sancto directæ.

Secunda Conclusio.

Plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ, sic proprie sumpta, non potest esse de Lege Ordinata, nisi in unico Summo Pontifice formaliter, & subjective; Alioquin Ecclesiasticum regimen non esset Monarchicum, & habere posset multiplex caput ex æquo, quod aperte est hæreticum. Nec tamen plenitudo Potestatis Papalis sic intelligenda est immediate super omnes Christianos, quod pro libito possit immediate Jurisdictionem in omnes per se, vel alios extraordinarios passim exercere: sic enim præjudicaret Ordinariis, qui Jus habent immediatius, imo immediatissimum super plebes eis commissas, actus hierarchicos exercendi. Extenditur igitur plenitudo Potestatis Papæ super omnes inferiores solum dum subest necessitas ex defectu Ordinariorum

riorum inferiorum, vel dum apparet evidens utilitas Ecclesiæ; quemadmodum dici potest de Episcopis, respectu Plebanorum, seu propriorum Sacerdotum, quorum possunt supplere defectus.

Tertia Conclusio.

Plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ, dum ponitur in Ecclesia synodaliter congregata, cum plenitudine exequutionis hujusmodi Potestatis, fit variatio vel æquivocatio de hoc quod est ESSE IN: quia non eodem modo est plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ in Papa & in Ecclesia: fatendum est tamen, quod est utrobique & principalius in Ecclesia suo modo, & hoc quadruplici respectu, scilicet indeviabilitatis, ac indefectibilitatis, extensionis, regulationis, & generalis obligationis, cui subjicitur etiam ipse Papa, tanquam Imperatrici sponsæ Regis Summi, quæ potest condere Canones, & diffinire etiam si fuerit Papa præsens. Faciunt auctoritates subsequentes pro utraque parte secundæ Conclusionis, cum prima & tertia. Dicit enim Bonaventura parte 6. cap. 5. sui Breviloquii ex dictis Augustini: *Sic igitur Baptismus potest esse extra Ecclesiam, munus autem beatæ vitæ, non nisi intra Ecclesiam reperitur, quæ supra petram fundata est, quæ ligandi & solvendi claves accepit. Hæc est una, quæ tenet & possidet omnem sui sponsi & domini Potestatem, per quam conjugalem Potestatem etiam de ancillis parere filios potest.* Item Stephanus Papa sic scribit Gualberto Patriarchæ. *Nunc vero iterato tibi scripsimus, nolentes alicujus Ecclesiæ privilegium infringere, licet Apostolica prærogativa possimus de qualibet Ecclesia Clericum ordinare.* Notentur Decreta cum suis glossis. Quod etsi Papalis Potestas extendatur ad omnes immediate, supple, *in casu necessitatis, vel evidentis utilitatis*, non tamen vult alicujus Ecclesiæ privilegium infringere: supple, *quia nec ita velle debet.*

Finis Libri Gersonii de Potestate Ecclesiastica.

CÆterum, observabit Lector, Cancellarium Parisiensem passim in omnibus suis aliis Opusculis hac uti distributione Politiæ in Monarchicam, Aristocraticam, & Timocraticam: atque nomine Timocratiæ abuti, illudque usurpare pro Democratia laudabili aut statu populari legitimo, qualis olim fuit Athenis, Romæ, & hodie viget inter Helvetios. Profecto Aristoteli lib. 8. *Ethicorum cap.* 10. Timocratia dicitur status in quo magistratus & dignitates deferuntur secundum censum & opes. *Unde illud Poëtæ,* dat census honores: *duplexque est Democratia Aristoteli; una laudabilis, altera vitiosa, quæ nomine caret; & cum ad hanc non ad priorem attenderet Gersonius, pro Democratia laudabili, Timocratiam usurpavit: quæ allucinatio communis est omnibus scriptoribus seculi Gersonii; & dehinc ab Jacobo Almaino, Joanne Majore & aliis Doctoribus Scholæ Parisiensis usurpata est, quod operæ pretium fuit lectorem rescire, ne ad eundem lapidem allideret. Sequitur postea alius Tractatus, quem idem Gersonius edidit in Constantiensi Synodo, quando Sigismundus Imperator, rogatu Concilii sese in Arragoniam contulit ad Petrum de Luna, ut ei in animum induceret, quatenus operam daret sarciendo schismati pro electione unius indubitati Pontificis: qui Tractatus, si exordium satis profusum excipias, multa continet de suprema Ecclesiæ & Concilii Universalis auctoritate, maxime quæ sunt in praxim deducta, aut necessario deducenda pro bono Ecclesiæ regimine: sicque inscribitur.*

SERMO FACTUS PER EUNDEM CANCELLARIUM PARISIENSEM 21. DIE JULII ANNO DOMINI M CCCC XV. SUPER PROCESSIONIBUS FACIENDIS PRO VIAGIO REGIS ROMANORUM AD PETRUM DE LUNA: IN QUO PONUNTUR DUODECIM CONCLUSIONES, SEU REGULÆ PRACTICÆ IN SACRO GENERALI CONSTANTIENSI CONCILIO.

PRosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum : Ita loquitur Propheta in Psal. 67. Cujus initium est *Exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus, &c.* fiat itaque quæsumus, *Prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum*, auxiliante te Beatissima Virgine, in qua est omnis gratia viæ, & veritatis, quam imploramus, & salutamus dicentes: *Ave Maria, &c.*

Prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum: Ita fieri credimus & speramus, ô Domine *Deus salutarium nostrorum.* Nec mirandum, si speramus & credimus; quoniam te donante assumus. Ecce ordinationi sanctissimæ nuper factæ, quam inspirasti, fit conventus iste celeberrimus & devotus, ad orandum & deprecandum faciem tuam plenam gratiarum; & dicendum, *Domine salvum fac Regem*, iterque suum *in salutis tuæ prosperitate dispone.* Sed quare nobis prosperum iter fieri petimus viri Patres, & Fratres Reverendissimi, Sapientes, Illustres atque Doctissimi, & in omnium virtutum decore præclari? Nobis, inquam, prosperum iter, quo pacto fieri petimus, etiam qui loco manemus, nec moveri quoque extra disponimus? Sed profecto videmur iter agere, dum facit iter nobis, hoc est, ad utilitatem nostram, ad obsequium nostrum, ad universalem Ecclesiæ pacem, Serenissimus Romanorum Rex, Protector ejusdem Ecclesiæ fidelissimus. Prosperum sit iter suum, suppliciter & salubriter imploremus; quoniam in prosperitate sua salus nostra reponitur. Ita enim prosperum facies iter nobis, ô Deus salutarium nostrorum! si pedes ejusdem Regis nostri in viam pacis direxeris, si concesseris eum redire cum exultatione portantem uberes unionis perfectæ manipulos. Sic enim fas habebit ex sententia dicere cum Abrahæ servo, quod prosperum feceris iter suum: quod præterea fueris secum in omnibus, ad

ad quæ perrexit. Ambulet igitur ipſe Rex via regia, per arma Juſtitiæ, à dextris & à ſiniſtris, te duce, & te comite, qui es via, veritas & vita, te dicente ad eum, *Intellectum tibi dabo & inſtruam te in via hac qua gradieris, firmabo ſuper te oculos meos.* Pſal. 31. Mandes, Deus, Angelis tuis, ut cuſtodiant eum in omnibus viis ſuis, portent eum in manibus tuæ protectionis; ut non offendat ad lapidem cujuſlibet obſtaculi, vel obdurationis partis adverſæ, pedem ſuum, zelum ſuum.

Potuerat ſermo noſter prolixius extendi, qui devotas pro Regis itinere proſpere fundendas orationes commonefaceret atque ſuaderet. Sed inſpicio veſtrum devotionis ardorem, qui ut continetur, vel in majorem deſideriorum flammam erumpat, non eget flatu verborum meorum exiguo: per ſe enim ſatis in meditatione veſtra exardeſcit ignis piorum, ſanctorumque deſideriorum; ut jugiter levatis ſurſum cordibus, ut tractis ex imo pectoris ſuſpiriis atque gemitibus, dicat unuſquiſque apud ſemetipſum: *Proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum:* faciet, pro faciat, apud Hebræos, ut Nicolaus de Lyra dicit, futurum Indicativi, pro Optativo ſolet poni.

Divertat nunc paululum, & pergat ad alia, non aliena, ſermo noſter. Ecce quod offertur in ipſa meditatione mea, iter quoddam, non terreſtre, quod agitur pedibus corporis: ſed ſpirituale & cæleſte; iter æternitatis, quod peragratur pedibus mentis, qui ſunt cognitio: pes ſiniſter in intellectu, & volitio pes dexter in affectu: Hoc iter quale eſt, ſi quis interrogaverit; reſpondeat Propheta, id eſſe *viam mandatorum Dei*, quam nedum ambulaſſe; ſed cucurriſſe gloriabatur ipſe cum ait: *viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum.* Et rurſus, *in via teſtimoniorum tuorum delectatus ſum, ſicut in omnibus divitiis.* Et talia ſunt in hanc ſententiam abſque numero. Etenim, tu, qui peregrinaris hic à Domino, ſi pergendo *vis ad vitam ingredi; ſerva mandata.* Hæc eſt enim via regia, hoc iter proſperum, hæc compendioſa ſemita, quæ ducit ad vitam. At vero, videre mihi videor conſequenter in ipſa meditatione mea collectum eſſe Sacroſanctum præſens Concilium, ut viam iſtam præparet, & dirigat; ut proſperum hoc iter noſtrum faciat concedente Deo ſalutarium noſtrorum. Nam væ mundo à ſcandalis; væ hoſtilibus inſidiis, ſuper quibus eſt illa Pſalmiſtæ conqueſtio. *In via hac qua ambulabam abſconderunt laqueum mihi:* Et rurſus, *juxta iter ſcandalum poſuerunt mihi.* Quis autem omnia juxta iter mandatorum Dei poſita ſuper-

ſuperborum Dæmonum, Carnis, & mundi ſcandala dinumeret? Quis omnes laqueorum nodos, artes, & modos agnoſcat? quis non cum Antonio paveſcens exclamaverit, hos Domine laqueos omnes, hæc ſcandalorum retia quis evadet? Atqui benedictus Deus ſalutarium noſtrorum, qui proſperum nobis facit iter ſpirituale mandatorum ſuorum, dum voluntatem, facultatemque contulit conveniendi Seniores in unum, convocandi Cœtum, congregandi Eccleſiam; ut viderent, quid facto opus eſſet ad tollendum tot ſcandala poſita in viis Sion; ita ut lugerent, *eo quod non eſſet, qui veniret ad ſolemnitatem.* Hinc offendebat ſcandalum Schiſmaticæ diviſionis: Hinc ſcandalum multiplex hæreticæ pravitatis: Hinc multiplicata ſuper numerum ſcandala, offenſiones & retia cujuslibet vitioſitatis. Obſidebat præcipue hoc iter ſpirituale monſtrum horrendum, ingens, mole potens, ſuperbia, & filia ejus improbiſſima dira dominandi libido, prohibuerat toto malignitatis ſpiritu & aſtu, ne celebraretur Generale Concilium, quod efficaciſſimum erat & penè unicum adverſus hæc omnia ſcandala remedium. Exultet vero nunc omnis fidelium turba, nunc magnifice gratias referat Deo ſalutarium noſtrorum, qui proſperum fecit iter mandatorum ſuorum, dum contulit celebrari Sacroſanctum hoc Generale Concilium, ſufficiens ad Schiſmatum ſedationem, ad hæreſeum extirpationem, & ad morum reformationem. Et hoc expaucis in hoc eodem practicatis Concilio, non tam declarare, quam ſummatim narrare, vel annotare curabo: non accurato quidem, ſed doctrinali quotidianoque ſermone: ſatis erit ita loqui ut intelligar.

Conſiderans itaque mentalibus oculis præſens Generale Concilium & acta ejus, invenio quod ipſum ab itinere ſpirituali removit primo Quadruplex Scandalum obſtans Schiſmatis ſedationi: Removit aliud Quadruplex Scandalum nocens hæreſeum exſtirpationi: Removit alterum Quadruplex, contrarians morum reformationi: & ita contrarium, ut jam non eſſet proſperum, ſed infauſtum iter pacis, fidei, & virtutis. Conformiter ad hanc triplicem quaternitatem, Scandalorum numerus, duodecim Concluſiones, regulas, aut leges, quæ in hoc Concilio vel explicite vel implicite ſtabilitæ ſunt, quaſi totidem directiones ſalutares per quas proſperum iter fecit nobis Deus ſalutarium noſtrorum, ut in hoc itinere ſit unitas ratione primi; ſit veritas ratione ſecundi: ſit bonitas reſpectu tertii; ſit ſuper modus, ſpecies & ordo: ſit denique menſura, numerus & pondus: conformiter ad po-

tentiam,

tentiam, ſapientiam & bonitatem Patris & Filii & Spiritus Sancti. Hoc modo proſperum iter facit nobis Deus, ſcilicet, ut ſit iter planum, iter lucidum, iter pulchrum; dum Juſtitia *ponit in via greſſus ſuos:* dum veſtigia ſua relinquit impreſſa, quaſi certa totidem ſigna, ne oberremus, vel exorbitemus nobis data.

Prima lex in via pacis.

Aſſignetur pro prima parte, quæ eſt de via pacis, prima Lex ſive directio liberans iter noſtrum à primo ſcandalo; quæ data eſt in Seſſione publica quinto Aprilis anni præſentis. *Concilium Generale Poteſtatem a Chriſto immediate habet, cui quilibet, cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem Schiſmatis, ac Generalem reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris.* Conſcribenda prorſus eſſe mihi videretur in eminentioribus locis, vel inſculpenda per omnes Eccleſias ſaluberrima hæc Determinatio, Lex, vel Regula, tanquam directio fundamentalis, & velut infallibilis adverſus monſtruoſum horrendumque offendiculum, quod hactenus poſitum erat per multos de Eccleſia in itinere mandatorum Dei: determinantes ex teſtibus gloſſæ, non ad regulam Euangelicam, & æternam acceptis; Papam non eſſe ſubjectum Generali Concilio, neque judicari poſſe per ipſum. Quod præterea Generale Concilium totum ab ipſo robur immediatum ſumebat. Nec poterat ſine eo, caſu quocumque vel convocari vel ſtabiliri: Quod nemo poterat ei dicere, Cur ita facis? Quoniam ſolutus erat Legibus, & ſupra Jus: & ita de plurimis, per quæ blanda, fallax, & ſubdola Adulatio fovebat libidinem dominandi, & tyrannidem Eccleſiæ deſtructricem: Papatum, ſeu ejus uſum convertebat ita; ut non pateret via reductionis, ſeu pacis. Scripſit ſuper hoc errore vel ſcandalo Reverendiſſimus Pater Dominus Cardinalis Cameracenſis, præceptor meus inclytus dudum, & nuper, antequam fieret hæc conſtitutio, reputans eſſe pernicioſiſſimum ſic aſſerere; ſicut & de multis dictis per quoſdam innitentes ſuis Juribus poſitivis annotavit. Nunc ex quo jam Lex poſita eſt, nec jam licet dubitare; probationes omittamus: ſola hæc probatio ſufficeret, *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.*

Secunda Directio, sive Lex salutaris.

Concilium Generale potest eum, quem reputat Summum Pontificem, nedum consultive inducere; sed auctoritative compellere ad offerendum viam cessionis, vel ad cedendum Papatu, etiam sine culpa sua, licet non sine causa. Qualis causa multiplex esse potest; quemadmodum in publicis sermonibus tactum fuit in hoc Concilio. Hæc Lex per hoc Sacrum Concilium determinative statuta est, & in Papa Joanne XXIII. practicata, qui viam cessionis, urgente Concilio, primum obtulit; deinde cessit. Tollitur ex hoc scandalum dicentium, viam cessionis practicari non posse invitis contendentibus de Papatu: Tollitur denique collusio, seu tergiversatio volentium, invito Generali Concilio, vel Ecclesia perniciose Papatum detinere, nunc aut quomodolibet in futurum. Etenim, si potest Summus Pontifex dare libellum repudii Ecclesiæ Sponsæ Christi, sicut egit Cælestinus, & laudatur: cur non viceversa, poterit Sponsa Christi repudiare, non dicam Sponsum suum; sed Sponsi Vicarium; præsertim ubi subest vel culpa, vel causa?

Tertia Directio.

Concilium Generale sic est supra Papam, quod ejus Bullas & processus, vel Ordinationes & Statuta potest irritare, vel annullare. Potest insuper translationem Curiæ Romanæ à loco Concilii impedire: compellere rursus Papam stare cum Concilio, & ita de similibus. Hoc determinatum est in publica Sessione, & multipliciter practicatum. Tollitur ex hoc scandalum, quo per indirectum quæreretur nunc, aut alias dissipari Generale Concilium.

Quarta Directio.

Concilium Generale sic est super omnes Leges positivas, vel à Summis Pontificibus, vel à Generalibus Conciliis editas, quod eas potest interpretari, mutare, vel tollere; pro quanto videretur impedimentum, vel scandalum esse ad iter ecclesiasticæ unionis. Hoc practicavit præsens Concilium, tollendo pœnas omnes & inhabilitationes &c. Suspendendo insuper futuram Summi Pontificis electionem: Recipiendo

piendo denique ad cautelam, ex humili quadam condeſcenſione, prætenſam confirmationem Concilii à Domino Papa cum multis ſimilibus: quæ & qualia Jurium poſitivorum rigor non admittit.

SECUNDA PARS PRINCIPALIS DE VIA VERITATIS.

EXpoſuimus in hac parte prima Quatuor Scandalorum genera, quibus obſiſtit præſens Concilium, ut proſperum iter faceret nobis Deus ſalutarium noſtrorum, ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis: & ad ſedationem Schiſmaticæ diviſionis. Tranſeamus pro ſecunda parte, ad deſtructionem alterius Quadruplicis Scandali, quo videbatur impediri declaratio veritatis, & hæreticæ pravitatis deſtructio.

Prima Directio ſalutaris in via Catholicæ veritatis.

Concilium Generale poteſt, & debet circa omnem perſonam, cujuſcumque præeminentiæ, vel ſtatus exiſtat, abſque favore, vel timore, vel perſonarum acceptione, Judicium in cauſa hæreſis exercere: patet ex tenore commiſſionis datæ Reverendiſſimis Patribus Dominis Quatuor Cardinalibus, & aliis de qualibet Natione.

Hoc inſuper practicatum eſt circa Inquiſitionem factam de Papa Joanne XXIII. & circa Joannem Huz: qui, quamvis eſſet ſtatus parvi; habuit tamen fautores plurimos fortes, acres, & potentes. Hoc autem eſt proſperum & efficax iter ad extirpationem errorum, dum nullis parcitur, ſed conſtanter proceditur ad emendationem: vel ſi corrigi noluerint, ad punitionem & exterminationem errantium. Alioquin non ſatis deſtruuntur errores, ſi permittuntur liberi & impuniti potentes, & notorii verbis aut factis hæreſeum defenſores. Si præterea prædicatoribus Catholicæ veritatis non ſubeſt plena libertas elucidandi Legem Sanctam. Tollitur ex hoc præſenti Concilio dictum Philoſophi illius, qui leges comparabat telis aranearum, eo quod debiliores muſcas retinent, tranſmittunt fortiores.

Secunda Directio, ſive Sexta Lex in ordine.

Concilium Generale poteſt, & debet Aſſertiones hæreticas, & erroneas in fide & moribus, quæ fuerunt, & ſunt in ſcandalum publicum,

blicum, diligenter examinare, reprobare, & damnare, etiam non facto prius, vel simul processu adversus assertores. Hoc pluries practicatum est in hoc Concilio, ut de Assertionibus *Quod communicandi erant laici sub utraque specie.* Et de ista Assertione, *Quilibet Christianus potest & debet, &c.* Denique tam rationes, quam similitudines manifestæ & exempla Sanctorum probant idem, ut de falso numismate & famoso libello. Tollitur ex hoc scandalum, vel tolli debet, eorum qui pro bono accessorio quod in facto consistit, elucidationem veritatis vel impediunt, vel procrastinant: hoc autem procrastinare, quid nisi impedire est?

Tertia Directio.

Concilium Generale potest damnare Propositiones multas cum suis auctoribus, licet habere glossas aliquas, vel expositiones, vel sensus logicales veros possint. Hoc practicatum est in hoc Concilio de multis Articulis & Wiclef & Joannis Huz: quorum aliqui poterant vel de vi Logicæ, vel Grammaticæ, defensionem aliquam recipere: ut in Articulis qui sunt indefinite traditi, vel qui loquuntur de possibilitate, prout posse Logicum est, & non Physicum: vel qui possent ad aliquem sensum verum trahi, si seorsim ponerentur. Sed Concilium hoc solerter attendit, Primo, quia juxta Hilarium, *intelligentia dictorum, ex causis est assumenda dicendi.* Iterum illud Augustini, *liberis verbis utuntur Philosophi, & in rebus ad intelligendum difficillimis, offensionem piarum aurium non pertimescunt: Nobis autem,* scilicet Theologis, *ad certam regulam loqui fas est.* Illud denique vulgatum fundamentum in Aristotele, quod *sermones accipiendi sunt secundum materiam subjectam, unde moralis sententia sumitur.* Ea est enim divinæ formæ substantia, ut quod nec in extrema dilabatur, nec in se extraneum aliquid ipsa suscipiat, sed sicut de ea Parmenides ait, *veru orbem mobilem rotat, dum se immobilem conservat.* Quod si rationes quoque non extra petitas, sed intra rei quam tractabimus ambitum collocatas agitavimus; nihil est quod admirere, cum Platone sanciente didiceras, *cognatos, de quibus loquimur rebus, oportere esse sermones,* tertio de consolatione ultima prosa, in fine. Similiter Theologia suam propriam habet Logicam & sensum literalem, aliter quam speculativæ scientiæ. Hæc Directio, vel Lex præservavit hactenus præclaram Universitatem Parisiensem à pluribus erroribus, dum

dum ſcholaſticos ſuos ſemper ad certam regulam fidei loqui juſſit & compulit: utinam in aliis ſtudiis hæc diſciplina ſimiliter teneatur: Mala libertas eſt, male & erroneè loqui poſſe.

Quarta directio, ſive Octava in ordine.

Concilium Generale poteſt, & debet damnare Propoſitiones multas, vel Aſſertiones hujuſmodi; quamvis non poſſent ex ſolo & nudo textu expreſſo Sacræ Scripturæ patenter reprobari, ſecluſis expoſitionibus Doctorum, vel uſu celebri Eccleſiæ, & cæteris. Hoc practicatum eſt in hoc Concilio in multis Aſſertionibus Joannis Wiclef, & Joannis Huz: Imo & de iſta, *quod eſt communicandum per laicos ſub utraque ſpecie panis & vivi.* Hæc Directio, vel Lex proſperum facit iter ad hæreſeum & hæreticorum exterminationem: quoniam hæretici, quos vidimus, defenſionem ſuam ut plurimum accipiunt, quia nolunt hæreſes abſolute revocare, ſed tantum conditionaliter; ſi videlicet ex rigore textus Sacræ Scripturæ convincantur errare; dicentes, quod expoſitiones Doctorum, Decreta, Decretales ſint Apocryphæ: neque de illis curandum eſt. Hæc autem præſumptio quam late pateat ad errores, nemo non intelligit.

TERTIA PARS PRINCIPALIS DE VIA MORUM VEL VIRTUTUM.

DEclaratis, vel narratis Scandalis Quatuor obviantibus errorum exſtirpationi; loquamur pro Tertia & ultima Parte aliquid de remotione totidem Scandalorum obſtantium morum reformationi in capite & in membris, narrando quadruplicem Legem, vel Directionem practicam in hoc Concilio, ut *proſperum iter faciat nobis Deus ſalutarium noſtrorum.*

Prima Directio ſalutaris in via morum & virtutis.

Concilium Generale ſic eſt ſupra Papam, & alium quemlibet de Eccleſia, quod ipſum Papam poteſt deponere pro quocumque crimine, de quo notorie & incorrigibiliter ſcandalizatur Eccleſia. Hoc eſt practicatum dudum de Papa Joanne XII, & nunc de Joanne XXIII. In cujus dejectione non inſeritur, quod fuerit hæreticus, vel à fide

devius.

devius. Et si ita actum est de Cedro Libani, quare non timebit humilis herba deserti? Accusatus tamen, inter cætera fuit, & convictus, quod fuerat notorie simoniacus: Ex quo confunditur illa quorumdam temeritas, qui Papam in collatione Beneficiorum non posse committere simoniam, vel disputabant, vel definiebant.

Secunda Directio, sive Decima Lex.

Concilium Generale, quamvis non possit, nec debeat plenitudinem Potestatis Papalis, commissam à Christo Petro & Successoribus ejus, tollere vel minuere; sed de ea gratias agere Deo, qui contulit, eamque revereri debet & amplecti: potest nihilominus usum Potestatis illius certis Legibus & statutis limitare, in ædificationem Ecclesiæ. Hoc practicavit præsens Concilium, tum in multis, tum specialiter in hoc, quod Legem præfixit in eligendo Papam futurum & suis Electoribus: quod Reverendissimum Patrem Dominum Angelum de Corario, ob laudabilitatem suæ cessionis spontaneæ, nullus Papa futurus, posset eum à collatis Cardinalatu & potestate Legati per hoc Concilium, deponere: nec eum super præteritis quibuscumque factis quomodolibet impetere, vel punire: jure quidem & indulgenti condescensione hoc factum est: ut exemplum posteris detur ultro cedendi, dum illud efflagitat Ecclesiæ, vel pia utilitas, vel urgens necessitas.

Expedit autem nunc ante Summi Pontificis Electionem ita fieri circa multa, Generalem statum Ecclesiæ convenientia, in quibus Summi Pontifices usum plenitudinis suæ Potestatis, passim nimis verterunt in abusum: ut quia noluerunt Generalia celebrare Concilia, nec inferioribus Prælatis ordinaria Jura relinquere: quodque in statutis Generalium Conciliorum, nunc cassando ea, nunc mutando, nunc ad libitum interpretando, nunc privilegia & exemptiones largiendo, palam, & absque manifesta ratione, vel utilitate, deviarunt. Unde, sicut in usu dispensationum, concessione privilegiorum, innovatione Decretalium non expedit usum Potestatis Papalis sic restringi, ut in omni casu tali fiat ad Concilium Generale recursus, propter difficultatem & raritatem suæ convocationis, qualis non erat in primitiva Ecclesia, quando communi consensu, dicente Hieronymo, fiebant omnia. Sic non expedit talem laxationem fieri, quæ vim & robur Generalium Conciliorum in suis constitutionibus passim tollat & enervet.

Conſiderari poſſet in hoc loco Ariſtotelis traditio de triplici Politia, Regali ſcilicet & Monarchica, in qua unus bene præeſt; cui Tyrannus opponitur: Altera eſt Ariſtocratia, ubi dominantur pauci & boni; cui opponitur Oligarchia: Tertiam ponit Timocratiam, in qua populus bene dominatur; quæ oppoſitam habet Democratiam. Eſſet autem inter iſtas Politias illa melior, quam aliqua ſingularis, quæ ex Regali & Ariſtocratia componeretur, ut in Regno Franciæ, ubi Rex inſtituit Parlamentum, à quo judicari non refugit. Eſſet vero omnium optima & ſaluberrima Politia, quæ triplicem hanc bonam complecteretur, Regalem, Ariſtocratiam, & Timocratiam.

Eſt autem Generale Concilium Politia talis compoſita, habens ſuam directionem magis ex aſſiſtentia ſpeciali Spiritus Sancti, & promiſſione Jeſu Chriſti, quam ex natura, vel ex humana ſola induſtria. Hinc eſt illud, quod prædiximus; quod ipſum eſt ſaluberrima & efficaciſſima regula ad regimen totius Eccleſiæ tranquillum vel conſervandum, vel reformandum, vel inveniendum, tanquam ſupremus & ſufficiens legiſlator univerſalis & potens ἐπιεικείας. Præterea legitimus & ſecurus, nec ſuſpectus rationabiliter ab aliquibus Chriſtianis: cum procedat omnium communi conſenſu, vel aſſenſu.

Quid autem eſt Generale Concilium, alias deſcriptum eſt, & repeto: *Concilium Generale eſt congregatio, legitima auctoritate facta, ad aliquem locum, ex omni ſtatu Hierarchico totius Eccleſiæ Catholicæ; nulla fideli perſona, quæ audiri requirat excluſa, ad ſalubriter tractandum & ordinandum ea, quæ debitum regimen ejuſdem Eccleſiæ in fide, & moribus reſpiciunt.* Deduci poſſet ex hac deſcriptione cum præcedentibus, qualiter plenitudo Poteſtatis Papalis collata eſt à Chriſto in his, quæ ſupra naturam ſunt. In aliis etiam quæ Leges naturales Canonica & Civilis ſibi tribuunt, ut Monarchæ ſupremo ſtet, & concordetur cum Poteſtate Concilii quæ dicta eſt: quoniam in Concilio Papalis Poteſtas includitur, quamvis aliter ſit hæc Poteſtas in Papa, aliter in Concilio: ſicut aliter Claves Petro traditæ ſunt, aliter Eccleſiæ. *Unde Concilium in multis quæ Papam reſpiciunt, habet auctoritatem conciliativam & dictativam: Papa exercitativam & exequutivam.* Non enim poſſet Concilium per ſeipſum, vel abſolvere in foro conſcientiæ, vel Presbyteros ordinare, vel Corpus Chriſti conficere, vel debellare manu armata infideles, & ita de multis: ſed ad ipſum ſpectat circa hujuſmodi conſulere, vel dictare: cujus dictamini qui repugnat contumaciter, repugnat Spiritui Sancto, cujus

cujus est ipsum Concilium, in dictando vel consulendo dirigere. Exemplum in homine, ubi ratio Potestatem habet dictativam & conciliativam: voluntas exercitium & exequutionem.

Tertia Directio.

Concilium Generale potest de dissentionibus & guerris inter Principes Christianos, sævientes in perniciem totius Christianitatis & perditionis hominum, in anima & corpore, auctoritate legitima cognoscere: prohibendo eis vias facti ad suscipiendum vias Juris & rationis, per Censuras Ecclesiasticas compellendo.

Hoc practicare proposuit Serenissimus Rex Romanorum semper Augustus, qui priusquam recederet ab hoc Concilio ad locum Conventionis cum Rege Arragonum, & Petro de Luna, orationem ad Deputatos habuit omni religiosa pietate, & vera Christiana religione plenissimam, quam his auribus non sine pia compunctione lætus audivi. Narravit illic propositum suum esse, tendere, post sedationem schismatis, ad pacificationem Regum Franciæ & Angliæ, maxime per auctoritatem hujus Concilii: narravit de pacificatione Regis Poloniæ cum Prutenis: dehinc de passagio Hierosolymitano præcedente pacificatione Regis Poloniæ &c. Fundamentum seu regulam procuravit, inducendo quamlibet partium, ut se Generali Concilio, suæque definitioni prorsus submitterent: cujus auctoritati ipsemet Rex, quemadmodum tunc & pluries antea sub attestatione divini Nominis protestatus est, debebat & volebat esse subjectus: & hoc in speculum, & exemplar æternum cujuslibet Principis Catholici temporalis.

Quarta Directio, sive Lex Duodecima & Ultima.

Concilium Generale potest, & debet constituere crebriorem Generalium Conciliorum celebrationem, quam retroactis temporibus fuerint celebrata: ut de decennio in decennium: præfixa futuris Summis Pontificibus ista lege, quam transgredi non liceat. Fundatur in præmissis hæc consideratio & per argumentum ex oppositis: quoniam si tot & tam enormia discrimina proveniunt Ecclesiæ Dei, dum cessatum est à Conciliis Generalibus; quanta demum erit salutaris utilitas ex frequentiori celebratione, perspicuum est. Quis itaque nesciat, quod inde SUPERIORUM PECCATA *minus vigebunt, dum mi-*

norem sibi sentient esse peccandi licentiam, vel impunitatis spem: dum scilicet reddituros se rationem coram Judice suo Generali Concilio, prospicient. Sunt quippe nonnulli, qui si Deum non timent, homines tamen reverentur. *Denique si non sit assidue Lex viva dirigens, regens, & actuans Leges mortuas ad effectum, ipsæ non satis proficiunt.* Unde Philosophus tradere satagens medium virtutis, non potuit illud efficacius invenire, quam ut diceret, *prout sapiens judicabit.*

Potuerant ex præmissis omnibus, velut ex fundamentalibus quibusdam regulis, directionibus, & signis in via mandatorum Dei, Leges elici particulariores ad tollendum scandala, impedientia prosperum iter pacis, fidei, & virtutis; ad sedationem Schismatum quo ad primum: ad extirpationem errorum quo ad secundum: & ad reformationem morum quo ad tertium. Sed neque tempus, neque locus sufficiunt, quia tetigerunt insuper multa ex eis prudentes & studiosi suis in scriptis: quia rursus debent hujusmodi Leges & Constitutiones particulares magis per mutuam collationem omnium de Concilio agitari, tractari, & diffiniri, juxta regionum aut patriarum varietatem. Quia denique Decreta, & Decretales viderentur abundanter sufficere, si per legem vivam fieret efficax exequutio. Alioquin multiplicatio Constitutionum hujusmodi, etiam pœnalium, quandoque plus onerat & aggravat, quam sublevet, aut proficiat.

Faciamus tandem in oratione finem verbis ut Ω revolet ad A & dicamus obsecrantes; *Prosperum iter faciat nobis Deus salutarium nostrorum.* Iter nedum terrestre, sed spirituale & cæleste, Iter æternitatis ad Deum salutarium nostrorum, qui est Deus benedictus in secula. Amen.

FINIS.

Porro, huic opusculo Gersonii aliud subjungam, quod extat Prima Parte Operum ejusdem Cancellarii, sicque inscribitur,

Tractatus ejusdem de Statibus Ecclesiasticis.

TRACTA-

TRACTATUS

EJUSDEM GERSONII DE STATIBUS ECCLESIASTICIS.

PROOEMIUM.

PAx, quam omnes obſervare convenit cum omnibus, tamen maxime circa miniſterium Religionis Chriſtianæ, nunquam ſolidius ſubſiſtit, quam ſi Veritate & Juſtitia, tanquam ſororibus fulciatur. Nam ſi non in vera Juſtitia & juſta Veritate reddatur unicuique quod ſuum eſt; nonne Schiſma protinus irrumpens pacem exturbabit? Audiamus idcirco ſub brevium Conſiderationum numero, quid ſtatus Summorum Pontificum, quid Prælatorum, quid Curatorum, quid Mendicantium poſſit quilibet de ſuo miniſterio veraciter offerre, ne transgreſſio finium propriorum, ſeu dilatatio nimia, ſeparet Juſtitiam ab oſculo felici pacis, ac proinde lites fœdas, ut aſſolet, introducat.

SEX CONSIDERATIONES SUPER STATU SUMMI PONTIFICIS.

CONSIDERATIO I.

STatus Papalis inſtitutus eſt à Chriſto ſupernaturaliter & immediate, tanquam primatum habens Monarchicum & Regalem in Eccleſiaſtica Hierarchia: ſecundum quem ſtatum unicum & ſupremum, Eccleſia militans dicitur una, ſub Chriſto: quem Statum quiſquis impugnare, vel diminuere, vel alicui Eccleſiaſtico ſtatui particulari coæquare præſumit; ſi hoc pertinaciter faciat, hæreticus eſt, ſchiſmaticus, impius atque ſacrilegus. Cadit enim in hæreſim, toties expreſſe damnatam, à principio naſcentis Eccleſiæ uſque hodie; tam per inſtitutionem Chriſti, de principatu Petri ſuper alios Apoſtolos, quam per traditionem totius Eccleſiæ in Sacris eloquiis ſuis & Generalibus Conciliis.

CONSIDERATIO II.

STatus Papalis, licet non omnino vacet, ſeu deficiat per mortem Papæ naturalem, vel civilem; nec per conſequens Eccleſia deſit eſſe una: nihilominus eniti debent Chriſtiani, ſub pœna Schiſmatis, quod in hoc ſtatu conſtituatur & præſideat aſſidue unicus & certus Summus Pontifex, quantum fieri poteſt pro loco & tempore; ſic quod non ſit licitum ſcienter impedire, quo minus ſit unus talis Supremus Pontifex in Eccleſia, in quo ſit Eccleſiaſticæ Poteſtatis plenitudo: & quod non ſint plures, in quo, tanquam Eccleſiaſticum regimen deſinere eſſe poſſet Monarchicum, & in aliam Politiæ ſpeciem, ut in Ariſtocraticam aut Timocraticam verteretur: quamvis Papatus has Politiarum ſpecies non excludat, ſed aſſumat, quemadmodum de Sacro Dominorum Cardinalium Collegio, & Generali Concilio videre eſt.

CONSIDERATIO III.

STatus Papalis non eximit Papam à Legibus pure Divinis, quæ vel in Euangeliis, vel Generalibus Conciliis poſitæ ſunt. Et ex hoc conſequenter patet, quod Papa ſubjicitur Legi illi de correctione fraterna, *Si peccaverit in te frater tuus*, *&c.* ſic quod poteſt fraternaliter corripi, dum peccat: Et ſi tandem nollet audire Eccleſiam, quam Generale Concilium repræſentat; debet haberi ſicut ethnicus & publicanus: Et ita poteſt, hoc modo, per Concilium vel judicari, vel coërceri, vel pro excommunicato haberi.

CONSIDERATIO IV.

STatus Papalis non eximit Papam à Juribus quæ ſunt pure de dictamine naturali, quemadmodum ſunt principia Juris naturalis. Propterea, cum Lex naturalis dicat, quod bonum commune, tanquam aliquid divinum, præferendum eſt particulari bono: deducitur ex hoc, quod ad bonum totius Eccleſiæ, quam Concilium Generale repræſentat, reducendum eſt bonum perſonale Papæ; ſic quod in præjudicium boni communis, particulare bonum Papæ ſeu commodum, vel ſtatus retentio, vel dilatatio, prævalere non debet: cum ſecun-

ſecundum exigentiam finis *, cætera debeant moderari: finis autem Papatus, eſt utilitas Eccleſiæ.

CONSIDERATIO V.

STatus Papalis, quamvis eximat Papam à Legibus pure poſitivis, Canonicis, vel Civilibus; ſic quod ſecundum eas coërceri punirive non poteſt, ut præciſe tales ſunt: nihilominus Papa non debet, aut poteſt Leges poſitivas contemnere: præſertim per Concilium Generale, ad quod ſufficienter ſpectat diſcernere, vel dictare, ſi Papa palam convertat Poteſtatem ſuam in deſtructionem Eccleſiæ, non in ædificationem.

CONSIDERATIO VI.

STatus Papalis obligat Papam tanto amplius, quanto major eſt in Eccleſia, ſubjicere ſe Legibus Divinis, Naturalibus, & Canonicis, ad utilitatem Eccleſiæ. Propterea, cum magis videant oculi, quam oculus: videtur, quod non ſine grandi diſcrimine ſalutis, Papa poſſit deliberationes vel inſtituta Generalium Conciliorum contemnere: ut non ſecundum communem, ſed propriam deliberationem contendat in Eccleſiaſtico regimine præſidere. Propterea bene dictum eſt, quod Papa non poteſt generalem ſtatum Eccleſiæ immutare, vel tollere.

SEX CONSIDERATIONES DE STATU SUMMI PONTIFICIS, ET DOMINORUM SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIÆ CARDINALIUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Summi Pontificis, ac Sacri Collegii Dominorum Cardinalium ſibi collateralium, fundatus eſt in Eccleſiaſtica Hierarchia ſub cæleſti immediate à Chriſto: nec humana inſtitutione, ſeu præſumptione poteſt deſtitui. Cui ſtatui qui pertinaciter derogat, cenſendus eſt, juxta Sacros Canones, hæreticus atque ſacrilegus.

* Cauſa finalis eſt architectonice & ſibi ſufficiens.

CONSIDERATIO II.

STatus prædictus dotandus est, vel fovendus pro debita & honesta sustentatione temporalium, sine quibus in hac vita misera spiritualia diu non subsistunt: quemadmodum alter status quicumque Ecclesiasticus inferior seu subditus dotatus est, vel dotandus, juxta sui qualitatem.

CONSIDERATIO III.

STatus prædictus non ideo perdit Jura sibi convenientia, quæ posuit Propositio duplex præcedens, si forte fuerint abusus aliqui personales olim, vel nunc inventi: alioqui sic argueretur adversus omnem statum, nedum Ecclesiasticum; sed temporalem, quod dissipandus est, deserendus, & perdendus, quoniam in multis offendimus omnes.

CONSIDERATIO IV.

STatus prædictus potuit, & potest in subventionibus temporalibus, & honestæ sustentationis, præscribere de certo modo, vel quota subventionis, sicut Prælati, vel Curati inferiores, respectu subventionis factæ per subditos in oblationibus, decimis, & similibus: etiam ubi status prædictus aliunde dotatus esset ex patrimonialibus bonis, vel aliis, quemadmodum in Prælatis dicimus, & Curatis.

CONSIDERATIO V.

STatus prædictus, dum recipit, & quærit subventiones consuetas in oblationibus, decimis, vel annatis, & similibus; non debet eo ipso de simoniaca pravitate notari: nisi forte vitium aliud in executionis modo concurrerit: quod vitium corrigi debet, non ob inde status minui, destrui, culpari, vel Juribus, aliunde debitis, defraudari: sicut ab infirmo morbus tollendus est, non subjectum, vel corpus destruendum. Oppositum vero pertinaciter imponens, notando generaliter de simoniaca pravitate totum statum istum; temerarius esset, nec ferendus.

CON-

CONSIDERATIO VI.

STatus prædictus poteſt, & debet rationabiliter reſiſtere, per viam appellationis, aut aliter, ſi adverſus prædicta voluerit aliquis de facto procedere: præſertim, dum perſonæ de illo ſtatu ſubjiciunt ſe, & ſtatum ſuum debite regulationi Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſi forſan aliqua fuerint in eis reformanda: & hoc agendo, nedum non ſcandalizant active, vel peccant; ſed merentur tanquam defenſores Jurium, non ſolum ſuorum perſonalium, vel Eccleſiæ particularis Romanæ; ſed Univerſalis Eccleſiæ, & ad utilitatem honeſtatemque totius Reipublicæ Chriſtianæ, quæ conſiſtit in ſuo decore membrorum, maxime principalium.

CONSIDERATIONES QUATUORDECIM DE STATU PRÆLATORUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Prælationis Epiſcopalis in Eccleſia, ſic eſt de primaria, & immediata, ac ſupernaturali inſtitutione Chriſti; quod naturali, vel humana ſolum auctoritate non potuit inſtitui, ſicut potuit Status Dominationis temporalis Regiæ, vel Imperialis, humanitus, & naturaliter ordinari.

CONSIDERATIO II.

STatus Prælationis Epiſcopalis in Eccleſia, quo ad ſui collationem primariam, fuit immediate à Chriſto datus primis Apoſtolis, ſicut Status Papalis Petro: licet poſtmodum talis collatio, vel acquiſitio fieri potuerit, & facta ſit in Succeſſoribus per homines, ſicut Mathias factus eſt Apoſtolus per electionem vel ſortem; & Succeſſores etiam Petri fiunt nunc per humanam electionem Dominorum Cardinalium, qui modus potuit, & poteſt variari, ut infra ponetur.

CONSIDERATIO III.

STatus Prælationis Epiſcopalis, habuit in Apoſtolis uſum, vel exercitium ſuæ Poteſtatis ſub Papa Petro, & Succeſſoribus ejus,

tanquam ſub habente, vel habentibus plenitudinem fontalem Epiſcopalis auctoritatis. Unde & quo ad talia, minores Prælati, ſcilicet Curati, ſubſunt Epiſcopis, à quibus uſus ſuæ Poteſtatis quandoque limitatur, vel coërcetur: & ſic à Papa poſſe fieri circa Prælatos majores ex certis, & rationabilibus cauſis, non eſt ambigendum.

CONSIDERATIO IV.

STatus Epiſcopalis non ita ſubeſt ſtatui Papali, quod Papa poſſit illum annullare: ſicut nec ſtatus Papalis poteſt humanitus deſtitui. Nihilominus idem Status Epiſcopalis, quo ad acquiſitionem iſti perſonæ, & quo ad exercitium, ſubeſt rationabili Papæ voluntati, ad utilitatem Eccleſiæ, ut dictum eſt. Hæc autem rationabilitas videtur attendenda, ſeu regulanda, maxime per determinationes Conciliorum Generalium, præſertim jam factas de conſenſu & auctoritate Summorum Pontificum.

CONSIDERATIO V.

STatus Epiſcopalis, quo ad ſui acquiſitionem iſti perſonæ, & quo ad exercitium, non ita ſubeſt meræ voluntati Papæ, quod pro libito poſſit ſine injuria, & peccato, circa hujuſmodi acquiſitionem, & deſtitutionem, ampliationem, & reſtrictionem, operari: quoniam data eſt ei Poteſtas, dicente Apoſtolo, *non ad deſtructionem, ſed ad ædificationem.*

CONSIDERATIO VI.

STatus Epiſcopalis habet ex ſe, & Chriſti inſtitutione primaria, poteſtatem conficiendi Corpus Chriſti, & miniſtrandi Sacramenta Eccleſiaſtica omnia: Jus inſuper prædicandi, Jus ſtipendia temporalia ſumendi, Jus excommunicandi, Jus Prælatos minores, ſcilicet Curatos, inſtituendi, Jus Eccleſias conſecrandi, Jus Beneficium Eccleſiaſticum, vel ſtipendium temporale conferendi, vel facere conferri miniſtrantibus ſub ſe ſpiritualia, Jus Indulgentias dandi: & ita de reliquis multis, quæ Summo Pontifici competunt ut in fonte.

CON-

CONSIDERATIO VII.

STatus Episcopalis, quo ad sui usum, vel exercitium, non ita subest puræ voluntati Papæ, sicut status privilegiatorum Mendicantium, vel aliorum, quibus ex essentiali ordine, & Hierarchico statu, prædicta jura Episcopalia non competunt. Potest idcirco Papa sub talibus privilegiis & privilegiatis, absque injuria, vel peccato, immutationes operari, restringendo, vel tollendo; non sic passim in Prælatis vel Curatis.

CONSIDERATIO VIII.

STatus Episcopalis, licet esse possit in aliquo sine plebe, & sine usu, vel exercitio; tamen hoc fieri non convenit: quia vanum & monstruosum in Ecclesia videretur: quoniam frustra est Potestas, cui non subest operatio.

CONSIDERATIO IX.

STatus Episcopalis, si nimis artetur in suis Juribus essentialibus, quo ad restrictionem usus, vel exercitii, passim communiter per Papam, absque utilitate majori Ecclesiæ, sive hoc esset in exemptionibus subditorum ab eo, sive in reservationibus Casuum in foro penitentiæ, seu in restrictione stipendiorum temporalium, seu in reservatione Beneficiorum ecclesiasticorum sub eo, seu per inductionem onerosam privilegiatorum, aut modis similibus: ille, inquam, status Episcopalis posset rationabiliter deferre querelam, nedum ad Papam, & Generale Concilium, quod est convenientissimum medium; sed ad Principes Orthodoxos, implorando juvamen opportunum.

CONSIDERATIO X.

STatus Episcopalis, sicut non acquiritur in aliquo per solum titulum fidei, vel charitatis, ita non deperditur per solam hæresim, vel peccatum mortale, non interveniente humana institutione, vel divina revelatione: alioqui status Ecclesiæ Hierarchicus prorsus esset incertus, cum suo usu vel exercitio: quod non est conveniens dicere de Politia à supremo Legislatore constituta.

CON-

CONSIDERATIO XI.

Status Episcopalis, ſicut poteſt diverſis temporibus & inſtitutionibus modis variis acquiri, & ſimiliter auferri; ſic & Status Papalis in caſu, per Ordinationes Papales, aut per Concilium Generale, ſicut & factum eſt, aliquando poteſt immutari.

CONSIDERATIO XII.

Status Episcopalis poteſt ab aliquo, propter ſuam malitiam auferri, licet reniteretur occupans: ſic & Status Papalis, ut videtur in caſu, præſertim per Concilium Generale poſſet auferri: cum Status Papalis datus ſit Eccleſiaſticæ Communitati, quæ in hoc habet [a] quid divinum, tanquam commune bonum ad quod conſervandum Papalis auctoritas fuit inſtituta.

CONSIDERATIO XIII.

Status Episcopalis habet rationabiliter Monarcham Supremum, ſcilicet Papam, ratione unitatis fidei & Sacramentorum; ſed hoc non ita perſpicuum eſt eſſe debere ex inſtitutione Chriſti, & pro utilitate Univerſalis Eccleſiæ, reſpectu diſpenſationis bonorum temporalium, & Juriſdictionum contentioſarum, ſeu coërtivarum, quæ diverſis Legibus, ſeu Decretalibus, aut Statutis, pro diverſitate locorum & temporum regi debent, ſicut & alia mere temporalia, Regalia, vel Imperialia. Hinc bene dictum eſt, quod quælibet provincia in ſenſu ſuo abundat [b].

CONSIDERATIO XIV.

Status Prælationis, ſi fiat limitatio ſui uſus in Beneficiis conferendis, vel in exemptionibus, non debet rationabiliter conqueri, dum hoc manifeſte ſit propter ſtudium literarum; præſertim Sacræ Doctrinæ, quæ per talia promovetur: & dum hoc potenter fit ad reprimendos abuſus notorie provenientes: ſive hoc ſit ex importunitate Domi-

a *Legendum videtur* aliquod dominium. b Senſus eſt, quamlibet provinciam in ſuo ſenſu abundare, quo ad Politiam & Diſciplinam Eccleſiaſticam, non quo ad unitatem fidei, & Sacramentorum.

Dominorum temporalium, vel ex propria pusillanimitate, vel alia quavis corrupta affectione. Sed in hoc capere medium conveniens non aliter videtur posse determinari, quam juxta Aristotelis sententiam, scilicet, ut sapiens judicabit: nihil autem videtur in hoc sapientius, quam Generale Concilium rite & libere celebratum.

CONSIDERATIONES XVI. DE STATU CURATORUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Curatorum succedit Statui LXXII. discipulorum Christi, quo ad Legem Novam, & figuratus est in antiqua Lege per Levitas. Ac proinde status Curatorum est de institutione Christi, & Apostolorum suorum, à principio fundationis Ecclesiæ, quæ institutio per declarationes Summorum Pontificum, & Synodorum tam Generalium, quam Specialium, magis ac magis innotuit.

CONSIDERATIO II.

STatus Curatorum est de essentiali ac intrinseca Ecclesiæ Hierarchia, sicut Status Prælatorum, quamvis inferior sit, & pro sua perfectione variabilior. Qua ratione Curati simplices non æque proprie dicuntur sponsi, sicut Episcopi, liberiusque permittuntur cedere vel renunciare Curis suis.

CONSIDERATIO III.

STatus Curatorum institutus est ad regimen animarum dirigendarum in finem ultimum, per communionem Sacramentorum & peccatorum remissionem, & promotionem ad virtutes.

CONSIDERATIO IV.

STatus Curatorum annexam habet obligationem docendi, & publicandi verbum Dei suis parochianis, saltem quodam generali tenore Legis Euangelicæ, quo ad credenda & agenda, secundum statum suæ simplicitatis: sicut majoribus Prælatis convenit ex obligatione

tione ſcientiæ reddere rationem particularius de ea quæ in eis eſt fide, & ſpe, apud omnes tam qui de foris ſunt, quam qui intus, fideles, ſcilicet, & infideles: hæc enim obligatio conſequitur ad obligationem priorem, quæ eſt de Spirituali regimine ſubditorum.

CONSIDERATIO V.

STatus Curatorum eſt ſtatus perfectionis, non ſolum acquirendæ, ſed etiam exercendæ, cum ſibi competat tam obligatio quam auctoritas reducendi animas ad Deum, ſecundum Hierarchicos actus, qui purgare, illuminare, perficere nominantur.

CONSIDERATIO VI.

STatus Curatorum ſuperior eſt Hierarchice Eccleſiæ ad Statum ſimplicium religioſorum, ſicut divinus Dionyſius & Hieronymus in præcedentis Conſiderationis determinant ratione.

CONSIDERATIO VII.

STatus Curatorum Eccleſias Parochiales ſibi deputatas habet in tali libertate, quód nulli alteri Sacerdoti fas eſt ipſis invitis, aut ſine eorum licentia prædicare in eadem, præſertim dum prædicare voluerint ipſi: ſed nec Confeſſiones illic audire, nec Sacramenta miniſtrare, ſalva ſemper auctoritate, vel rationabili ordinatione ſuperiorum Prælatorum.

CONSIDERATIO VIII.

STatus Curatorum habet jus & titulum recipiendi decimas, oblationes, & funeralia, aut alia emolumenta loco illorum, pro ſuſtentatione ſufficienti ſtatus ſui: Et hoc fit tam de Jure divino, quam naturali, præſuppoſito dominio. Determinatio autem hujus, vel illius quotæ, vel commutatio in aliam ſubventionem, habet fieri ſolo Jure poſitivo.

CON-

CONSIDERATIO IX.

STatus Curatorum, ſicut habet de ſibi ſubditis ovibus cogitare in miniſtratione Sacramentorum, ut ſanctè ſuſcipiantur; ſic decet maxime, quod quilibet parochianus, ſe prius oſtendat ſuo Curato generaliter, vel ſpecialiter in foro conſcientiæ, antequam eadem Sacramenta ſuſcipiat. Poteſt inſuper edictum generale, vel ſpeciale ſuis parochianis ſuper hoc, per Curatos, ne aliter ſe ingerant, promulgari.

CONSIDERATIO X.

STatus Curatorum ſecurius & juſtius eligitur, quantum eſt de ſe & cæteris paribus, pro Confeſſione Sacramentali facienda à parochianis, quam alius ſtatus: præſertim qui non eſt ſuperior ſecundum inſtitutionem Hierarchicam Eccleſiæ: patet, quia mutua & correlativa eſt obligatio parochianorum ad Curatos, unde viciſſim magis obligantur. Colluſiones præterea hinc inde poſſibiles fieri, magis ex hoc evitantur. Denique remedia ſpiritualia, celerius & conſultius in caſibus multis exhibentur. Poteſt nihilominus apud Privilegiatos quandoque ratio potior inveniri.

CONSIDERATIO XI.

STatus Curatorum ſanctus & ſalubris non debet inculpari vel infamari per quoſcumque, ſi in eo quandoque ſint perſonæ minus idoneæ ad debitum regimen animarum: alioqui nullus eſſet ſtatus in Eccleſia militante qui culpari non deberet, ſicut nullus de ullo ſtatu abſque macula quadam viſus eſt diu ſtare.

CONSIDERATIO XII.

STatus Curatorum poteſt ſufficienter regere ſuos parochianos, ſi polleat bona charitate, & ſimplici morum honeſtate, etiam ubi literatura magna deeſſet. Propterea non leviter ſe eis præponere debent alieni, quamvis inveniantur magis literati.

CONSIDERATIO XIII.

STatus Curatorum poteſt cum facili ſtudio habere ea, & ſcire, quæ ad Parochiam ſuam regendam ſufficiunt, majora majoribus prudenter remittendo. Hoc autem ſi agnoſcere neglexerint, debet apud eos correctio Epiſcopalis maxime vigil eſſe; ut aſtringantur ſeverius tenorem eorum habere in ſcriptis, quæ ſcire debent in punctis regiminis, tam ſecundum inſtitutiones Synodales poſitivas, quam cæteras.

CONSIDERATIO XIV.

STatus Curatorum poteſt obventiones ordinatas licenter exigere: verumtamen tali modo & tempore, quod ſimoniaca pravitas, vel ejus ſuſpicio nequaquam incurratur: ut quod propter negationem temporalium, ſpiritualium interim miniſtratio non negetur, nec interveniat quæſtuoſa mercatio.

CONSIDERATIO XV.

STatus Curatorum debet cum bona gratia ſuſcipere ſtatum Privilegiatorum, tanquam coadjutores miſſos, habentes à ſuperioribus licentiam prædicandi, & Confeſſiones audiendi, ſi non appareat rationabilis cauſa aliquem talem repellendi: utpote ſi detractor, ſi colluſor, ſi corruptor, ſi quæſtuoſus, ſi ſeductor appareat: aut multi parochianorum inde veniunt in contemptum Curatorum: aut ſi tunc Curatus per ſeipſum id agere circa parochianos ſuos, quod agendum ſit, ſatis potuerit: quia videretur præferendus, niſi legitima fieret exceptio contra eum.

CONSIDERATIO XVI.

STatus Curatorum vix poteſt à parochianis ſine peccato ſic contemni, quod eorum licentia, neque in generali, neque in ſpeciali prius quæratur, dum alibi confiteri, aut Miſſas vel ſermones audire, tempore divini ſervitii, diebus Dominicis, & Feſtivis, voluerint. Quæ licentia ſi ſine cauſa rationabili denegetur, ſufficit excuſare eos, qui frequenter alibi confitentur, licentiâ petitâ, & non obtentâ.

CON-

CONSIDERATIONES DECEM PRO STATU PRIVILEGIATORUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Privilegiatorum ad prædicandum & Confeſſiones audiendum, ſtatutus eſt poſt primariam Eccleſiæ inſtitutionem, rationabiliter ordinatus, ad ſublevamen eorum qui Hierarchicos ſtatus in Eccleſia habent: præſertim poſt talem & tantam in temporalibus ditationem, quæ ſecum attulit multam occupationem.

CONSIDERATIO II.

STatus Privilegiatorum debet cum bona charitate licentia ſua uti, non ad quæſtum, non ad æmulationem, non ad ambitionem; non denique in præjudicium temporale, vel ſpirituale Curatorum: ſed inſtando clam & palam apud parochianos, quatenus honorem debitum ac ſuſtentationem ſuis reddant Curatis: alioqui faciunt quod ſibi fieri nolent, meritoque repelluntur hi de quibus aliter conſtiterit & Excommunicationem à Canone nonnunquam incurrunt.

CONSIDERATIO III.

STatus Privilegiatorum & omnium generaliter Religioſorum, prohibetur ſub pœna Excommunicationis latæ Sententiæ, ne Sacramentum Euchariſtiæ miniſtrent, & matrimonium ſolennizent.

CONSIDERATIO IV.

STatus Privilegiatorum habet, quod in ſuis locis & publicis prædicare poſſunt: dum Prælatus non prædicat, nec prædicationem inſtituit: Similiter hoc poſſunt in Eccleſiis Parochialibus de licentia Curatorum.

CONSIDERATIO V.

STatus Privilegiatorum hoc habet, ut idonei præſentati ſufficienter per Superiores ſuos ad Prælatum Diœceſanum, valeant in locis ſuis

ſuis Confeſſiones audire diocesſanorum, & eos abſolvere cum tali Poteſtate, & in caſibus talibus, quemadmodum Curati Parochiales ordinarie funguntur, & non ampliori, niſi de ſpeciali gratia Prælati, major eis fuerit elargita Poteſtas.

CONSIDERATIO VI.

STatus Privilegiatorum habet hoc, ut quamvis Sacramentum Pœnitentiæ poſſit pluries ſuper eadem peccata ſuum effectum ſortiri (ſaltem quo ad augmentum gratiæ, cum ſit Sacramentum iterabile, & liceat meritorie eadem peccata pluribus confiteri, nec eſt repugnantia, quin adhuc poſſit tempus obligari) nihilominus confeſſi Privilegiatis, non tenentur inviti eadem peccata amplius confiteri, pluſquam ſi ſuis Curatis eadem confeſſi fuiſſent, quantum eſt ex parte efficaciæ Sacramenti. Hoc enim per Joannem XXII. declaratum fuit, & uſus communis hoc obtinuit.

CONSIDERATIO VII.

STatus Privilegiatorum hoc habet, ut à confeſſis ſibi non debeant Curati novam extorquere Confeſſionem de eiſdem peccatis, præſertim ſi ſecreta ſint: nec debent prohibere parochianos, cum talia voluerint eis confiteri: fas ſit Curatis, imo tutum inquirere à parochianis ſuis, quando, & qualiter, & à quibus Confeſſionem receperint. Quibus veritatem reſpondere ſi quis parochianus negaverit, vix in ſtatu ſalutis eſſe credi poſſet. Ipſique in hoc caſu petenti Euchariſtiæ Sacramentum, rationabiliter denegaretur: dicendo, neſcio ſi confeſſus ſis ab habente Poteſtatem, & an in hoc te decipias, vel alter te.

CONSIDERATIO VIII.

STatus Privilegiatorum hoc habet, dum de peccatis publicis abſolvunt parochianos, ut hi debeant facere fidem de abſolutione, & abſolvendi Poteſtate, ſi ſuper hoc à Curatis parochialibus fuerint requiſiti, ſub pœna denegandi rationabiliter talibus, cum ſe dicunt abſolutos, Euchariſtiæ Sacramentum.

CONSIDERATIO IX.

STatus Privilegiatorum hoc habet, ut non debeant inducere voto, vel promisso alios ad eligendum sepulturam in Ecclesiis & locis suis: vel ad persistendum in jam electa ibidem: & hoc sub pœna Excommunicationis latæ Sententiæ. Debent præterea reddere quartam partem legatorum, seu funeralium Curato Parochiali ipsius defuncti, quæ Pars Canonica nominatur.

CONSIDERATIO X.

STatus Privilegiatorum ad prædicandum, debet secundum qualitatem auditorum formare sermonem: ne coram laicis & subditis detegantur vitia Clericorum, atque Dominorum: hoc enim esset non extirpare vitia, sed nutrire rebellionem, scilicet murmurationis, & contemptus apud audientes. Fiat insuper prædicatio principaliter de punctis nostræ Religionis in fide, spe, & Charitate, cum cæteris virtutibus. Sed & præsertim confessiones mulierum & juvenum, non nisi locis patentibus & publicis audire, nec conventicula, in cameris & angulis agere præsumant, ab omni specie mala abstinentes se.

DE UTROQUE STATU SIMUL DUÆ CONSIDERATIONES.

CONSIDERATIO I.

STatus uterque, Curatorum scilicet, & Privilegiatorum invigilet cognoscere Casus reservatos Prælatis, ne seducantur & seducant, si transgrediantur limites suæ Potestatis: quamvis expediret pauciores casus, præsertim occultos reservari: ut sunt peccata illa carnis, quæ frequentissime commissa vix confitentur, præsertim per mulieres & adolescentulos.

CONSIDERATIO II.

STatus uterque studeat alter alterius onera portare, sine contentione & æmulatione, de rebus prædicatis vel aliis: ne si invicem more corni-

cornicum ſe mordeant, conſumantur: ne præterea ſurgat fœda opinio Eccleſiaſticorum apud laicos, & vituperetur miniſterium verbi Dei: nonne Deus abunde dives eſt pro omnibus? nonne pacis eſt Deus; non diviſionis? Denique, quid prodeſt Phariſaica contentio de ſtatus præeminentiâ? quam ſanctius eſt dare operam ut quis perfectus inveniatur, quam ſi jacens in imis, de perfectione ſtatus glorietur: attento præſertim quod Conciliorum Eccleſiaſticorum obſervatio, non poteſt ita concludi ſub regulis quibuſcumque; quin neceſſe ſit recurrere ſæpiſſime ad gloſſam ſapientiſſimi Auguſtini, tractam ex operibus Chriſti, videlicet, quod talia dantur obſervanda in animi præparatione; & non ſemper in operis exhibitione. Quæ animi præparatio, poteſt apud omnem ſtatum & perſonam Chriſtianæ religionis, ſi vult, inveniri.

FINIS.

OPUSCU-

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,

QUOD EXTAT IN PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM, ESTQUE AB ILLO LUCUBRATUM, STATIM ATQUE MARTINUS V. QUAM PRIMUM EST DISSOLUTUM CONSTANTIENSE CONCILIUM EDIDIT CONSTITUTIONEM, QUA PROHIBUIT, NE QUIS A SENTENTIA PAPÆ ET SEDIS APOSTOLICÆ, AD GENERALE CONCILIUM PROVOCARET: QUOD OPUSCULUM GERSONII ITA INSCRIBITUR:

Tractatus Magistri Joannis de Gerson.

QUOMODO,

Et an liceat in causis fidei, à Summo Pontifice appellare, seu ejus Judicium declinare.

QUæritur, utrum hæc Assertio sit Catholica, tam Jure divinitus promulgato, quam etiam humano, quibus Sacrorum Canonum auctoritas innititur: *Nulli fas est à supremo Judice, videlicet Apostolica Sede, seu Romano Pontifice, Jesu Christi Vicario in terris appellare, aut illius Judicium in causis fidei (quæ tanquam majores ad ipsum, & Sedem Apostolicam deferendæ sunt) declinare.*

Arguitur quod sic, auctoritate SS. Domini Martini Papæ V. in sua Constitutione, ad perpetuam rei memoriam facta & promulgata in Consistorio Generali celebrato Constantiæ sexto idus Martii, Pontificatus sui anno primo: ubi reperitur hæc Assertio, sicut dicitur, & videtur in Canonum litera manifeste fundari.

Arguitur in oppositum, primo auctoritate determinationis sive Constitutionis Generalis Concilii Constantiensis: quæ determinatio multipliciter facta est & practicata, & specialiter in Sessione publica celebrata die sexta Aprilis Anno M. CCCC XV. quæ sic habet inter

inter cætera: *Et primo declarat, quod Sancta Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata Generale Concilium faciens & Ecclesiam Catholicam militantem repræsentans, Potestatem à Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem & exstirpationem dicti Schismatis, ac generalem reformationem Ecclesiæ Dei, in Capite, & in membris. Item declarat, quod quicumque, cujuscumque status, vel dignitatis, etiam si Papalis existat, qui mandatis, statutis, seu ordinationibus aut præceptis hujus Sanctæ Synodi, & cujuscumque alterius Concilii Generalis legitime congregati, super præmissis, seu ad ea pertinentibus, factis, vel faciendis obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debite puniatur; etiam ad alia Juris subsidia, si opus fuerit, recurrendo.*

Deinceps arguitur rationibus ducentibus ad inconvenientia manifesta contra Jus Divinum pariter & humanum. Sequeretur enim primo, quod Papa non subjiceretur Legi Divinæ, vel Euangelicæ, quæ generaliter, absque omni exceptione, promulgata est à Christo *Matth.* 18. dum loqueretur Petro, & ad personam Petri, sicut tradit Ecclesia, & circumstantia textus satis indicat: *Si peccaverit in te frater tuus &c.* Sequitur, *Dic Ecclesiæ; quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus &c.* Hoc autem consequens est erroneum manifeste: quoniam Papa est frater noster: alioquin non deberet dicere *Pater noster*, si non simus fratres ipse & nos: sed haberet dicere Pater meus, vel pater mi. Sed nec Cardinales, nec Episcopos fratres appellare deberet. Denique constat, quod est proximus noster & ex consequenti frater, non obstante quod Pater sit. Est insuper Papa peccabilis, quoniam circumdatus est infirmitate, sicut notatur *ad Hebr.* 5.

Sequeretur Secundo, quod Paulus egisset contra Jus Divinum & humanum, dum restitit Petro in facie, hoc est, publice, & coram Ecclesiæ congregatione, sicut habetur *ad Galat.* 2. Hæc enim resistentia non fuit minor provocatio Pauli contra Petrum, quam fuisset appellatio ad Ecclesiam, imo fuit æquivalenter appellatio. Unde, etsi Petrus desistere noluisset, fuisset ab Ecclesia condemnandus. Constat autem, quod Petrus erat Summus Pontifex, & secundum Doctores confirmatus in fide, & gratia post Pentecosten: Propterea dicunt, quod Petrus non errabat in fide, nec hæreticabat; sed tantummodo nimis dissimulanter se habebat circa observationem Legalium.

lium. Dicebat ideo Paulus, quod non recte ambularet ad veritatem Euangelii, & quod reprehensibilis erat. Ex quibus palam elicitur, quod Summus Pontifex, qui succedit Petro in Apostolatu, reprehendi potest publice per Doctorem Theologum, qui in officio prædicationis succedit Paulo, etiam ubi non hæreticaret, vel erraret in fide. Et hoc similiter elicitur generalius & inconvincibilius ex auctoritate proxime allegata, *Si peccaverit in te frater tuus*, quemadmodum pluries in Sacro Constantiensi Concilio latissime deductum est in sermonibus publicis & multiplicibus Scripturis, quorum copiæ sunt apud multos.

Sequeretur Tertio, quod Papa, qui est membrum corporis Ecclesiæ, sicut homines alii, si scandalizaret totum corpus, ipse non esset rescindendus, ut totum corpus sanum fieret, contra doctrinam Christi Euangelicam, fundatam in similitudine Juris naturalis *Matthæi* 18. cum Glossis & determinationibus Doctorum in materia de scandalo, se fundantium in hac Lege Divina, & Naturali.

Sequeretur Quarto, quod Petrus Summus Pontifex non debuisset compelli reddere rationem ab Apostolis fratribus, qui erant in Judæa, quia visitaverat Cornelium Gentilem, cujus tamen oppositum dicitur *Actuum* 11. Cum adiisset Petrus Hierosolymam, scilicet, ubi erat Ecclesia, disceptabant adversus illum qui erant ex circumcisione, dicentes; *quare introisti ad viros præputium habentes, & manducasti cum illis?* Et statim subjungitur obedientiæ Petri responsio, dans in hoc Successoribus suis formam debitæ humilitatis, quam expressit Epistolæ suæ primæ cap. 3. *Parati*, inquit, *semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est fide & spe.* Quod si in destructione fidei Summus aliquis Pontifex, volens superbire, nollet hoc facere; constat, quod à fratribus æque posset accusari, sicut & Petrus.

Sequeretur Quinto, quod alicui injuriato per Papam, sicut potest evenire, tam in corpore, quam in membris; imo in fama, circa ea quæ pure fidei sunt, non pateret in casu dabili, aliqua defensio, vel gravaminis sublevatio: quod est contra Jus naturale, cui Jus divinum non repugnat. Patet tamen consequentia, dato tali casu verisimili. Sit Petrus qui prædicet coram Papa & multitudine populi copiosa, quod Christus fuit verus Propheta: jubeat tunc Papa, quod detrudatur in carcerem, eo quod prædicat istam veritatem: sentiat Petrus; quod si appellet ad Concilium Generale, submittendo se eidem, quod

populus proteget eum, nec ſcandalizabitur in doctrina ejus, ſed manebit in recta fide, quod Chriſtus fuerit verus Propheta: ſi autem non appellaverit, populus reputabit, quod Papa verum dicat & bene faciat, & ita deſeret fidem cum prædicatore ſuo. Quæritur in caſu, ſi Petrus dicere poterit, Concilium appello; quemadmodum Paulus, timens à ſeditioſis occidi, clamavit; Cæſarem appello. Hanc autem materiam latiſſime proſequutus & fundavit Ockam in Dialogo ſuo: cujus ſolius auctoritati non oportet inniti, quamvis fuerit egregius Theologus: ſed innitendum eſt rationibus ſuis, pro quanto robur & auctoritatem accipiunt à Sacra Scriptura, cujus contemptus cum ſuis profeſſoribus ſæpe duxit, & ducet in errores.

Sequeretur Sexto, quod in nullo caſu Papa poſſet judicari vel deponi per Generale Concilium, quamtumcumque criminoſus eſſet, vel ſcandaloſus Eccleſiæ. Patet conſequentia, quoniam ex oppoſito ſequitur oppoſitum: Si enim Papa poteſt judicari vel deponi per Generale Concilium; ipſe poterit denunciari per aliquem, vel aliquos coram Concilio præſenti, vel futuro: Qui ſi velit gravamen inferre talibus denunciare volentibus, nonne poterunt ipſi ſe ponere extra manus ſuas, vel poteſtatem, ne de facto gravet eos & opprimat injuſte? hoc autem facere vere eſt, & æquivalenter ab eodem appellare. Et hoc practicatum eſt in Concilio Piſano per utrumque Collegiorum duarum obedientiarum, ſcilicet Gregorii, & Benedicti in ſuis obedientiis nuncupatorum. Hoc etiam practicatum eſt quoque per Reges & Principes, qui ſe ſubtraxerunt ab obedientia illorum, quos iſti vel illi judicabant eſſe Summos Pontifices, quæ tamen ſubtractiones approbatæ ſunt per Sacrum Conſtantienſe Concilium, quædam expreſſe, quædam implicite, vel æquivalenter.

Sequeretur Septimo, & magis ad hominem, quod Concilium Generale non eſſet ſupra Papam, vel Judex Papæ legitimus, cujus oppoſitum determinavit & practicavit Sacrum Conſtantienſe Concilium. Non enim proceſſum eſt ad inchoandum depoſitionem Joannis, quouſque fuiſſet Articulus iſte declaratus, ſicut apparet ex actis ejuſdem Concilii; quoniam aliqui videbantur ſuper hoc hæſitare. Conſtat autem, quod ab omni homine, qui habet legitimum ſuperiorem Judicem, ſive ſit unus homo, ſive una communitas, poteſt, ſi rationabilis & urgens immineat cauſa, fieri appellatio ad eundem Judicem. Et ſi dicatur, prout aliqui fingere volunt, quod Concilium non eſt ſupra Papam, niſi quando eſt hæreticus, ſeu devius à fide,

fide, in quo casu non est mirum, inquiunt, si Concilium sit supra talem Papam, quia desiit esse Papa, & est inferior omni homine, & ita nituntur etiam evadere illam inevasibilem Christi Legem, *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* Hoc breviter ad præsens refellitur: Primo, quia Joannes non est accusatus, vel convictus de hæretica pravitate; & tamen Concilium vocavit, & judicavit ipsum tanquam suum subditum. Unde & in toto processu, usque post sententiam definitivam suæ depositionis, reputatus est ab eodem Concilio verus Papa. Amplius, non est verum quod Papa, eo facto, quo cadit in hæresim, præsertim latentem, sit depositus à Papatu; sicut nec est verum de aliis Episcopis, quemadmodum ista materia declarata est alibi latius: reducendo hanc opinionem ad multiplex inconveniens, sicut ad incertitudinem Ecclesiasticæ Politiæ, & susceptionis Sacramentorum, & ad favorabilitatem damnatæ doctrinæ Joannis Wiclef, quæ principaliter innitebatur tali fundamento, quod nullus existens in peccato mortali erat Papa, vel Episcopus, nec consecrabat, &c. Et qui bene ponderat causas reprobationis hujus doctrinæ Wiclef, in hac parte, ille, vel similes causæ concludunt, quod peccatum hæresis, licet reddat unum Prælatum dignum depositione juncta pertinacia: non tamen reddit eum depositum eo facto: sed requiritur humana depositio. Sicut enim nulla sanctitas, quantumcumque magna, constituit aliquem in statu Papali vel Episcopali, nisi per electionem humanam de Lege Communi, contra opinionem Waldensium: ita nulla iniquitas removet aliquem ab Episcopali gradu, vel Papali de communi Lege, si non interveniat humana depositio. Amplius tertio quo ad hoc arguitur, quod Concilium sit Judex Papæ non hæretici, imo Sancti, assignando casus multos, in quibus aliquis Episcopus, verus Papa poterit per multos testes diffamari de hæretica pravitate, seu fautoria hæresis, aut per vehementes conjecturas ex operibus & conversatione diffamabitur apud multos, & graves populos, quod non recte ambulat ad veritatem Euangelii, aut quod lapsus est in hæresim jam damnatam, aut quod novam velit confingere. Constat quod existente Generali Concilio, vel proxime futuro, poterit idem Papa judicialiter compelli ut purget se, quemadmodum exemplificatum est de Petro. Quod si nollet hoc facere, prout facere noluit Marcellinus, sine accusatione sua de Idololatria, nonne Concilium posset consequenter ad depositionis suæ sententiam procedere? Et si dicatur, quod non, ex quo non est hæreticus: Respondetur, quod apud Judicium Ecclesiæ, ubi

ubi circa ea quæ facti sunt, fallere potest, & falli, simile est Judicium de his, quæ non apparent, & quæ non sunt. Et per hoc eliditur manifeste frivola responsio dicentium, Papam non subjici correctioni fraternæ aut Judiciali jussæ à Christo, ubi prius, *Si peccaverit, &c.*

Postremo dimissis illis, quæ sunt in facto circa justificationem, vel justificationis appellationis Dominorum Polonorum: nam multa hinc & inde diversa, imo adversa & contraria videntur asseri, circa quæ Theologicum negotium non versatur, nisi pro quanto sub regulis generalibus & authenticis daretur ars, sicut & data est convincendi aliquem de pertinacia de fautoria hæreticæ pravitatis. Convertatur tandem inquisitio particulatæ quæstionis circa ultimam particulam suam quæ sic habet. *Quod nulli fas est, &c. illius videlicet Apostolicæ Sedis, seu Romani Pontificis Judicium in causis fidei, quæ tanquam majores ad ipsum & Sedem Apostolicam deferendæ sunt, declinare.*

Sunt aliqui, sicut dicitur, qui minus istam particulam reputant sustinibilem, quam præcedentem, qualificantes eam, quod est palam hæreticalis, & totius Ecclesiasticæ Hierarchiæ circa fidei defensionem, seu conservationem finalem & resolutivam subversiva. Nituntur autem fundare dictum suum in aliquibus Propositionibus, quas reputant Catholicas veritates.

Prima Propositio. In causis fidei, Judicium inniti debet infallibili regulæ sic, quod ultimus & supremus Judex, cujus sententiæ necessario standum est tanquam veræ Catholicæ, non sit à fide deviabilis: alioquin staret in casu, quod homines obligarentur assentire contra fidem.

Secunda Propositio. In causis fidei non habetur in terra Judex infallibilis, vel qui non sit deviabilis à fide de Lege communi præter ipsam Ecclesiam Universalem, vel Concilium Generale eam sufficienter repræsentans.

Tertia Propositio. In causis fidei nullus particularis homo, per suam determinationem potest de propositione non hæretica facere hæreticam: sicut nec de Catholica non Catholicam. Ita nec Papa, nec Episcopus proprie, & vere loquendo, possunt propositionem aliquam hæreticare. Possunt tamen propositionem aliquam quæ videtur aliquibus non hæretica, declarare quod sit hæretica, & hoc judicialiter: sicut Doctores Scholastice hoc faciunt, vel doctrinaliter. Et hoc appellatur facere Articulum, diversimode tamen: quia Papæ deter-

determinatio pœnalis extendit ſe ad omnes fideles: ſed Epiſcopalis, tantummodo ad ſubditos ſuos, ut præciſe eſt Epiſcopalis.

Quarta Propoſitio. In cauſis fidei nulla determinatio Judicialis Epiſcopi, imo nec Papæ ſolius, præciſe, ut eſt Epiſcopi, vel Papæ, ligat fideles ad credendum, quod ita ſit de veritate fidei, ſicut prætendit ſua declaratio: quoniam tam Papa, quam Epiſcopus deviabiles ſunt à fide: obligat tamen ſubditos ſub pœna excommunicationis talis determinatio, quod non dogmatizent oppoſitum talis determinationis, niſi appareat manifeſta ratio repugnandi, vel per Sacram Scripturam, vel per revelationem, vel per Eccleſiæ, ſeu Concilii Generalis determinationem.

Quinta Propoſitio. In cauſis fidei, ſicut poteſt declinari Judicium Epiſcopi; ſi appareat devius à fide, & requiri Judicium Papæ: ſic de Papa reſpectu Generalis Concilii, ſuo modo, dici poteſt. Et hæc eſt ad formam reſponſiva ſequens ex præmiſſis, juncto, quod apud Summum Pontificem, & ejus Sedem Romanam poteſt eſſe quandoque raritas peritorum in Sacris Literis, & in vera fide probatorum, magis quam apud quoſdam ex ipſis, qui Generalia habent ſtudia Sacræ Scripturæ & aliarum facultatum.

Sexta Propoſitio. In cauſis fidei illa cauſa dicitur major eſſe, non quæ eſt de re majori, ſicut de Trinitate, & Unitate Perſonarum; ſed quæ difficilis eſt & ambigua ad determinandum juxta textum Scripturæ *Exodi* 18. *Deuteronom.* 17. 2 *Paralippom.* 19. In quibus fundantur Canones; dicentes, quod cauſæ majores fidei ſunt ad Sedem Apoſtolicam referendæ.

Septima Propoſitio. In cauſis fidei poterit una cauſa dici major apud aliquem Epiſcopum, vel Diœceſim, quæ apud alium Epiſcopum, vel Diœceſim non reputabitur eſſe major: vel ad ſuperiorem, ſicut Papam remittenda: quia ſcilicet apud talem Epiſcopum, vel Diœceſim propter abundantiam Theologorum cauſa talis non reputabitur difficilis, vel ambigua, ſed per Sacram Scripturam jam damnata vel approbata.

Octava Propoſitio. In cauſis fidei non minus aliquando occurrendum eſt ſive per Epiſcopum, ſive per Summum Pontificem, ſive per Generale Concilium, dum cernuntur oriri ſcandala & errores crudeles & impii contra pacificum convictum Chriſtiani populi, qui maxime conſiſtit in obſervatione mandatorum Dei, de ſervando juramento, & de non interficiendo homines auctoritate propria, & de

non

non præſtando ad uſuram, vel de non rapiendo, vel de non adulterando: quam dum inſurgunt errores contra aliquos de Articulis fidei, qui numerati ſunt in Symbolo. Formant igitur rationem ſuam, qui prædictam particulam impugnant, juxta Propoſitiones præmiſſas, præſertim juxta quinque primas, quod fas eſt in caſibus concernentibus cauſas fidei declinare illius Judicium, qui reperiretur devius à fide, vel eis quæ fidei ſunt cum ſuis Conſiliariis vehementer ſuſpectus, per aperta ſigna nimiæ diſſimulationis, vel acceptationis perſonarum, vel aliunde multis modis. Sed loquendo ſemper cum reverentia, ſtaret aliquem Summum Pontificem cum ſuo Collegio ſic poſſe deficere circa ea, quæ ſunt fidei, quemadmodum Petrus, & alii Apoſtoli defecerunt in paſſione: imo quod minus videretur ſicut Petrus deficiebat, nec recte ambulabat ad veritatem Euangelii, & reprehenſibilis erat, dum Paulus ſibi reſtitit in faciem, ac proinde declinabat ejus Judicium. Ergo fas eſt interdum Summi Pontificis Judicium in cauſis fidei declinare.

Hæc autem dicta ſunt vel argumentata magis ad veritatis inquiſitionem, quam ad alicujus, præſertim S S. Domini Martini Papæ reprehenſionem: attento, quod Conſtitutio ſua quantum ad illa quæ fundantur in facto, non jacet ſub Theologica reprehenſione: Et quantum ad alia, quæ Jus concernunt, ſicut eſt prædicta pars excepta, dicerent benevoli ſui, quod non obſtantibus allegationibus in oppoſitum, illa poteſt ſuſcipere rationabilem & veram interpretationem ſicut recipiunt Conſtitutiones poſitivæ Decretis inſertæ, quibus innititur: ſic intelligendo, quod non eſt fas appellare à Papa, vel ejus Judicium in cauſis fidei declinare, non quidem pro omni caſu, ſed quando facit id, quod in ſe eſt, & quando non apparet devius à fide: ſed ambulat recte ad veritatem Euangelii, ſine perſonarum acceptione: quemadmodum in proœmio & narratione ſuæ Conſtitutionis dicit eſſe faciendum per Summum Pontificem, & quod ita facit affirmat. Nam Conſtitutiones & Leges ſecundum Ariſtotelem feruntur univerſaliter, quamvis in aliquo caſu dabili pati poſſint inſtantiam.

Porro Dominus noſter tollere poterit efficaciter ſuſpicionem ſiniſtram, quæ contra Sanctitatem ſuam fieri poſſet, ſi dicta ſua factis compenſet; hoc eſt, ſi ſponte nullo inquirente damnet doctrinam illam peſtiferam & crudelem contra Polonos, cum ſimilibus aliis, cum tali celeritate & rigore, qualem fidei materia vergens in ſcandalum &

perni-

perniciem Reipublicæ postulat & requirit, procul abjecta quavis acceptione personarum.

FINIS.

Porro Gersonius, ut auctoritatem Conciliorum Generalium, & Synodi Constantiensis sartam tectam amplius vindicaret, alias etiam edidit Lucubrationes, quas hic operæ pretium est ordine recensere, quando Scholæ Parisiensis doctrinam liberam asserunt: & primo quidem de Vi & robore Censurarum agetur, contra quas Doctor Christianissimus illos munire voluit, qui veritatem Catholicam Potestatis immediatæ Conciliorum, servata moderatione inculpatæ tutelæ, propugnarent.

TRACTATUS

JOANNIS GERSONII, QUI EXTAT PARTE SECUNDA OPERUM EJUSDEM, ET ITA INSCRIBITUR:

Resolutio circa materiam Excommunicationum & Irregularitatum.

CONSIDERATIO I.

CONtemptus Clavium Ecclesiasticarum causat quasi formaliter & principaliter Excommunicationis vel Irregularitatis detrimentum. Sic enim solent communiter Domini Juristæ dicere, quod Irregularitas contrahitur dum aliquis excommunicatus se immiscet sacris in contemptum Clavium. Fundatur autem hæc consideratio principaliter ex illa Lege Euangelica Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* Sequitur, *Dic Ecclesiæ, si Ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

CONSIDERATIO II.

COntemptus Clavium potest intervenire multipliciter in aliquo. Uno modo directe & causaliter: & hoc proprie dicitur fieri ex contemptu, quando scilicet contemptus est causa actionis principalis, ita quod non fieret actio nisi esset ad contemptum Clavium: quemadmodum si quis dicat Episcopo excommunicanti, Ego in despectum vestrum & vestri præcepti nihil agam illius quod jubetis. Alio modo fit contemptus implicite, quia videlicet est contumax in obedientia, quamvis non ex obedientia vel propter non obedire, sed propter aliquid aliud delectabile, vel utile, aliquis peccat contra Prælati jussionem. Tertio modo dicitur contemptus interpretative omnis voluntaria transgressio cujuscumque præcepti: & isto modo reperitur contemptus in omni peccato, præsertim mortali directe vel indirecte, vere vel interpretative.

CON-

CONSIDERATIO III.

Contemptus primo modo rationabiliter demeretur Excommunicationem, & consequenter Irregularitatem. Similiter & secundus dum jungitur contumacia. Sed tertius contemptus non semper est Excommunicationis Ecclesiæ, nec consequenter Irregularitatis demeritorius. Dicitur Ecclesiæ notanter, quia omnis peccans mortaliter est à Deo & apud Deum excommunicatus, sed non semper per Ecclesiasticam Sanctionem.

CONSIDERATIO IV.

Contemptus neutro modo prædictorum dicendus est intervenire contra præceptum aliquod Prælati, quando manifeste & notorie Prælatus abutitur in hujusmodi præcepto, clavium potestate: & hoc dum scit & cognoscit ille qui non obedit, nec aliunde generat in se vel in aliis scandalosum contemptum clavium: Quoniam in hoc talis non est inobediens clavium Potestati, sed erroneo clavium abusui.

CONSIDERATIO V.

Contemptus Clavium magis invenitur quo ad culpam in Prælato taliter ut præmittitur abutente sua potestate, quam in non obediente, si comparatio recipiatur abusiva. Est igitur quandoque meritorium & honorificativum Ecclesiæ Potestatis quod tali Prælato in facie resistatur cum appositione inculpatæ tutelæ, quemadmodum restitit Paulus Petro.

CONSIDERATIO VI.

Contemptus Clavium quandoque posset inveniri in uno qui non pareret sententiæ sui Prælati, ubi & quando alius in eadem sententia non obediens, nullo modo contemptus esset reus, præsertim apud Deum. Cujus ratio est, quoniam unus reputat sententiam justam, aut quomodo libet obediendum illi: alius vero non: sed scit certitudinaliter aut probabilitate sufficienti suum Prælatum male uti in præjudicium clavium, & in destructionem Ecclesiæ.

CONSIDERATIO VII.

COntemptus Clavium debet investigari ex potestate legitima & usu legitimo potestatis illius qui præcipiendo excommunicat, vel Irregularitatem comminatur: Alioquin Prælati possent inducere qualemcumque vellent super illos servitutem, si suis sententiis iniquis & erroneis semper esset obediendum. Et ita patet, quod hoc commune dictum, *Sententia Prælati vel Judicis etiam injusta timenda est*, indiget glossa. Alioquin non est generaliter verum si timenda dicatur, quia est sustinenda, nec repellenda: Imo in casu pati illam esset asinina patientia, & timor leporinus & fatuus.

CONSIDERATIO VIII.

COntemptus Clavium plus habet periculi erga personam Summi Pontificis quam erga inferiores, quoniam ab abusibus inferioribus patet recursus ad Papam per appellationis subsidium. Et si dicatur, quod ita potest à Papa fieri appellatio ad Concilium Generale, dixerunt olim ante Concilium Generale Pisanum & Constantiense quod hoc nullo modo licebat, & allegant Jura sua pro se valde, sicut eis videtur, expressa: sed constanter nunc asseritur, quod est hæresis damnata per Constitutionem expressissimam, & practicatam in Concilio prædicto Constantiensi, prout alibi diffusius est ostensum. Respondetur igitur aliter, quod non pro levibus causis ubi etiam liceret potest aut debet pro appellationibus prosequendis passim Concilium celebrari, sicut habetur recursus ad Papam.

CONSIDERATIO IX.

COntemptus Clavium non incurritur in multis casibus, quibus Papæ mandato non obediretur, dum scilicet abutitur enormissime & scandalosissime Potestate sua in destructionem, non in ædificationem: sicut tamen dicit Apostolus ideo potestatem datam esse. Exemplum, si Papa vellet thesauros Ecclesiarum diripere, aut hæreditates usurpare, aut in servitutem abjectam Clerum cum suis bonis redigere, & juribus suis spoliare sine causa. Quis diceret ista debere tolerari? Quis non censeret posse dici Papæ, cur ita facis? Quis non assentietur in facie sibi resistendum?

CON-

CONSIDERATIO X.

Contemptus Clavium etiam non ſemper invenitur apud illos, qui nedum non obediunt ſententiis Excommunicationum promulgatis per Papam vel ſuos, ſed etiam non eſt judicanda eſſe apud illos qui per poteſtatem ſecularem adverſus tales prætenſas ſententias tueri ſe procurant. Lex enim naturalis dictat ut poſſit vis vi repelli. Conſtat autem quod tales Excommunicationes non debent dici jus, ſed vis & violentia, contra quam fas habet liber vel homo vel animus ſe tueri.

CONSIDERATIO XI.

Contemptus Clavium, & conſequenter Excommunicatio, vel Irregularitas non incurritur dum in præmiſſis caſibus dicit aliquis Juriſtarum vel Theologus juxta conſcientiam ſuam, quod hujuſmodi ſententiæ non ſunt timendæ vel tenendæ: & hoc præſertim ſi obſervetur informatio ſeu cautela debita, ne ſequatur ſcandalum puſillorum, qui æſtimant Papam eſſe unum Deum qui habet poteſtatem omnem in cælo & in terra. Verumtamen expellenda eſt talium ſtultitia per informationes idoneas, qui ſi nolint acquieſcere, ipſi jam ſunt judicandi de ſcandalo non dato, ſed accepto: hoc eſt, de ſcandalo Phariſeorum & ex malitia, non puſillorum & ex ſimplicitate, vel ignorantia.

CONSIDERATIO XII.

Contemptus Clavium dicendus eſt magis foveri quam tolli, dum debentes abuſui Clavium reſiſtere, dividuntur inter ſe, & impediunt ſe, vel per ſtultitiam, vel per ignaviam, ne communi conſenſu fiat ambulatio in domo Domini, dum alii favent abuſibus, alii tollere volunt. Veritas eſt quod omnis via favorabilis, & humilis tentanda eſt cum Summo Pontifice, (dum male informatus, fert per ſe vel ſuos injuſtas ſententias) quo deſiſtat & reformet: ſed ſi nihil prodeſt humilis ſedulitas, arripienda eſt utilis & animoſa libertas.

FINIS.

TRACTATUS

JOANNIS GERSONII QUI EXTAT PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM ET ITA INSCRIBITUR:

Discussio illius assertionis, SENTENTIA *Pastoris etiam injusta tenenda est.*

CAsus est, Quidam se gerens pro Commissario Papæ posuit in suo processu publico Assertionem quæ sequitur: *Sententiæ nostræ, etiam si essent injustæ, sunt tenendæ & timendæ.* Quæritur super hac Assertione, Primo, si sit falsa & erronea: Secundo, si sit Judicio fidei reprobanda: Tertio, si assertor sit ad Judicium fidei rationabiliter evocandus.

Arguitur quod sit vera, quia secundum B. Gregorium, *Sententia Pastoris, sive justa sive injusta fuerit, timenda est.* Cui consonat Urbanus Papa dicens: *quod valde timenda est sententia Episcopi licet injuste liget.* Sed Papa nedum est Pastor vel Episcopus; sed Supremus Pastor & Episcopus.

Sed contra est dictum Hieronymi super Epistolam Pauli ad Philemonem, & fundatur sub dicto Esaiæ 5. *Si quis dixerit injustum justum, abominabilis est apud Deum.* Et Gregorius in Homilia 27. *Ipse ligandi atque solvendi potestate se privat, qui hanc pro suis voluntatibus, & non pro subditorum juribus exercet.* Etidem: *Tunc vera est absolutio Præsidentis, cum interni judicis sequitur arbitrium.* Et idem, *Non debet is pœnam sustinere Canonicam, in cujus damnatione non est Canonica prolata sententia:* Constat autem quod sententia injusta non est Canonica, &c.

Ponuntur pro decisione Propositiones quæ sequuntur ad examinandum.

Hæc Assertio proposita in processu publico, si sit erronea in fide & moribus, non est dissimulanter prætereunda, cum sit scandalosa & ex deliberatione posita. Hæc assertio est una propositio conditionalis includens unam consequentiam talem: *Si sententiæ nostræ sunt injustæ, illæ etiam sunt tenendæ, & timendæ.*

Hæc

Hæc Assertio conditionalis sic resoluta, si sit falsa, est impossibilis: Patet, hæc Propositio sicut & præcedens ex regulis infallibilibus Logicorum, addendo quod Assertio prædicta continet istam universalem, *Quod omnes sententiæ dicti Commissarii quantumcumque injustæ sunt tenendæ.* Hæc Assertio falsa est, quoniam oppositum consequentis stat cum antecedente: quoniam stat aliquas sententias Pastoris vel Papæ & suorum Commissariorum non esse tenendas, imo nec timendas dum sunt injustæ: & hoc in multis casibus. Primo, si sententia lata sit post appellationem legitimam, ut notavit Innocentius III. in Epistola ad Archiepiscopum Senonensem. Secundo, si contineat errorem intolerabilem, ut notavit idem. Et hoc multipliciter potest evenire, cum nullus Pastor vivens in terris, imo nec Papa sit impeccabilis, quando possit abuti sua potestate; cum circumdatus sit infirmitate, ut dicitur ad Hebræos. Unus casus est, si sententiet expresse, vel etiam implicite contra fidem & Scripturam Sacram. Alter, si sententiet in præjudicium veritatis, vitæ & justitiæ: ut si volens rapere sponsam alterius, ferat in contranitentes sententiam Excommunicationis. Aliter, si sententiet in præjudicium justæ libertatis: ut si volens usurpare Civitatem unius Principis ferat sententiam Excommunicationis in nolentes eam sibi tradere, & ita de multis similibus: ut si excommunicare velit illos, qui suo Regi, & suis Edictis rationabilibus obediunt. Notavit hæc Innocentius ubi prius, & habetur fundamentaliter ex infallibili Lege divina & naturali, cujus deductionem hic omittimus.

Hæc Assertio est impossibilis, sequitur hæc ex præcedentibus, notando, quod Jura quibus inniti videtur, non loquuntur tali modo conditionali & hypothetico, nec dicunt, quod Sententia Pastoris sit tenenda: quia longe aliud est dicere, quod sententia aliqua sit timenda, & quod sit tenenda: quia tyrannica iniquitas etiam timeri potest, sed non teneri debet, imo contemni, vel persequi.

Hæc Assertio censenda est erronea contra bonos mores & Canones. Patet, quia cum spectet ad mores & Canones, sicut constat, & non est eis conformis in veritate, imo nec esse potest, sicut patet ex præcedentibus: sequitur quod est eis dissona atque contraria.

Hæc Assertio debet in fide merito suspecta reputari: Patet ex præcedentibus, & hic accipiendo fidem pro objecto fidei, pro Scriptura, & Jure divino.

Hæc Assertio reddit assertorem suum in fide suspectum, & ita consequen-

ſequenter ad Judicium fidei rationabiliter revocandum : quia compellendus erit vel ſe exponere, vel revocare, vel ſi pertinaciter renuerit, relinquendus erit Juſtitiæ ſeculari.

Conſequenter ad aggravationem, decem Aſſertiones cum proteſtatione, quod hoc fit ad finem Civilem & Eccleſiaſticum, & pro defenſione Catholicæ veritatis & Eccleſiaſticæ libertatis, & non ad ingerendum crimen læſæ Regiæ Majeſtatis inſeruntur Propoſitiones quæ ſequuntur:

Rex Chriſtianiſſimus Francorum juravit in ſua Conſecratione defendere & tenere Jura & libertates Eccleſiarum Regni ſui.

Rex idem pluries à viginti annis citra habuit Convocationem & Concilium Prælatorum, & Univerſitatum Regni ſui: ad quorum deliberationem & requeſtam concluſit ſolenniter per Arreſtum Curiæ ſuæ ſupremæ Parlamenti, quod Eccleſia Gallicana in ſe & in membris ſuis ad ſuas antiquas & legitimas libertates reduceretur; nominatim in collatione Beneficiorum per Ordinarios, & in electionibus faciendis.

Rex idem, & legitimus Filius ſuus nunc Regens noviſſime poſt quatuor & quinque annos fecerunt idem Arreſtum ſolenniter publicari, cum adjectione pœnarum in rebelles.

Rex idem debet reputare quod ſententiæ cujuſcumque Paſtoris, etiam Summi Pontificis factæ, vel latæ in oppoſitum mediate, vel immediate, ſunt injuſtæ, & continent errorem intolerabilem, contra publicam Juſtitiam, & in uſurpationem indebitam: & ex conſequenti, nec tenendæ ſibi ſunt, nec neceſſario timendæ; præſertim cum obtulerit in facie Concilii Generalis Conſtantienſis, ſe paratum velle providere ſtatui Summi Pontificis, ſicut alii Reges & Regna pro parte ſua. Dicitur hic, quod non neceſſario timendæ, quia poſſunt timeri à timoratis conſcientiis in aliquo caſu, quamvis non ob hoc ſint tenendæ. Multum enim refert dicere, quod ſint tenendæ, & dicere quod ſint timendæ. Et ideo aſſertor prædictus, quod addit de ſuo, quod ſententiæ Paſtoris injuſtæ ſunt tenendæ, valde temerarie, & ſcandaloſe, & erronee videtur fuiſſe loquutus: nec Jura, quibus inniti videtur, loquuntur modo ſuo : imo longe modeſtius, ita ut poſſint ad verum ſenſum reduci, non autem aſſertio ſua, modo quo poſita eſt, ſicut patet ex Propoſitionibus antedictis.

Rex idem poteſt ſe tueri contra procedentes in eum, vel ſuos occaſione prædicta, ſicut contra volentes uſurpare poſſeſſiones temporales

porales

porales Regni sui: Imo magis, quantum ſpiritualia & Eccleſiaſtica potiora ſunt temporalibus.

Rex idem debet habere ſubditos ſuos, præſertim Eccleſiaſticos favorabiles in dicta proſequutione, & obedientes, juxta monitionem Apoſtolicam debent obedire Regi tanquam præcellenti: & hoc præcipue dum utitur ſua legitima Poteſtate in obſervationem proprii juramenti & Eccleſiaſticæ Libertatis tuitionem.

Rex idem debet protegere ſubditos ſuos, ſi præmiſſorum occaſiane, & propter obedientiam ſibi factam pati habeant, & aſſumere cauſam in ſe: & ſub hac protectione, ſubditi tam ſeculares, quam Eccleſiaſtici debent & poſſunt in quiete vivere, non plus ſapientes, quam oportet.

Rex idem poteſt rationabiliter conqueri de ſubditis ſuis, præſertim Eccleſiaſticis, ſi in prædicta reductione libertatum inveniantur tepidi & tergiverſatores & claudicantes: & poteſt ab eis per ſe, aut ſuos exigere rationes, quibus moventur ſentire contra deliberationes, nedum Conſilii ſui; ſed ſuorum Prælatorum, ac Univerſitatum Regni ſui. Cæterum de pœnis per eundem infligendis, jubet Eccleſiaſtica modeſtia quieſcere, nec habere ſermonem.

FINIS.

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,

QUOD EXTAT PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM,

& ita inſcribitur :

Tractatus Cancellarii Pariſienſis de Examinatione Doctrinarum.

Quam ſit neceſſarium cavere à falſis Prophetis , & Doctrinis , quæ Eccleſiam , omneſque Politias evertunt : & de neceſſario examine illorum , per quos , & à quibus id fieri debeat : partitio totius operis.

ATtendite à falſis Prophetis, Matth. 7. clamat Chriſtus ſummus Doctor noſter : Cui conſonat Apoſtolus ſuus Doctor in veritate. *Doctrinis* , inquit , *variis & peregrinis nolite abduci* Hebr. 13. Patres & Fratres, qui habet aures audiendi, audiat; quia nulla monitio ſalubrior , nulla , ſi negligatur , poterit eſſe periculoſior. Quia ſicut venenum corpus enecat, ſic Prophetiæ falſæ, ſic Doctrinæ variæ, & peregrinæ trahunt animas ad interitum, non qualemcumque, ſed æternum: TURBANT INSUPER *Eccleſiam, Politias demum omnes temporales & ſpirituales evertunt.* Quapropter occaſionibus intra cor, ab extraque ſuſceptis, propoſuit noſtra ſedulitas Opuſculum componere quadruplici modo de examinatione Doctrinarum. Primo Theologicaliter, Secundo Exemplariter, Tertio Phyſicaliter, Quarto Practicaliter.

Primus modus, qui præſentis eſt Opuſculi , Sex conſiderationes de examinatoribus idoneis Doctrinarum, & totidem de examinationis arte perſtringet, quæ notantur in his verſibus.

Concilium, Papa, Præſul, Doctor bene doctus,
Diſcretor quoque Spirituum, de dogmate cenſent,
Qualis ſit Doctrina, docens quis, quique ſodales,
Si finis ſit faſtus, quæſtus, ſive libido.

Pro-

Proteſtamur in primis, nihil nos in docendo, vel narrando eſſe dicturos intentione corrupta, favore, vel odio; ſed tanquam in Articulo mortis poſiti coram Judice Deo volumus cautelas inſinuare contra falſas Prophetias, ſuſpectaſque Doctrinas, maxime diebus iſtis malis, QUANDO STUDIUM THEOLOGIÆ *refriguit, quoniam magna ex parte diſſipatum eſt, ubi potiſsime florere ſolebat.* Fiet inſuper ſermo præſens talibus & pro talibus, qualis fuiſſe laudatur Job, qui ſunt ſimplices & recti, ac timentes Deum, & recedentes à malo: ne diabolus, cujus ignoramus aſtutias, improviſos forte rapiat, ſeducatque. Tales alloquimur venerandos Patres Cartuſienſes, & Cæleſtinos, quos afflictos ut Job oportet eſſe in terra Hus, quæ ſonat Concilium. Convenit & Orientales eſſe pro ſuſceptione Luminis glorioſi, quibus teſtimonium perhibendum eſt de Lumine. Anima denique Juſti annunciat aliquando vera, pluſquam ſeptem ſpeculatores conſtituti in excelſum ad ſpeculandum. Quibus anteloquutis, diſcurramus per unamquamquam Conſiderationem, duodecim veritates aliaſque cautelas miſcendo.

CONSIDERATIO I.

De examine Concilii Generalis; & de canonizatione, vitis, ac Scriptis Sanctorum, ad quid obligent, & quanta cum cautela condi debeat Articulus fidei univerſim obligans, ne via ſternatur ad Schiſma, ut erga Græcos contigit.

EXaminator authenticus, & finalis Judex Doctrinarum fidem tangentium, eſt Generale Concilium. Deducitur hæc Conſideratio primitus auctoritate Generalis Concilii Conſtantienſis, cui forte par in duratione nullum fuit. Forma Decreti ſui ſatis habetur & poſita eſt *in Tractatu de Poteſtate Eccleſiaſtica*, & in Opuſculo *An liceat appellare à Papa:* Sumitur inſuper ab Euangelio cum ratione talis confirmatio. Chriſtus fuit ſupremus & optimus inſtitutor Eccleſiæ, non deficiens in neceſſariis, qui & dixit, *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Matth. 18. Oportuit igitur in Eccleſia relinquere Regulam infallibilem pro fide ſervanda, & dubiis emergentibus terminandis: non autem reperitur in terris altera talis infallibilis Regula niſi Generale Concilium legitime congregatum. Nam perſona quælibet ſingularis de Eccleſia, cujuſcumque dignitatis, etiam Papalis, circumdata eſt infirmitate, deviabilis eſt, ut fallere poſſit & falli. Propterea non imparem poſuit Auguſtinus auctoritatem in Ec-

clesia & in Euangelio dicens: *Non crederem Euangelio, nisi me auctoritas Ecclesiæ commovisset.* Opponet aliquis, quod in agibilibus & Constitutionibus humanis, vel Sententiis, vel Sanctorum Canonizationibus, Ecclesia falli potest, & fallere, secundum Jura, & experimentis plurimis. Respondetur, secus esse in his quæ sunt facti vel Juris humani, & in iis quæ sunt Juris divini, de necessitate salutis cognoscendi: cujusmodi sunt veritates fidei, præcipue articulorum. Propterea assistit specialius, ubi non sufficit humanum auxilium, sicut in determinatione veritatum fidei, quam in aliis, in quibus non necessario stat salus. Nihilominus attendendum est multiplicem esse Doctrinarum per Ecclesiam, seu Concilium, vitæ Sanctorum approbationem. Quædam approbantur ut certitudinaliter vere, necessarioque credendæ: Quædam ut utiles ad moralem religiosamque Doctrinam sine mixtione falsitatis noxiæ; non tamen sunt sic, ut credantur obligatorie, sed dicantur de pietate fidei. Quædam vero solum permittuntur ut legantur: non quin sint mixtæ falsitates: sed habent aliunde plurimas utiles Doctrinas, sicut sunt scripta multorum Doctorum: Et ita Augustinus sua scripta recipi volebat: *Noli*, inquit, *meis libris quasi Canonicis Scripturis deservire.* Et iterum, *Negare non possum, nec debeo, sicut in ipsis majoribus, ita multa esse in tam multis Opusculis meis, quæ possunt justo Judicio: & nulla temeritate culpari.* Sumitur hic duplex veritas, Canonizatio personæ non compellit firmiter adhærere doctrinæ suæ: patet etiam in Martyribus, ut in B. Cypriano: patet de pluribus Canonizatis; quorum quotidie positiones à Scholasticis non tenentur, sed palam negantur, aut cum reverentia, si fieri potest, exponuntur. Altera veritas, debet cum maturitate maxima, & non sine grandi necessitate Reipublicæ determinatio fieri in materiis fidei, maxime condendo Articulum universaliter obligantem. Alioquin formidandum est de scandalo, vel schismate non faciliter exterminabili, si qui dissenserint: *doceat nos Schisma Græcorum.* Hac ratione Sacræ Theologiæ Facultas Parisiensis, frequenter, dum quæruntur ab eadem definitiones dubiorum, quasi neutrorum, solet, non per se totam dare determinationem; sed deputatos pro Consilio dando suos committere. Quanto amplius hæc auctoritatis gravitas est in Generali Concilio, nec non in Summo Pontifice conservanda. Neque tamen ita declinandum est ad nihil determinandum, quod apertum in fide & moribus scandalum radicetur.

CON-

CONSIDERATIO II.

De examine Papæ & Sedis Apostolicæ.

EXaminator Juridicus Doctrinarum fidem tangentium Papa supremus est in terris, post Generale Concilium, vel cum ipso. Deducitur auctoritate Canonum, cum ratione morali, præsupposita fide. Quoniam supremus in omni politia Juris habet dubia circa Politiam emergentia determinare, vel interpretari, vel declarare cum appositione pœnarum in rebelles; hoc autem est Judicium auctoritativum. Diceret aliquis, non oportet ita fieri, cum Papa sit deviabilis: non enim est magis confirmatus in gratia, quam Petrus erat. Unde reprehensus est à Paulo, eo quod non recte ambularet ad veritatem Euangelii. Confirmat hanc objectionem consideratio præcedens: sed plus infert quam oportet, neque enim potest assidue Concilium Generale haberi præsentialiter pro decisione dubiorum, nec expediret passim ita fieri: supremus autem in Ecclesia faciliter aditur, qui si nollet omnino pertinaciter ea, quæ sunt fidei, declarare, vel erraret declarando, superest Judicium Concilii. Porro non sequitur Papam in definiendo fallere vel falli: igitur non est Judex idoneus, sicut in aliis patet instantia. Concluditur tamen ex hac radice duplex veritas: prima, quod determinatio solius Papæ, in his quæ sunt fidei, non obligat, ut præcise est talis, ad credendum: alioquin staret in casu, quod quis obligaretur ad contradictoria, vel ad falsum contra fidem. Secunda veritas est, quod Sententia Papæ ligat omnes fideles ad non dogmatizandum contrarium, nisi per illos aut apud illos, qui manifestum contra fidem deprehendunt errorem, & scandalum grande fidei suo silentio fieri, si non opponerent se, cognoscunt. Quod si fieret persequutio Sententiarum, & pœnarum contra eos, sciant beatos esse qui persequutionem patiuntur propter Justitiam. Superest quoque remedium Concilii Generalis, cujus finalis auctoritativa Judicialisque Potestas fundata est indestructibiliter in illo verbo Christi, de correctione fraterna, *Quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Cui Legi haud dubie subest Papa, licet hactenus multis hæc veritas non placeret, propter inordinatum favorem ad Summum Pontificem, vel Scripta sua male suscepta, plusquam ad Christum & Euangelia. Nunc autem opposita falsitas est hæresis, ex-

presse damnata per Concilium Constantiense, cum aliis multis in utilitate totius Politiæ Christianæ.

CONSIDERATIO III.

De examine Episcoporum.

EXaminator Juridicus ordinarius Doctrinarum hujusmodi est Prælatus in sua Jurisdictione, cui communicat inquisitor. Deducitur hæc consideratio per canonicas monitiones & Censuras Prælatorum exhortativas, ut Diœceses suas extirpare studeat ab hæreticis, de hæresibus perniciosisque Doctrinis. Sumitur præterea ratio proportionalis ad auctoritatem Papæ, nec non per ordinem hierarchicum figuratum in Consilio dato Moysi per Jethro socerum suum. Sed notetur hic duplex veritas: Prima, quod nullus Episcopus inferior potest condere Articulum Fidei Catholicæ, qui videlicet ad totam Ecclesiam se extendat: Non enim potest in eos obligationem ferre, quos non habet in Jurisdictione subjectos. Differt igitur determinatio Papæ, quoniam generalis est, & ad omnes Catholicos se extendit, quo ad pœnam. Sic intelligi debent dicentes, nullum præter Papam condere posse Articulum, alioquin fallerentur: quoniam in suis Diœcesibus Prælati Jus habent cum appositione cauti Consilii. Pro quo sit Secunda veritas distinctione præmissa, quod aliquæ sunt Doctrinæ palam hæreticales apud omnes: Aliæ dubiæ simplicibus, sed manifestæ sapientibus & peritis: Tertiæ veluti neutræ, habentes pro se Doctores cum rationibus ad utramque partem probabilibus: nec in una tantum Diœcesi vel paucis, sed apud omnes Christianos, aut longe plurimos. Est ergo veritas, quod in primis & secundis, auctoritas inferiorum Prælatorum se extendit ad suos tantummodo: in tertiis vero nequaquam, quoniam merito dicuntur majores causæ fidei propter difficultatem decisionis cum periculo scandali: Ideo sunt ad Sedem Ecclesiæ, vel ad sedentem in ea Summum Pontificem referendæ juxta illud, *Si quid ambiguum vel difficile, &c.* Deut. 17. vocans causam grandem, non ratione materiæ, sed ambiguæ difficultatis in terminatione. Cujus distinctionis ignorantia vel dissimulatio culpabilis, non paucos depulit in errores, scandalosaque judicia contra ordinariam & Doctoralem Potestatem nostra tempestate.

CON-

CONSIDERATIO IV.

De Examine Doctrinali Doctorum Theologiæ.

EXaminator partim authenticus partim doctrinalis hujusmodi Doctrinarum est quilibet in Sacræ Theologiæ Facultate Licentiatus aut Doctor. Deducitur hæc Consideratio per formam verborum quibus datur licentia Magistralis: *Ego auctoritate Apostolica*, dicit Cancellarius, *do tibi licentiam legendi*, *regendi*, *disputandi*, *docendi in Sacræ Theologiæ Facultate hic & ubique terrarum*, *in Nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus Sancti. Amen.* Ex hoc absque ulteriori deductione sumitur duplex veritas: Prima, quod Doctores Theologici non sunt arcendi sine causa rationabili ab exercitio prædictorum actuum: quoniam Papalis auctoritas licentiam confert eis, non ita tamen quin Diœcesani seu locorum Ordinarii possint obsistere vel non consentire pro rationabili utilitate. Exemplum de Potestate Sacerdotali quæ æqualis est in quolibet quo ad Corpus Christi verum, sed diversificatur quo ad mysticum, quod Jurisdictionis respicit Potestatem. Exemplum in Magistris in Artibus qui non legunt semper artes ubi volunt, nisi Scholasticorum consensus habeatur. At vero sumitur ex hac declaratione veritas altera, quod Doctores Theologici non obligantur præcise ex Potestate sibi tradita prædictos actus legendi, prædicandi, &c. Passim exercere: Secus de Prælatis ordinariis quorum officio pastorali annexum est debitum vel obligatio prædicandi, &c. subdito sibi gregi, sicut jungit Apostolus hæc duo, *Pastores & Doctores*, quod ratio manifesta convincit: Oportet enim quosdam esse in Ecclesia qui sint ex officio instituti tales actus exercere: alioquin non fuisset instituta perfecte contra illud, *Dei perfecta sunt opera.* Non autem sunt alii sic obligati per officium, quoniam non Pastores simul & Doctores, sed soli Doctores. Possent consequenter inferri veritates multæ salubres de necessitate studii Theologici, nisi silentium brevitas indiceret. Dictum est præcise & passim, quoniam aliunde potest Doctor Theologus obligari prædicare, vel docere, vel Scripturas interpretari verbo vel scripto, dum necessitas imminet hæreticos & hæresis repellendi. Alioquin videtur ingratus donis Dei, quemadmodum loquuntur quærentes, si Sacerdos beneficiatus possit sine peccato ab omni celebratione cessare. Additur tertia causa, dum specialiter mittitur

tur per Ordinarium ſuum: quo caſu tenetur ſibi de ſuſtentatione ſua ſufficienter providere: qua data jam contrahitur obligatio quaſi Paſtoralis in præfato Doctore: neque enim tunc dicere poteſt in velamen ſui Officii, *nemo me conduxit*.

CONSIDERATIO V.

De Examine privatorum hominum qui eruditi ſunt in Sacris Literis quod unuſquiſque optimus ſit Judex eorum quæ novit: & quo in caſu eis potius ſit credendum quam Summo Pontifici.

EXaminator hujuſmodi Doctrinarum eſt per modum Doctrinæ quilibet in Sacris Literis ſufficienter eruditus. Deducitur hæc Conſideratio per illam Maximam à ſapiente Philoſopho poſitam. *Quod eorum quiſque novit eſt Judex bonus.* Iterum, quia nullis exiſtentibus quibus conferretur gradus Licentiæ, quia vel nollet recipere, vel nemo conferret, poſſent nihilominus Prælati ſecum aſſumere pro plebis eruditione & fidei Conſilio ſufficienter in Sacris Literis eruditos. Hoc tamen obſervato *quod dignus eſt mercenarius mercede ſua,* contra illos *qui preciis & magnis penſionibus conducunt Procuratores, & Advocatos, vel Sollicitatores cauſarum prophanarum, Theologos vero vix vel gratis dignantur aſſumere. Adeo terram ſapit animalis homo, adeo quærit non quæ Dei ſunt ſed ſua,* nec tam ſua frequenter ex abuſu. Jungatur huic Conſiderationi cum ſua declaratione duplex Veritas: Prima ſtaret quod aliquis ſimplex non auctorizatus, eſſet tam excellenter in Sacris Literis eruditus, quod plus eſſet credendum in caſu Doctrinali ſuæ aſſertioni, quam Papæ declarationi. Conſtat enim plus eſſe credendum Euangelio quam Papæ. Si doceat igitur talis eruditus veritatem aliquam in Euangelio contineri, ubi & Papa neſciret, vel ultro erraret, patet cujus præferendum ſit Judicium. Altera Veritas, talis eruditus deberet in caſu ſi & dum celebraretur Generale Concilium, cui & ipſe præſens eſſet, illi ſe opponere, ſi ſentiret Majorem partem ad oppoſitum Euangelii malitia vel ignorantia declinare. Exemplum Beatiſſimus dedit Hilarius. Unde quamvis ab initio militantis Eccleſiæ, quæ componebatur ex Apoſtolis & immediatis Succeſſoribus noviter & certitudinaliter à Chriſto doctis de multis quæ non ſunt ſcripta, plus eſſet credendum auctoritati talis Eccleſiæ quam Euangelio cuicumque, priuſquam eſſet ab ea receptum vel auctorizatum: nihilominus poſt approbationem & auctorizationem Quatuor Euangeliorum per dictam Eccle-

Ecclesiam, plus esset credendum Euangelio quam alteri cuicumque humanæ auctoritati, non dicitur quam totius Ecclesiæ, quoniam illa est auctoritas Dei & Euangelii, nec potest errare in fide lege stante.

CONSIDERATIO VI.

Homo spiritualis sive habens discretionem Spirituum, est idoneus examinator doctrinarum: tales autem sunt probandi Regulis quinque primis Considerationibus explicatis: ampliusque legi ordinariæ se sponte subdere tenentur, quia Deus non est auctor dissensionis sed pacis.

EXaminator hujusmodi doctrinarum est omnis habens discretionem spirituum, quantum hoc donum Spiritus Sancti in eo vult extendi. Deducitur ex terminis, quoniam Spiritus Sanctus in manifestatione veritatis intima nec fallere nec falli potest: Quemadmodum Theologi fundant quod nec fidei, nec sensui literali Scripturæ subesse potest falsum: alioquin nihil auctoritatis ad credendum, nihil roboris ad persuadendum sibi subsisteret. Est autem sensus literalis non solum Grammaticalis, sed nec stricte Logicalis: verum ille quem Spiritus Sanctus principaliter intendebat, qui ex circumstantiis literæ cum causis dicendi, & modis exponendi magis patet. Unde generaliter in parabolicis loquutionibus sensus literalis est, non qui per verba, sed per res & facta designatur, ut de lignis constituentibus sibi Regem &c. Porro donum discretionis spirituum, quandoque datur ad privatam instructionem recipientis quasi privata Lex, de qua Canon tradit eos qui privata lege ducuntur, generali non teneri. Est autem operatio sua facere quodam intimo sapore cum illustratione certa cognitam esse veritatem. Exemplum de Monica matre Sancti Augustini secundum relationem ejus in Confessionibus. Datur aliquando discretio spirituum principaliter ad ædificationem Ecclesiæ, sicut & donum Prophetiæ, vel linguarum, vel gratia sanitatum cum similibus: Et hoc reperitur in reprobis secundum Apostolum, & Euangelium. Quibus si semper & quomodo credere debeant fideles grandis quæstio est, quam videtur summatim absolvere Canon dicens: *Nemini dicenti se missum desuper credi oportere, nisi de sua doceat missione, exemplo Joannis Baptistæ.* Juxta quod sumitur Prima Veritas, qui habendi sunt suspecti, vel non statim admittendi in doctrinis suis, maxime si sint extranei, tales qui se dicunt discretionem & visionem

Spirituum dono Sancti Spiritus possidere : alioquin qui cito credunt leves sunt corde, & faciles ad errorem. Quid fiet igitur? certe Judicium expectabitur secundum præmissos quinque gradus examinandi Doctrinas ab infimo usque tandem ad supremum, quod est Concilium; si res apparuerit prioribus ambigua & urgens decisio reputetur: Altera Veritas, nemo facile debet æstimare se privata lege moneri quin humano sit paratus subdere parereque Judicio: quoniam non est dissensionis Deus. Neque formidet qui hujusmodi est, si cum vera humilitate Consilium quærit alienum, se propterea decipiendum, vel à Spiritu Sancto deserendum, exemplo Prædicatoris nostræ ætatis egregii Magistri Vincentii. Concludit Dominus Bonaventura pro præmissis ubi quærit, si quis possit excusari adorando diabolum ostendentem se vice Christi: quod nequaquam. Ratio, quia superest tali casu triplex remedium, videlicet suspensio Judicii proprii, petitio alieni Consilii, aut tandem imploratio Divini auxilii, quod non deerit faciendo quod in se est primis duobus modis, exemplo beatissimi Martini, & aliorum plurimorum. Objicit idem Bonaventura de adoratione Eucharistiæ quamquam non consecratæ in manibus Sacerdotis. Respondet casum istum communem esse, qui semper implicitam habet conditionem, vel præsumptionem, quod Sacerdos fecerit secundum debitum Ecclesiæ ritum, quæ conditio non debet exprimi in adoratione. Salvatur tamen adoratio, ne peccatum sit propter morem fidelium. Exemplum de adoratione imaginum: non sic de adoratione panis in mensa, etiamsi conditio poneretur dicendo, Adoro te si tu sis consecratus: Non enim sunt tales circumstantiæ prout in altari. Sumitur inde consequenter cautela pro laicis circumstantibus altare, quod Hostiam non adorent quantumcumque videatur in manibus Sacerdotis nisi cum elevatur & postmodum. Sed nec Sacerdos caute facit, non abscondendo visionem à populo dum consecrat: aut Cortinarum usus deberet opponi, aut à circuitu altaris arcendi essent alii, maxime populares.

SECUNDA PARS PRINCIPALIS.

CONSIDERATIO I.

Sacram Scripturam esse regulam sufficientem & infallibilem traditam à Deo pro regimine Ecclesiæ, ad cujus normam omnes omnium hominum Doctrinæ sunt examinandæ: De fugiendis prophanis & inusitatis vocum novitatibus: & testimonium veritatis non quærendum à Dæmonibus, Pythonicis, ventriloquis, aut obsessis à diabolo.

ATtendendum est in Examinatione Doctrinarum Primo & principaliter si Doctrina sit conformis Sacræ Scripturæ tam in se quam in modi traditione. Declaratur ex auctoritate B. Dionysii dicentis in Sententia, *nihil audendum dicere de divinis nisi quæ nobis à Sacra Scriptura tradita sunt.* Cujus ratio est, *quoniam Scriptura nobis tradita est tanquam regula sufficiens & infallibilis pro regimine totius Ecclesiastici corporis & membrorum usque in finem seculi.* Est igitur talis ars, talis regula vel exemplar, cui se non conformans alia Doctrina, vel abjicienda est, ut hæreticalis, aut suspecta aut impertinens ad religionem prorsus est habenda. Hinc Glossa quædam super illud *apparuerunt Moyses, & Helias loquentes cum eo*, scilicet Jesu, in transfiguratione: *Suspecta est omnis revelatio, quam non confirmat Lex & Prophetæ cum Euangelio.* Quæ tria significat Moyses, Helias & Christus: alioquin delusiones Dæmonum, aut proprii capitis phantasiationes potius quam revelationes habeantur. Talibus Idiotis objiciatur illud Christi, *Erratis nescientes Scripturas.* At vero dicet aliquis, ecce quod à principio & usque nunc doctrinæ salubres tam verbis quam scriptis insertæ sunt, quas Scriptura Sacra non continet: Imo continet respondemus secundum aliquem gradum veritatum Catholicarum, quos gradus quoniam alibi explicamus *, brevitas hic non apponit. Quæret aliquis, quid sibi vult finis hujus Considerationis, loquens de modo traditionis Scripturæ: numquid potest alia salubris Doctrina taliter tradi quod redderetur inepta & nociva? Potest utique: ponitur ad præsens exemplum de Doctrina Remundi Lulii, quæ quidem alta & vera & copiosa multa continet, non tamen in multis absque ponibili calumnia: de quibus nihil ad præsens. Hoc unum placet inserere temporibus nostris in Sacræ Theologiæ Facultate Parisiis

* Vide tractatum de distinctione verarum visionum à falsis.

ſiis inſtitutum: Habet ipſe Lulius modum traditionis ſpecialem ſub magnis voluminibus, ad certa nomina, ad Characteres & figuras, ſenſit eadem Facultas nonnullos de ſuis ſuppoſitis, ut proni ſumus ad novitates, velle traditionem hujuſmodi multiplicare per ſtudium, nam in Arragonia dicitur edoceri: Conſtituit protinus ſtatutum quod Patribus Cartuſienſibus prope Pariſios ſignificavit per literam, habent enim copiam librorum dicti Lulii, quo ſtatuto prohibebatur omnibus ſuppoſitis, ne derelinquentes modum Doctrinalem Sanctorum Doctorum per Eccleſiam approbatorum, & qui tentus eſt hactenus in Sacra Theologiæ facultate, tranſiret ad novam hanc phantaſiandi curioſitatem. Elicitur ex his cum præcedentibus duplex Cautela, nedum pro examinatoribus ſed receptoribus Doctrinarum maxime Religioſis, quos ſua Sancta, non dicam ruſticitas cum Hieronymo, ſed humilis & Deo amabilis ſimplicitas commendat: *Nam qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter.* Simpliciter intellige non ignoranter, non infantili ſenſu, non negligenti vel hebeti intellectu, ſed abſque plica doloſitatis, verſutiæ, curioſitatis, ſuperbiæ. Alioquin qui ignorat ignorabitur. Prima Cautela ſit eis, nullam recipere Doctrinam abſoluto judicio, niſi altero ſex modorum primæ Partis approbatam, & eo magis ſi ſermo vel modus ſit extraneus à communi ſermone Doctorum, quamvis Sententiæ graves apparerent morales vel Philoſophicæ. *Theologizat aliquando Dæmon*, ait Climachus, & patet in Euangeliis etiam coram Jeſu, quem tentare præſumpſit & dicere *Scriptum eſt, Angelis ſuis mandavit de te, &c.* Nihilominus prohibuit Chriſtus, cui Paulus & alii ſe conformant, ne teſtimonium quantumlibet in ſuperficie verum acciperetur à Dæmoniacis vel Pythonibus, vel ſimulacris & Prophetis inſanientibus, ut Sibyllæ ſunt & ventriloqui cum cæteris magicis maledictis. *Nam quæ communicatio lucis ad tenebras? & Chriſti ad Belial?* Ratio prima, quia ſunt excommunicati: ſecunda quia nullum verum bono fine dicunt: tertio quia continuo aut tantam falſitatem ingerunt, & ſi mille præmiſerint veritates: Non eſt enim Doctrina fallens quæ vera non miſceat ſecundum Bedam. Altera Cautela eſt, conferre protinus Doctrinam quæ terminos habet extraneos vel Sententias novas & peregrinas ad terminos Doctorum communium & ſententias eorum. Hoc Chriſtus contra Diabolum egit, hoc magnus Antonius docuit, hoc Paulus intellexit cum diceret ad diſcipulum *prophanas vocum novitates devita.*
Hoc

Hoc Augustinus, *nobis*, inquit, *ad certam regulam loqui fas est*. Hoc Hieronymus, *ex verbis*, inquit, *inordinate prolatis oritur hæresis:* hoc strictissime custodivit Sacræ Theologiæ Facultas Parisiensis, cujus unum è multis sit hoc exemplum: Unus Licentiatus posuit in Vesperiis *Quod Pater erat causa Filii*, id est, Pater generat Filium: Confestim oppressum est os ejus, neque sibi permissum est talibus uti terminis, licet ostenderet exponendo se verum tenere sensum. Sic Augustinus loquens de fato juxta Philosophorum aliquorum veram Sententiam, *Quod Deus erat fatum: Tene*, inquit, *Sententiam sed corrige linguam.*

CONSIDERATIO II.

In Examine Doctrinarum diligenter videndum à quo proficiscatur & proponatur; à juvene an sene, sano vel morboso, viro an muliere, & perquirendas ejusmodi qualitates, præsertim in mulieribus, quarum doctrinæ, visiones, revelationes & alia ejusmodi multo magis suspecta esse debent quam si à viris prodirent.

ATtendendum est in Examinatione Doctrinarum cujus sit conditionis docens, seu publicans, sive scribens. Declaratur, quia non modicum refert inter doctum rei qui loquitur & indoctum, & inter senem & juvenem, inter morigeratum & dissolutum, inter hominem boni naturalis judicii, & patientem in cerebro vel imprudentem: demum inter virum & mulierem. Fuit Galenus in arte sua peritissimus Medicinæ, memini dum puerulus studerem in artibus, ipsum irrisum, quia posuit quartam figuram in Syllogismis. Mittit inquiunt falcem suam in messem alienam, quia non Logicus sed Medicus est. Loquitur adversus eumdem Rabbi Moyses Medicus, quia præsumens de Scientia Medicinæ præsumpsit consequenter de multis tanquam illa sicut Medicinam cognosceret, in quibus turpiter ipsum errasse notavit. Et hic error familiaris admodum sapientibus hujus seculi, qui dum se vident honorari pro aliqua scientia, sit legum, sit canonum, sit industriæ mundialis, laxant faciliter omnia de Sermonibus quos nesciunt, ut de Theologia, quasi verecundarentur aliquid ignorare: aut aliquando majori dementia. Quæ non conognoscunt in se, despiciunt in aliis tanquam supervacua & noxia,

ne videantur ea quæ sunt utilia nequaquam cognoscere. Quanto consultius jubet Sapiens, *Prudentiæ tuæ pone modum, quoniam magna pars scientiæ est.* Proverb. 23. dicit Hieronymus, *scire quid nescis, magnæ demum modestiæ taliter agnoscere.* Porro differentiæ patent reliquæ: de senibus expertis, quibus ideo est sapientia: de bene morigeratis quasi humilibus: de naturaliter prudentibus respectu Juvenum, quos ait Aristoteles, nullus eligit cum constet eos non esse prudentes propter inexperientiam: respectu quoque malevolorum quos excæcat malitia: respectu denique melancholicorum, qui seipsos regere vel propriam domum nesciunt, desipientes in manifestis. Postremo sexus muliebris ab Apostolica prohibetur auctoritate ne palam doceat, Doctrinam intellige seu verbo seu scripto nomine suo publicatam, maxime si fuerit ad viros, nec qualescumque, sed sapientes, sed eruditos, sed status in devotione vel religione præcellentis. Sententia est Gregorii, præsumptionem esse velle docere Sanctiorem, doctioremque. Culpat Hieronymus eos *qui discunt, proh pudor, à fœminis quod viros doceant.* Quid si talis sexus apposuerit ambulare in magnis & mirabilibus super se, visiones quotidie super visiones addere, læsiones quoque cerebri per epilepsiam vel congelationem, aut aliam melancholiæ speciem ad miracula referre? Nihil denique dicere nisi vice Dei sine medio revelantis? Appellare Sacerdotes Dei filios, docere eos professionem suam in qua nutriuntur assidue, qualiter obedire superioribus deberent etiam ubi diabolus esset incarnatus. Quod si dolent in adversis præsensualitatis amore sunt imperfectæ, cum nec Paulus, nec Maria, imo nec Christus haut dubie perfectissimi, fuerint dolores expertes: Imo si desunt pœnæ sensus, qualis erit patientiæ virtus? Dicit altera se annihilatam fuisse pro morula temporis. Altera quod mirabiliori unione Deo uniebatur, sibi tanquam humanitati susceptæ Christus jungebatur, cum talibus sine numero quæ nec magnis voluminibus plene referrentur aut relata crederentur per singula. Dictum est graviter à Poëta *varium & mutabile semper fœmina:* Quales describens Apostolus vitare docuit curiosas & verbosas, ductas variis desideriis: & væ parenti primæ nostræ, quæ primo verbo super relatione divini præcepti bis mentita est. *Præcepit*, inquit, *Deus ne comederemus, & ne tangeremus*, sequitur, *ne forte moriamur.* Ecce incertum retulit quod erat certissimum. Neque tamen ista dicentes derogamus gratiæ Dei, neque mulierum quas elegit privilegiatæ sanctitati: sed nobis vigilandum est adversus astutias Diaboli jam ab

initio

initio cœptas. Et cautela duplex inter alia ſumenda eſt. Prima, Omnis Doctrina mulierum, maxime ſolennis verbo vel ſcripto reputanda eſt ſuſpecta, niſi prius fuerit altero ſex modorum quos prima pars refert diligenter examinata, & multo amplius quam in doctrina virorum. Cur ita? patet ratio, quia lex communis, nec qualiſcumque ſed divina tales arcet. Quare? quia levius ſubductibiles, quia pertinacius ſeductrices, quia non conſtat eas eſſe ſapientiæ divinæ cognitrices. Aliud quoque eſt garrire quæ venerint ad phantaſiam, aliud de Scripturis Sanctis proferre ſermonem: iſtud cum artis ſtabilitate ſubſiſtit, aliud dilabitur ſine firmitate. Ubi ſunt Scripta tot devotiſſimarum eruditiſſimarumque fœminarum, ſicut Paulæ, ſicut Euſtochii? certe nulla ſuperſunt, quia nulla præſumpſerunt. Secunda cautela quæ tacta eſt, conferatur ſtatim Doctrinæ per ſingulas ſententias & verba, ſi ſit conformis ad Doctores approbatos: & ſi ſic, quid addit ad illos in pondere Sententiarum, vel religionis ædificatione penſetur. Sunt enim Doctrinæ quædam habentes folia verborum quaſi ſpecioſiſſima, quæ ſi diſcutiantur inveniuntur ſimiles ficulneæ, cui maledixit Dominus, quia ſunt ſine fructu, aut pro fructu reddunt inſtar pomorum Sodomæ ſolum cinerem quo turbatur ſenſus, non reficitur affectus, nec tandem illuminatur intellectus. Notetur ad extremum quod Sancti Prophetæ & Doctores jam Univerſaliter approbati, recipiunt in ſuis verbis obſcuris & ambiguis interpretationem, qualis non debetur novellis Prophetantibus de corde ſuo aut priuſquam conſtiterit quaſi de ſuo quamvis divino.

CONSIDERATIO III.

Examen eorum qui novis Doctrinis, viſionibus, revelationibus, & viris aut mulieribus vitæ Sanctimoniam profitentibus ſuffragantur: & quam ſit periculoſum ejuſmodi revelationibus auſcultare Gregorii XI. *Papæ teſtimonio demonſtratur qui Catharinæ Senenſi auſcultavit.*

ATtendendum eſt in examinatione Doctrinarum, cujus conditionis ſunt hujuſmodi Doctrinas vel audientes vel conducentes, vel recipientes. Dixit ſapiens de principe id quod ad omnes trahi poteſt. *Qui libenter audit verba mendacii, omnes miniſtros habet impios.* Quid nempe eſt efficacius ad corrumpendam omnem Doctrinam quam adulatio ſubdola vel conſulentium, vel ſcribentium, vel audientium, vel recipientium cum indiſcreta laude & inexaminata gloria ſimul

ſimul cum admiratione. O quoties vidimus impletum illud Comici de Adulatore : *hic profecto ex ſtultis inſanos facit!* Quod in De Amicitia vetuit Cicero, dicens homines adulationis impletos vento ſibi ſumere ſpes improbiſſimas, vel errore ſuo fundatas: unde nihil ſupereſt ipſis niſi diſcrimen & perditio, dum tales hi ſe reputant quales audiunt doctos, ſapientes, devotos, eloquentes. Quo contra nihil eſt optabilius ad virtutem humilem, quam libenter nedum audire ſed inquirere diligenter qui dicat ei cum omni libertate veritatem. Sint in exemplum nobis Lucifer cum angelis ſuis, quos quid aliud quam propria fefellit adulatio: ſint homines qui ſe tanquam Deos hac tracti veſania coli juſſerunt, extorſeruntque. At vero quid ad rem ſpectat quæ nunc agitur, quæret aliquis? multum certe per omnem modum: quod ſub cautela duplici notabimus. Sicut nullum habet vir vel mulier efficacius apud ſe remedium pro deluſionibus evitandis, quam eas cum humilitate ſedula fugere, nec quærere per miracula vel revelationes regi, ſpreto humano ſapientum conſilio, ſic aliorum reſpectu nihil fugibilius habere debet quam adulationem in Doctorum vel pravorum: nihil quoque deſiderabilius quam hærere comitibus, ſint Confeſſores, ſint alii, qui ſine plica doloſitatis ingerunt aſſidue ſimpliciter & humiliter ſapere. Talem habuiſſe B. Bernardum fratrem ſuum Gerardum referunt, qui nec in manifeſtis ſignis applaudebat B. Bernardo, ſed cum aſpernationis cachinno rejiciebat, non ad nequitiam protervam, ſed humilitatem piam agens. Sunt Confeſſores qui de nonnullis, quos vel quas audiunt verba faciunt in bonum: O quam pura mens, quam integra, quam ſine mortali delicto! eſſem talis utinam cum meis ſimilibus! non advertentes qui taliter agunt, ſe per indirectum culpare reliquos confitentes eis: quos non ita prædicant: ſimul & occaſionem dant ſuis Laudibus non qualitercumque, ſed in confeſſione mentiendi. Eſſet hic habendus ſermo latior, præſertim in materia canonizationis & teſtificationis ſumptæ per confeſſores. Sed ſuper his & aliis particularior erit inquiſitio facienda, dum modus exemplaris, id eſt, per narrationes exemplorum tractabitur. Sequitur altera cautela pro Prælatis, & ſpecialiter Doctoribus apud infimos & præſertim Idiotas, ac ſine literis mulierculas. Caveant qui dati ſunt in regimen & exemplum, ne leviter ſuis verbis aut factis approbent doctrinas earum vel miracula ſeu viſiones inſolitas, ipſis maxime ſcientibus, ſeu coram eis. Nulla plane poſſet altera dari talibus ad fingendum fortior occaſio. Experti pluries loquimur, &

Grego-

Gregorius XI. testis fuit idoneus sed tardus nimis. Hic positus in extremis habens in manibus sacrum Christi Corpus protestatus est coram omnibus, ut caverent ab hominibus sive viris, sive mulieribus sub specie religionis loquentibus visiones sui capitis: quia per tales ipse seductus, dimisso suorum rationabili consilio, se traxerat & Ecclesiam ad discrimen schismatis imminentis, nisi misericors provideret sponsus Jesus, quod horrendus usque huc nimis patefecit eventus, &c. Hic Papa cum esset in Avinione per Catharinam de Senis inductus est qualiter se Romam transferret Cardinalibus & cæteris dissuadentibus: quo cum veniret circa dimidium annum obiit. Extunc cœpit Schisma quod circa annos quadraginta duravit Urbano VI. & suis Successoribus in Roma, videlicet Bonifacio IX. Innocentio VII. Gregorio XII. Alexandro V. Joanne XXIII. Martino V. usque ad Concilium Constantiense. In Avinione vero Clemente VII. & Benedictio XIII. qui & Petrus de Luna electis. Hoc Cancellarius non ponit, nec usque ea nominat; sed Dominus Stephanus olim Prior Carthusiæ in Senis, postea Papiæ asserit propria manu ex Catharinæ proprio ore easdem literas scripsisse ad Papam, &c.

CONSIDERATIO IV.

In Examine Doctrinarum, attendere oportet ad finem & propositum eorum qui ejusmodi Doctrinas novas Doctrinas, visiones, revelationes, & libros edunt, an honoris & vanæ gloriæ studio moveantur: & de remediis quibus hic Dæmon fugatur.

ATtendendum est quis finis sit hujusmodi publicationis Doctrinarum secundum alterum trium finium, qui sunt bonum honorabile, utile, delectabile. Et primo de Honorabili, ut de fastu, describens Augustinus hæreticum, dicit eum esse qui alicujus temporalis commodi & maxime gloriæ, principatusque sui gratia, falsas & novas opiniones vel gignit vel sequitur. Notat Summa de vitiis & virtutibus in tractatu de fide, causas octo confectionis hæreseum. Remittamus ad illam, quam libenter hic & alibi commemoramus Summam, quoniam ex optimis undecumque collecta est, cujus auctor contemporaneus satis fuit Gulielmo Parisiensi & S. Thomæ, vir sine gradu de Conventu Prædicatorum Lugdunensium. Hic nihil in compilatione de phantasia proprii capitis, sed de communi acervo Scripturarum Doctrinam nectit, cui si comparentur novellæ visiones nostrarum

vel noſtrorum, o ſapientiſſime Deus, quantum ſolidiores, non umbratiles invenirentur! ab eis tamen quibus adverſus ſapientis Conſilium non eſt perſuaſum, *quod aquæ furtivæ dulciores ſunt*, ſeparatum volentes habere convivium, ſimiles Athenienſibus, volentes ſemper audire aliquid novi prurientes auribus. Quo contra ſit cauſa duplex, ruminet aſſidue docens, vel ſcribens, vel ſtudens quis ſuus ſit finis intentus. Pauci ſunt admodum qui non reſpondeant ut tandem ſalvus fiam. Sed ſæpe ſub generalitate mentitur iniquitas ſibi, dum ad particulares, & proximos venit fines, *& ſub negotio Charitatis agitur negotium vanitatis.*

Tentationem ſuperbiæ reputavit Auguſtinus ideo difficile cognoſcibilem, quia non habet homo fas experiri quemadmodum paratus eſt gloriam contemnere, ſicut non eſt fas homini male vivere ut ne laudetur. Accipiebat autem ſibi quidam noſtri temporis ſignum tale: quærebat à ſeipſo coram Deo de Doctrinis propriis quas vel ex officio, vel pro laudabili contra otium iners exercitio, vel pro quæſiti diſtributione talenti, vel pro temporis neceſſitate ſcribebat. Ecce ſervetur integra tibi merces, ait, & Domino conſervetur: & aliunde ſit proximis tuis ædificatio per alienam Doctrinam, ſeu per tuam velut alienam, quaſi mortuus ſis à corde; quid reſpondes? Numquid non adhuc in publicum prodire tua cuperes ſcripta? Si tandem inveniebat in conſcientiæ ſerenitate, quod æquo animo celari ſcripta ſua tali caſu vellet, gratias agebat Deo tanquam excuſſus à palea vanitatis. Sin autem gemebat ſub pondere gloriationis vanæ, quæſiti fuerunt ab eo Beati Gregorii libri, remiſit ad libros Auguſtini ſuadens in illis potius exerceri. Altera cautela ſuadet habere promptitudinem quod Doctrinæ quas aliquis legit aut ſtudet aut ſcribit publicum ſubeant examen: & potius in vita quam poſt mortem, ut ſi quid erroris deprehenſum fuerit corrigat vivens. Sonant hanc promptitudinem proteſtationes fieri ſolitæ in actibus Sacræ Theologiæ publicis: Hoc intendebat qui dixit, hæreticare potero ſed hæreticus non ero. Quare? quia nemo niſi pertinax hæreticus eſt: Nemo quoque paratus corrigi pertinax eſt. Reſpicit hæc cautela venerabilem & Sacratum Patrem cujus occaſione ſumptum eſt præſens Opuſculum, qui libros alios ſui temporis novellos voluit examen habere: Reſpicit & omnes in communi Doctores, quatenus ea ſtudioſitate Doctrinas componant ſuas tanquam protinus interrogandas ab hominibus. Fuit iſte ut arbitror non parvus ſtimulus B. Hieronymo qui ſe tot aſpiciebat habere

bere obſervatores & æmulos, ut quod optime ſcriberet vel transferret.

CONSIDERATIO V.

Cavendum maxime ab iis, qui ſpe quæſtus, & commodorum temporalium, novas doctrinas, novos cultus, miracula, & reliquias Sanctorum ſeque & ſua venditant; atque uſuram & Simoniam excuſant: duplex adverſus hoc malum medicina; primum ut potius antiqui Auctores legantur quam novi, quos ſæpe odio vel favore, quæſtu aut faſtu ſcribere compertum eſt: ſecundum eſt, ut Principes Reipublicæ Chriſtianæ provideant quatenus Theologia ſincere abſque alio quam veritatis & gloriæ Dei propoſito doceatur: & de dotibus Theologorum Curiæ Romanæ; quos Gerſonius ſuis nativis coloribus exprimit.

ATtendendum eſt in examinatione Doctrinarum, de fine, ſi ſit ad commodum temporale, vel quæſtum. Dici non poſſet quam mendax eſt cupiditas, nec divinis parcit nec humanis. Hoc in Advocatis pluribus eruditis ad mendacium qualibet in cauſa. Hoc in Doctrinis uſurariorum, & ſimoniacorum, hoc in quæſtoribus publicis ſuper confectione miraculorum, vel reliquiarum, vel indulgentiarum: Hæc heu doloroſius quo pernicioſius & indignius in Prædicatoribus nonnullis ad populum ſuas ultra modum conceſſiones & privilegia & dignitates præjudicialiter amplificantibus! ubi quoque crebro videre miſerabiliter eſt, quemadmodum Satanas in ſe diviſus eſt. Habent Doctrinas ſuas, ſuorumque mutuo proferunt, exaltant, per fas nefaſque defendunt: ac proinde quot in fide, quot in bonis moribus ſcandala, quot errores etiam circa nobis naturaliter impreſſa prima legis principia viderit ætas noſtra? Plangere nunc magis quam in medium reducere libet, duplicemque notare cautelam. Prima conſulit ſimplicitati devotorum quorum non intereſt curioſos eſſe ſuper intentionibus occultis ſcribentium, quatenus expeditam regiamque viam incedant legendo Scripturas, quas ſciunt ab Eccleſia tota receptas, quales utique ſufficiunt. Aut ſi pro dubiorum deciſione nonnunquam occurrentium habendum ſit Conſilium, quærantur ab illis tales quos minus eſt probabile favore vel odio, quæſtu vel faſtu trahi: quales ſunt jam mortui, viventes in ſcriptis ſuis, ſi materiam quæ quæritur attigerint. Si præterea fuerint in illa tam intenti quam experti. Multi nimirum multa ſcribunt velut in tranſcurſu, multa quamquam non ſatis ad ſuam ſpectantia Facultatem, ut ſi Theologus purus vellet de punctis exquiſitis Canonum pure poſitivorum:

aut purus Canoniſta de Apicibus Theologiæ declarandis ferre ſententiam: *Cuilibet in arte ſua potior eſt danda fides, ſi non alia ratione pactum, ut aiunt, reformetur. Quod medicorum eſt promittunt medici, tractant fabrilia fabri*, refert ab Horatio Hieronymus. Grandis autem conquiſitio caderet hic de Doctrinæ hæreticalis cognitoribus atque Judicibus, qualis ſit aptior ſcientia. Numquid Theologica vel Canonica? ſed diſtinctio concordiam facit quæ ſuum cuilibet tribuit officium. Theologo de veritate Catholica aut oppoſita hæreſi, Juriſtæ de pœnis & modo Judicii conferunt partes ſuas. Cujus declarationem alibi traditam hic non inſerimus, ſecundam illico componentes cautelam. Providendum eſt ſedulo per Rectores Chriſtianitatis, ne ſtudium Theologicæ veritatis depereat, ſed alicubi reſideat velut in fonte. Alioquin timendum eſt ne ſuperſeminentur hæreſeum zizania propter varietatem tot capitum, tot inſuper paſſionum diverſarum, ubi multiplicatio ſequitur judiciorum: ubi ſi deſit recurſus ad Theologos non depravatos & in unum collectos, quis oro providebit? Si dixerit aliquis fiet recurſus ad Sedem & Curiam Summi Pontificis: non negabimus hoc, ſi Theologia illic habuerit duos Doctores non partiales, non ſeductos, non faſtuoſos, non quæſtuoſos aut invidos, non Poteſtati ſeculari, non ſpirituali plus quam veritati faventes: alioquin tolerabilius eſſet nullos habere quam tales pati. Acclamantes hic & deridentes novimus hoc de Satrapis Eccleſiarum: quid nobis & Eccleſiæ de Theologis? nam per quos alios hæreſes oriuntur, & ortæ ſunt, certe per eis ſimiles quotidie, & ſi non in prædicatione, ſaltem, in verbis domeſticis, & operatione? Sed eſto proveniant hæreſes per Theologos depravatos; non enim Theologia ſicut nec Canonica ſcientia, confirmat hominem in veritate. Numquid eo caſu plus eniti convenit ſuſcitare contra tales reprobos & noxios plures alios potentes obſiſtere ſuis hæreſibus palliatis, quas ſoli Theologi vel deprehendere, vel convincere ſufficiunt? illi vero culpantur rationabiliter hæreſes introducere, qui ex officio reſiſtere debentes, facti ſunt ſpeculatores cæci, canes muti, nautæ ſtulti, navem Eccleſiæ naufragiis omnibus exponentes, quam regere nec ſciunt nec volunt: ſcientibus denique volentibuſque ſuccurrere viam claudunt, ipſos abjiciunt, infamant, ſpernunt.

CON-

CONSIDERATIO VI.

De illis qui sibi pro fine statuunt bonum delectabile carnale, aut luxum spiritualem, qui nihil aliud est quam desiderium improba & inconcessa quæque cognoscendi: & de remediis contra has pestes.

ATtendendum est in examinatione Doctrinarum de fine si sit bonum delectabile, vel carnale, seu spiritualis luxus. Et sicut manifestum est quod omnis excellens affectio trahit ad se judicium rationis: verumtamen sicut nulla est vehementior quam luxuriosa lidido, sic ad errandum falsumque docendum nulla perniciosior: Patuit in sectis Turelupinorum, quorum sequaces non desunt usque hodie, quando & ubi latere putaverint serpunt ubilibet. Epicurei sub tunica Christi, qui mulierculis primo devotionem fingentes specie tenus paulatim eis fidem tanquam lumen & oculos tollere quærunt, quatenus eas licentius ad desideria sua maligna prostituant: Non est nostrum fœditates horrendas detegere, considerantes illud Apostoli, *Quæ in occulto fiunt ab eis turpe est dicere.* Porro luxus spiritualis accipitur omnis curiositas improba sciendi quæ non oportet, vel plusquam oportet juxta personæ qualitatem. Sit igitur prima Cautela, non plus sapere velle quam oportet, sed ad sobrietatem: quia non omnibus omnes Doctrinæ conveniunt, sed studentibus alia jubentur cognosci, quæ vel à religionum professoribus, vel ab hominibus parum idoneis ad apices Doctrinarum sublimium prohibentur, quibus lacte opus est, non solido cibo: qui diligentius ad inflammationem affectus piam & devotam nutriendi sunt, quam ad intellectus eruditionem. Non quod spernenda sit intellectus seu rationis illuminatio, sine qua præceps in seductionis baratrum cæcus iret affectus, sed curiositas inconcessa sciendi superba videtur. Unde generalem finalemque statuimus cautelam præpositum Apostoli verbum *Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci.* Quod ut prudentius observari valeat, non minimam dabunt præmissæ Considerationes occasionem juncta sedulitate solertiaque Superioris in omni Collegio, vel Universitate, vel Monasterio: sed providerint non minori solicitudine quales apud suos Doctrinæ frequententur ad animæ fomentum, quam panis qualis apponatur ad corporis nutrimentum. Supersunt alia plurima eo fortassis accommodatiora quo sermo de moralibus particulariter & exemplariter seu practicabiliter traditus, & citius accipitur in æstimatione, & plus hæret

hæret in recordativa motione: ſed ad præſens iſta curſim dicta ſufficiant.

Dehinc Gerſonius ſubjungit exemplum de quadam muliere ſeducta à Dæmone, & una conglutinat quædam Præcepta ex B. Bonaventura: quæ quoniam ad propoſitum noſtrum doctrinale nequaquam faciunt, ea ſilentio præterimus, ut Lectorem moneamus doctiſſimum hunc libellum de Examinatione doctrinarum, *magnam habere affinitatem cum duobus aliis Opuſculis Gerſonii, quorum Prius eſt* de Probatione ſpirituum: *Secundum* de Diſtinctione verarum viſionum à falſis: *quæ Opuſcula extant prima parte Operum Cancellarii Pariſienſis, & cum hoc debent conjungi in editione nova operum Gerſonii.*

TRACTA-

TRACTATUS

JOANNIS GERSONII, PRO EXTINGUENDO SCHISMATE, QUI EXTAT FERME INITIO QUARTÆ PARTIS OPERUM,

& ita inſcribitur :

Sequuntur aliquæ Propoſitiones utiles ad exterminationem præſentis Schiſmatis per viam Concilii Generalis.

1. IN unitate Eccleſiæ Capitis Chriſti Sponſi Eccleſiæ, plene ac perfecte conſiſtit unitas corporis myſtici totius Eccleſiæ Chriſtianæ : juxta illud, *Chriſtus eſt Caput Eccleſiæ :* & illud, *omnes unum corpus ſumus in Chriſto.*

2. Licet Papa, in quantum Chriſti Vicarius, quodammodo dici poſſit caput Eccleſiæ, & ipſius ſponſus : tamen Eccleſiæ unitas non neceſſario dependet aut originatur ab unitate Papæ. Patet ex prima : & etiam quia nullo modo exiſtente Papa ſemper Eccleſia remanet una, juxta illud in Canticis, *una eſt columba mea:* & illud Symboli, *unam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam.*

3. A Chriſto Capite & Sponſo Eccleſiæ corpus myſticum, quod eſt Eccleſia originatur, & immediate Poteſtatem habet, & auctoritatem, ut ad ſuam unitatem conſervandam rite valeat ſeipſam ad Generale Concilium ipſum repræſentans congregare. Patet ex illo verbo Chriſti *ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, Ego in medio illorum ſum :* Ubi advertendum eſt, quod non dicit in nomine Petri, vel in nomine Papæ, *ſed in nomine meo :* dans intelligere quod ubicumque & à quocumque Congregantur fideles, cum hoc fiat in nomine ſuo, hoc eſt, in Chriſti fide, & pro Eccleſiæ ſuæ ſalute, ipſe aſſiſtit eis tanquam director, & infallibilis Rector: Confirmatur, quia alias Chriſtus non fuiſſet ſufficiens fundator Eccleſiæ ſponſæ ſuæ.

4. Non ſolum auctoritate Chriſti, ſed etiam communi jure naturali præmiſſam Poteſtatem habet Corpus myſticum Eccleſiæ Dei. Patet, quia

quia quodlibet corpus naturale, naturaliter resistit suæ divisioni & distractioni: & si sit corpus animatum naturaliter congregat omnia membra, omnesque vires suas ad conservandam suam unitatem & repellendam suam divisionem. Simili quoque modo & quodlibet corpus civile seu civilis Communitas vel Politia rite ordinata. Ideoque corpus spirituale seu mysticum Ecclesiæ Christianæ quod ordinatissime compositum est, (ipsa quidem Ecclesiastica Politia in Canticis describitur velut castrorum acies ordinata) simili jure uti poterit ad suam unitatem conservandam, & quamlibet schismaticam divisionem repellandam tanquam suæ ordinatæ compositionis destructivam.

5. Præmissa auctoritate & auctoritativa Potestate usa fuit Ecclesia Primitiva: patet, quia in actibus Apostolorum quatuor leguntur Concilia Generalia congregata, & non habetur quod sola auctoritate Petri fuerunt convocata, sed communi consensu Ecclesiæ: & in uno Concilio Hierosolymis celebrato, non Petrus sed Jacobus illius loci Episcopus legitur præfuisse & sententiam protulisse.

6. Post incrementa nascentis Ecclesiæ Primitivæ, præmissa auctoritas & Potestas congregandi Generalia Concilia rationabiliter limitata fuit & restricta: sic scilicet quod sine auctoritate Papæ nulli liceret hujusmodi Concilia congregare. Patet ex juribus communibus quæ habentur in Decreto & Decretalibus. Et ratio fuit, ut honoraretur, Sedes Apostolica, & obviaretur hæreticis, vel Schismaticis, qui quandoque ad libitum pro potentia Principum secularium Concilia vocari & congregari procurabant ad suorum errorum fulcimentum.

7. Præmissa mutatio seu restrictio non tollit quin prædicta auctoritativa Potestas semper absolute remaneat in ipsa Universali Ecclesia. Patet, quia jura positiva non possunt ab Ecclesia absolute tollere illam Potestatem quæ ei competit divino & naturali jure.

8. Non obstante limitatione seu restrictione præmissa, in certis casibus Ecclesia sine auctoritate Papæ potest Concilium Generale celebrare: Patet per prædicta, & etiam quia illud quod est in favorem Ecclesiæ introductum, non est in ejus damnum & grave periculum observandum. Sed prædicta limitatio seu restrictio, quæ in favorem Ecclesiæ jure positivo legitur introducta; ut dictum est, posset in certis casibus eidem gravissime præjudicare; & specialiter possunt tres casus assignari. Primus est si vacante Sede occurret hæresis vel alia Ecclesiæ persequutio cui esset per Generale Concilium obviandum.

Secun-

Secundus in casu necessitatis aut manifestæ utilitatis vocandi Concilium, si Papa esset furiosus aut hæreticus, vel alias ad hoc inutilis aut insufficiens, vel si super hoc requisitus Concilium vocare recusaret, aut damnabiliter negligeret. Tertius, si plures essent contendentes de Papatu, ita quod nulli eorum tota obediret Ecclesia, nec ad alicujus eorum aut amborum simul vocationem compareret sicut esse videtur in præsenti schismate. In his igitur aut similibus casibus clare patet ex præmissis quod absque Auctoritate Papæ posset & deberet Ecclesia Generale Concilium celebrare.

9. Jura positiva quæ communiter dicunt quod absque Papæ auctoritate non est fas Generale Concilium congregari, debent civiliter intelligi, scilicet quando est unicus Papa concorditer ab Ecclesia receptus ad congregandum hujusmodi Concilium occurrente evidenti utilitate, idoneus & paratus: Patet ex prædictis, & ex Doctrina Aristotelis in Ethicis ubi loquitur de ἐπιείκεια.

10. Pro sedando præsenti schismate absque auctoritate Papæ, imo ipso contradicente, potest auctoritate Universalis Ecclesiæ Generale Concilium congregari, & non solum per Dominos Cardinales convocari, sed etiam in casu per quoscumque fideles, specialiter majores & potentiores, qui vel auctoritativa Potestate vel charitativa admonitione scirent & possent ad executionem tanti boni cooperari: patet ex præmissis.

Finis cum Deo.

Observa Lector Scholam Parisiensem, conformiter ad has Decem Conclusiones Gersonii, anno 1497. *Responsum Carolo* VIII. *Regi Christianissimo dedisse cum reversus ex Italica expeditione vellet operam dare reformandæ Ecclesiæ: deinde anno* 1510. *Ecclesiam Gallicanam Concilium Turonense celebrasse contra Julii* II. *Papæ despotica imperia: Insuper Magistrum Jacobum Almain Doctorem Facultatis iisdem nixum principiis anno* 1512. *quæstionem resumptivam de Dominio Naturali, Civili, & Ecclesiastico habuisse in Vesperiis Magistri Ludovici Ber Doctoris Sorbonici, quam integram habes infra cum ejusdem Almaini Opusculis de Ecclesiastica & Politica Potestate. Cæterum Gersonius harum Decem Propositionum meminit in fine Libri Secundi Articulorum*

Theologicorum analytice compositorum adversus Petrum de Luna: ubi refert eundem Petrum de Luna nihil aliud habuisse quod prædictis Decem Conclusionibus opponeret, præterquam quod Christus & Papa sunt unum Caput Ecclesiæ: *Item*, quod Concilium Generale nullo modo, & in nullo casu potest celebrari sine Papa, etiam dum Papa mortuus est.

Quas Propositiones Parisiensis Cancellarius merito velut hæreticas impugnat: quem præstat quam me loquentem contra Petrum de Luna audire & ejus rationes cogitate perpendere.

OPUS-

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,
QUOD EXTAT PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM,

ſicque inſcribitur :

Libellus Articulorum Theologicorum & Scholaſticè compoſitorum contra Petrum de Luna , &c. & continet duos Tractatus: In Primo ponuntur Generales Articuli : In Secundo Speciales ſumpti ex Generalibus.

PRimus Articulus. Et primo conſtat quod iſte eſt Articulus fidei, quod eſt Una Sancta Catholica , & Apoſtolica Eccleſia.

Secundus Articulus. Item: quod hæc Unitas Eccleſiæ non ſic dependet à perſona Papæ eſſentialiter quin poſſet manere una & maneret de facto quando nullus eſt Papa in Eccleſia.

Tertius Articulus. Item: quamvis Unitas Eccleſiaſtica eſſentialis ſit ad primarium Caput Chriſtum, nihilominus Unitas altera accidentalis vel ſecundaria conſiſtit in obedientia ad unum Summum Pontificem qui eſt Caput ſecundarium in Eccleſia cum Chriſto. Sic videlicet, quod quilibet Catholicus debet habere promptitudinem ſeu præparationem animi ad obediendum uni Summo Pontifici, dum conſtiterit ſibi, aut conſtare debuerit, quod ſit Papa aliquis legitime electus. Ideo enim condemnatus eſt inter cæteras cauſas Joannes Hus, quia dicebat quod Eccleſia Dei uſque ad conſummationem ſeculi poterat æque bene regi per Sacerdotes diſperſos per mundum abſque Uno Capite, ſicut cum tali Capite. Unde ſicut dicunt Theologi quod Sacramentum Confirmationis eſt Sacramentum neceſſitatis, non quidem ſimpliciter , cum ſine illo ſtaret ſalus , ſed ſic quod obligatur quilibet ad non contemnendum ſuſceptionem hujus Sacramenti pro tempore & loco opportunis : Ita proportionabiliter de Unione vel

adhæſione ad unicum Papam poteſt intelligi, ſicut etiam dici ſolet apud Theologos quod præceptum affirmativum quale eſt de habendo Papam, obligat ad ſemper & non pro ſemper.

Quartus. Item: quod culpabilis in priori Articulo primo modo vel ſecundo vere dicitur fautor & nutritor ſchiſmatis, imo & Schiſmaticus, ſi jungat pertinaciam, id eſt, ſi non velit corrigi: quamvis ſtaret quod ex hoc ſolo non eſſet hæreticus, ſi faceret hoc non ex errore intellectus ſed ex depravatione affectus, quamvis apud Eccleſiam habendus eſſet ille vel hæreticus, vel de hæreſi vehementer ſuſpectus.

Quintus. Item: quod Eccleſia ſic inſtituta eſt à Chriſto perfecto Legiſlatore, quod poteſt ſe continuare & de facto continuabit in Unitate uſque ad conſummationem ſeculi: & hoc intelligendo nedum de primaria & eſſentiali unione, quæ eſt ad Chriſtum, ſed & de accidentali & ſecundaria ad Summum Pontificem: ſic quod poteſt & poterit ſibi inſtituere Caput unum Secundarium quod dicitur Papa. Et quicumque impedit ſcienter, commiſſive vel omiſſive talem unitatem Eccleſiæ, agit contra Articulum jam dictum, *Unam Sanctam Catholicam Eccleſiam &c.* etiam ubi videretur ſtare cum prima unitate ad Chriſtum. Inde patet quod aliquis exiſtens Papa legitime electus poteſt effici Schiſmaticus; ſi det impedimentum ſcienter commiſſive vel omiſſive quod tota Eccleſia non obediat uni Summo Pontifici, dum exempli gratia Papa non poteſt reducere majorem partem Chriſtianitatis ad obediendum uni capiti, niſi ceſſerit & alter conſtituatur: ipſe vero hoc pertinaciter renuit facere, aut in aliquo multiplici caſu tali. Simile diceretur de obedientibus vero Papæ, quod poſſunt eſſe Schiſmatici, & alii qui non obediunt, ſed parati ſunt obedire modo prædicto, & apponunt diligentiam ſuam quod uniatur Eccleſia, ſunt immunes à Schiſmate.

Sextus. Item: ſi probetur de aliquo quod circa præmiſſa ſit hæreticus, hoc eſt, juxta verba Auguſtini, quod fingat ſibi novum errorem, vel antiquum ſequatur gloriæ, ſive principatus ſui cauſa, probabitur conſequenter manifeſtiſſime quod talis eſt nedum fautor Schiſmatis, ſed vere Schiſmaticus: Et ideo ſufficiat in ſequentibus coartare ſermonem ad hæreſim, quoniam ex iſto ſufficienter concludetur Schiſma.

Septimus. Item: quod dum nullus eſt Papa, vel dum lapſus eſt in hæreſim manifeſtam & jam damnatam vel dum conſentire non poteſt quod Eccleſia congregetur, quia ſcilicet effectus eſt amens & inſanus incu-

incurabiliter, quod haberi non poteſt acceſſus ad eum, etiamſi neceſſitas vel evidens utilitas immineat, poteſt ſe congregare ſine Papa. Et idem dicendum eſt ubi Papa ſufficienter ſummatus & requiſitus pro congregando Eccleſiam ad uniendum eam in fide & moribus, vel conſtituendum ſibi Papam certum, nollet contumaciter eam convocare. Iſte Articulus ſequitur ex prioribus, & ex negatione ejus ſequeretur quod Eccleſia non fuiſſet à Chriſto perfecte inſtituta pro ſui conſervatione, & unitate legitima in membris ſuis in fide & moribus, & ad unum Caput ſecundarium verum & certum, quod apertiſſime eſt contra Apoſtolum ad Epheſ. 4. & alibi multis in locis. Oſeæ 1.

Octavus Articulus. Item: Eccleſia dicitur Catholica, id eſt, Univerſalis & Apoſtolica, quoniam omnis homo generaliter obligatur adhærere firmiter illis virtutibus, quas eadem Eccleſia tenet, docet & prædicat: quæ veritates ſunt ſufficienter in Sacra Scriptura contentæ, præſertim in Euangelio, vel ex contentis in Sacra Scriptura ſufficienter & clare deducuntur: vel per Apoſtolorum Doctrinam ſucceſſive deductæ ſunt de generatione in generationem uſque ad nos per obſervationem legitimam. Unde dicitur Eccleſia Apoſtolica, quoniam in Doctrina Apoſtolorum fundata eſt tam verbis quam ſcriptis.

Nonus. Item: dum eſt data in Euangelio per Chriſtum aliqua regula generalis obſervanda, illa obligat omnem hominem habentem uſum rationis, niſi de exceptione alicujus hominis conſtiterit per eandem legem Euangelicam, & non ſolum per humanam traditionem vel exceptionem: quoniam inferioris lex derogare non poteſt ſuperioris Auctoritati.

Decimus. Item: quod hæc eſt lex euangelica generaliter promulgata Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum: ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum: ſi te non audierit adhibe tecum unum vel duos teſtes, ut in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum: quod ſi eos non audierit dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Sequitur continuo, *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis ſuper terram &c.* Ubi fundatur Poteſtas ſupernaturalis Eccleſiæ ultra naturalem.

Undecimus. Item: quod ad prædictum articulum corroborandum ex aliis Sanctæ Scripturæ paſſibus poſſent induci variæ leges, quæ ſunt de jure proprie divino & expreſſo: imo & jure proprie naturali præſuppoſito divino: ut de abjiciendo partem corporis ſcandalizantem totum Corpus, ſive ſit pes, ſive manus, ſive oculus

oculus Matth. 18. Et ita de reliquis. Sed ſufficit ad deducendum propoſitum hæc unica lex prædicta. *Si peccaverit.* Et forte diceret hic aliquis quod quicquid ſit de membris abjiciendis aut reſcindendis, caput tamen non poteſt abjici vita manente. Reſpondeo quod ſimilitudo Corporis veri & myſtici non eſt uſquequaque eadem quoniam ſine capite naturali corpus non poteſt vivere. Sed ſine capite ſecundario corpus myſticum poteſt habere vitam: ſicut in caſu noſtro patet de Papa, quo remoto vel abſciſſo ſtat unitas & vita in corpore myſtico Eccleſiæ: & hoc in virtute Capitis eſſentialis & primarii quod eſt Chriſtus.

Duodecimus Articulus. Item: ſicut Summus Pontifex quantumcumque legitime fuerit electus eſt filius Eccleſiæ, ſic dici poteſt & debet Frater uniuſcujuſque hominis de Eccleſia: unde & ad hoc ſignificandum dedit nobis Chriſtus hanc formulam orandi *Pater noſter, &c.* Si unum ergo habemus patrem in cælis, ſi unam matrem Eccleſiam in terris: conſtat quod omnes mutuo ſumus fratres: Et oppoſitum ſentire vel dicere de Papa, eſſet apertiſſima dementia.

Tredecimus Articulus. Item: quod Papa quantumcumque legitime electus poteſt peccare, quia non eſt impeccabilis ex aſſumptione papalis dignitatis. Oppoſitum dicere niſi conſtaret de aliquo per divinam revelationem, eſſet intolerabiliter ſuperbire, & contra teſtimonium experientiæ præſentis & præteritæ.

Decimus quartus. Item: prædicta lex *Si peccaverit in te, &c.* Quamvis data fuerit pro regimine totius Eccleſiæ & filiorum ſuorum, nihilominus appropriate data eſt perſonæ Petri qui erat futurus Summus Paſtor, ſicut præmiſſum fuerat Matth. 16. & exequutioni demandatum Joannis 21.

Decimusquintus Articulus. Item: quod Chriſtus in prædicta lege, *Si peccaverit, &c.* non accipiebat Eccleſiam quando dixit *dic Eccleſiæ* pro ipſo Petro vel pro Succeſſoribus ſuis Summis Pontificibus, patet, quia Petrus non dixiſſet ſibi ipſi, quando frater ſuus noluiſſet obedire monitioni ſuæ, ſeu fraternæ correctioni. Intelligebat ergo de Eccleſia quæ eſt congregatio fidelium, præſertim quando frater qui peccabat & nolebat corrigi, fuiſſet talis, quod non habuiſſet Prælatum ſupra ſe, ſicut eſt Papa: qui tamen ſubjectus eſt legi prædictæ, ſicut ipſe eſt frater peccabilis.

Decimusſextus Articulus. Item: Chriſtus dicendo in prædicta lege, *Quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus*, docet manifeſte quod Eccleſia habet auctoritatem judiciariam: alioquin

alioquin si non audiretur, non esset contumacia vel peccatum: Et patet aliunde per illud, *Qui vos audit me audit, &c.* Et iterum, *Quæcumque alligaveritis super terram &c.* Sic subjungitur statim post prædictam Legem. *Si peccaverit in te, &c.*

Decimus septimus Articulus. Item: quod omnis qui potest & debet licite puniri judicialiter, potest etiam licite evocari ad Judicium etiam per appellationem aut provocationem, aut citationem, prout visum fuerit expediens Judici vel illis qui ad Judicium accusare volunt fratrem delinquentem: præsertim ubi non apparet pro tunc modus convenientior procedendi contra reum & peccatorem fratrem.

Decimus octavus Articulus. Item: quod nulla constitutio humana potuit aut potest præjudicare legi prædictæ, *Si peccaverit, &c.* Cum sit de jure divino, & de jure proprie naturali præsupposito divino.

Decimus nonus Articulus. Item: quod Constitutiones quæ dicunt quod Papa potest deponi si labatur in hæresim, non sunt censendæ Constitutiones pure humanæ, vel positivæ aliquorum Summorum Pontificum vel alterius. Patet, quia tunc non ligarent Papam, quia par in parem non habet imperium.

Vicesimus Articulus. Item: quod fundantur hæ Constitutiones principaliter in prædicta lege, *Si peccaverit &c.* Et in aliis Juribus conformibus, sicut prætactum est Articulo XI.

Vicesimus primus Articulus. Item: quod sicut hæc Constitutio Christi, *Si peccaverit &c.* Non specificat vel restringit de solo peccato hæresis, sed & generaliter de quolibet peccati genere, quod potest deduci in publicum. Sic quodlibet peccatum Papæ publicum seu notorium potest denunciari Ecclesiæ, si fraternaliter monitus Papa nolit audire monentem, neque testes inductos, nisi daretur ex lege proprie divina, quod aliquod peccatum Christus istic excluserit, quod utique fieri non poterit.

Vicesimus secundus Articulus. Item: quicumque cujuscumque status fuerit, qui scripserit vel asseruerit quod Papa non possit pro alio crimine accusari coram Ecclesia quam pro hæresi, ille negandus est simpliciter, tanquam contradicens textui Euangelico: vel reverenter glossandus est, si non appareat quod fuerit in hac assertione pertinax, & si in aliis bene sensit. Simile dicitur de Scripturis quæ sonare videntur quod Papa non habet Superiorem Judicem in terris: quod ab eo nunquam licuit, neque licet appellare, & ita de similibus:

quæ

quæ si excludunt auctoritatem Generalis Concilii, sunt hæreses manifestæ. Sed non est leviter præsumendum quod alii Doctores sic senserint generaliter absque omni exceptione possibili occasione vel colore.

Vicesimus tertius Articulus. Item: quod Glossa quæ dicit, Quod pro alio crimine quam pro hæresi potest Papa accusari vel deponi, non habet auctoritatem vel robur tanquam ab uno glossatore vel homine, sed à Christo immediate & expresse: alioquin non faceret fidem, sicut prædictum est in altero Articulo, quod par in parem, & unus inferior in superiorem non habet judicium.

Vicesimns quartus Articulus. Item: quod de jure divino & naturali est propria defensio sui ipsius dum læditur, dum tamen hoc faciat per media non prohibita in lege divina & naturali.

Vicesimus quintus Articulus. Item: quod stare potest in facto, quod aliquis molestatus à Papa etiam vero & legitimo non possit habere sufficientem defensionem nisi provocet vel appellet à Papa ad Judicium Ecclesiæ, & nisi subtrahat se ab eo, sic quod ejus mandatis non obediat: quæ mandata vel obedientia tollerent læso justam defensionem sui ipsius vel suorum, ut esset tuitio propriæ matris, vel patris, aut patriæ suæ, imo & totius Catholicæ veritatis aut unitatis Ecclesiæ, sicut apparuit in subtractionibus multis legitime factis tempore nostro & per prius.

Vicesimus sextus Articulus. Item: sicut alias prædicatum est coram hoc Sacro Concilio, potest haberi multiplex occasio, & quæsitus color ad hoc quod possit & debeat per Ecclesiam seu Concilium Generale vice sua dari libellus repudii vero Papæ, quamquam sine culpa Papæ, licet non sine causa, quandoque cum culpa Papæ etiam alia quam sit hæresis: & numerati sunt colores vel occasiones decem: quemadmodum viceversa Summus Pontifex potest dare libellum repudii Ecclesiæ sicut patuit in Cælestino cedente. uxor autem & vir non videntur hic ad imparia judicari.

Vicesimus septimus Articulus. Item: quod prædicti omnes & singuli Articuli sunt per hoc Sacrum Concilium Constantiense solenniter & judicialiter declarati, & multipliciter practicati tam in ejectione olim Joannis XXIII. quam in Constitutionibus & Decretis factis super auctoritate Generalis Concilii præsertim sexta Aprilis 1415. Et novissime in decreto facto quod prætensa Constitutio Petri de Luna non præjudicat subtractioni factæ sibi in Arragonia, &c.

Vice-

Vicesimus octavus Articulus. Item: quod docens vel asserens nunc oppositum alicujus Articulorum præmissorum cadit in hæresim jam damnatam, & asserit expresse contra prædictam legem Euangelicam, *Si peccaverit &c.* Et contra Articulum istum, *unam sanctam Catholicam, &c.* & contra determinata expresse per hoc Sacrum Concilium sicut prætactum est.

Vicesimus nonus Articulus. Item: quod Prælatus Ecclesiasticus etiam Papa determinans Judicialiter, aut per modum Constitutionis perpetuæ & pœnalis oppositum præmissorum Articulorum non potuit aut potest à pertinacia quomodolibet excusari: tum quia demonstrat quod non quærit tota solicitudine veritatem, dum eam scienter impugnat, & ad impugnandum omnes alios inducit quantum in se est per excommunicationes & alias pœnas gravissimas: tum rursus in casu præsenti: quia non ostendit se paratum corrigi, dum regulam sui correctricem negat & impugnat, scilicet auctoritatem Ecclesiæ vel Generalis Concilii vice sua.

Tricesimus Articulus. Item: quod nullæ protestationes factæ in oppositum, relevant talem assertorem vel determinatorem quatenus debeat in errore suo pertinax judicari: quia cum talibus protestationibus generalibus de volendo stare in fide Ecclesiæ &c. stat de facto particularis erroris assertio: sicut posset latius deduci tam per rationes quam per exempla priorum hæreticorum, & etiam modernorum, dum factum repugnat protestationi.

Liber primus Finit.

Secundus Liber ejuſdem Doctoris Articulorum Specialium ſubſumptorum ſpecialiter ex Generalibus Articulis ſub Poteſtate & Auctoritate Eccleſiæ contra Petrum de Luna, ad convincendum eum ut prius.

ET Primo notandum eſt quod Petrus de Luna dudum fecit quandam prætenſam Conſtitutionem & eam pluries ſolenniter publicavit & publicari fecit, tam contra Chriſtianiſſimum Regem Franciæ ante Concilium Piſanum, quam noviſſime contra Illuſtriſſimum Regem Arragoniæ: & generaliter contra omnes qui ſunt in hoc Sacro Conſtantienſi Concilio, ſicut patet ex ſua Reſponſione ad Citationem: quæ prætenſa Conſtitutio incipit: *In dierum ſucceſſu creſcente malitia &c. Datum Maſſiliæ* 14. Kalend. Junii anno XIII. Pontificatus noſtri. Ita quod ſunt decem anni vel circiter.

Secundus Articulus. Item: quod in prætenſa Conſtitutione ponitur in forma talis clauſula inter cæteras, *Omnes &c. qui à Nobis vel Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus canonice intrantibus appellare præſumpſerint, ſeu à noſtra ſeu ipſorum Succeſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium obedientia receſſerint, ac ſe ſubtraxerint, vel in præmiſſa ſubtractione aut appellatione perſeveraverint, ſeu perſtiterint, ſeu eis in præmiſſis impedimentis ſeu appellationibus, ſubtractionibus, vel provocationibus, ſcienter per ſe vel per alium, vel alios quavis occaſione, ſeu quæſito colore dederint auxilium, conſilium vel favorem, & qui pertinaciter aſſeruerint, illos qui præmiſſa committunt per noſtras Sententias non ligari, cujuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis exiſtant vel conditionis, etiamſi Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Imperiali, Regali vel alia quavis Eccleſiaſtica vel mundana præfulgeant dignitate: Ex nunc auctoritate Apoſtolica Excommunicationis Sententiam promulgamus, à qua nullus, præterquam à Romanis Pontificibus, niſi duntaxat in mortis articulo poterit beneficium abſolutionis obtinere, &c.* Et adduntur pœnæ depoſitionis.

Tertius Articulus. Item: quod dicta clauſula, ſicut patet ex forma ſua, eſt generaliter abſque omni exceptione poſita, tam de Petro de Luna quam de quocumque legitimo Succeſſore ſuo, ſive labatur aliquis eorum in hæreſim, ſive in aliud peccatum quodlibet quamtumcumque

que

que enorme, quia dicit *quavis occasione*, *seu quæsito colore &c.* Et quia si voluisset aliquam exceptionem fuisse, illam explicasset. Sed quia videbat exceptionem redundare potuisse contra seipsum, propterea nullam apposuit vel apponendam judicavit.

Quartus Articulus. Item: quod Petrus de Luna in suis responsionibus datis ad citationem contra eum factam, dat aperte intelligi, quod vult practicare dictam prætensam Constitutionem, & tenet firmiter quod habuit & habet robur & viam suam contra omnes & singulos qui sunt in hoc Sacro Concilio, quia sic dicit in forma. *Protestandum tamen quod per quæcumque facta vel facienda, dicta seu dicenda, sub quacumque forma, non intendit dictam Congregationem aut ejus prætensam citationem comprobare, nec ipsam citationem quomodolibet exaudire, aut ei quemcumque seu qualemcumque vigorem tanquam à notorie nullam Potestatem habentibus emanatam quoquomodo tribuere seu præstare:* Imo ipsam & alia quæcumque facta seu facienda, ordinata seu ordinanda contra ipsum & Romanam Ecclesiam cum sint de facto præsumpta per eos, *pronunciavit, decrevit & declarat cassa, nulla, & irrita ipso jure, ut de his etiam est solenniter protestatus.* Postremo cum in prædicta citatione contineatur *quod convenientes in unum canonice convocati & repræsentantes ipsam universalem Ecclesiam decreverunt &c.* Respondet idem Dominus noster Papa, *quod prædicti congregati in Constantiensi non sunt Generalis Synodus, nec Universalem Ecclesiam repræsentant, cum sint excommunicati, & omnibus Ecclesiasticis dignitatibus gradibus & auctoritatibus & Jurisdictione privati: & per consequens nullas partes Judicii potuerunt assumere nec possunt: sicut nec etiam Jurisdictionem aliquam exercere: præcipue cum minor in majorem, & per maxime in Papam, quem nec juris auctoritas, nec rationis debitum, nec alicujus obligationis necessitas ad hoc erant, actum imperiosum exercere non possit.* Ecce temeritatem & pertinaciam adversus hoc Sacrum Concilium, & adversus omnes indifferenter qui sibi non obediunt. Unde & reputat solam Ecclesiam esse apud se & solum Concilium Generale, & quod Cathedra sua est Archa Noë, sicut dixit verbo, dans intelligi quod nullus extra hanc archam salvabitur: & ita de plurimis.

Quintus Articulus. Item: quod hæc prætensa Constitutio de directo & expresse repugnat omnibus & singulis prioribus Articulis qui elucidant hanc legem Euangelicam *Si peccaverit &c.* Et qui fundantur in hac lege cum suis similibus: & hoc notorium est ex terminis.

Sextus Articulus. Item: quod Petrus de Luna non excuſatur vel relevatur ab hæreſi prædicta & pertinacia per generales Proteſtationes quas facit, quæ ſic habentur in forma. Dicit ac etiam profitetur quod *in veritate fidei, & unitate Catholicæ Eccleſiæ ſemper fuit, & eſt, ſemperque ſe fuiſſe & permanſiſſe firmiter credit, nec ab illis unquam modo aliquo deviavit, ſicut nec deviare intendit: nec favorem ſchiſmati vel hæreſi aliquo modo dedit, ſicut nec dare intendit, imo ſemper tenuit & tenet, firmiterque credidit & credit, quod ſancta Romana & Catholica Eccleſia tenuit & tenet, profitetur & docet, nec aliquid à prædictis decrevit dicere, ſcribere, docere, tenere, ſeu credere intendit in poſterum gratia eidem divina aſſiſtente: nihilque pertinaciter ſeu incorrigibiliter dixiſſe ſeu dicere voluit, nec intendit: Sed omnia præterita, præſentia & futura quæcumque dicta & dicenda, facta & facienda, ſcripta & ſcribenda, credita & credenda, docta & docenda ſubjicit, ſubjectaque eſſe voluit correctioni & determinationi Catholicæ Eccleſiæ Sacroſanctæ. Et ſi contra præmiſſa vel aliquid præmiſſorum dixerit, ſcripſerit aut fecerit quovis modo quod non credit, paratus eſt ſemper ſtare correctioni dictæ ſanctæ Matris Eccleſiæ, in cujus unitate vivere intendit, atque mori ſicut catholicus & fidelis, & facere & complere ea ad quæ adſtringitur in præmiſſis & quolibet præmiſſorum.* Conſtat enim quod cum his proteſtationibus remaneret particularis error ſuus non purgatus.

Septimus Articulus. Item: ſi nunc prædictus Petrus de Luna vellet à prædicta hæreſi ſua reverti & redire ad gremium Eccleſiæ, ipſa poſſet non claudere ſibi gremium, dando indulgentiam de ſcelere: ſed non deberet ipſum impunitum relinquere, vel in Papatu prætenſo retinere, etiam ubi fuiſſet aliunde Papa legitimus.

Octavus Articulus. Item: quod ſi mittat nuncios ſuos videtur quod in primis & ante omnia proponendi ſunt ipſis præcedentes Articuli, ut reſpondeant ſingillatim ad quemlibet: quoniam per hoc fiet abbreviatio proceſſuum juridicorum, qui verſarentur in his quæ ſunt facti: quoniam per prædictos Articulos poteſt veraciter uno verbo dici ipſi Petro de Luna *ex ore tuo te judico ſerve nequam:* Imo videtur quod nuncii ſi mittantur erunt interrogandi ſuper præmiſſis, nedum pro nomine ſeu vice Petri de Luna, ſed etiam pro ſeipſis, ut videatur quid ſentiant ſuper eiſdem Articulis: ut ſi male habeant & ipſi male juxta demeritum & errorem, ſi bene, condemna-

demnabitur eorum Magister ex eorum confessione Catholica & vera.

Articulatio prætactæ Constitutionis Petri de Luna potest fieri contra ipsum sub propositionibus sequentibus cum probatione summaria & aliarum quarumdam additione Conclusionum.

Hæc Constitutio Petri de Luna est hæreticalis, quæ incipit, *in dierum successu &c.* Hæc Constitutio cum suis circumstantiis reddit Petrum de Luna proprie hæreticum, schismaticum, temerarium, scandalosum atque Sacrilegum.

Probatur Prima Conclusio sic. Constitutio illa est hæreticalis, quia directe & expresse præjudicat & contrariatur legi Euangelicæ de correctione fraterna, & de correctione judiciali per auctoritatem Ecclesiæ, si fraterna non satisfecerit, quæ habetur Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* Sed hæc constitutio Petri de Luna est hujusmodi. Igitur est hæreticalis. Deducitur major per descriptionem hæresis: *quod est dogma perversum fidei Catholicæ contrarium.* Constat autem quod Euangelium est fides Orthodoxa objective, sicut dicitur in Symbolo. Hæc est fides Catholica &c. Sed minor in qua stat difficultas deducitur sic. Lex prædicta de correctione fraterna & Judiciali aut comprehendit Petrum de Luna & suos Successores quos reputat Summos Pontifices futuros legitime vel non comprehendit. Non potest dici secundum, quoniam lex fertur generaliter de omni fratre dum peccaverit tali peccato quod potest deduci in publicum. Constat autem quod quilibet Christianus est frater noster etiamsi fuerit Papa: quia propter hoc non desinit dicere Pater noster. Si ergo est frater noster, nos pariter sumus fratres. Si vero detur Primum sicut dari necesse est, quod scilicet Papa comprehenditur sub lege hac Euangelica & immutabili quæ consonat etiam juri proprie naturali. Sequitur ergo si peccaverit in nos etiam frater noster quod debet fraternaliter primo corripi, juxta regulam generaliter ita positam, quod si noluerit audire, adhibendi sunt testes: quod si audire noluerit, denunciandus est Ecclesiæ: quam si contempserit, habendus est tanquam Ethnicus & publicanus, id est, excommunicatus extra Ecclesiam positus. Sequitur ergo consequenter quod Ecclesia est judex Papæ dum peccaverit peccato publico & Ecclesiæ denunciato. Et potest Ecclesia talem Papam excommunicare & ejicere à consortio suo multiplici occasione & multiplici quæsito colore. Constat autem quod ab inferiori ad superiorem legitimum potest fieri appellatio seu provocatio, seu deductio in causam, seu

Judicialis citatio & evocatio, nunc ad denunciationem alterius, nunc ex puro Judicis officio. Sed manifestum est quod hæc Constitutio tollit omnia ista media, dum fert generalem excommunicationis sententiam, & pœnas depositionis in omnes qui quacumque occasione, vel quocumque quæsito colore præsumpserint à persona Petri de Luna vel à quocumque Successore seu appellare seu provocare, vel ab obedientia se subtrahere, &c. Quod utique repugnat & contradicit manifestissime huic legi Euangelicæ, prout modo deductum est.

Probatur Secunda Conclusio faciliter ex præcedenti. Ille enim proprie dicitur hæreticus, qui pertinaciter asserit, imo determinat hæresim. Sed Petrus de Luna pertinaciter ita facit: est enim pertinax, qui non est paratus corrigi, & qui non quærit cauta solicitudine veritatem, sed impugnat, & ad impugnandum omnes inducit sub pœnis terribilibus quantum in ipso est. Sic est in proposito, addendo maxime quod hic impugnatur regula veritatis de directo, per quam errans frater habet corrigi. Quæ regula est auctoritas & Potestas Judicialis ipsius Ecclesiæ vel Concilii Generalis vice sua. Unde tollit, quantum in ipso est, omnia media per quæ debet errans ad viam & regulam reduci veritatis. Possent addi circumstantiæ quasi sine numero quæ probant hanc pertinaciam in Petro de Luna respectu Constitutionis hujusmodi & aliorum errorum multiplicium & scandalosissimorum: sed hæc pro nunc sufficiunt; attento quod tam erga Regem Franciæ quam erga Regem Arragoniæ voluit practicare Constitutionem istam hæreticalem atque pestiferam: imo in omnes existentes in hoc Concilio, sicut patet in responsione sua ad citationem.

Probatur Tertia Conclusio, considerando materiam circa quam est hæresis prædicta, quæ de necessitate infert peccatum schismatis: quoniam tendit ad impossibilitandum reunionem Ecclesiæ sub uno certo Pastore Supremo: quia tollit medium convenientissimum, imo necessarium, scilicet auctoritatem Judicialem Ecclesiæ seu Concilii Generalis vice sua, dum prohibet Ecclesiam congregari, &c. & dum removet omnem Papam à subjectione auctoritatis Judicialis Ecclesiæ. Confirmantur omnia prædicta per Constitutiones hujus Sacri Concilii factas & publicatas pluries. Confirmantur etiam per subtractiones licitas illorum Principum qui se subtraxerunt. Oportet enim concedere præmissas tres Conclusiones, vel dicere quod hoc Concilium Generale erravit faciendo quæstiones tales, & in approbando novissime subtractionem Dominorum Arragonensium: absit autem à nobis

ita

ita delirare. Et si dicatur quod multa Jura Canonica, multæ Constitutiones Papales & aliæ videntur sonare pro Constitutione Petri de Luna: Respondetur quod illa Jura sunt reverenter glossanda, & interpretanda conformiter ad invariabilem Legem Christi. Aut si vult aliquis illa tenere in suis terminis proterve & rigide, nos cum omni libertate talia scripta negabimus esse vera, & per consequens nec Jura Canonica: quoniam nullum Jus esse censendum est quod divinæ Legi convincitur contraire. Addatur & hic Clausula Constitutionis quæ ponitur supra Articulo secundo, in secundis Articulis, *Omnes, &c. qui à nobis vel Successoribus nostris Romanis Pontificibus*, *&c.* supra.

Excerpta de Articulis contra Petrum de Luna in processu productis.

PRimo in Tractatu quem fecit, aut fieri fecit, & ab aliis factum approbavit & ratum habuit, intitulato de Schismate ponit hanc Conclusionem sequentem: *Nulli convenit Potestati nec divinæ nec humanæ quod sit intra unum locum & extra eundem.* Dictamque Conclusionem pertinaciter asseruit: quæ hæretica est contra Sacram Scripturam, & Divinam Potentiam; cum Deus sit intra & extra eundem locum, & hoc est notorium.

Item, quod dixit, scripsit, vel scribi fecit, & asseruit idem Dominus vocatus ut præmittitur Benedictus, quod si ivisset ad Pisanum Concilium vel misisset ad illud ad cedendum Papatui, ut aliqui sibi consuluerunt, & consulebant, *jam non essent claves in Ecclesia, nisi Deus incarnatus fuisset, & claves de novo dedisset*, & hoc est notorium.

Item, in Tractatu quem fecit, aut fieri fecit, & factum approbavit, & ratum habuit contra Pisanum Concilium quod incipit, *Quia nonnulli in quarta parte via tertia C. Subsequenter*, & alibi in dicto Tractatu dixit, asseruit, & pertinaciter sustinuit, *Quod stante dubio hujus schismatis, illi qui non possunt certificari de veritate & justitia alterius contendentium de Papatu primo electorum, obediendo Papæ Benedicto* XIII. *scilicet sibi, quo ad Deum in conscientia sunt & essent securi*, & hoc est notorium.

Item, dicunt & proponunt dicti persequutores & ministri, quod idem Petrus vocatus ut præmittitur Benedictus post præmissum per cos

eos prætensum Parpinianum Concilium, dixit & asseruit pertinaciter & constanter, *Quod si totus mundus diceret sibi quod cederet papatui, & sibi videretur quod non sequeretur inde unio Ecclesiæ: aut videretur sibi, quod ipse non deberet cedere: ipse non cederet: & si totus mundus diceret sibi quod non cederet, & sibi videretur quod deberet cedere, ipse cederet.* Per hoc suum Judicium, imo potius errorem pertinaciter præferendo omni humano & Ecclesiæ universalis Judicio: quod manifeste probat pertinaciam in errorem.

Item, *quod Christus & Papa sunt unum Caput Ecclesiæ*, posuit in quodam Tractatu contra Decem Propositiones stabilientes Concilium Pisanum.

Item, *quod Concilium Generale nullo modo, & in nullo casu potest celebrari sine Papa, etiam dum Papa mortuus est.* Et ita necessario dicendum esset quod in Constantiensi, post adunationem tot obedientiarum, & regionum nullum est aut fuit Generale Concilium: cujus oppositum tanquam Catholicum determinatum est & prædicatum in hoc Sacro Concilio. Et quoniam hoc errore dato, sequeretur manifeste quod Ecclesia non fuisset sufficienter & perseveranter pro sui conservatione instituta à Christo. Quia denique non appareret modus condemnandi vel ejiciendi Papam schismaticum incorrigibilem & hæreticum contradicentem pertinaciter Ecclesiæ.

Ponuntur consequenter ad probanda de prædictis & aliis Articulis Tres Conclusiones sequentes. Hæc assertio Petri de Luna, quod Concilium Generale non potest in aliquo casu congregari sine Papa est hæresis nunc expresse damnata.

Hæc assertio Petri de Luna, quod si credidisset aliquibus tempore Concilii Pisani, claves hodie non essent in Ecclesia, est manifeste hæretica, præsupposita duratione legis Dei usque ad consummationem mundi.

Hæc assertio Petri de Luna, quod Christus & Papa sunt unum Caput Ecclesiæ, est hæreticalis, nisi reducatur ad aliquem sensum sanum satis improprium.

Advertendum est postremo, quod super materia hæresis fundatæ sunt principaliter Conclusiones prædictæ ex assertionibus Petri de Luna: Primo, quoniam & voces & scripturæ significant manifestius conceptum mentis juxta dictum Christi: *ex verbis tuis justificaberis.* Cui consonat dictum Aristotelis, *quod voces sunt signa earum quæ in mente sunt passionum.* Secundo, quia convincere hominem hæreticum esse,

esse, ex solis operibus sine vocibus difficillimum est : attento quod hæresis principaliter consistit in intellectu propter quod Tertio dicitur, quod licet ex prædictis Articulis contra Petrum de Luna, & sufficienter in facto probatis, possit & debeat sufficienter concludi contra eundem Petrum de Luna, quod ipse est notorie perjurus, notorie Schismaticus, notorie scandalizans Universalem Ecclesiam Sanctam Dei, & per consequens, de hæretica pravitate vehementer notandus & suspectus, præsertim circa hunc Articulum, *Unam Sanctam Ecclesiam, &c.* & circa præceptum, *non perjurabis, &c.* Ac proinde per hujusmodi suspicionem vehementem,& scandalum notorium datum in materia schismatis & perjurii, & incorrigibilitatem sit ab omni officio Papatus vero vel prætenso rationabiliter & judiciabiliter deponendus, prout multi solenniter ex juribus allegarunt, & probaverunt: nihilominus ex solis eisdem productis & probatis, non videtur sufficienter concludi quod sit hæreticus proprie dictus, nisi confundatur ex propriis assertionibus, suis Constitutionibus & responsionibus datis tam verbo quam scripto. Quamobrem studiosius scriptum est vel articulatum circa hujusmodi assertiones: attento præcipue quod nonnulli revocant in dubium, An Papa deponi possit, vel habeat Judicem superiorem in quocumque crimine, nisi sit à fide devius vel hæreticus proprie dictus.

Finis Tractatus contra Petrum de Luna.

Cæterum, tametsi Gersonius hoc Opusculum lucubrarit adversus Petrum de Luna postquam hic damnatus est in Synodo Pisana & Constantiensi : nihilominus, quia ille se legitimum esse Papam venditabat, Parisiensis Cancellarius in eum ad hominem argumentatur, ut in scholis loquimur: eamque ob rem hæc illius principia evertit: Quod Christus & Papa unum sint Caput Ecclesiæ : Quod Concilium Generale in nullo casu possit celebrari absque Papa etiam quando est mortuus. Quod, si obsequutus fuisset Pisano Concilio, claves hodie non essent in Ecclesia, & alia ejusmodi. *Itaque cuncta argumenta quæ hic Doctor christianissimus in aciem explicat, vim & robur habent erga quemcumque legitimum atque indubitatum Papam, ne homines obnoxii sua nobis hic adornent effugia, & cavillationes solennes, clamentque hæc*

scripta tempore Schismatum in Petrum de Luna Antipapam. An quisquam est mortalium etiam Papa quantumvis indubitatus & legitimus, qui Sacerdotio Christi non sit subditus, ut inde peccatorum suorum remissionem hauriat, & si pervicax atque incorrigibilis sit communione Sanctorum excludatur? qua in re una ex primis & præcipuis dotibus Sacerdotii Christi consistit: Si peccaverit in te frater tuus, dic Ecclesiæ: Qui Ecclesiam non audierit sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Amen dico vobis quæcumque alligaveritis super terram, &c.

Quam dotem & facultatem Dominus non uni Petro, sed toti Ecclesiæ sponsæ dispensandam & administrandam credidit. Cæterum, ubi Papa Sacra communione propter suam pervicaciam exclusus est, si Ecclesiæ monitis parere detrectet, ut Petrus de Luna, tum Ecclesia, quæ sibi ipsi Architectonice est sufficiens, Jus habet illum privandi officio papali: Quod ipsum Gersonius docet de Potestate Ecclesiastica Consideratione Octava, & uberius Opusculo de Auferibilitate Papæ. *Quem ad Libellum quasi ad horribilis Gorgonæ præsentiam, dum nonnullos Catholicos exhorrescere, contra autem sectarios lætitia gestire video, secure pronuncio, utrosque ignorare quo fine Gersonius hoc lucubrarit Opusculum. Enimvero cum tempore schismatis Antipaparum plurimi in eam opinionem venissent ut palam contenderent nihil esse curandum sive unus sive plures essent Papæ in terris, modo unus verus & certus Papa in cœlis Christus Dominus coleretur atque intereadum bacchante hoc schismate disciplina Ecclesiastica bonique mores funditus perirent: Deinde alii viri timorati, hac perspecta morum & disciplinæ corruptela innumeris pungerentur scrupulis, dubitantes an Antipapæ ea possent obire quæ ad potestatem Ordinis & Jurisdictionis Ecclesiasticæ spectabant, Gersonius ut his malis quantum in se erat mederetur, Opusculum* de Auferibilitate *conscripsit tempore Pisani Concilii, ut Patribus ibi sedentibus pro sarciendo schismate opitularetur, atque hominum timoratorum scrupulos evelleret. Hercle si nobis in animum possemus inducere horrenda mala quæ hoc durante Schismate Ecclesiam populata sunt atque una vigilias & labores boni Gersonii ad procurandam Ecclesiæ unionem & pacem exantlatos perpenderemus: haud certe aliter illius laudes quam olim Græci labores Herculis in domandis monstris prædicaremus. Insuper idem est scopus libelli* de Auferibilitate, *qui & Patrum Synodi Constantiensis Sessione* 40. *ubi Articuli* XVIII. *pro Ecclesiæ reformatione in capite & in membris concepti sunt, quorum Decimus tertius sic habet.* Propter quæ & quomodo Papa corrigi possit & deponi. *Qui*

Arti-

Articulus in verum legitimum & indubitatum Papam militat: quoniam illi XVIII. *Articuli de futura Ecclesiæ reformatione statim post electionem Papæ facienda decernunt. Quando igitur illud Opusculum multa scitu digna continet, atque unicum à Christo Domino constitutum esse Primatum in Ecclesia, & consequenter Papam jure divino esse Monarcham Ecclesiæ convincit, illud hic exscribam, quod extat Prima Parte Operum Cancellarii Parisiensis.*

LIBELLUS

DE AUFERIBILITATE PAPÆ AB ECCLESIA JOANNIS DE GERSON CANCELLARII PARISIENSIS.

Venient autem dies cum auferetur ab eis ſponſus *Marc.* 2. *Circa quem textum pro materia nunc currente quæritur*, Si auferibilis ſit Sponſus Eccleſiæ à filiis ſuis, vel ab ea? *Et ponentur hic Conſiderationes viginti.*

CONSIDERATIO PRIMA.

Chriſtum caput eſſentiale & ſponſum Eccleſiæ, corpori Eccleſiæ non aliter quam vitem palmitibus vitam influere, & perpetuo ac indiſſolubili matrimonio Eccleſiam ſibi in ſponſam immaculatam conjunxiſſe; ex quo fit, ut de lege ordinaria, Euangelio ſtante, neque Chriſtus Sponſus Eccleſiæ, neque viciſſim Eccleſia Sponſo & capiti ſuo eſſentiali Chriſto repudium dicere poſſit.

AUferibilis non eſt Sponſus Eccleſiæ Chriſtus homo ab ipſa tota Eccleſia, lege ſtante: Siquidem *Caput Eccleſiæ Chriſtus eſt*, *ad Epheſ.* 4. & *Coloſſ.* 1. & 2.

Puto autem nemo conceſſerit, quod abſque Capite valeat permanere Corpus aliquod verum, vel myſticum: Sed Eccleſiæ corpus myſticum manere ſemper uſque ad conſummationem ſeculi neceſſe eſt, lege ſtante, *Matth. ultimo* & 24. Hoc ergo fiet per vivificum influxum capitis in ipſum. Pro quo facit parabola, qua Chriſtus ſe viti comparat, diſcipulos palmitibus. Quod ſi quis dixerit oppoſitum, dicens Eccleſiam incepiſſe ab Abel juſto, ſecundum Gregorium, quo tempore nondum Chriſtus erat incarnatus: Reſpondet Joannes in *Apocalypſi*, qui dicit agnum fuiſſe occiſum ab origine mundi, prævisive ſcilicet & acceptative à Deo: licet nondum corporaliter exhibitive: quia nec ipſis antiquis erat ſalus niſi in fide, multum tamen implicita & generali Mediatoris & Capitis Eccleſiæ Chriſti tunc futuri; quibus erat neceſſarium credere ſanctum illud Symbolum; Quod Deus eſt, & quod eſt remunerator in ſe credentium. Rurſus deducitur,

tur, quod dictum est, ex ipsa conditione matrimonialis vinculi inter Christum Sponsum & Ecclesiam sponsam, sicut Joan. in Apocalypsi *Ecclesiam sub typo civitatis novæ Hierusalem vidit descendentem de cælo, sicut sponsam ornatam viro suo.* Nam ad exemplar cælestis Ecclesiæ terrena formata est. Quod autem Deus conjunxit, homo non separat: ita ut lege stante, non posset, aut debeat dari libellus repudii inter sponsum & sponsam conjunctos legitime. Quæ autem conjunctio matrimonialis magis legitima, quam Christi sit ad Ecclesiam confœderatio? Propterea dicit per Oseam, *Desponsabo te mihi in æternum:* & per alterum prophetam, *Si potest oblivisci mater, quod non miseratur filio uteri sui; Ego tamen tui non obliviscar.* Loquitur de Ecclesia sponsa sua: *Nam relinquet homo Patrem & Matrem, & adhærebit uxori suæ:* sic & Christus Ecclesiæ: cum matrimonium carnale ideo sumat indissolubilitatem, *quia Sacramentum magnum est in Christo & Ecclesia*, quia est illius matrimonii sacrum signum.

CONSIDERATIO II.

Secundum absolutam Potestatem Dei, & legem extraordinariam, esse possibile, ut Christi influxus & habitudo erga Ecclesiam sponsam esse desinat: continuoque ut Christus ab Ecclesia, & vicissim Ecclesia à Christo separetur.

AUferibilis est absolute loquendo Sponsus Ecclesiæ Christus homo ab ipsa Ecclesia: Neque enim minus hoc est possibile quam quod Christus desineret esse homo, sicut spontanea voluntate verbum caro factum est, aut quod desineret esse, nedum Ecclesia ipsa; sed omnis generaliter creatura. Porro, sicut non est absoluta & inauferibilis habitudo cujuscumque creaturæ ad alteram creaturam, neque tanquam finibilis ad suum finem, neque tanquam effectus ad suam causam: Sic non est hoc modo essentialis, vel inauferibilis habitudo Ecclesiæ ad Christi humanitatem: quam utique confitemur creaturam. Et ita staret absolute Christum hominem esse, & Ecclesiam similiter esse, nec tamen ipsam à Christo ut homo est vitales influxus suscipere.

CONSIDERATIO III.

Quamvis Christus sponsus Ecclesiæ militantis ab Ecclesia collectim sumpta separari non possit, lege stante, ut prima Consideratione disputatum est; tamen duobus modis à quolibet fideli distributim sumpto separatur, primo, per mortem naturalem, qua desinit esse viator, & de Ecclesia militante: secundo, per peccatum, qua excidit à gratia & fit tanquam palmes aridus per peccatum mortale.

AUferibilis est sponsus militantis Ecclesiæ Christus à quolibet filiorum suorum hic in via, licet non ab omnibus collective, quandiu permanebit militans Ecclesia, & lege stante, sicut deinceps loqui proponimus. Perspicua est prima pars hujus disjuncti: quoniam nullus est homo vivens qui non videat mortem, & si hoc non sufficiat, quia dicit Apostolus, *quod sive vivimus, sive morimur*, &c. *aut perinde nunquam separamur à Christo*. Constat tamen, quod fit separatio per mortem talem, qua desinit esse quis viator, & de Ecclesia militante. Constat præterea, quod quamdiu manebit hic aliquis in via, sicut potest perficere, ita & deficere culpabiliter, & à Christo vera vite, ut palmes aridus & combustioni soli aptus separari, nisi tamen fuerit per confirmationem quodammodo positus extra statum, prout est viator. Altera pars disjuncti sequitur ex prima Consideratione & ejus deductione: quoniam & omnium Collectio nihil aliud est, quam ecclesiastici Corporis indissolubilis compago, quemadmodum dici solet, totum nihil aliud est quam suæ partes simul sumptæ: sed hæc compago manet in æternum, lege stante.

CONSIDERATIO IV.

Christum sponsum Ecclesiæ militantis quotidie per modum meriti, vivificationis, & inspirationis per Spiritum Sanctum varia influere dona, fidem, spem, & charitatem, cum aliis charismatibus supernaturalibus, quæ sunt velut qualitates & dispositiones, quarum ope forma supernaturalis in Ecclesiæ corpore remanet: id est, Spiritus Sanctus, qui est Spiritus Christi, ac vitam, unitatem, & motus spirituales Ecclesiæ sponsæ Christi impartitur per modum formæ.

AUferibilis non est sponsus Ecclesiæ Christus ab ipsa quin influat quotidie, tam per modum meriti & impetrationis, ut alii Sancti, & plusquam ipsi; quam etiam per modum dignativæ condespirationis, & vivificationis per Spiritum Sanctum suum, fidem, Spem, & Charitatem infundendo, cum cæteris dotibus gratuitis, virtutum, donorum,

norum, & beatitudinum, & maxime Sacramentorum. Itaque, ſicut non permanet corpus aliquod verum & vivens, niſi habuerit qualitativas diſpoſitiones reddentes complexionem harmoniacam & decentem, per manutenentiam formæ cum corpore organico ſecundum exigentiam ipſius ac formæ activitatis & operationum ſuarum (quia alioquin venit mors) non aliter ſentiendum eſt de corpore myſtico Eccleſiæ. Ipſe enim Spiritus Sanctus qui eſt Spiritus Chriſti, eſt etiam ſuo modo forma corporis Eccleſiæ Chriſti, præbens ei vitam, unitatem, & motum: & hæc non permaneret, ceſſantibus qualitativis diſpoſitionibus prænominatis diffuſis per totum corpus Eccleſiæ & per membra varia, prout unicuique membro donatum eſt, & prout opus habet ad ædificationem corporis univerſi. Tradit hoc Apoſtolus clariſſime ſcribens ad Epheſ. 4. *Soliciti*, inquit, *ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis: unum corpus, & unus Spiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ: unus dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus & pater omnium.* Sequitur, *unicuique autem noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti.* Sequitur, *& ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, &c.* Quin etiam Articuli quatuor principales Apoſtolici Symboli fundant illam conſiderationem: unus eſt, *credo in ſpiritum Sanctum, & vivificantem*: quid vivificantem, niſi Sanctam Eccleſiam? ſicut protinus additur, *& unam Sanctam Eccleſiam Catholicam:* deinde ſequitur, *Sanctorum*, hoc eſt, Sacramentorum *communionem*; & deinde, *remiſſionem peccatorum:* intellige conſequitur *& vitam æternam.*

CONSIDERATIO V.

Influxum Chriſti in Eccleſiam ſponſam, ratione miniſtrationum, & gratiarum gratis datarum, quas Apoſtolus prioris ad Corinth. 12. *enumerat, nunquam defuturum Eccleſiæ, neque ulla auctoritate humana tolli poſſe: ac proinde, ſtatum Apoſtolicum, Papalem, & Paſtoralem, juxta ſuos gradus, ſemper continuaturum in Eccleſia.*

AUferibilis non eſt ab Eccleſia militante ſponſus ſuus Chriſtus homo, quin ſemper influat in eandem Eccleſiam ſponſam ſuam per membra varia, gradus Hierarchicos officiorum, & adminiſtrationum, & dignitatum, & ſtatuum ab ipſo conſtitutorum, dum Eccleſiam fundavit primitus & ædificavit. Si enim permanebit Eccleſia uſque ad conſummationem ſeculi, permanebit ut perfecta: *Dei enim perfecta ſunt opera*, non ſolum in inchoatione, ſed magis in conſervatione,

tione, & consummatione. Sed nemo dubitaverit, quin ablatio unius membri à corpore deformitatem grandem & imperfectionem inducat. Manebit ergo semper Ecclesia cum suorum integritate & perfectione membrorum. Scribit de his Apostolus primæ ad Cor. 12. *Divisiones*, inquit, *gratiarum sunt*, *idem autem Deus*, *qui operatur omnia in omnibus: unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem: alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ, secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem Spiritu, alii gratia sanitatum in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult.* Concludamus ex his Pauli verbis, quod assiduus erit in Ecclesia usus ministrationum, & gratiarum gratis datarum quas enumerat: & hoc, quantum expediet ejus decursui & ædificationi: sic erunt sapientes, sic prophetæ, sic discretores spiritum, quibus ex officio Hierarchico commisso eis à Christo & Spiritu Sancto conveniunt tales actus: ita ut ab humana quavis auctoritate nequeant impediri, suspendi, vel prohiberi, sicut nec status Papalis, nec Apostolicus, vel Pastoralis. Fuerunt enim primitus velut in quodam seminario vivifico positi in Ecclesia per Christum: & postmodum crescente Ecclesia, discretio talium magis innotuit, velut si stipes vineæ se in folia & flores & ramos explicuerit.

CONSIDERATIO VI.

Quando Deus in mundi creatione, semina rebus singulis corruptibilibus indidit, quorum virtute res omnes propogantur secundum genus suum: atque in lege naturæ & Mosaica statum & dignitatem Sacerdotalem in primogenitis per Successionem hæreditariam continuari voluit: certum esse in Lege gratiæ voluisse Hierarchicum Ordinem ad Posteros transmitti, ut Ecclesia conservaretur. Quare totius est Ecclesiæ, vel Generalis Concilii Pontificem deligere, ac leges eligendi præscribere: Hoc enim ad solum Papam spectare non potest; & si quas in eam rem condit, minime validæ sunt, nisi Ecclesiæ consensus & auctoritas intervenerit.

AUferibilis non est sponsus Ecclesiæ Christus ab Ecclesia taliter: quin semper habeat in se vivificum semen quo potest per successiones generationis & generationis sese continuare in corpore toto, & in membris, præsertim officialibus, similiter & in filiis. Traducitur ad hoc illud Christi Matth. 24. *Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant*: loquens de generatione Justorum,

quæ

quæ contrariatur illi de qua dictum eſt, *Amen dico vobis quod requiretur à generatione hac omnis ſanguis ab Abel juſto.* Itaque, ſi Dominus in rerum mutabilium creatione ſingulis indidit ſementem ſecundum genus ſuum ad propagationis ſuæ generationem: ſi tam in Lege naturæ quam in Lege Moyſi ſtatus Sacerdotalis durabat, vel in primogenitis, vel per Succeſſionem hæreditariam filiorum pro Patribus ſuis: oportuit multo amplius Legem gratiæ perfectiſſimam habere in ſemetipſa fecunditatem pro ſui continuatione legitima. Ad quod inducit Apoſtolus *ad Roman.* 9. textum Prophetæ euangelici Eſaiæ 1. *Niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſemen, quaſi Sodoma fuiſſemus.* Hoc autem quid aliud debet intelligi, quam vis inſita ſpiritualis & ars quædam vivifica in univerſum corpus Eccleſiæ, per quam Hierarchicus Ordo ſuus poteſt uſque in finem ſubſiſtere?

Ex his protinus infertur, quod Eccleſia, vel Concilium eam repræſentans, poteſt inſtituere, vel eligere, vel deſignare Summum Pontificem in Sacra Sede Petri. Poteſt inſuper modum determinare vel limitare eum, taliter, vel taliter inſtituendi, ſive deſignandi, ita quod non ſpectet hoc ad ſolum Pontificem Summum: alioquin ipſo mortuo, vel nolente dare legem eligendi Succeſſorem, poſſet Eccleſia permanere jugiter ſine Summo Pontifice, quod nequit fieri, Lege ſtante. Quod ſi quis dixerit, modos qui nunc obſervantur pro electione Summi Pontificis determinatos eſſe per Summos Pontifices; placet; ſi Eccleſia conſenſu ſuo vero, vel interpretativo approbavit, aut in defectu, qualem prædiximus, fas haberet immutare: Et ita fas, ut in contrarium nullius poſſet cujuſcumque Pontificis auctoritas Legem dare.

CONSIDERATIO VII.

Cum in Lege Euangelica, neque Sacerdos à non Sacerdote, neque Epiſcopus à non Epiſcopo, imo à tota multitudine Laicorum inſtitui poſſit; relinquitur Poteſtatem Eccleſiaſticam à Solo Deo erigi potuiſſe: quæ Poteſtas neceſſario ejuſmodi divinam inſtitutionem, ſicut forma materiam præſupponit. Et ita patet Hieronymum, atque alios, qui ad vitandum Schiſma Petrum ab Apoſtolis & diſcipulis inſtitutum fuiſſe primatem dicunt; intelligendos eſſe de Legis divinæ declaratione, non de aliqua Poteſtatis aut Juris inſtitutione.

AUferibilis non eſt Sponſus Eccleſiæ Chriſtus ab Eccleſia Sponſa ſua & filiis ejus ſic, quod Eccleſia remaneat in ſola muliere, imo nec in ſolis mulieribus omnibus, imo nec in laicis ſolum, Lege ſtante, &

& non facta divinitus nova institutione. Da oppositum: Ecclesia deficere posset in suis gradibus & officiis Hierarchicis, in suis etiam, Sacramentis usque in finem. Patet hoc præsupponendo, quod Sacerdos à non Sacerdote, & Episcopus à non Episcopo nequit institui, imo nec à tota multitudine Laicorum aut mulierum simul congregata, si per casum mortui essent omnes Sacerdotes. Additum est, non facta divinitus institutione nova; quia Spiritu Sancto dictante & operante, nova præstari posset auctoritas, qualis nondum collata est: quemadmodum, priusquam Deus instituisset Sacerdotium novum supremum, & alios inferiores gradus Hierarchicos in Ecclesia, non dubium, quin hoc potuerit. Porro, nulla communitas vel universitas hominum mortalium simul congregata talem aliquem gradum ullomodo instituere potuisset cum Potestate, qualis in quolibet reperitur; quæ supra naturam existens, ipsam sibi præsupponit & substernit quodammodo, sicut forma materiam. Nec opinor quod aliquis doctorum Theologorum senserit in hoc contrarie; quamvis verba quædam Epistolæ cujusdam Tractatus de Concilio Generali videri possunt aliqualiter hoc sonare, nisi benigno interprete foveantur. Deducitur proinde, quod nec Hieronymus, nec aliquis aliorum, dicens Ecclesiam, vel Apostolos sibi constituisse Petrum, ut Supremus esset & Princeps inter eos, ad Schisma tollendum, non intelligunt hoc, nisi quod Ecclesia vel Apostoli declaraverunt ita esse constitutum à Christo, & hoc tenendum fidelibus tradiderunt. Et ita salvatur illa, quæ videtur super hac re inter Hieronymum & cæteros, varietas.

CONSIDERATIO VIII.

Quando sola Lex divina est immutabilis, omnes vero Leges humanæ pro ratione locorum, temporum, & aliarum circumstantiarum, sunt variabiles, atque normam Lesbiam sequuntur: certe omnes Monarchiæ temporales & civiles sunt in Aristocratiam, aut aliam formam regiminis civilis mutabiles: Contra autem, Ecclesia in qua Christus unicum instituit primatum, Monarchiam habet invariabilem. Quique tenent contrarium, peccant in hunc Symboli Apostolici Articulum; Credo unam Sanctam Ecclesiam, *ac se errore Marcilii de Padua induunt. Qui autem efficere conantur ut Leges humanæ ubique uniformiter serventur in Ecclesia instar Legis divinæ, causam præbent Schismatibus, ut de Græcis patet, quos eam ob causam ab Ecclesia Romana descivisse fama est.*

AUferibilis est, aut mutabilis, Lege stante, quælibet Politia civilis Monarchica seu Regalis, ut fiat Aristocratica: & non sic de Ecclesia, quæ in uno Monarcha Supremo per universum fundata est à Chri-

à Christo. Posset deduci Consideratio tam à priori, quam à posteriori, deducendo variationes quæ fuerunt in aliis Politiis. Quia nullam aliam Politiam instituit Christus immutabiliter Monarchicam, & quodammodo Regalem nisi Ecclesiam. Et oppositum sentientes de Ecclesia, quod scilicet fas est esse plures Papas, aut quod quilibet Episcopus est in sua diœcesi Papa, vel Pastor Supremus æqualis Papæ Romano, errant in fide & unitate Ecclesiæ contra Articulum illum, *Et in unam Sanctam, &c.* Et si pertinaces maneant judicandi sunt hæretici, sicut Marcilius de Padua, & quidam aliorum. Consonat ratio; quia sicut ad unam fidem & ad eadem Sacramenta obligantur omnes viatores: sic oportet, ut non esset schisma, reductionem finalem fieri ad unum supremum. Secus ubi communitas regitur Legibus solis naturalibus, & traditionibus humanis, quæ pro varietate temporum & locorum laudabilius & utilius variantur, quam ut uno tenore ligent omnes, quemadmodum tradit Aristoteles exemplificans de regula Lesbia. Quo circa dicamus ex incidenti consequenter, quod nec Summus Pontifex, nec aliquis aliorum debet conari, ut Canones positi, vel aliæ Traditiones humanæ observentur ubique per totam Ecclesiam, & per omnes invariabiliter Nationes. Oppositum satagere dedit forte occasionem Græcis discedendi à Latinis: dat præterea quotidie materiam multam litium & scrupulorum gravium, dum æquali tenore quæritur observari Lex humana, sive sit illa canonica, secularis vel civilis, quemadmodum custodiri divinam absque ulla variatione necesse est. Inde venit illa Christi quæstio Matth. 15. *Irritum fecistis mandatum Dei propter traditiones vestras.*

CONSIDERATIO IX.

Quibusnam de causis & Pontifex maximus Papatum, & cæteri Episcopi suos Episcopatus sponte ejurare; atque etiam invito deponi & abdicari possint ab Ecclesia: Quod solus Christus sit sponsus Ecclesiæ, Papa vero & alii Episcopi sunt duntaxat Vicarii Sponsi, & Paranymphi, ut eos vocat S. Bernardus ad Eugenium.

AUferibilis est Vicarius Sponsus Ecclesiæ per voluntariam ejus cessionem aut renunciationem à Papatu. Fuerat enim olim dubitatio post renunciationem Cœlestini, nunquid talis renunciatio jure subsisteret, tum propter votum quo se Papa obligat ad Ecclesiam, tum propter desponsationem & matrimonium quoddam spirituale inter Papam & Ecclesiam: tum præterea, quia Papæ divino Jure statu-

tus est in hoc gradu, & si quæ sunt aliæ rationes. Occasione cujus dubitationis facta est Decretalis determinans affirmativam, quod hoc licet: Et ita licet quod ex hac humili renunciatione cum cæteris Patribus Cælestinus annumeratus est catalogo Beatorum. Sunt autem casus aliqui, etiam per Juristas expressi, quando licitum est Prælato; imo quandoque debitum cedere statui suo: Unus est, grande scandalum subditorum, quod non expectatur alio modo probabiliter terminandum quam per cessionem. Alius casus est, dum occupatio seu retentio prælaturæ patenter vergit in detrimentum salutis propriæ. *Nam quid prodest homini si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur: aut quam dabit homo pro anima sua commutationem.* Matth. 16. Marc. 8. & Luc. 9. Alius casus est, ubi manifeste talis retentio impediret majus bonum, vel in Prælato vel in subditis. Multiplices essent casus in particulari, secundum illud triplex genus, sed brevitati nostræ satis sint ista pro nunc. Per quæ dissolvitur prima ratio, quæ fiebat de voto, quod non obligat dum vergit in detrimentum salutis vel exitum deteriorem. Alteram rationem solvit dissimilitudo quæ est inter matrimonium carnale & spirituale, licet conveniant in multis. Dissimilitudo est quantum ad hoc, quod in Spirituali non est Sacramentum ex quo consurgat indissolubilis nexus ex institutione divina, quemadmodum de Carnali est expressa Lex *Quod Deus conjunxit homo non separet.* Matth. 19. Marc. 10. & *Sacramentum hoc magnum est, dico autem in Christo & in Ecclesia*, Ephes. 5. inquit Apostolus. Ac proinde, solvitur ratio tertia, quia proprie solus Christus est sponsus Ecclesiæ: alii sunt tantummodo Vicarii, quos per humanam designationem, vel electionem voluit institui, quamvis officium sit divinum, & sola auctoritate divina primitus ordinatum.

CONSIDERATIO X.

Cum Papa, qui est duntaxat Vicarius sponsus Ecclesiæ possit sponte cedere Papatui: Ecclesia vicissim, aut Concilium Generale ei potest libellum repudii mittere, eumque abdicare, si præsertim sit incorrigibilis, & suis pestiferis moribus Ecclesiam pessundet, quoniam tota ejus Potestas fundatur in charitate & dilectione, daturque in ædificationem, non in destructionem. Quod si privato, cui Papa vim infert, vim vi repellere, & si aliter non possit se tueri, Papam interimere licet, quanto magis hoc universali Ecclesiæ permissum est ut se tueatur.

AUferibilis est in casibus dabilibus Vicarius sponsus Ecclesiæ ab ipsa Ecclesia, & hoc per eam, vel per Concilium Generale repræsentans

tans eam: vel per aliquos ad hoc per eam institutos, sive consentiat ipse Vicarius, vel non consentiat suæ cessioni. Sumitur inprimis argumentum pro hac Consideratione ex veritate præcedentis. Nam, si Vicarius Sponsus potest resignare sponte, ipsi Ecclesiæ dando ei libellum repudii; Cum Sponsus & Sponsa non debeant quo ad hoc impari jure censeri, poterit similiter repudiare sponsum talem ipsa Ecclesia sponsa: dum par ratio, vel potior adducitur pro ipsa contra sponsum: vel quia prostituere quærit eam quantum in se est, vel tyrannide sæva tractare laniando eam, vel placitando bona sua dissipando, vel quia abuti conatur ea in perniciem filiorum. Nullum quippe statum, nullum gradum dignitatis, nullum ministrationis genus dedit Deus, nisi in ædificationem suam & utilitatem communem. Patet *ad Ephes.* 4. & *ad Corinth.* 6. Dedit utique ad pacem ejus, *cujus fines posuit pacem*, secundum Psal. 147. Et hanc operatur dilectio: propter quod finis Legis ab Apostolo ponitur dilectio, in qua etiam fundavit Christus officium pastorale: *Si diligis me*, inquit Christus Petro, *pasce oves meas*, Joannis ultimo. Sed quis non videat casus multos esse possibiles, quorum aliqui nunc tacti sunt, in quibus Ecclesia non ædificaretur sed destrueretur; non uniretur, sed dissiparetur; non pasceretur sed depasceretur, si non cederet voluntarius, vel ejiceretur invitus hic, qui in Vicarium sponsum Ecclesiæ rite & canonice fuerat ordinatus? Nec sit cuiquam illud admirationi quod dicimus, quasi contrariantes illi jussioni, *Nolite tangere Christos meos*, Psal. 104. quando etiam uni singulari personæ fas esset in casu violentiæ attentatæ per Papam verum contra castitatem suam, vel vitam vim vi repellere cum appositione inculpatæ tutelæ, & ita licite stabit, quod tangat Papam violenter, vel in mare dejiciat: Cur similiter in casu non liceat idem toti Ecclesiæ pro defensione sua & violentiæ attentatæ cauta repressione.

CONSIDERATIO XI.

In certis casibus Papa deponi potest à Concilio Generali: quamquam vero Concilium Generale regulariter haberi non possit, nisi indicatur & convocetur à Papa: tamen hoc invito & non consentiente, aut repugnante indici, congregari & celebrari potest ab Ecclesia, quæ sibi ipsi est sufficiens ad sui conservationem. De ἐπιείκεια, quæ justissima est Legum interpres, ubi ratio & finis institutionis Legum deficit: qui finis est pax, dilectio, & unitas Politiarum.

AUferibilis est in casu Vicarius Ecclesiæ per Concilium Generale eo non consentiente, vel invito celebratum. Fateamur prius, quod regula-

regulariter Concilium Generale non eſt celebrandum de jure etiam divino non vocante vel approbante Papa ſi eſt unicus, nec adverſus eum allegatio legitima. Sed regulæ generales bene ſuſcipiunt exceptiones, ſicut in grammaticalibus, ita & in moralibus: præſertim ubi caſus particulares incidunt modis variabiles infinitis: ad quas exceptiones ordinata eſt Lex ſuperior interpres aliarum, quam Ariſtoteles vocat ἐπιεικείαν. 5. *Ethicorum.* Et alia divinior quam γνώμην appellat in 6. *Ethicorum.* Hæc autem Lex ſemper habet locum in interpretatione Legum aliarum particularium, ubi deficere cernitur ratio & finis inſtitutionis ipſarum. *Finis autem Legum omnium, nedum humanarum; ſed divinarum eſt dilectio, quæ unitatem operatur.* Sit ergo caſus, ubi legis alicujus obſervatio diſſiparet unitatem, & obeſſet publicæ ſaluti, quis ratione utens diceret eam teneri oportere: nimirum nec ſibi ipſi quiſquam vellet hoc fieri: quanto minus tota communitas rationabiliter hoc fugiet? Quod ſi quis interrogaret, qua auctoritate fulcietur, vel utetur hujuſmodi Concilium Acephalum, ut videtur ſine Papa? Reſpondendum, quod auctoritate Chriſti capitis ſui & indefectibilis ſponſi: auctoritate præterea legum ſuarum, tam divinæ, quam naturalis, quæ hanc licentiam vel neceſſitati, vel manifeſtæ charitati, vel religioſæ pietati concedunt: pro quo facit textus *Marci* 2. de excuſatione diſcipulorum vellentium ſpicas in Sabbato per legem neceſſitatis confirmatam, exemplo David qui comedit panes Propoſitionis.

CONSIDERATIO XII.

Juriſdictionem præcipue conſiſtere in poteſtate coërcitiva, quam Eccleſia, aut Concilium Generale tanquam Lex divina infallibilis habet in ſummum Pontificem; tametſi nullus ſit Eccleſiæ prælatus diſtributim ſumptus, qui tanta poteſtate quanta Pontifex polleat: Cæterum, ſi omnis communitas civilis ſibi ipſi eſt ſufficiens, & quo ad habitum, ſuprema poteſtate privari non poteſt, ut auctor eſt Ariſtoteles 5. de Republica: *quanto magis hoc Eccleſiæ aut Generali Concilio reſpectu Papæ competit. Hinc effectum eſt, ut Paulus Petrum reprehenderit, quod non recte ambularet ad veritatem Euangelii, & Eccleſia à Petro rationem ſuæ converſationis exegerit inter gentes* Actorum XI. *ſimiliter Marcellinus, quia Idolis thurificaverat cauſam dixit coram Synodo; quemadmodum & Symmachus.*

AUferibilis eſt in caſu Vicarius ſponſus Eccleſiæ per Eccleſiam, vel Generale Concilium, nedum conciliative, aut dictative, vel denunciative: ſed auctoritative, Judicialiter atque Juridice.

Præſupponamus, *quod juriſdictio idem eſt, quod juris dictio, ſeu po-*

potestas: vel jurisdictio est facultas propinqua dicendi jus: & solet restringi ad coactivam jurisdictionem, quæ fertur vel dicitur in alterum invitum. Sequitur protinus ex hac descriptione Considerationis veritas, quomodo Ecclesia, seu Concilium habet in casu facultatem propinquam, vel auctoritatem, seu potestatem dicendi jus, etiam in alterum, qui in Papam fuit rite susceptus & electus. Nolumus tamen impugnare quin Summus Pontifex habeat potestatem regitivam & auctoritativam respectu omnium hominum, quantum Christus voluit & cognovit expediens sibi dare pro exercendo eam; non pro se tantummodo, sed magis ad utilitatem Ecclesiæ: qualem auctoritatem Ecclesiæ, non habet totum Ecclesiæ residuum, nisi unitive quodammodo vel elective. Et ex ista divisione verum est, quod claves datæ sunt, nedum uni; sed unitati: Ex hoc tamen non habetur, quod Ecclesia tota vel Concilium absente Papa, præsertim suo demerito, non possit auctoritativam jurisdictionem exercere, sicut lex quædam divina & indeviabilis ad reducendum ipsum, vel corrigendum vel compescendum, ne noceat ipse, nedum Ecclesiæ; sed sibimet tanquam phreneticus, vel ut pessima malarum passionum ebrietate seductus; sicut enim tradit Aristoteles 5. *Politicorum*. quod ad communitatem totam spectat Principis vel correctio vel totalis destitutio, si inemendabilis perseveret. Et hæc potestas inauferibilis, vel inabdicabilis est à communitate libera, quæ de rebus suis facere potest ad libitum, nec per appropriationem, vel aliquam legem potest suspendi; quanto magis hoc habebit Ecclesia? Judaizabat olim Petrus per dissimulationem, Paulus ei restitit in faciem *ad Galat* 2. introducebat Petrus rem novam in Ecclesia Dei; ad Centurionem gentilem intravit *Actor.* 10. subortum est murmur in Ecclesia, ita ut compulsus sit Petrus doctrinam insequi quam tradidit scriptis, ut scilicet paratus esset coram tota Ecclesia rationem reddere de ea, quæ in ipso erat fide & spe: alioquin non sibi credidisset Ecclesia. Quanto fortius & rationabilius possunt duo contendentes diffamati apud bonos & graves de schismate, de perjurio, de hæresis suspicione compelli rationem reddere si se cognoverint innocentes? Sic Symmachus, sic Beatus Marcellinus, sic ipse Gregorius, sic alii plures judicium subiere Concilii, nequaquam ex humili condescensione, sicut fingunt aliqui; sed ex debito & obligatione: quorum multos quia Concilium non reperit convictos de crimine, reliquit causam eorum examini Judicis Dei terminandam.

CON-

CONSIDERATIO XIII.

Si Papa auctoritate Papali abdicetur, nihil eorum deperdit quæ spectant ad Potestatem Ordinis: hincque Gersonius captat occasionem disputandi, utrum hæretici Sacramenta conficiant & conferant, quod tempore B. Cypriani venerat in dubium, & postea definitum est ab Ecclesia. Item demonstrat tempore Schismatis Antipaparum in utraque obedientia veros fuisse Sacerdotes, Episcopos, Ministros & Sacramenta.

AUferibilis non est Vicarius sponsus Ecclesiæ per Ecclesiam aut Concilium Generale quo ad ea quæ sunt Ordinis sacri cujuscumque, quin semper remaneat vel Sacerdos vel Episcopus, si in talem fuerit aliquando consecratus: Similiter etiam de Papatu, si diceret Ordinem à Sacerdotio vel Episcopatu distinctum. Dudum, tempore B. Cypriani Martyris in Africa dum S. Cornelius Papatum Romæ gerebat fuit error multorum, etiam magnorum, quod schismatici & hæretici excommunicati & Simoniaci dejiciebantur ab omni gradu & dignitate & Ordine; ita quod non remanebant Sacerdotes, nec Episcopi retinebant Episcopalem gradum, nec Diaconi diaconatum, & ita de similibus. Imo usque ad hoc deventum est, ut diceretur ab eis, quod tales nullomodo valebant baptizare, sed rebaptizabantur hi quos baptizaverant: similiter nec consecrabant, nec ordinabant, quin totum postea dicerent iterandum. Introducebant pro seipsis multos passus scripturarum, ut illud *Maledicam benedictionibus vestris, &c.* Affirmabant denique, quod tales Spiritum Sanctum dare non poterant, quem utique non habebant: Notata sunt hæc in *Decretis* causa prima, & *in quarto Sententiarum* dist. 25. & dist. 13. ubi Magister non tenetur, licet loquatur magis recitative quam determinative. Illustrissimus vero Doctor Augustinus, post Cyprianum, materiam hanc declaravit conformiter ad Concilia Generalia, ante eum & post celebrata: & hunc insequuti sunt Doctores Theologi dicentes, quod ea quæ sunt Ordinis, stabilia sunt & indelebilia: propterea dicunt hi imprimi characterem, quem appellant indelebilem & non iterabilem. Attamen pro Concordantia diversarum sententiarum in hac parte, proficit duplex distinctio. Episcopus itaque hæreticus & degradatus ab Ecclesia, aut intendit dare & facere conformiter ad intentionem Ecclesiæ, vel baptizat, vel consecrat, vel ordinat, vel confirmat; materiam insuper & formam debitas observat: aut deficit in aliquo istorum; intentione scilicet corrupta & erronea vel in materia vel in forma. Secundum hanc distinctionem procedunt multæ auctoritates

tates Sanctorum, quorum aliqui dicentes, quod Sacerdotes hæretici nihil agant, intelligunt de his, qui secundo modo deficiunt, quales erant plurimi hæreticorum, ut Arriani, & errantes in ipsa substantia Sacramentorum. Alii dicentes oppositum, sicut Augustinus & Ecclesia, de prioribus intelligunt.

Rursus, alia est distinctio de efficacia Sacramentorum collatorum ab indignis Sacerdotibus & hæreticis: Nam quod talia sunt efficacia, potest intelligi, vel quo ad utilitatem, vel quo ad veritatem. Si primo modo: illa dicuntur esse nulla, quia neque prosunt facientibus, neque scienter recipientibus, sed obsunt potius. Si secundo modo: sic consecrationes hæreticorum Sacerdotum efficaciam habere & veritatem fatendum est.

Tandem ex hac Consideratione cum suis probationibus, quæ latiori deductione ponuntur ab auctoritatibus, sequitur, quod durante præsenti Schismate non oportet dubitare, quin utrobique fuerint consecrati, & sint veri Episcopi & Sacerdotes per mutuam successionem usque in præsens. Nec est difficultas in collatione Sacramentorum, nisi de Sacramento pœnitentiæ, in quo Jurisdictio quædam requiritur, quam non habent hæretici & Schismatici vel excommunicati Sacerdotes. Sed hæc difficultas redundat similiter in illos, qui ante Schisma fuerunt ordinati, & secundum æstimationem illorum, qui judicarent hanc vel illam partem esse schismaticam & ex consequenti non habere Sacerdotes nisi excommunicatos & suspensos. Et ita vanum est & forte scandalosum gloriari, quod presbyteralis, vel Episcopalis ordinatio suscepta fuerit ante Schisma præsens potius quam hoc tempore: Si per hoc velint hujusmodi gloriantes vocare se verius esse Sacerdotes & Episcopos quam posteriores: si velint præterea dicere, sicut aliqui dixerunt & scripserunt temporibus istis, quod vera Sacramenta, & veri Sacerdotes, & veri Episcopi, & verum Corpus Christi, & verus baptismus, cum similibus non sint in hac parte obedientiæ vel in illa.

CONSIDERATIO XIII.

Quamquam Potestas Ordinis sit indelebilis in Papa, sicut & in aliis Episcopis: nihilominus Ecclesia potest Papam suspendere ab exercitio Potestatis Ordinis, dato, quod ejusmodi Potestate abuteretur in perniciem Ecclesiæ. Cujus est eminenter & Architectonice talis Potestas. Cæterum Lex de obedientia reddenda Pontifici, affirmativa non negativa est, & ad semper non pro semper obligat. Quocirca licet sese subtrahere ab tali obedien-

obedientia, si Pontifex inordinate & incorrigibiliter ambulet: quæ subtractio non universos obligat Christianos, nisi per Concilium Generale decernatur. Sunt autem aliæ subtractiones particulares licitæ ad tempus, quousque Concilium Generale abusibus provideat: quas subtractiones, servato moderamine inculpatæ tutelæ, & non ad velamen improbæ libertatis fieri necesse est.

AUferibilis est Vicarius Sponsus Ecclesiæ per ipsam Ecclesiam aut Generale Concilium, quo ad exequutionem licitam eorum omnium quæ Potestatem Ordinis respiciunt: Id est, quod non licite talia aget. Data est quippe Papalis Potestas ipsi Ecclesiæ,& sua est, sicut est ipsius Papæ, quamvis alio, & alio modo. Sua est, inquam, & Papæ ad ædificationem Ecclesiæ, non ad destructionem. Potest ergo usus talis Potestatis tolli, vel suspendi per Ecclesiam ab eo, qui vellet uti manifeste in perditionem Ecclesiæ aut membrorum suorum tali dignitate. Unde & si Potestas Ordinis sit immediate à Deo, sit etiam indelebilis; tamen usus ipsius multum dependet ab Ecclesia & à Rectoribus suis, qui vices ejus exequuntur.

Et hic fundabilis est possibilitas subtractionis, vel suspensionis obedientiæ ab aliquo in Papam rite electo. Nam quod obedientia tali præstetur est præceptum affirmativum, quod non obligat pro semper, nec in perniciem Ecclesiæ. Si viderit ergo Ecclesia, quod præstare nunc obedientiam Papæ in administratione Ordinum, Sacramentorum & similium fieret Ecclesiæ perniciosum, & Papæ in instrumentum malitiæ; cur non suspendere potest hujusmodi obedientiam, quousque nullum in obediendo cadat periculum, hæc autem subtractio obedientiæ magis adhuc fundabilis est in his, quæ sunt temporalis administrationis.

Sed utrum hæc obedientiæ subtractio vel suspensio valeat per alium quam per Ecclesiam, vel Generale Concilium? forte videretur respondendum negative; præsertim, si fiat sermo de subtractione Generali & auctoritativa, & quæ ligat omnes de Ecclesia in hoc stare. Secus est, de subtractione particulari, quo ad hos & illos, quæ non fertur auctoritative sed vel doctrinaliter & insinuative, vel necessitatis quadam inductione. Jubebit, exempli gratia, Summus Pontifex coram Theologis expertis, quod fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio: dicimus, quod Theologorum erit doctrinaliter resistere, & dicere, quod sibi non obedient. Jubebit alter Summus Pontifex, quod vastetur Regnum Franciæ igne & gladio, dicimus, quod Regis erit resistere, & jubere, quod ei non obediatur, sed resistatur. Hoc enim fas est agere cuicumque in quem vim illicitam

illicitam vellet inferre etiam verus Papa. Non est pax: jubebit ipse idem, quod unio ad pacem Ecclesiæ non quæratur viis convenientibus & congruis, aut etiam per eum juratis, aut, quod Ecclesia nequaquam congregetur, ne forte ipsum ejiciat. Dicimus, quod omnium Catholicorum erit resistere, & non obedire.

Quod si sit aliquis qui totam præsidentiam suam, & Papalem dignitatem convertere velit in instrumentum nequitiæ & destructionis alicujus partis Ecclesiæ in temporalibus, vel spiritualibus, nec pateat sufficiens remedium aliud, nisi subducendo se ab obedientia talis Potestatis sævientis, & seipsa abutentis, & hoc ad tempus, vel quousque Ecclesia vel Concilium providerit, hoc fas erit; dum tamen illud agere pia quædam impellat necessitas, non libido, seu cupiditas assumendi improbe *velamen malitiæ libertatem*. Fatemur enim duo illa nullomodo debere fieri, nisi manifestis causis urgentibus, ne in toto corpore Ecclesiæ deterior & generalior scissura fiat & inducatur, dum particularia membra, consuescunt non obedire, sicut notat Aristoteles in Politicis *pessimum esse consuescere non obedire Principi, sive Regi*: quanto magis erronea & damnanda est assertio, quod licet unicuique subditorum, mox ut aliquis est Tyrannus ipsum viis omnibus fraudulentis & dolosis sine quavis auctoritate vel declaratione Judiciaria morti tradere? Præsertim si addat hæc assertio, quod Tyrannus ille omnis est, qui non præest ad utilitatem subditorum, sed de hac re alibi, de qua viderint assertores.

CONSIDERATIO XV.

Quod de Jure & de facto per subtractionem subditi tolli possint Summo Pontifici, sicut etiam usus Potestatis Jurisdictionis tam in interiori quam in exteriori foro: verum neque Papatus, neque Episcopatus dicunt, aut important novum Ordinem supra Sacerdotium teste S. Bonaventura.

AUferibilis est Vicarius Sponsus Ecclesiæ per Ecclesiam, aut Generale Concilium perpetuo vel ad tempus quoad omnia quæ sunt Jurisdictionis. Satis indirecte deductio Considerationis istius patet ex præcedenti: Nam possunt ab aliquo rite in Papam electo tolli tam de Jure, quam de facto subditi, in quos debet Jurisdictionem exercere: & ita per indirectum Jurisdictio non subsistet. Utrum vero directe & absolute possit omnis Potestas Jurisdictionis à Papa rite electo removeri, posset esse duplex imaginatio quo ad aliquas Jurisdictiones,

 qualis

qualis est Jurisdictio respiciens Sacramentalem absolutionem, quæ alterius est rationis, quam aliæ respicientes forum exterius. Hanc enim Jurisdictionem habet Confessor Papæ super ipsum, cui tamen non posset communicari Jurisdictio in foro exteriori supra Papam, ut quod eum posset excommunicare. Hanc insuper Jurisdictionem habet in casu necessitatis omnis Sacerdos apud peccatorem sibi volentem confiteri. Dicerent ergo aliqui de hac spirituali Jurisdictione sicut de Potestate Ordinis, quod licet inauferibilis sit in se, & in sua essentia; tamen est suus usus impedibilis modis tactis. Sicut etiam impediuntur schismatici & hæretici præcisi ab Ecclesia, ne quisquam eis, nisi in casu necessitatis debeat confiteri. Dicerent alii, quod talis Jurisdictio non solum impeditur in suo usu, sed etiam tollitur ministerio Ecclesiæ & Prælati superioris, dum degradatur hæreticus aliquis Prælatus, vel Sacerdos: Et hoc quia condescendit Deus tollere ab illo Sacerdote Potestatem divinitus sibi collatam per ministerium talis, tanquam per causam sine qua non, sicut imaginantur Doctores multi de potentia collata Sacramentis respectu gratiæ quam figurant: non enim attingit illa virtus activa Sacramentorum substantiam gratiæ, sed tamen sunt causa sine qua non talis gratia nequaquam crearetur: sicut præterea dicimus de infusione animæ in Embryonem dispositum, & magis ad propositum de recessu animæ à corpore per inductionem disconvenientem qualitatum: præsertim si imaginemur, quod anima sicut creabatur prius, ita nunc annihilaretur consequenter ad has dispositiones vel ad alias: vel exemplificamus de annihilatione gratiæ per peccatum mortale.

Advertamus tamen in hac materia, quod oportet nos concedere consequenter ad præmissa & ad factum Cælestini, qui cessit Papatui, quod Papatus non dicat Ordinem super Sacerdotium vel Episcopatum: quod insuper non dicat Jurisdictionem inabdicabilem humana voluntate supra Episcopatum: Alioquin tunc temporis remansissent duo habentes Papalem dignitatem, aut talem, quæ fuisset superior ad Episcopalem vel Archiepiscopalem. Oportet, ut videtur, consequenter dicere, quod mortuo, vel cedente Bonifacio, qui in locum Cælestini successit, ipse Cælestinus potuerat assumi in Papatum sine nova alicujus Ordinis, vel Potestatis Juridicæ essentialis & inabdicabilis collatione, quemadmodum dicimus de Episcopali dignitate in his, qui fuerunt degradati, vel dejecti, qui iterum possunt restitui nulla consecratione nova facta.

Hæ

Hæ autem Considerationes proficiunt studiosis ad cognoscendum magis & magis, quid dicat, vel importet, & quid non Papalis dignitas, & qualiter potest exercere Judicium Ecclesia circa Papam. Notetur Bonaventura in distinctione 25. quarti, ubi quærit si Episcopatus sit Ordo supra Sacerdotium: & ponit, quod *neque Episcopatus neque Papatus dicit plenitudinem aliquam vel dignitatem in Ordine, & Ordinem novum nullum addit.*

CONSIDERATIO XVI.

Papam non modo declarative, sed Juridice & auctoritative deponi ab Ecclesia, aut Generali Concilio: & si forte in hæresim labatur, non esse depositum ipso facto; sed opus esse sententia Ecclesiæ: ratio est, quoniam Titulus Potestatis Ecclesiasticæ non est fides, sanctitas, gratia gratis data aut unitas in charitate; sed duntaxat Character baptismalis: utique humana electio dat Prælatis Jus ad dignitatem Ecclesiasticam, sic & destitutio illos ea privat Potestate.

AUferibilis est Vicarius sponsus Ecclesiæ per Ecclesiam aut Generale Concilium, ut dictum est: & dum hoc evenit, probabile est, quod magis fiat destitutive & Juridice, quam solum declarative, seu dictative, seu conciliative. Fuerunt duæ opiniones, alias tangebatur de destitutione Papæ: una ponit, quod Papa, dum labitur in hæresim, jam damnatus est, & eo facto per Deum depositus, & perdit Jure divino Papalem dignitatem: sive hæc hæresis sit secreta, ut ampliant aliqui, sive sit manifesta, ut placet aliis loqui restrictius.

Credunt alii, quod nullus rite in Papam electus redditur per aliquod crimen eo facto depositus, licet bene sit deponendus, & manet talis rite electus semper Papa, usque ad sententiam depositionis latam contra eum per Ecclesiam vel Generale Concilium, aut nisi cesserit sponte sua, quemadmodum in aliis Episcopatibus & dignitatibus minoribus dicunt esse certum, ita, quod resolutio finalis hujus opinionis, quam nunc dicimus probabilem, stat in hoc, quod sicut nullus efficitur Papa, Lege stante, & nisi fieret nova revelatio, vel miraculosa institutio, nullus inquam talis rite efficitur Papa, nisi per legitimam electionem Dominorum Cardinalium, aut aliorum, quibus hæc Potestas collata fuerit per Ecclesiam, aut per Generale Concilium, sic nullus talis rite electus desinit esse Papa, nisi per destitutionem legitimam factam ab Ecclesia, vel Concilio, vel aliis quibus voluerit conferre Ecclesia, vel Concilium hujusmodi Potestatem, qualis nondum collata esse reperitur.

Probabilitas hujus opinionis fundata est alias in alio Opusculo. Et nunc breviter repetamus dicentes aliqua: Primo, quod status Hierarchicus in Ecclesia debet esse certus & constans: da oppositum, jam Ecclesia non fuisset sufficienter instituta: quia subditi remanerent semper expositi discrimini peccati mortalis in obediendo, vel non obediendo suis superioribus: cum non posset eis constare sufficienter quando superiores Jus perdidissent in præsidendo, vel ipsum retinerent. Ac proinde dicimus consequenter, quod Titulus Ecclesiasticæ dignitatis vel auctoritatis non est fundatus in sola sanctitate, quemadmodum dixerunt hæretici, qui nominabantur Pauperes de Lugduno, & alii similes, sicut deducit Bonaventura in Dist. 25. Quarti. Alioqui nihil esset certum in actibus Hierarchicis: sicut nemo scit an odio, vel amore dignus sit. Ex eadem radice patet, quod per præscientiam vel reprobationem æternam non datur, vel aufertur præcise Titulus Ecclesiasticæ dignitatis: Nam Judas præscitus fuit Apostolus, & multi Prædestinati carent tali dignitate. Sequitur amplius, quod Titulus Ecclesiasticæ dignitatis non est fundatus in donis gratuitis latentibus in anima, quia de illis constare non potest subditis, nisi forte per revelationem: & præsertim, si sint dona, quæ statim perdi possint: quod dicitur propter characteres indelebiles, postquam semel habiti sunt, & de quibus præsupposita fide potest haberi sufficiens certitudo, dum aliquis rite suscipit Sacramenta imprimentia tales Characteres. Addamus rursus, quod sicut injustus homo sine charitate, & in peccato mortali potest juste dominari temporaliter, & esse Rex vel Princeps justo titulo; sic etiam potest esse Episcopus vel Sacerdos. Et hoc sequitur ex prioribus, contra imaginationem aliquorum nostris temporibus in Anglia & alibi, qui posuerunt omne dominium & omnem dignitatem fundari in Justitia Charitatis, & quod sine ea nihil potest esse Justum, neque juste fieri, neque possideri: quod utique repugnat assertionibus Sacræ Scripturæ in locis plurimis, in quibus idololatræ & pessimi homines & reprobi appellantur Reges, ut Saul, Cyrus, Achab. Unde & Christus docuit quod Pharisæis & reprobis daretur obedientia in Doctrina eorum, dum ait: *Supra Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi, quæ dicunt facite, &c.*

Dicamus consequenter, quod dignitates Ecclesiasticæ non fundantur in fide interiori, neque in spe sancta, neque in charitate: patet ex eisdem fundamentis. Ac proinde sequitur ulterius, quod, deficiente

ciente fide in aliquo Prælato, non eſt conſequens, & mox perdiderit paſtoralem dignitatem; quia nec fides eſt neceſſarium ejus fundamentum. Patet amplius, quod Canones Sacræ Scripturæ, ac Summorum Pontificum, dicentes hæreticos eſſe vitandos tanquam anathematizatos, verum dicunt, dum conſtat eos tales eſſe, & maxime per Sententiam Judiciariam aut propriam confeſſionem, aut facti evidentiam: Nihilominus, quod tales ſint eo facto depoſiti à dignitatibus, & quod eas perdiderint ſine deſtitutione, non habetur ex eiſdem Canonibus. Aut ſi aliqui Canones videantur hoc ſonare de notoriis & manifeſtis hæreticis, qui ſunt eo facto depoſiti; intelligi poſſet, quod contra tales non requiritur proceſſus Juridicus ordinatus ad degradandum eos per Sententiam diffinitivam, ſicut in occultis & non confeſſatis oporteret.

Dicamus ergo Concludentes probabiliter, quod ſicut humana electio dat jus & titulum ad Papalem dignitatem, ſi homo ſit capax hujus electionis atque dignitatis, & ſi ſit viator baptizatus; ſic per humanam deſtitutionem perdit illam præſidentiam, & non aliter eo invito, ſive ſit hæreticus, ſive ſit ſchiſmaticus. Et dum opponitur, quod hæreticus non poteſt eſſe membrum Eccleſiæ, quanto minus poteſt eſſe Caput ejus, vel Vicarius ſuus, aut ſponſus; multa in hanc ſententiam. Reſpondetur, quod hæc ratio vel ſimilis, ſi bene perpendatur omnino fuit illa, quæ fundavit omnes errores, de quibus prætactum eſt, quod ſolus juſtus juſte dominatur, vel eſt Sacerdos vel conſecrat, & ita de ſimilibus.

Notemus ergo ſine proceſſu longiore, quod multæ ſunt connexiones membrorum in corpore myſtico Eccleſiæ, ſicut diverſæ ſunt in eodem corpore unitates. Una eſt enim unitas charitatis, & ita ſoli habentes charitatem dicuntur vere membra Eccleſiæ: alii quantumcumque fideles ſunt, vel ut præciſa, vel ut arida, & emortua membra, imo ſunt proditores Domini ſui, nec de familia ejus hoc modo dici poſſunt, nec ſunt digni pane quo veſcuntur. Alia eſt unitas in donis naturæ, ſicut omnes homines connectuntur in intellectu & ratione. Alia eſt unitas in ſimili participatione Sacramentorum, & præſertim in unitate baptiſmatis, in quo character imprimitur: In qua unitate connectuntur omnes, qui baptiſma rite ſuſceperunt, etiam ubi fidem actualem vel habitualem perdidiſſent. Et hæc unio videtur abſolute ſufficere ad hoc, quod aliquis rite in Papam electus maneat Caput Eccleſiæ, quouſque fuerit per Sententiam diffinitivam depo-
ſitus.

ſitus. Nolo tamen dicere, quod ſemper ſit obediendum tali hæretico vel non reſiſtendum, aut quod ſit appellatione Papalis dignitatis honorandus quoniam in caſu, ſicut jam tactum eſt, poſſet Papa, verus manens Papa, licite etiam ligari, vel incarcerari, vel in mari demergi: quanto magis poſſet obedientia ſibi, vel reverentialis nominatio denegari?

CONSIDERATIO XVII.

Cum durante Schiſmate multi gravibus ſcrupulis pungerentur, dubitantibus utrum geſta Antipaparum quo ad Poteſtatem Ordinis & Juriſdictionis valida eſſent, ut his ſatisfaciat Gerſonius, reſpondet, valida eſſe, quandiu illi Antipapæ ab Eccleſia tolerantur.

AUferibilis non eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ rite prius electus, quin poſſet creare veros Sacerdotes & Epiſcopos & alia facere, quæ Ordinem ſuum reſpiciunt in tali plenitudine receptum, abſque hoc, quod iterari debeant ea quæ feciſſet; quia valida ſunt Jure divino, quamvis peccabit ipſe cum participibus. Conſimiliter, ea quæ Juriſdictionem puram reſpiciunt, illa poſſunt dici valida quæ egerit talis, quamdiu toleratur ab Eccleſia: & hoc Jure, ſeu approbatione totius Eccleſiæ, vel præcedentium Pontificum & Conciliorum Generalium inſtitutione: præſertim, niſi aliunde ex culpa ſubditorum talia reddita fuerint invalida, quia participant in crimine. Reſpondet hæc Conſideratio multis dubitationibus, quæ potuerunt oriri durante hoc peſtifero Schiſmate, tam in collationibus Ordinum, quam in dependentibus, & collationibus Beneficiorum & ſimilibus: ubi facilius ſe expedit opinio, quam probabili modo poſuimus in præcedenti Conſideratione circa objecta. Multum prodeſt inſuper eadem Conſideratio ad celeriorem & expeditiorem terminationem Schiſmatis per viam ceſſionis, omiſſa qualibet diſcuſſione facienda.

CONSIDERATIO XVIII.

Quibus in caſibus Papa ad Eccleſiam & Concilium Generale tanquam hæreticus deferri & accuſari poſſit, quamquam forte revera non ſit talis.

AUferibilis eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ tanquam hæreticus aut Schiſmaticus, etiam ubi in caſu ipſe non eſt veraciter & mentaliter talis. Aſſignemus ſummatim caſus aliquos circa perſonas alias, qui

qui ſimiliter poſſunt in Papam cadere, duos inveniemus in Juribus expreſſos: Unus eſt, dum aliquis ſuſtinet excommunicationem ultra annum, & citatur ſuper materia fidei, nec reſpondet: Alius, dum citatus coram Judice, renuit præſtare Juramentum. Talis aliquis poterit manere ſemper verus fidelis; attamen ipſe tanquam hæreticus, Juris præſumptione damnabitur. Tertius aſſignatur caſus, ſi timore mortis, vel alia paſſione motus quis vocaliter negat ea; quæ ſunt fidei, nec poſſit aut velit ſufficienter ſe purgare. Quartus caſus, ubi per actus hæreticales, aut idololatricos, habebitur præſumptio vehemens contra aliquem: & talis nec poterit, aut velit ſufficienter ſe purgare. Dicuntur autem actus hæreticales vel idololatrici, qui ſunt contrarii vel oppoſiti actibus, quibus ſolet fieri profeſſio fidei, & religionis Chriſtianæ, & cultus divini; ſicut eſt genuflexio coram Sacramento altaris, & ingreſſus templi & ſimilia. Et in hoc multum valet uſus hominum, ſic talia ſigna, vel talia accipientium. Unde, ſi quis exhibet talia in honorem Mahometi, vel Idolorum, aut ſi oppoſitis factis deteſtaretur Sacramentum altaris, & templum Dei & Sacras Imagines, & ſimilia faceret; haberi deberet de Hæreſi & Idololatria ſuſpectus: & hoc vel vehementer, vel graviter, vel leviter, ſecundum quod plures cauſæ ſuſpicionem aggravantes, & pauciores relevantes concurrerent. Et hic eſſet longus ſermo de modo accuſationis coram Inquiſitione, quando ſcilicet, & quando non veniunt Judicialiter in materia fidei, vel Idololatriæ pertractandi. Caſus quintus invenitur, ubi quis per falſos teſtes accuſatur atque convincitur fuiſſe relapſus in Hæreſes jam damnatas: Ille plane damnabitur per Eccleſiam, quæ non judicat de occultis, ſed de allegatis & probatis per ſententiam. Sextus caſus incidens cum quarto, ubi quis etiam levi ſuſpicione notatus de fide, vocatus fuerit ad Judicium, & venire neglexerit, ſeu contempſerit, aut forte non potuerit: de qua tamen impotentia fidem facere non valebit. Cum enim Summus Pontifex juxta probata prius poſſit tam doctrinaliter quam judicialiter denunciari, deferri, & accuſari coram Concilio Generali in materia fidei, & cultus divini, non repugnat caſus iſtos & ſimiles in ipſo poſſe reperiri; *quia circumdatus eſt infirmitate*; ſicut dicit Apoſtolus experientiæ voce loquens.

CONSIDERATIO XIX.

Sicut in magnis Reipublicæ diſſidiis, boni cives, ut paci & tranquillitati publicæ conſulant, omnes vias imaginabiles ad pacem ſtabiliendam diligenter indagant: Similiter bonus Gerſonius cum Eccleſiam Schiſmatibus Antipaparum immaniter laniari & peri-

& periclitari videret, cunctas rationes init, quibus tam pestiferam divisionem sarciri posset: inter quas nonnullæ nunquam futuræ sunt, aut esse possunt: quod se fecisse memorat ut difficultatibus occurrentibus satisfieri posset.

AUferibilis est Vicarius Sponsus Ecclesiæ per Ecclesiam, etiam sine culpa, quamvis non sine causa. Tangemus similiter casus aliquos, ubi coram tota Ecclesia, vel Concilio Generali proponeretur & probaretur per testes, quod Papa, qui forte est detentus inter Saracenos jam obiit, & cum Ecclesia jam non possit commode diutius remanere sine Papa, videtur omnino, quod in hoc casu Concilium poterit creare novum Papam: & cum non possint esse duo simul, videtur, quod primus erit destitutus per Concilium. Posset etiam destitui, ubi constaret de vita, si de eo ablata esset spes omnis redeundi. Alter casus est, ubi quis rite electus in Papam efficeretur adeo inutilis, propter indispositionem corporalem, ac propter carentiam perpetuam usus rationis, quod per Concilium jam per eum congregatum dum sane mentis erat, expediret aliter provideri de Summo Pontifice. Alter casus est, ubi post electionem Canonicam alicujus in Papam per Cardinales, ipsi Cardinales omnes morerentur priusquam possent electionem suam Canonicam publicare: Constat, quod Ecclesia non tenetur hunc recipere pro Papa, & ita posset ad electionem alterius procedere. Alter casus similis stat cum priori, ubi nullomodo Cardinales etiam viventes possent facere fidem sufficientem de electione Canonica facta circa unum: Qualis casus videtur esse, & fuisse, in schismate præsenti, si bene perpendantur. Et ideo circumstantia ejus multum justificat processus habitos contra illos contendentes, & adversus Cardinales. Alter casus propter communem errorem, aut æstimationem subditorum aut ipsorum malitiam generalem, de quibus non est præsumendum, quod unquam debeat obedientiam præstare tali, qui fuit in Papam rite electus, tamen alteri noviter eligendo parati sunt: Ut forte, si Græci vellent ad unitatem Ecclesiæ redire dummodo tolleretur Papa jam existens, & novus rite, Canonice crearetur. Confirmat hoc imaginatio casus illius juxta positionem Innocentii, & aliorum Juristarum, qui dicunt, hominem expresse professum in religione posse uxorem ducere pro salvatione magnæ gentis, aut ad fidem conversione. Cur non similiter pro aliquo tanto bono posset rite electus per Ecclesiam aut Concilium Generale destitui bono zelo & integra charitate? Casus alter sextus esset, ubi per juramentum & votum aliquis in Papam rite electus: seipsum ad cessionem obligasset: sed differret hoc adimplere in scandalum populorum putantium ex tali facto Papæ, quod neque juramen-

ramentis ſuis obligantur, neque votis; qualem caſum habere videmur in manibus. Denique, etſi caſus notati in hac & præcedenti Conſideratione vix, aut nunquam viſi fuerint, nihilominus expediens eſt tangere ad inquiſitionem ſolidiorem veritatis, & ad confutationem illorum qui juribus ſuis ſcriptis omnia particulatim & ſufficienter arbitrantur eſſe deciſa.

CONSIDERATIO XX.

Concluſio hujus libelli eſt, illos ordinationi Chriſti reſiſtere, atque in Spiritum Sanctum peccare, qui Eccleſiæ unitatem per unius certi, atque indubitati Pontificis electionem impediunt, dicuntque ſufficere unitatem cum Jeſu Chriſto vero Papa habere, in eumque credere: quia, & ſi ejuſmodi unio ad Chriſtum ſit abſolute neceſſaria, tamen minime ſufficit, niſi etiam procuretur unio ad unum Summum Pontificem habendum in terris. Quam ad rem faciendam Patres Piſani Concilii divino afflatu impulſos convenisse Piſis, ac prœditos eſſe ſufficienti auctoritate ad duos Antipapas abdicandos, & alium tertium legitimum ac indubitatum eligendum, qui ab omnibus pro certo, vero, ac divinitus dato erit obſervandus & colendus.

AUſeribilis non eſt uſque ad conſummationem ſeculi Vicarius Sponſus Eccleſiæ, quin aliquis certus & unicus præficiatur, & hoc lege ſtante, & ſuppoſita mundi duratione longiſſima. Detur oppoſitum, tunc Eccleſia maneret imperfecta uſque ad conſummationem ſeculi, nec ſuorum gauderet integritate membrorum, & præſertim membri principalis. Quo circa concludamus ſub quadruplici Corollario morali conformiter ad prædictam, & ad alias Conſiderationes alibi notatas ſuper eadem materia.

Et dicamus primo, quod hi repugnant ordinationi Chriſti, & Spiritui Sancto rebelles ſunt, qui præſentis Schiſmatis terminationem impediunt modis talibus, quos ſciunt, aut ſcire debent ad pacem protinus reducendam eſſe vel inutiles, vel nocivos. Ut, ſi queratur fieri pax per reductionem unius obedientiæ ad alteram, vel per vim armatam, vel per diſpoſitionem Juris, quæ non ſunt probabiliter & ſalubriter expectanda. Nec ſufficit dicere, habemus Papam Chriſtum, ſufficit ut credamus in eum: nam talis unio ad Chriſtum, & ſi ſit neceſſaria; non tamen uſquequaque ſufficit ut in ea ſtemus, non procurando, quantum in nobis eſt, unionem alteram ad unum vicarium ſuum in terris, de quo conſtat Eccleſiæ.

Addimus conſequenter pro ſecundo Corollario, quod ſi fallunt & falluntur, qui propter affectionem qualemcumque commodi vel honoris, vel amicitiæ circa alterum contendentium, tenderent impedire ſuam ceſſionem pro impletione Juramentorum, & votorum ſuorum, & pacis datione, ſi nollent ſuam dejectionem, ubi hoc agere re-

renuerent: Imo prorsus, quanto magis aliquis fuerit amicus, tanto amplius debet hoc quærere ut eorum spiritus salvus fiat, & pateat omnibus, quia non zelo malo zelati sunt eos aliquando, sed zelo charitatis, licet forte vel error, vel deceptio in Judicio particularium agendorum intervenire potuerit.

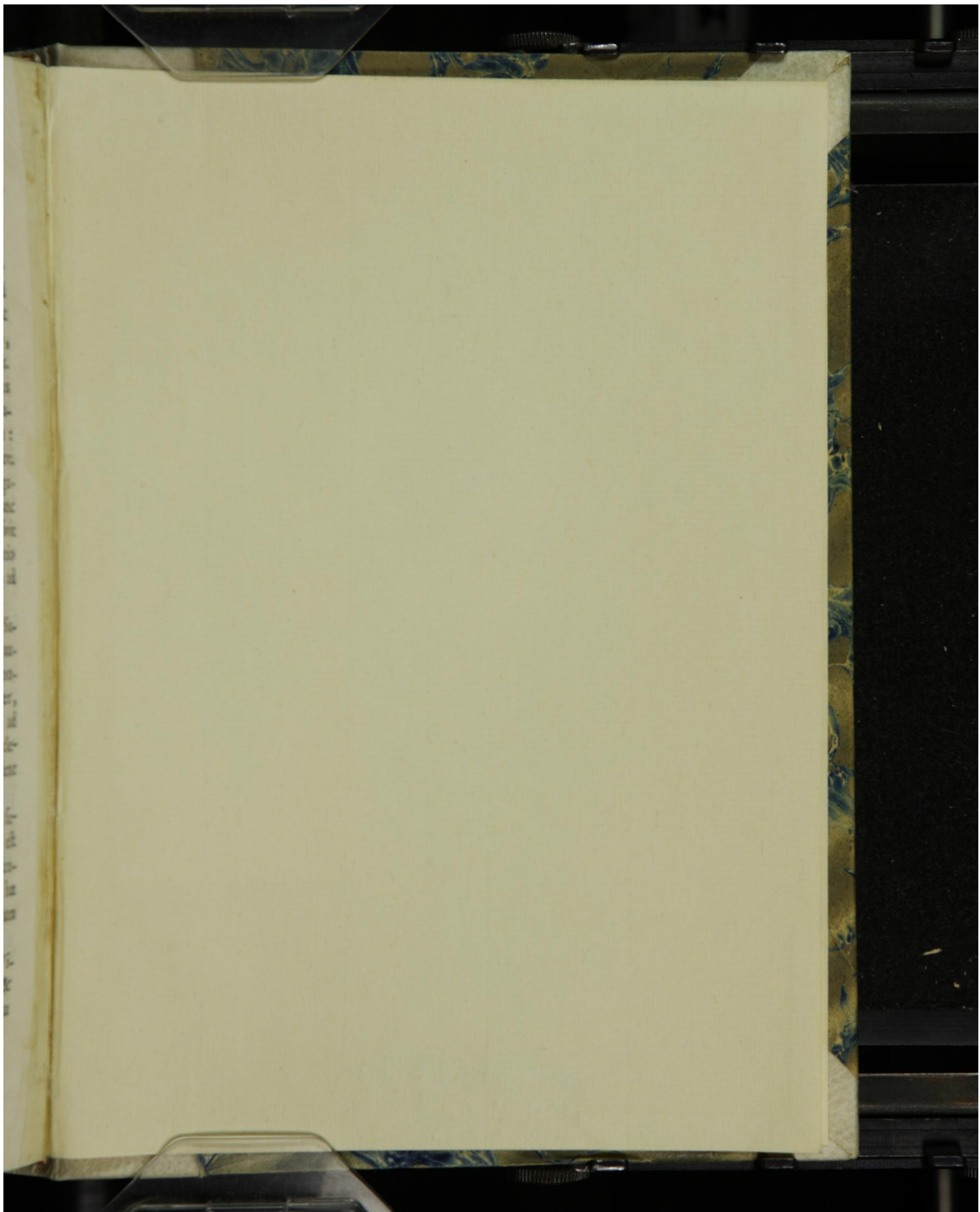
Dicamus præterea pro Tertio Corollario, quod si nutu Dei & Spiritus Sancti, sicut credendum est, inspiratione tracti fuerunt, qui ad convocationem Sacri Concilii Pisis celebrandi dederunt operam, & promptitudinem præstiterunt, præstant & præstabunt: Ille orando, ille exhortando, hic protegendo, ille comparando, & ita de singulis. Impeditores, si qui essent, numerandi sunt inter illos, de quibus nunc tetigimus: qui rei sunt detrimentorum omnium tam temporalium, quam Spiritualium ex hoc Schismate horrendo nascentium: qualia vix suffecerit Tractatus grandis, vel summatim enarrare. Nam, quomodo paratus esset audire Ecclesiam, qui suam Congregationem vel nollet damnabiliter, vel damnabilius impediret? Hanc convocationem pro finali scuto suæ protectionis ad Deum, quæsivit in morte Rex Franciæ Carolus V. Ad hanc esse debet finalis resolutio omnium, qui de Schismate nolunt increpari apud Deum: imo ad hoc tendit neutralitas accepta, si bene capiatur.

Dicamus ad extremum pro Quarto Corollario, quod hi, qui Sacrum Concilium Pisanum constituerant, sufficientem habebant auctoritatem dejiciendi duos contendentes, aut suos complices, si noluerint parere dictatis per hoc Concilium in cessione facienda realiter, & de facto, & cito, & aliis requisitis. Poteruntque procedere ad electionem unius tertii Vicarii, qui tertius, & indubitatus ab Ecclesia poterit, & debebit reputari, etiam ubi non omnes obedire vellent sic electo: quod tamen non est indebite præsumendum.

Ecce ergo Viginti Considerationes quodam ordine Geometrico sequentes. Quæ junctis aliis sexdecim, in quarum qualibet initium est *Unitas Ecclesiastica*: Additis quoque aliis Quatuor dudum Tarasconæ prædicatis, redduntur Quadraginta Considerationes. Et hæ qualem possint afferre studiosioribus cognitionis materiam, sit eorum Judicium qui viderint.

Postulemus tandem, ut inauferibilis Sponsus Ecclesiæ Christus Vicarium certum & unicum nobis instituat ad gloriam nominis sui, & nostram omnium salutem, præstante eodem, qui est benedictus in secula. Amen.

FINIS.

005645850
005645852
005645853

KONSERVIERT DURCH
ÖSTERREICHISCHE FLORENZHILFE
WIEN 1967